Leto VI., štev. 154 | Ljubljana, nedelja 5. julija 1925 | Poštnina pavšalirana. | Cena 3 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta štev. 16/I. — Telefon štev. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure naprej v Knaflovi ul. št. 5/I. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Uprava:
Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 36.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 36.
Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.
Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180, Wien Nr. 105.241.

Ljubljana, 4. julija.

V pondeljek se vrši v Narodni skupščini interesantna razprava. Na dnevni red je postavljena obtožnica opozicijskega bloka proti ministru pravde doktorju Lukiniću. Ta razprava je vredna največje pozornosti celokupne jugoslovenske javnosti, ker bo razkrinkala vso brezvestnost in lažnivost gonje, katere cilj je bil, da moralično uniči enega izmed voditeljev samostojne demokratske stranke in z njim smrtno zadene tudi stranko samo.

V splošnem spominu je še velika časopisna gonja, ki se je pričela letos spomladi proti ministru Lukiniću radi desekvestracije veleposestva kneza Thurn-Taxisa v Lekeniku in Lokvah na Hrvatskem. Opozicijonalno časopisje v Beogradu in Zagrebu, kateremu so pridno pritrkavali naši ljubljanski klerikalni listi s svojimi podružnicami, je ministra Lukinića obtoževalo zlorabe uradne oblasti in najgrše korupcije. Vsak dan si čital, kako je dr. Lukinić s svojo naredbo, da se dvigne sekvester z imetja kneza Thurn-Taxisa prelomil zakon in očitalo ali pa vsaj namigavalo se je, da je to storil za ceno težkih milijonov. Minister Lukinić je na napade v časopisih takoj odgovoril s stvarnimi pojasnili in popravki, obenem pa je vložil proti vsem klevetnikom sodnijske tožbe. Kampanja je nato prenehala in dolgo se ni nič več govorilo o «aferi Thurn-Taxis». Pojasnila doktorja Lukinića so pri vseh poštenih ljudeh učinkovala prepričevalno in minister Lukinić je čakal, da se sedaj oglasijo njegovi nasprotniki tudi pred parlamentom. Navzlic težki bolezni je ostal v Beogradu, da se oči v oči pogleda z obtožitelji. Toda nasprotniki so molčali in **dva meseca** ni bilo parlamentarne obtožbe. Šele, ko je dr. Lukinić kot minister pravde predložil sodniiski zakon, s katerim so se gotove grupe na Hrvatskem čutile v živo zadete in ko se je njegovo stanje tako poslabšalo, da so mu zdravniki zapretili s katastrofalnimi posledicami, ako takoj ne odide na lečenje, je opozicijonalni blok sestavil obtožnico ter jo predložil Narodni skupščini. Ne moremo se ubraniti utisa, da je v tej pozni vložitvi spekulacija na Lukinićevo bolezen, ki otežkoča obrambo.

Cele mesece so gospodje od opozicijskega bloka sestavljali obtožbo. Poprejšnja časopisna gonja je dr. Lukiniću več ali manj jasno očitala, da je iz korupcijskih razlogov odredil desekvestracijo Thurn - Taxisovega imetja. Vsakdo je pričakoval, da bo obtožnica zbrala dokaze o podkupovanju, provizijah, zločinskih «zaslužkih». **A glej, v obtožnici o vsem tem ni niti besedice!** Obtožba očita ministru Lukiniću le, da je «zlorabil uradno oblast», ko je odredil desekvestracijo. **Kateri** zakon je minister kršil, tudi tega obtožnica ne pove. S kakšno brezvestnostjo in lahkomiselnostjo je obtožnica, katero je kot prvi podpisal pravnik-strokovnjak posl. prof. Polić, sestavljena, izvira že iz dejstva, da obtožitelji niso smatrali niti za potrebno, da si ogledajo službene akte cele zadeve, ki so jim po zakonu bili na razpolago!

Kaj je jedro cele afere? Veleposestvo kneza Thurn-Taxisa se nahaja na teritoriju bivše avstr. monarhije. Po predpisih senžermenskega miru naša država nima pravice, da likvidira imovino avstrijskih državljanov na tem ozemlju in v posebni konvenciji z avstrijsko republiko, sklenjeni l. 1922. na Dunaju, se je še povrh obvezala, da bo nad tako imovino proglašene sekvestre takoj dvignila ter imovino v prejšnjem stanju vrnila lastnikom. Knez Thurn-Taxis spada med osebe, ki imajo tako zvano mešano državljanstvo (sujets mixtes). On je nemški podanik, a kot dedni član bivše avstrijske gosposke zbornice je tudi avstrijski državljan. To je diplomatičnim potom uradno ugotovljeno. Zanimivo je v ostalem, da je tudi češkoslovaška republika priznala knezu Thurn-Taxisu češkoslovaško državljanstvo. Vprašanje ali se naj postopa v zadevi kneza Thurn-Taxisa po senžermenski pogodbi in dunajski konvenciji ali po versaillski pogodbi je bilo davno pred Lukinićevem imenovanjem uradno rešeno v prvem smislu. Ministrstvo zunanjih del, savetodavni pravniški odbor min. pravde, komisija za likvidacijo sekvestrov, v kateri zasedajo člani najvišjih sodišč — vsi so bili mišljenja, da knezu Thurn-Taxisu ni mogoče odreči pravic iz senžermenskega miru in dunajske konvencije, akoravno ima poleg avstrijskega tudi nemško državljanstvo. Likvidacijska komisija je povrh smatrala za ugodno, da sprejme kompromisno ponudbo, s katero so predvideni kupci TT. veleposestva se izjavili pripravljene, vplačati državi več, nego bi bila dobila, če bi veleposestvo po versailleski pogodbi likvidirala ter si potem pridržala 5 odst. reparacijsko kvoto od izkupička. Ponudili so državni blagajni 25 milijonov dinarjev. Thurn-Taxisovo posestvo je bilo v času skoraj najnižjega kurza našega dinarja uradno cenjeno na 138 milijonov in bi bila naša država pri likvidaciji v najboljšem slučaju dobila okrog 7 milijonov.

V čem leži dr. Lukinićeva krivda? Da je odobril sklep likvidacijske komisije, mimo katere minister pravde v zadevah sekvestrov sploh ne more! In da je državi pripomogel do izredneg dohodka 25 milijonov. Ako sedaj obtožitelji pravijo, da je kršil zakon, t. j. versajsko mirovno pogodbo, bi bil knez Thurn-Taxis v slučaju likvidacije trdil, da je kršen drugi zakon, t. j. senžermenska pogodba in dunajska konvencija in bi tožil pred mednarodno arbitražo, ki je po dunajski konvenciji za sporne slučaje predpisana. A mogel bi tudi kot nemški državljan nastopiti s tožbo pred mednarodnim razsodiščem v Ženevi, ki se postavlja na stališče, da nam ne gre pravica likvidacije za imovino nemških državljanov na bivšem avstro-ogrskem teritoriju. Ni torej dvoma, da je minister Lukinić, odobrivši sklep likvidacijske komisije, zamotano vprašanje mednarodnega prava ne le pravilno rešil, temveč tudi koristno za **državne interese.**

Le nekdo je bil oškodovan. Klika nekaj advokatov, ki je hotela doseči, da se TT. imovina na osnovi versailleske pogodbe proda niej iz proste roke . . . Ta klika, ki je najprvo izsiljevala ministra Lukinića s pretnjami in grožnjami, je organizirala proti njemu perfidno časopisno kampanjo, s katero je upala, da le doseže svoj končni cilj. Dr. Lukinić se ni dal preplašiti in zato so mu razočarani spekulanti prisegli maščevanje. Pri naših nesrečnih političnih razmerah jim ni bilo težko najti pomočnikov. Opozicija je drage volje prevzela nalogo, da izvrši umazane račune poslovnih spekulantov v sami Narodni skupšini. Skrbno je zbrala vse njihovo blato, vesela, da more z njim obmetati političnega nasprotnika. Njena obtožnica je naravnost kričeč dokaz politične nemorale in žalostnih razmer, v katerih živimo.

Minister Lukinić je navzlic težki bolezni napisal obširen odgovor na perfidne klevete, ki bo v pondeljek prečitan v Narodni skupščini. Razčistilo se bo motno ozračje in osramočen ne bo toženec, osramočeni bodo obtožitelji.

Dvodnevna pavza v pogajanjih med HSS in NRS

O včerajšnj seji ni bil izdan noben komunike. — Informacije in komentarji o stanju pogajanj.

Beograd, 4. julija. p. Z veliko napetostjo je politična javnost pričakovala komunike današnjega sestanka radićevskih in radikalskih delegatov. Sestanek je trajal tri ure. Tem večje je bilo razočaranje, ko se je razvedelo, da o današnjih razgovorih ni bilo izdano nobeno poročilo.

To dejstvo se jako različno komentira. Med novinarji se je v prvem trenutku razneslo, da stojijo razgovori tako slabo, da se delegati niti o komunikeju niso mogli sporazumeti. Doznalo se je tudi, da so pogajanja za dva dni prekinjena in da se vrši prihodnji sestanek šele v torek.

S strani interesiranih krogov (to so ožji pristaši Radićeve rodbine in radikalska grupa posl. Markovića) se zatrjuje, da potekajo razgovori ugodno in da ni povoda za bojazen, da se popolnoma razbijejo. Sicer so ostala nekatera vprašanja še nerešena, toda to pred vsem radi tega, ker smatrajo radićevski delegati, da jim je treba za končni pozitivni odgovor še avtorizacije vodstva stranke. V to svrho so radićevski delegati odpotovali v Zagreb, kjer je gospa Radićeva za jutri sklicala širšo sejo zaupnikov. Zato so pogajanja tudi odložena do torka.

Precej drugače presojajo položaj oni radikalski poslanci, ki vztrajajo pri tem da je predpogoj sporazuma z radićevci očuvanje Narodnega bloka in njegove politike. Po informacijah iz teh krogov, se kažejo radićevci sicer do skrajnosti popustljivi in napram gotovim kardinalnim vprašanjem naravnost malomarne, a baš to navdaja merodajne činitelje s sumi in dvomi v njihovo iskrenost. Sodelovanje radićevcev z Narodnim blokom, ki ga radićevski delegati odklanjajo, ni odstavljeno z dnevnega reda, temveč je odloženo. Trditev, da je prišlo v glavnih točkah že do sporazuma je netočna. Sedaj je le ugotovitev, ali je tak sporazum mogoč. Odločitev je v rokah g. Pašića in radikalskega kluba. Če radićevci pristanejo na pogoje, ki so jim postavljeni in če akceptirajo, da se s tem «hrvatsko vprašanje» spravi z dnevnega reda, je pogodba z njimi mogoča, sicer pa bi bil po mišljenju teh krogov aranžma med NRS in HSS fatalen za nadaljni razvoj političnih dogodkov. Že sedanja pogajanja so imela za radikalski klub zelo neljube posledice ter so izzvala nasprotstva, ki ogrožajo disciplino in solidarnost stranke.

Mnogo se je komentiral današnji popoldanski sestanek Pašića in Pribičevića. G. Pašić je podrobno informiral g. Pribičevića o poteku dopoldanskih razgovorov.

Glavno obeležje položaja je splošna neizvestnost. Posebno nervozni so voditelji opozicijskega bloka. Potrjuje se naša včerajšnja vest, da so poslali Pavlu Radiću pismo, v katerem ga kličejo na odgovor in zahtevajo od njega vsaj toliko lojalnosti, da jih o toku pogajanj izvesti. Radić na to pismo dosedaj sploh ni reagiral. Zajedničarji zatrjujejo, da bodo ostali bloku zvesti in da obsojajo radićevsko «pogubno politiko».

„Nova vlada je gotova stvar“

Optimistične napovedi beograjskega «Vremena». — Minister Pribičević o možnosti in vsebini sporazuma.

Beograd, 4. julija. p. Listi, ki podpirajo politiko sporazuma z radičevci, pišejo zelo optimistično. Tako objavlja noopoldnje «Vreme», da se je danes dopoldne v glavnem dosegel sporazum med radikali in radičevci glede sestave koalicijske vlade RR. Komunike danes sicer ni bil izdan ali delegati so izjavili, da so pregovori uspešno potekli. Pavle Radić je izjavil dopisniku lista, da se je o vseh vprašanjih, o katerih se je razpravljalo dosegla popolna soglasnost. Vprašanje Stjepana Radića, dr. Mačka in tovarišev se je po zatrdilu «Vremena» uredilo, tako da bo o tem sklepala nova vlada RR. List pravi, da je za prve dni prihodnjega tedna pričakovati odstop današnje vlade PP. Za pondeljek pričakujejo povratek kralja. Takoj po demisiji sedanje vlade se začno konzultacije na dvoru. Za koncem prihodnjega tedna pričakujejo, da bo nova radikalno-radičevska vlada sestavljena.

«Vreme» zatrjuje, da je nova koalicijska vlada PR dovršeno dejstvo. O razdelitvi portfeljev se ne da nič gotovega reči. Vé se le, da dobe radičevci šest resortov. Nekaj ministrskih mest, najbrže pa samo eno, bodo ponudili zajedničarjem. Člani hrvatske zajednice imajo dati konkreten odgovor radičevcem, ali sprejmejo njihovo ponudbo o vstopu v novo koalicijo RR. Sodeč po razpoloženju pri Zajedničarjih se mora že vnaprej reči, da bo njihov odgovor negativen. Če izstopijo zajedničarji bo imel hrvatski seljaški klub šest poslancev mani, vsled česar je mogoče, da dobi HSS namesto šest samo pet portfeljev. Radikali bi dobili 11 ministrstev. Predsednik vlade bo Nikola Pašić. Ker pa odpotuje zaradi svoje bolezni v inozemsko kopališče, vstopi v novi kabinet najbrže predsednik Narodne skupščine Trifković kot ministrski podpredsednik.

Beograd, 4. julija. p. Današnje «Vreme» objavlja razgovor svojega dopisnika z voditeljem samostojne demokratske stranke, ministrom Svetozarjem Pribičevićem.

Na vprašanje, kako stališče namerava zavzeti samostojna demokratska stranka do nove vlade RR, je odgovoril minister: «Vest, da gre za vlado RR je vsaj za sedaj izmišljena. S pristojne radikalne strani sem dobil zagotovilo, da stališče radićevcev, da ne marajo biti v vladi s samostojnimi demokrati ni bilo sprejeto. Tega pogoja ni sprejel ne g. Pašić, ne delegati, ne radikalni poslanski klub, ne glavni odbor radikalne stranke. To je za sedaj le želja radićevcev, ki kaže neiskrenost njihove politike. Kajti ako odkritosrčno sprejemajo politiko Narodnega bloka, jih ne more ovirati ena njegovih skupin. Ako kljub temu zahtevajo, naj se napravi pogodba brez samostojnih demokratov, je jasno, da žele dobiti odločitev o položaju v svoje roke». Na vprašanje glede izgledov za dosego sporazuma med radikali in radićevci je odgovoril g. Pribičević: «Jasno je, da proučujejo delegati le možnost sporazuma in načenjajo razna vprašanja, na katera se mora nanašati sporazum. O njem samem bodo definitivno odločali pristojni činitelji».

«Ali ste prepričani, g. minister, da ne bi sporazum med radikali in radićevci koristi splošni stvari?» Na to vprašanje je odgovoril minister: «Ako je to medstrankarski sporazum samo za vladanje, sporazum, s pomočjo katerega bi radićevci popravili svoje pozicije, da bi potem mogli krepkeje vztrajati na uveljavljenju svojih starih političnih zahtev, potem bi bil tak sporazum velika nesreča. Drugače pa moremo gledati na stvar, ako radićevci podpišejo, da s tem sporazumom spravljajo z dnevnega reda tkzv. hrvatsko vprašanje in da ga za vedno likvidirajo.

Odločilna seja HSS v Zagrebu

Radićeva soproga je sklicala poslance in zaupnike da odobrijo dosedanje koncesije v pogajanjih. — Preteči razkol z zajedničarji. — Radićevske intrige proti SDS. — Kako Zagreb praznuje tisočletnico hrvatskega kraljestva.

Beograd, 4. julija p. Davi so odpotovali vsi zajedničarji v Zagreb, nocoj pa ostali radičevci. Za jutri je sklicana v Zagrebu seja tkzv. »hrvatskega narodnega zastopstva«, na katero je Radićeva soproga povabila razen vseh poslancev tudi večje število uglednih pristašev. Za to sejo vlada izredno zanimanje. Napoveduje se, da pride na njej do razkola, ki ga bodo izzvali zajedničarji. Na seji se imajo sankcijonirati predvsem dosedanja pogajanja z radikali in dati delegatom pooblastila za nadaljna pogajanja. Rešiti se ima tudi vprašanje ponudbe radikalov, da naj velja sporazum za Narodni blok.

Zagreb, 4. julija. n. S kakšnimi sredstvi operira separatistično časopisje proti samostojnim demokratom, se vidi tudi iz pisave današnjega «Večera», ki trdi, da hočejo jugoslovenski nacionalisti na jutrišnji nogometni tekmi za državno prvenstvo demonstrirati proti Beogradu, da bi baje diskreditirali Zagreb in hrvatsko politiko.

Na vsej stvari je res le to, da pripravljajo tako demonstracijo frankovci in da hočejo radičevski krogi zvaliti vso krivdo na jugoslovenske nacijonaliste. Že trditev sama, da hočejo kaj takega prirediti nacijonalisti, je absurdna, ker so v Zagrebu osebno znani in nikakor ne bi mogli demonstrirati v množici neopaženi. Toda vse take vesti so sistematično harangiranje, s katerim hočejo zagrebški krogi prikriti zmešano politiko takozvane hrvatske fronte.

Da je temu res tako, se vidi tudi iz tega, da je pri nocojšnji bakljadi v proslavo tisočletnice hrvatskega kraljestva govoril na Jelačičevem trgu pred desettisočglavo množico dr. Rudolf Horvat, ki je tisočletnico hrvatskega kraljestva smatral za ugodno priliko, da napade Svetozarja Pribičevića in ga opsuje s «črno dušo», nasilnikom, sovražnikom Hrvatske, grobarjem hrvatske avtonomije itd. Vsi ti sistematični napadi na samostojno demokratsko stranko imajo namen, prikriti ono, kar skušajo sedaj doseči v Beogradu z radičevci.

Zabranjen koncert tržaške Glasbene Matice

Nova gesta tržaškega prefekta. — Konec slovenskih kulturnih prireditev v zasedenem ozemlju.

Trst, 4. julija. e. Tržaška Glasbena Matica je nameravala jutri prirediti v Tomaju velik koncert, ki je obetal postati sijajna kulturna manifestacija primorskega slovenskega življa. Priprave so bile v polnem teku, povsod se je opažal največji interes, vstopnice so bile razprodane vnaprej in osobito iz Trsta se je odpravljalo na jutrišnji koncert veliko število slovenskega občinstva. Prijavljena je bila tudi udeležba vaditeljev odnosno zastopnikov vseh slovenskih pevskih društev v zasedenem ozemlju.

A tržaški prefekt je danes v zadnjem hipu prireditev z a b r a n i l. Škoda, ki jo s tem trpi društvo je silno občutna. Ogorčenje, ki ga je vzbudila ta najnovejša gesta tržaškega prefekta, je razumljivo. A kakor se doznava, se s tem šele pričenja nova era prepovedi, kajti prefekt namerava baje odslej zabraniti vobče vse slovenske prireditve — da pokaže Slovanom svojo veljavo, kakor se je danes sam izrazil.

Obsodba urednika «Istarske Riječi»

Trst, 4. julija. e. Ravnatelja in odgovornega urednika »Istarske Riječi«, g. Starega, je tržaški prefekt zaradi stalne rubrike »Franina i Gjurina« izročil drž. pravdništvu. Ovadbi bo naravno sledila razprava in bo g. Stary nedvomno sojen in obsojen, dasi vsebuje rubrika »Franina in Gjurina« v obliki razgovorov v istrskem dijalektu le nedolžno satirično noto na obstoječe politične razmere in se s svojo lahno, šaljivo ironijo doslej nikakor ni pregrešila zoper zakon.

Dnevi vlade g. Cankova šteti

Vladna koalicija sama zahteva njegov odstop. — Vmes pa se nadaljujejo poboji in smrtne obsodbe.

Sofija, 4. julija t. »Demokratični zgovor« je, kakor se z vso gotovostjo zatrjuje, zahteval odstop Cankove vlade. Demisijo kabineta zahteva tudi vladna stranka sama. Zato je verjetno, da Cankov ne ostane več dolgo na krmilu.

Sofija, 4. julija. Radi poslednjih krvavih dogodkov na Bolgarskem, ki se vedno bolj potrjujejo, namerava ministrski svet Cankov v najkrajšem času odstopiti. Na njegovo mesto pride baje Liapčev, ki bo predsedoval bolj legalni vladi. Ljapčev je predsednik »Demokratskega zgovora«

Sofija, 4. julija. z. Pred par dnevi je obkolila patrola pri Vračaru znanega vodjo komunistov, odvetnika Zamfirja Popova in njegovega spremljevalca Todorja Blagoeva, ki sta pobegnila v Jugoslavijo in od tam večkrat prišla v Bolgarijo. Vnel se je boj, v katerem sta baje oba padla.

V Sofiji in na deželi je bilo zadnje dni zopet proglašenih osem smrtnih obsodb. Mnogo jih je bilo obsojenih na dolgoletno ječo in na izgubo državljanskih in političnih pravic za 40 let.

V Varni se je začel v četrtek ogromni proces zoper 144 komunistom. Govori se, da jih bo 35 do 40 obsojenih na smrt.

Nove elementarne katastrofe

Zopetni potresi na Japonskem in v Kaliforniji. — Izbruh vulkana v Južni Ameriki. — Razrušena mesta.

London, 4. julija. s. Kakor javljajo iz Tokija, je bilo čutiti na južnem Japonskem močan potres. Podrobnosti še niso znane. Znano je samo, da je bil neki železniški vlak popolnoma uničen, pri čemur je bilo mnogo oseb ubitih.

London, 4. julija. s. Pri potresu, ki so ga čutili na južnem Japonskem, je posebno prizadet okraj Patori. Dve mesti sta popolnoma razrušeni.

New York, 4. julija. s. Po vesteh iz San Francisca so se pojavili v Santi Barbari včeraj zopet novi močni potresni sunki. Več poslopij, ki so pri prvem potresu ostala nepoškodovana, je bilo popolnoma porušenih. Med prebivalstvom vlada divja panika. Istočasno s potresom je izbruhnil tudi velik požar. Med tem potresom, ki ga smatrajo za četrtega, je nastal nov potres, o čigar jakosti manikajo podrobnejši podatki.

Bogota, (Columbia) 4. julija. s. Vulkan Caleras je začel bruhati. Iz žrela se dvigajo visoki plameni. Pepel in lava sta zasula vso okolico. Vse zveze z mestom Florida so pretrgane. Bati se je, da je mesto popolnoma uničeno.

Vlom v cerkev Sv. Petra

Vlomilci so odnesli dragocenosti v vrednosti 4 milijonov lir.

Rim, 4. julija. a. Danes ponoči so tatovi udrli v zakristijo bazilike Sv. Petra, kjer se nahaja tamošnja zakladnica. Lopovi so ukradli razne cerkvene predmete, zlasti kelihe in mašne obleke v ogromni vrednosti Kakor se ceni znaša škoda okoli štiri milijone lir, ker je bilo med ukradenimi stvarmi nekaj zelo dragocenih del Benvenuta Cellinija.

V Rusiji na smrt obsojeni nemški dijaki

Moskva, 4. julija. a. Najvišje sodišče je po večdnevni razpravi obsodilo na smrt tri nemške dijake, in sicer von Dietmarja, Kindermanna in Wolschta, ki so po nalogu nemške organizacije «Consul» prispeli v Rusijo z namenom, da uprizore atentate na Trockega in Stalina.

Berlin, 4. julija. s. Državni zunanji minister je brzojavno pozval nemškega poslanika v Moskvi, da naj pri sovjetski vladi intervenira radi izvedbe smrtne obsodbe nad tremi nemškimi dijaki, ki so bili obtoženi, da so hoteli kot člani tajne organizacije «Consul» napasti razne sovjetske zastopnike.

Spor med Argentinijo in Vatikanom

Pariz, 4. julija. a. Iz Buenos Airesa javljajo, da se je spor med argentinsko vlado in Vatikanom zelo poostril. Senator Mora Almeida je v zbornici predložil predlog, s katerim se zahteva, da vlada pretrga stike s sv. Stolico, suspendira dva škofa ter ustavi izplačevanje plač duhovščini.

Čudna smrt delavca

Novi Sad, 3. julija. n. Pri Sremskih Karlovcih je popravljal žice delavec Niko Pernar. Splezal je na brzojavni drog. Po nesreči pa je padel na zemljo, in sicer tako nesrečno, da se je onesvestil in mu je glava ležala na železniškem tiru. Pridrvel je brzovlak, ki mu je odrezal glavo.

Današnja revanžna tekma Ilirija-Olimpija se prične zopet ob 18. uri. Predtekma med kombiniranim moštvom Hermesa in rezervo Ilirije odpade. Mesto tega se vrši ob 17. uri trening tekma med dvema hazenskima družinama podsaveza.

Zagrebške informacije o političnem položaju

Zagreb, 4. julija.

Blokaški Zagreb je silno odvisen od informacij onega tiska, ki se je iz spekulativnih ozirov vpregel v radićevsko službo in jo opravlja brez vsake skrupuloznosti. Širša plast zagrebške čitajoče publike že nekaj dni neprestano čuje zatrjevanja četverih glasil koncerna Tipografije, da je «sporazum gotov» in da gre samo še za malenkosti.

Zajedničarski politični krogi pa sodijo drugače. Oni motrijo razvoj dogodkov z veliko skepso, ki se najbolje odraža v dnevnem poročanju «Hrvata» in njegovih razmotrivanjih o sporazumu. «Hrvat» postopa dovolj oprezno in možnost koalicije RR dosledno šatira z odkrito nezaupljivostjo do radikalov. Opazilo se je — poroča današnji «Hrvat», da je v vrstah **tako zvanih** (!!) sporazumašev zavladalo optimistično razpoloženje, vendar pa ne v toliki meri, da bi docela pokrilo njihova na vse strani razmetavana zatrjevanja: «gotovo je», «svršeno je». Čuti se, da tudi zanje še obstoja nekaka **bojazen**, da se razvoj dogodkov okrene v **drugo smer**. V parlamentarnih krogih se še vedno opozarja na to, da celo stvar vodi Pašić, ki jo je tudi pričel. Pašić baje informira Pribičevića o pogajanjih z navajanjem, da prilike pogajanj kakor tudi državni interesi zahtevajo poskušnjo z novo parlamentarno grupacijo med radikali in HSS. Dostavlja pa se, da je Pašić v dolgem razgovoru s Pribičevićem (v petek) izjavil, da bo treba rešiti še mnoge stvari in da se stvar ne sme smatrati definitivno . . .

«Hrvat» v ostalem vrlo rad ponatiskuje glasove onih beograjskih novin, ki se pri sedanjem «sporazumevanju» niso slepo angažirale za pretiravanja in forsiranja. In na ta način daje radićevcem v zaviti obliki grenke lekcije in svarila k opreznosti, ki pa se zdijo brezuspešna. Radićevci silijo k «sporazumu» in v vlado kakor koza za soljo in se bodo prav gladko odrekli tudi zajedničarjev. Seveda, če se ne bodo gg. zajedničarji, kakor doslej še vedno, vdano prilagodili prilikam in diktatu Štefana Radića . . .

V enem je, kakor drugod, složna vsa zagrebška blokaška štampa: v lažeh in natolcevanju samostojnih demokratov. In ob čitanju vsakodnevnih poročil v kakem «Jutarnjem listu» ali «Večeru» se direktno vsiljuje prepričanje, da so radićevci samo za razbitje Narodnega bloka pripravljeni žrtvovati ves svoj program, vse svoje prepričanje. Toda igra ne teče tako splendidno kakor jo hazardirajo sami. Dobro smo vajeni — odgovarja današnja «Riječ» na vso blokaško kampanjo, da opozicija v razpravljanju o samostojnih demokratih v glavnem samo laže. Ako nima zase ugodnih faktov, jih enostano izmišlja ali pa izkrivlja. Tako hoče v javnost spraviti tudi zmedo o odnošajih med samostojnimi demokrati in radikali. Toda resnica je v nasprotju s poročanjem opozicijskega tiska povsem na drugem brdu. Sporazuma še ni in nihče tudi še ni raztrgal Narodnega bloka. Radićevci so doslej licitirali najnižje, kar se da, a vse to s težnjo, da prepričajo radikale, kako bi zadostovalo samo njihovo sodelovanje brez samostojnih demokratov. Radikali s svoje strani še niso radićevcem dali niti ene dalekosežnejše koncesije, prav gotovo pa ne one, da bi razbili Narodni blok. A radićevci vobče ne stavljajo nikake stvarne zahteve, temveč hočejo samo zadostiti svoji osebni mržnji in stremijo samo za razbitjem Narodnega bloka. Čim bi tako oslabili nacijonalne in državotvorne vrste, računajo, da zanje pride era užiganja. Toda prepričati se bodo morali, da je Narodni blok grajen drugače kakor opozicijski. Ako je Radić z lahkoto pogazil besedo in pogodbo z opozicijskim blokom, se ne more zamiliti, da bi takšne dogovore popljuvali skupini Narodnega bloka. Ako Radić nima smisla za čast in dane besede, se isto ne more trditi o Pašiću. Neofitom naj se dopusti, da se preizkusijo pri delu za državo, ne sme pa se jim dopustiti, da bi razbili tako sigurno jamstvo za državo kakor je Narodni blok. Neofiti lahko imajo mnogo ambicije, ne smejo pa imeti drznih megalomanskih ambicij . . .

Takšno je torej razpoloženje v Zagrebu, da se sicer pričakuje sporazum, toda z daleko manjšim interesom, kakor — recimo — jutrišnja finalna nogometna tekma . . .

Naše narodne manjšine

O položaju, ki ga uživajo narodne manjšine v naši državi se mnogo razpravlja tako v dnevnem časopisju, kakor tudi v političnem in parlamentarnem življenju. Dejstvo je, da ima tudi naša ustava nekaj določb o narodnih manjšinah, ki pa so le manjšega pomena, kajti glavni pravni akt, ki ureja položaj naših narodnih manjšin je mednarodna pogodba o zaščiti manjšin, ki jo je sklenila naša država z veliko antanto dne 5. decembra 1919. Beograjski univerzitetni profesor Slobodan Jovanović prinaša o vsebini te pogodbe mnogo zanimivosti, ki bodo gotovo zanimale tudi našo širšo javnost.

Pravice, ki jih ta pogodba priznava verskim in narodnostnim manjšinam so sledeče:

1.) **Verske in narodnostne manjšine** uživajo iste privatne in javne pravice, kakor ostali državljani. Ista ideja je izražena tudi v naši ustavi: Vsi državljani so pred zakonom enaki.

2.) **Pravica do uporabe materinskega jezika.** Tu je treba razlikovati med uporabo jezika v privatnem življenju in med uporabo jezika narodnih manjšin v občevanju z raznimi oblastmi. V privatnem življenju je pravica do uporabe jezika seveda neomejena. V občevanju z državnimi oblastmi pa je uporaba jezika narodne manjšine dopustna le v omejenem obsegu. Pogodba iz leta 1919 odreja le to, da naj sodišča napravijo za narodne manjšine posebne olajšave za uporabo njihovega jezika bodisi v ustnem ali pismenem občevanju. To pa nikakor ne znači, da bi se vse postopanje moralo vršiti v jeziku dotične narodne manjšine. Pripadnikom narodnih manjšin je le po možnosti dovoliti uporabo materinskega jezika. Uporaba materinskega jezika in to le v označenem omejenem obsegu pa je dopustna le za občevanje s sodišči, ne pa tudi za občevanje z drugimi državnimi oblastmi. Na pr. prošnje, naslovljene na parlament ali na posamezne ministre, se ne smejo vlagati v drugem kakor v našem narodnem jeziku.

3.) **Svoboda vere.** Pogodba daje narodnim manjšinam pravico tako privatno kakor tudi javno izpovedati svoje versko prepričanje, v kolikor seveda tako izpovedanje ni prepovedano po državnih zakonih.

4. Pravica do šolanja. V smislu mednarodne pogodbe in ustave imajo narodne manjšine pravico zahtevati, da se otvorijo šole, kjer bi se otroci poučevali v materinskem jeziku dotične manjšine samo v slučaju, kjer tvorijo te manjšine znaten del prebivalstva. Važno pa je nadalje, da mora tudi v šolah narodnih manjšin biti obvezen predmet srbohrvatski ali slovenski jezik. Privatne šole smejo otvarjati narodne manjšine samo po občih zakonskih predpisih.

Ta mednarodna pogodba o zaščiti narodnih manjšin je strogo pod nadzorstvom Zveze narodov. Po sklepu Sveta Zveze narodov z dne 27. oktobra 1920. znači to nadzorstvo sledeče: Pravice, ki so priznane narod. manjšinam, se jim ne morejo odvzeti niti reducirati brez pristanka večine Sveta Zveze narodov. — Svet Zveze narodov ima pravico paziti na to, da se pogodba izvršuje.

Zaščita narodnih manjšin predstavlja za našo državo trajno obveznost, katere se ne moremo oprostiti drugače, nego s pristankom Sveta Zveze narodov.

Evropski mednarodni dolgovi v Angliji

Pariz 2. julija.

Danes je izročil angleški veleposlanik drugo Churchillovo noto glede odplačevanja francoskih medvojnih dolgov Angliji. Istočasno so se izročile podobne note Italiji, Jugoslaviji, Rumuniji, Portugalski in Grčiji.

Naslednja tabela kaže vsote, ki so jih do 31. marca l. 1924. dolgovale posamezne zavezniške države na evropskem kontinentu Veliki Britaniji. Številke so izražene v angleških funtih šterlingih (funt = 280 dinarjev):

Francija	623,279.000	funtov
Italija	533,300.000	»
Jugoslavija (Srbija)	28,481.000	»
Rumunija	24,778.000	»
Portugalska	21,544.000	»
Grčija	23,355.000	»

Zgodovina teh angleških terjatev je sledeča:

V začetku v Londonu niso bili nasprotni popolni anulaciji vseh medvojnih medzavezniških dolgov. Anglija je pravilno upoštevala, da so bile vse te vsote izdane za skupno zmago zaveznikov. Eni so dali več v denarju, drugi več v krvi vojakov. Toda Zedinjene države niso marale ničesar slišati v tem naziranju, temveč so vztrajale kategorično na poravnanju medzavezniških dolgov. Da ohrani svoje stališče svetovne finančne velesile, se je končno Velika Britanija prilagodila ameriškemu naziranju. Pred 2 leti je sklenil Baldwin pogodbo z washingtonsko vlado, glasom katere bo Anglija odplačevala Ameriki svoje medvojne dolgove v višini 35 milijonov funtov. S tem sporazumom je bil podan precedens. Medzavezniški dolgovi so postali živa stvarnost.

Anglija se je po svoji pogodbi z Ameriko postavila na stališče, da bo brezpogojno izterjala svoja medvojna posojila Evropi. Balfourjeva nota od 1. avgusta l. 1922. se je postavila na stališče, da morajo zavezniki plačati Angliji, kar le-ta odračuna Zedinjenim državam.

7. februarja letošnjega leta je poslal sedanji angleški finančni minister Winston Churchill svojemu francoskemu kolegi Clémentu sporočilo, v katerem Anglija izjavlja, da pristaja na anulacijo vseh dolgov, ki presegajo višino angleškega dolga Ameriki. Zavezniki naj vračajo Angliji ono vsoto, ki jo Velika Britanija odplačuje Ameriki. Churchill je predlagal odplačevanje v dveh partijah:

1. zavezniki naj plačujejo stalno anuiteto iz lastnih sredstev,

2. zavezniki naj odstopijo Angliji del svojih prejemkov, ki jih kot reparacije sprejemajo v smislu Dawesovega načrta od Nemčije.

Po tem računu bi odpadlo od 14 milijard zlatih mark, ki bi jih morale dolžnice odplačevati Angliji, 7 milijard 700 milijonov na Dawesova plačila, ostalo bi plačale iz lastnih sredstev. Iz teh slednjih bi morala Francija odračunati približno 3 milijarde zlatih mark.

Najnovejša angleška nota ni izpremenila tega načelnega stališča. Anglija ne zahteva poravnanja takoj, pač pa pričakuje od zavezniških vlad, da določijo datum za pogajanja na temelju gornjega naziranja.

Tako so poleg ameriških postali dolgovi zaveznikov v Angliji nadvse aktualni in bodo jako uplivali na finančno konstelacijo posameznih dežel.

Politične beležke

+ **A tako!** Povzemamo iz «Slovenčevega» poročila o pogajanjih med radikali in radičevci: «Nekateri ugledni radikali celo trdijo, da je prišlo do oficijelnih pogajanj šele takrat, ko so Radićevi delegatje Pašiću izročili pisano izjavo, da se ne smatrajo več za člane bloka. Dasiravno se temu zatrjevanju ne more popolnoma (!) verjeti, vendar je nastopanje Pavla Radića in tovarišev nelojalno. Dosedaj je Pavle Radić neprestano zatrjeval, da se razgovori med njim in radikali vodijo in da se morajo voditi edinole na temelju programa opozicijonalnega bloka (!!) in da se je ravno radi tega tudi v začetku vrgla v svet s strani radičevcev vest o sporazumu med obema strankama, tako da je izgledalo, kakor da bi bila Radićeva stranka samo delegat opozicijskega bloka. Že prvi sestanki pa kažejo, da gre za navadno politično kupčijo. Za rešitev Stjepana Radića se nudi na prodaj vse...» To je res: če bi se bil Pavle Radić pogajal kot delegat celega opozicijskega bloka ter na ta način tudi klerikalcem omogočil vsaj malo prigrevanja na vladi, bi politična kupčija bila malo bolj komplicirana, a klerikalcem bi se zdela kot »pravi in resnični sporazum». Toda Pavle Radić je po nalogu svojega strica že od vsega početka imel bolj «navadne» kupčijske interese. In če mu klerikalci ves čas niso mogli pregledati prstov, marveč so slepo verjeli njegovim «zatrjevanjem», tedaj njihovo ogorčenje in razočaranje postaja sicer bolj razumljivo, obenem pa tudi bolj značilno. Kajti «Slovenec» s tem samo pričenja razkrivati trohnobo bivšega opozicijskega bloka in večno kurjo slepoto klerikalnega kluba.

+ **V znamenju sporazuma.** «Riječ» poroča: Radićevci so zdaj tako nizki, da sprejemajo vse vladine zakone, katere so še pred dnevi smatrali za reakcijonarne. Kakor je Vaš dopisnik doznal, so radićevci zahtevali še nekatere poostritve v tiskovnem zakonu. Ko je Vaš dopisnik očital par radićevcem, da postajajo reakcijonarni napram tisku, je eden izmed njih, vrlo ugleden pripadnik HSS, izjavil: «Mi itak nimamo svojega strankarskega tiska. Kaj torej naj bi nas brigala tiskovna svoboda!»

+ **Dva klerikalca obsojena.** Tekom volilne borbe sta «Slovenec» in «Straža» objavila nekaj drznih osebnih napadov na mariborskega odvetnika dr. Kodermana in zlasti še na njegovega družabnika dr. Slokarja. Istočasno je mariborski župan in vodja SLS, odvetnik dr. Leskovar poslal državnemu pravdništvu kazenske ovadbe proti dr. Slokarju, očitajoč mu nečuvene nekorektnosti, ki naj bi jih bil zagrešil kot zastopnik v konkurzni zadevi veletrgovca Worscheja, katerega je baš dr. Leskovar zastopal. Takoj pri prvi razpravi — sevé že po izvršenih volitvah — pa se je dr. Leskovar začel umikati z izjavljanjem, da dr. Slokarju ni hotel nič nečastnega očitati in da je pripravljen dati zadoščenje. Odklanjal je seveda tudi vsako zvezo z informacijami «Slovenca» in «Straže». Včeraj se je končno vršila druga razprava in je bil dr. Leskovar radi častikraje obsojen na 500 Din globe odnosno 3 dni zapora ter na povračilo vseh sodnih stroškov. Z zadevo pa se bo bavila tudi še odvetniška zbornica. — Skoro istočasno se je pred mariborskim okrajnim sodiščem vršila razprava proti odgovornemu uredniku «Slovenskega Gospodarja», ki je meseca marca grobo izpadel proti rudarju Karlu Golobu kot občinskemu odborniku pri Sv. Krištofu nad Laškim, ter proti narodnemu poslancu dr. Pivku. Odgovorni urednik obeh izpadov «ni čital» in ga je sodišče enako obsodilo na 500 Din globe odnosno 3 dni zapora in v povračilo stroškov.

+ **Interesantna agitacija za «sporazum».** Ker je ogromna večina poslancev neinformirana o razvoju pogajanj med radićevskimi in radikalskimi delegati, so začeli osobito radićevski privrženci izrabljati to neinformiranost za svojevrstno agitacijo in «verbovanje» v prid sporazuma. V skupščinskih kuloarjih razlagajo posameznim seljaškim poslancem, kako komodno se bo v Narodni skupščini živelo, ako se doseže koalicija RR: vlada bo imela večino 200 poslancev, pa ne bo nihče prisiljen redno zahajati na skupščinske seje, marveč samo po dnevnice in k važnejšim glasovanjem. Poleg tega agitirajo z zatrjevanjem, da novih volitev ne bo tako kmalu, kajti parlament bo delal vsa štiri leta in se torej ne bo nobenemu poslancu bati, da bi z novimi volitvami prišel ob dnevnice. V koliko ima ta agitacija uspeha, tega listi ne beležijo. Je pa za radićevce dovolj karakteristična.

+ **«Dejstva», ki jih ugotavlja klerikalno glasilo.** Edina tolažba, ki jo vé «Slovenec» črpati iz sedanjih pogajanj med radikali in radičevci, so njegova ugotavljanja, da Narodni blok «ne obstoja nič več.» Prenaglo veselje nikoli ni prida, tem manj, ker je stilizacija stereotipnega komunikeja s pričetka pogajanj (»med dvema najmočnejšima strankama«) še daleko premalenkostna, da bi definitivno razbila Narodni blok. Pa postavimo, da bi se to tudi zgodilo: kakšen profit bi od tega imeli klerikalci? «Slovenec» sam ne more dovolj široko razložiti, kako klečeplazno se ponujajo radičevci, kako samo zavoljo rešitve Štefana Radića in zaradi ljubih portfeljev pristajajo na vse pogoje. Mar misli «Slovenec», da bi samostojni demokrati, dosledni in neizprosni v borbi proti vsemu separatističnemu mračnjaštvu, ob prehodu v opozicijo nataknili črne rokavice za božanje klerikalcev? Ne, klerikalci se resnično nimajo ničemer veseliti, najmanj pa «razbitju» Nar. bloka v protiuteho, ker je faktično in za vedno razbit njihov opozicijski blok. V ostalem se tega zaveda tudi sam «Slovenec», ki sedanje razmerje obeležuje takole: «Opravičen je sum, da so radičevci zavrgli program bloka. To potrjuje tudi dejstvo, da se Pavle Radić zadnje dni izogiblje vsakega stika z blokom, dočim se je prej udeleževal sej in sestankov, — nasprotno pa Pašić Pribičevića stalno obvešča o toku in predmetu pogajanj! To je brez dvoma nelojalnost, ki se da kar otipati!...» Vsekakor.

Po svetu

— *Začasna stavka avstrijskih železničarjev.* Vsled spora, ki je nastal med socijalnodemokratsko in nemškonacijonalno strokovno organizacijo avstrijskih zveznih železničarjev zaradi enega člana, so se vršile v petek na Dunaju demonstracije, ki so imele za posledico, da so člani teh dveh strokovnih organizacij začeli stavkati. Delo se je ustavilo tudi po nekaterih uradih severozapadnega železniškega ravnateljstva. Vsa stvar ni v nikaki zvezi z mezdnim gibanjem.

— *Tri smrtne obsodbe v Moskvi.* V petek je po dolgotrajni razpravi obsodilo najvišje sodišče v Moskvi tri nemške dijake, estonskega državljana Ditmarja in nemška Wolschta in dr. Kindermanna, na smrt zaradi vohunstva. To trojico je aretirala že v oktobru l. l. boljševiška čeka, češ da je z vsemi silami delala na to, da se izpodkoplje moč sovjetske unije in da je pripravljala teroristične akte v Rusiji. Zaradi te obsodbe je zavladalo v Nemčiji veliko razburjenje.

— *Ruska misija Raynaldya.* V francoskih parlamentarnih krogih se zatrjuje, da bo bivši trgovinski minister Raynaldy poslan od vlade v posebni misiji v Rusijo, da pripravi teren za vzpostavitev trgovinskih odnošajev med obema državama.

— *«Corriere della Sera» v nevarnosti, da bo ustavljen.* Največjemu italijanskemu dnevniku, milanskemu dnevniku «Corriere della Sera», čegar lastnik in izdajatelj je liberalni stranki pripadajoči senator Alberto Albertini, hud nasprotnik fašizma, grozi nevarnost, da bo ustavljen. Dne 1. t. m. je dobil namreč Albertini od milanskega prefekta ukor, češ da je list že dolgo časa vodil tako hud boj proti vladi in oblastvom, da je moral biti ponovno konfisciran. Tak ukor je nekako prednaznanilo ustavitve lista. Kajti, ako dobi kak list dvakrat na leto ukor, more prefekt odkloniti starega in odreči priznanje tudi novemu odgovornemu uredniku .List, ki je brez odgovornega urednika pa je tako nemogoč. Taki slučaji so se v Italiji že dogodilo in sedaj se fašizem pripravlja, da uniči še svojega najmočnejšega publicističnega nasprotnika.

— *Pred splošnim izprtjem v angleški rudokopni industriji.* Konflikt med lastniki rudnikov v Angliji in rudarji se vedno bolj poostruje. Lastniki rudnikov so stavili sedaj rudarjem predlog, naj se razdeli v bodoče čisti dobiček v razmerju 87 : 13 med delavskimi mezdami in dobičkom podjetnikov, delavci pa naj se odpovedo minimalnim plačam, ki so bile določene v dogovorih iz l. 1921. in 1924. Obenem se obdrži sedemurni delavnik. Delegati delavstva so predloge lastnikov rudnikov odločno odklonili in obenem sklenili, da se v kaka pogajanja glede na podaljšanje delavnega urnika sploh ne spuščajo. Ako lastniki rudnikov ne predlože novih predlogov in se ponesreči tudi posredovalni poizkus vlade, potem bo dne 31. julija sledilo splošno izprtje v angleški rudokopni industriji.

Razstava na Tehnični srednji šoli

Začetkom tedna se je zaključila. Bila je pač vredna, da si jo ogledal.

V vestibulu mrgoli občinstva. Sicer nisi vajen takšnega obiska na naših razstavah. Tu pa, izgleda, govori stvar sama k srcu. Predno se pa podaš po stopnicah navzgor, se ustaviš pri lesenem modelu milanskega Duoma. Izdelal ga je z žago za lubje g. Josip Topolavšek v Trebnjem. Model je točen posnetek Duoma, delo polno drobnega dolgoletnega truda ki vzbudi respekt, čeprav ne vidiš praktične vrednosti. Pa se kmalu domisliš, da ne gre za to praktično vrednost, marveč za znanje sploh.

Mimo kopice deklet v telovadnico, kjer je razstava. Polno. Nad glavami ti zleti pogled naravnost v novo sliko našega kralja, — kakor živ je in kakor da hoče sedaj sedaj spregovoriti. To je doslej najboljši portret kralja, neprimerno bolj živ, ko neki drugi v Parizu narejeni portret, in prav dober čeprav manjši dvojnik monumentalne, v Kazini viseče kraljeve slike od iste roke našega Saše Šantla. Le škoda, da kazinski kraljev portret ne visi v primerni svetlobi.

Stopiš na to kar na desno. Tu so izdelki ženske obrtne šole, oddelka za šivanje perila. Sledé si dekorativne risbe, vsaka risba lastna kompozicija učenk, z danim geometerskim motivom, motivi iz narave, motivi po narodnih vezeninah, potem bordure s ploskovnimi vzorci, ponavljajoči se motivi v danem prostoru, v višjem redu samostojne kompozicije v zahtevanem prostoru, (kvadratu, krogu itd.). Vse te risbe so v praktičen namen, med risbo se dekleta vežbajo v prenašanju ornamentov na blago, v patroniranju in batikanju. Po vrsti sledíš tem risbam I., II. in III. letnika in najprej gledaš, potem strmíš. To vse se uče v Ljubljani, pri nas! Evo, blazine robci, ploščato vezenje položno, vzbočeno, aplikacija, — izdelki, ki so zaslužili, da gredo v Pariz. Med imeni, podpisanimi pod izdelke, si zapomniš gdč. Marušo Slugovo, ki je očividno prav iznajdljiva, zelo pridna, pa samostojna in z dobrim okusom. Poleg njenih del se odlikuje žametna blazina gdč. Meri Leskovčeve. Poleg te blazine, evo, vaza, z glazuro, ki ima, če se prav spominjam, neko posebno ime po svojem opalastem lesku. To vazo s takšno glazuro je dosegla keramična delavnica nahajajoča se v kleti šole. Ta poizkusna vaza mnogo obeta, — če se bo glede delavnice ukrenilo sedaj, kar je edino primerno, da se namreč keramika podredi sestavu Tehnične srednje šole kot njen oddelek.

Sledé razstavljena dela oddelka za vezenje za šivanje oblek, risbe kiparjev, lesorezi kiparjev, risbe stavbarjev, končno vežbe grafičnih delavcev. Tu se pričenja bodoče naše narodno bogastvo. Lesorezi kiparjev n. pr., — ves Šantel. Ne le, da je tu njegova metoda, tu je vse, kar so dali učenci, gledano s Šantlovim očesom, točno, zamišljeno, nekoliko melanholično in dobrodušno, vseobsegajočo, brez detajlov. Ali pa te bolj zanimajo risbe deklet? Tu si boš zapomnil imena gdč. Marije Pogačarjeve II, Vere Kobalove II, Jelke Jenkove III, Olge Bogovićeve III, obstal boš pri blazini Ade Mesesnelove II, pri robcu Julke Kosove I, metulju Bergantove Stane III, in bi rad vzel vse te izdelke seboj. Koliko dam je skoraj oči pustilo v tem oddelku! Precej predmetov je bilo tudi prodanih.

Med risbami kiparjev so nekatere, ki kličejo, naj bi se morda avtorju posvetilo še več pozornosti. Toda to vedo njih učitelji in oni sami. Slučajni gledalec sme le domnevati. Tako so tu risbe Gorjupove, Pengova, potem so tu Bohinc, Štolfa, Kenda. Prejšnji oddelki so bili Šantlovi, to je Žnidaršičev. Učenci se uče gledati in posneti naše baročne stavbe.

Pa je še drugega lepega tu, da ne veš, kaj bi še omenil pa ne storil krivice drugim. Marta Šlamberger III s svojimi batikanimi robci, ali Irma Žnidarič, Kristina Henigman, Marija Virant s svojimi mapami, škatljami, blazinami, Nežka Poženel II s svojim vezenjem, in Danica Rovšek I, itd. Vse to so same umetnice in njih izdelki so, vrag vedi, v umetniški bazar bi jih nesel prodajat, ali pa raje naravnost domov. In še enkrat gdč. Ada in Maruša, in zopet je treba posebej omeniti Anico Berdajs s patroniranim namiznim prtom in 6 prtiči, in Leskovčevo Meri, ki je hodila po razstavi kot živ model v obleki, preprosti pa tako okusni, in sama jo je poslikala lastnoročno.

To vse je le nakratko, površen referat po jedva dveurnem pregledovanju. Žal sem za razstavo izvedel predzadnji dan, v ponedeljek so jo zaključili. Drugod bi slavili njene prireditelje in zlasti Sašo Šantlo bi obsipali s priznanji in ga nosili na ramenih. Pri nas se skromni mož umika v ozadje in je vesel, da ga razni futuristični mladiči ne zmerjajo v svojih rubrikah, ki se jim ponekod odpirajo. Uporabljena umetnostna obrt, — «Kunstgewerbe», — drugod velika panoga narodnega gospodarstva, pri nas začetnica ima tu svoj dom.

Seveda je pa naša Tehnična srednja šola še le v pričetkih, — razmeroma. Zavod mora sčasoma narasti, da bo uspešno vadil mladi rod praktičnega dela mesto da se tisoči izgube po gimnazijah, ki postanejo neplodne, kadar se prično vanje gnesti tisoči. Tu sem, k obrti, tu je bodočnost Slovenca, tu je pričetek industrije. Drugo nam bo dodano.

To naziranje se ti še utrdi, če greš od razstave po šoli. Strojni oddelek, kjer se izdelujejo danes že precizni stroji, strugalniki; ali elektrotehnični oddelek, kjer že danes reparirajo drage motorje na vrtilni tok, ali izdelujejo radio-aparate; pa kovačnica, keramična in pletarska delavnica, in mizarska mojstrska šola in atelieji Probude in vse to, — in vse to je širši publiki neznano, mesto da bi tisoči tekmovali, kdo bo prej prišel in izšolal tu svojo deco, da bo preje mlela!

Mojstrska šola mizarjev strugarjev, tečaji za avtogensko varenje, tečaji za...

Da, Tehniška srednja šola. To je Technikum, to je jugoslovenski Mittweida, in drugod že vedo, med gojenci že čitaš imena raznih Mehmedov poleg domačih Janezov.

Pred vojno upeljano, potem prekinjeno delo se nadaljuje s pravim fanatizmom. Blagopokojni Šublc je v svojem nasledniku direktorju Reisnerju našel gorečega pristaša, ki nadaljuje njegovo delo in je poglablja z lastno organizatorno silo in z gorečo ljubeznijo do stvari. Poleg Šantla ima pa še drugih sotrudnikov, ki — — toda pri nas se ne sme hvaliti, iz principa ne. To pa smem reči: Fantje, lès se pojte učit, ne k humanistom. Tukaj raste zlat sad za bodočo generacijo. Moja punca ne bo ne učiteljica, ne farmacevtka, ampak svojo delavnico bo imela, na tej šoli se bo pa učila delo ceniti in izvrševati. Če bo povrhu znala klavir in francosko, ji ne bo škodilo, a doto si bo pridobila tu. c.

Milenijska proslava v Zagrebu

Zagreb, 4. julija. n. V proslavo tisočletnice hrvatskega kraljestva je bilo nocoj, na predvečer glavne prireditve, vse mesto okrašeno. Na mnogih hišah plapolajo zastave in zvečer je bilo mnogo poslopij razsvetljenih in okrašenih. Po ulicah se opaža živahno vrvenje. Ob pol 10. zvečer je bila po mestu bakljada.

Kralj protektor zagrebške Sportne razstave

Zagreb, 4. julija. n. Dvorna pisarna je sporočila prirediteljem sportne razstave v Zagrebu, da je sprejel kralj Aleksander protektorat nad razstavo.

Glasnik JMO zabranjen

Sarajevo, 4. julija. n. Policija in državno pravdništvo sta prepovadala izhajanje Glasnika Jugoslovenske muslimanske organizacije.

Naši kraji in ljudje

Smrtna nesreča poslanca Ajanovića

Muslimanski poslanec Hamzalija Ajanović se je odpeljal v petek zjutraj iz Tešnja v Bosni v Sarajevo, odkoder je nameraval odpotovati z ostalimi poslanci Jugoslovenske muslimanske organizacije v Beograd na pondeljkovo sejo skupščine. V avtomobilu sta bila tudi njegova soproga in direktor muslimanske Trgovske banke v Tešnju, Medžič, ki je obenem šofiral. Pri Vrbanji v bližini Banjaluke se je znašel z veliko brzino vozeči avto nenadoma na pokvarjenem mostu, na katerem pa ni bilo nobenega opozorila za občinstvo. Avtomobil je zdrknil v 15 m globok prepad. Poslanec Ajanović je padel na glavo in obležal takoj mrtev, njegova soproga in direktor Medžić pa sta bila težko ranjena. Ajanovićevo truplo so takoj prepeljali v Banjaluko.

Poslanec Ajanović je bil star komaj 35 let in je bil rojen v Tešnju v Bosni. Na zagrebški univerzi je končal filozofski študij, nakar se je posvetil novinarstvu. Po ujedinjenju ga je poslala naša vlada kot štipendista v Pariz, kamor pa ni odpotoval, ker je bil izvoljen za poslanca v ustavodajni skupščini. Od tedaj je bil neprestano izvoljen v banjaluškem srezu kot nosilec liste jugoslovenske muslimanske organizacije. Zadnje čase je bil direktor delniške tiskarne v Sarajevu.

Mariborsko pismo

Maribor, začetkom julija.

Ker imamo v Mariboru izredno agilne delavce v podružnici SPD (častna izjema našega sicer precej klavernega društvovanja!) je bilo Pohorje tudi ob Vidovem dnevu kljub oblačnemu nebu prav gosto posejano Mariborčanov in oddaljenejših gostov. Celo Klopni vrh, najmlajše dete mariborskih turistov, je bil poln veselih ljudi, katerim je priredilo tam planinsko društvo prvič posrečeno domačo veselico. Mi se tega pozitivnega dela iskreno veselimo in z zadoščenjem poudarjamo, da delajo zaenkrat planinci mnogo več za razvoj tujskega prometa v Mariboru kot mestni očetje v občinskem svetu, ki bi bili prvi v to poklicani, če bi resno mislili na bodočnost Maribora. To so vam planinci drugačni tiči: popravljajo in vestirajo, lepšajo in vabijo; pravkar so izdali tudi krasno serijo skoraj umetniških razglednic iz Pohorja, mariborsko kočo od vseh strani v poletju in z zimskim sportom, ovcami, bujno travo in srebrnimi brezami, razgledni stolp, kočna klop na vrhu, vse tako lepo in vabljivo, da moraš saj enkrat gor, če vidiš ta zapeljivi raj. Hic Rhodus.

V teh težkih dneh tudi besedo o draginji. Pojdi na trg, mimo izložb ali v trgovine, povsod je čutiti boj med porastom dinarja in pritiskanjem cen. Stavba visokih cen, ki se je držala sedaj skoraj leto dni, se ruši skoraj vsepovsod, da hrešči kot bi pokalo tramovje hiše, ki ji ni pomoči. Branijo se, branijo, a neizprosna konkurenca izpodjeda fundamente. Trgovine preplavljajo tujl agenti in ponujajo z nebeško sladkobo cela skladišča blaga. Na dolge obroke dajejo, če nisi zadovoljen s tremi, vsiljujejo blago s šestmesečnim rokom in še bi odjenjali. Pa nič več tuja valuta, ne franki, ne Kč; na liro niti ne kihnejo več, samo dinarčki, jugoslovenski dinarji so sedaj v modi in zdrava, zlata vredna valuta. In tako številke po izložbah padajo in kretajo, pa še nočemo kupovati, ker vsakdo vidi, da mora še nižje. Nedavno smo bili že veseli, da so ponujali meso po 20 dinarjev kilogram, sedaj prodajata izvoznika svinjine v Gosposki in Juričičevi ulici že I. govedino po 14 Din. Bil pa je že tudi čas. Denar se drži od ure do minute in treba ga je dobro obrniti, predno ga spustiš iz rok.

Kongres jugoslovenskih tiskarjev

V nedeljo in ponedeljek se je vršil v Zagrebu kongres Saveza grafičnih podjetij Jugoslavije, za katerega je vladal v tiskarskih krogih velik interes. Kongresu je predsedoval predsednik Centralne uprave saveza g. Luka Zubčić. Uprava saveza je tudi letos ostala ista, ker je vodila pogajanja za novo tarifo z grafičnimi delavci in zato je njena dolžnost, da jo tudi izvrši. Sedanja tarifa ostane v veljavi do konca meseca oktobra.

Iz poročila vseh podružnic in vseh delegatov je bilo razvidno, da preživlja naše tiskarstvo težko krizo, ki je vsekakor v zvezi s splošno privredno krizo. Delegati so naglašali, da bo mnogo obratov moralo povsem ustaviti delo, ako bi delavstvo in država ne uvideli, da je treba kreniti na drugo pot.

Na kongresu se je mnogo razpravljalo tudi o načrtu novega tiskovnega zakona in je bila sprejeta resolucija, v kateri se zahteva, da se izpremene nekatere drakonične odredbe tega zakona. Kongres je nadalje razpravljal o davku na delavske plače in tudi v tem pogledu sklenil apelirati na vlado, da se ukine ta davek, ki je antisocialen. Končno se je debatiralo tudi o centralni biblioteki saveza, v katero mora odslej vsak tiskar odposlati izvod dela, ki se tiska v njegovi tiskarni.

Ob sklepu je kongres soglasno sklenil, da se vrši prihodnji kongres v Beogradu. Izvedena je bila tudi likvidacija treh podružnic in sicer na ta način, da pripade Osijek pod Zagreb, Subotica pod Novi Sad in Veliki Bečkerek pod Beograd.

Vilibald Rus

V pondeljek praznuje svojo petdesetletnico eden izmed najodličnejših učiteljskih prosvetnih delavcev, ki stoji sočasno že tri decenije na vodilnem mestu vsega glasbenega življenja v Kranju, srezki prosvetni referent Vilibald Rus.

V srečnem letu 1875., kakor je šaljivo rad nazivlja jubilar sam, je bil rojen v Šmartnem pri Litiji. Rojenice, ki so Šmarčanom sploh naklonjene, obdarile so tudi njega z glasbenimi vrlinami in krasnim pevskim organom, ki ga je ohranil do današnjih dni. Že na učiteljišču se je udejstvoval kot pevec, ko pa je isto l. 1895. dovršil in nastopil jesenі svoje prvo službeno mesto v Kranju, je vstopil takoj v čitalniški pevski zbor in ostal v njegovih vrstah do danes, ko ga že dolgo vrsto let vodi samostojno, od koncertov do pevskih tekem, ob veselih in resnih lokalnih prilikah.

Zadnji pevski nastop na Vidov dan je dokazal, da so njegove moči še čvrste in čile, saj je dokazal s številnim mešanim zborom, ki ga je v letošnji seziji znova oživel, ne samo kvantitativno, ampak tudi kvalitativno odlično višino.

V tridesetih letih, kar deluje jubilar v Kranju, pa je izpričal tudi kot učitelj in vzgojitelj odlične pedagoške zmožnosti. Svojim učencem je bil najboljši oče, učiteljstvu najboljši svetovalec.

Vilibald Rus je stal ob zibeli «Zaveze jugoslovenskega učiteljstva», vodil tam in pri «Učiteljskem društvu za kranjski okraj» tajniške posle. Užival je zaupanje učiteljstva, zato je zastopal njegove interese v okrajnem šolskem svetu. Dokazal je, da je bil tudi tej nalogi kos, kajti izvojeval je v najtežjih časih marsikak časten boj. Nastopal je vedno in povsod skrajno korektno, zato mu je zaupalo tudi učiteljstvo izven UJU, tako da je celokupno učiteljstvo kranjskega okraja zahtevalo njega za nadzornika. Prav tako pa je bilo ogorčeno, ko je dr. Korošec kot prosvetni minister smatral za umestno, da ga, četudi samo iz načelnih razlogov, razreši kot nadzornika, kajti poznali so ga vsi kot strokovnjaka, poštenjaka in iskrenega prijatelja učiteljstva. Odkritosrčno je bilo potem veselje, ko je zopet prevzel nadzorniške posle in bil za svoje vneto in nesebično prosvetno delovanje odlikovan z redom Sv. Save.

Odličnemu možu, ki praznuje te dni tudi srebrno poroko, želimo, da v krogu svoje rodbine in prijateljev doživi še mnogo let zdrav in srečen, v zavesti, da se temu voščilu pridružujejo vsi Kranjčani, ki jih veže nanj že čut hvaležnosti, kakor tudi najširši krogi naše napredne in narodne javnosti.

Mariborska mestna občina in podpora prosvetnim društvom

V proračunu za leto 1925. je votiral marib. občinski svet: Glasbeni Matici 12.000 Din in vagon premoga, Muzejskemu in Zgodovinskemu društvu po 2.500 Din, Študijski knjižnici 100.000 Din, Ljudski knjižnici 15.000 Din in Ljudski univerzi 3.000 Din. Za podporo raznim znanstvenim in prosvetnim društvom ter zavodom se je odločila v proračunu vsota 45.000 Din; o porazdelitvi te vsote pa se ni odločalo takrat, češ da je o tem še treba dogovora med zastopniki Narodnega bloka. Tako se je zadeva odrivala od seje do seje, dokler ni prišla pri zadnji seji občinskega sveta v razpravo in je bil tozadevni predlog finančnega odseka — odklonjen.

Pri tej priliki je dobro, da si pogledamo, kako je nekdaj gospodaril nemški občinski svet. V ta namen si izberimo zadnje leto pred vojno, torej 1913.

Iz računskega zaključka za leto 1913. vidimo, da so dobili: Philharmonično društvo 2070 K, Theater in Kasinoverein 12.176 K, Štajersko historično društvo 6 K (!) Deutscher Leseverein beider Hochschulen in Graz 20 K, Gospodinjska in nadaljevalna šola za deklice 2670 K, in kot «prispevek drugim znanstvenim (!) društvom in zavodom» je izkazanih 1541.72 K, kjer pa je vračunjen — kakor se razvidi iz knjig — tudi prispevek za mariborsko podružnico «Südmarke» v znesku 300 kron. (Prim: Historično društvo 6 K, Südmarka 300 K!)

Iz gorenjega se razvidi, da ima tudi sedanji občinski svet moralno pravico in dolžnost podpirati svoje institucije. Navzlic dolgim posvetovanjem, kjer se je našel naravnost nevzdržen ključ za razdelitev podpor, je bil pa predlog zelo nesrečen po utisu, ki ga je napravil, in po usodi, ki ga je zadela: Glasil se je: da dobe: Krščanska ženska zveza 500 Din, Slov. žensko društvo 1000 Din, Ljudski oder 200 Din, Katol. omladina 1000 Din, Katol. prosvet. društvo Melje 200 Din, Malgajeva čitalnica v Guštanju 300 Din, društvo Jadran 1000 Din, Stolno prosvetno društvo 250 Din, društvo katoliških pomočnikov 200 Din, konjerejsko društvo 250 Din, Dirkalno društvo 250 Din, Prosvetna zveza 15.000 Din, Jugosl.-čehosl. liga 1000 Din, Glasbeno društvo Drava 4.000 Din in Izobraževalno društvo Bratstvo 10.000 Din.

Iz taktičnih razlogov je finančni odsek mešal semkaj še Slovansko čitalnico, oziroma njeno Ljudsko knjižnico, češ da tudi ona dobi 15.000 Din, kar pa je bilo seveda ponesrečeno, ker ni obstojal namen, dovoliti ji te vsote še enkrat, ko ji je bila že itak prisojena in odobrena imenoma — kakor stoji zgoraj in je razvidno tudi iz oficijelnega javnega proračuna — v proračunskem sklepu in se je Ljudska knjižnica te vsote deloma tudi že poslužila. Vse stremljenje je šlo za tem, pokazati, da so dobili demokrati tudi 15.000 Din, kakor da bi šlo to v korist slučajno upravljajočemu odboru ali celo predsedniku in ne na korist onih, ki knjižnico posečajo in uporabljajo. Kdor je opazoval izposojevanje v Ljudski knjižnici, kamor ima brezizjemno vsakdo pristop, mora priznati, da ta denar pač ne gre na rovaš kake stranke, žal najmanj še demokratske.

Slučaj je hotel, da je predlog odseka propadel z 10 : 11 glasovi. Kakor je to obžalovati s stališča strankarske discipline, vendar je to tudi dokaz, da se posamezni občinski svetovalci vsak zase zavedajo odgovornosti, ki jo nosijo pred javnostjo za občinsko upravo. In končno je tudi to nekaj zdravega in memento, da je treba, da se Narodni blok najprej docela sporazume, če treba v plenarnih sejah — za predloge, za katere naj kompaktno glasuje. Dr. P. Strmšek.

BLUZE

Crep . . . . . Din 60·—
Creape de Chine . . „ 95·—
Svilene v vseh barvah „ 120·—

Krasna izbira!

P. MAGDIČ, Ljubljana.

Stop', mrha!...

(Slika z ljubljanskega konjskega sejma.)

Bosopetniki in ponigljavci, kakor nas je pač dal sam ljubi Bog, smo včasi na sejmih ponoreli za konji in konjskimi barantijami. Konj, mrha, kramp — to va mje najimenitnejša, najpostavnejša žival in konjske barantije na sejmih so silno zanimivo poglavje iz našega kmečkega življenja. Birtje in mešetarji, cigani, Lahi in prekupčevalci, kako vam je najimenitnejša, najpostavnejša originalne, zaokrožene, sočne so «glihnge», mešetarenja in likofi! In takle kmečki magnat z rdečo kamišolo, srebrnimi knofi in rejeno mošnjo, pa vsevedni mešetar z opljuvano roko in namazanim jezikom — to so bile figure našega respekta in naše prebrisane otroške zvedavosti. Ponoreli smo včasi od smeha . . .

Zahajam še dandanes od srca rad h konjskim barantijam na sejmu in še danes kakor nekoč se nikoli dovolj ne navžijem robatega mešetarskega humorja, birtovskih tipov in ciganskega muzanja. «Stop' mrha . . .!» pravi mešetar in jo, mrho, povleče za rep kakor je rajnki Martin Krpan na cesarskem Dunaju preko praga vlačil rejene krampe cesarja Janeza. «Stop', mrha . . .!» In jl neizbežno pregleda še zobe, golt, kopita, «vamp» in jo preizkusi v hoji na sto korakov, pa pljuva, se priduša in ve takšne, da je kobilo sram, cigana pa ne . . . Nak, konjskih barantačev ne bi učil manir! Ampak poslušam jih rad in jim privoščim profit, likof, pijačo in čik.

Konjske barantije gredo še danes po vseh tistih vižah kakor svoje dni. Samo valuta je druga. In tam doli pri ljubljanski klavnici je ob živinskih sejmih še vedno tak dirindaj kakor včasi na sejmiščih po deželi. Zaidem večkrat tja doli, konjička pa ne kupim, marveč raje v mapo vjamem tega in onega — birta, mešetarja ali cigana . . . Pictor.

Domžale — trg

Poročali smo že, da je bil znani naš industrijski kraj Domžale proglašen za trg. Slavnostna proglasitev se bo vršila dne 9. avgusta.

Domžale so se tekom prav kratkega časa nenadoma hitro razvile. Pred 35 leti sploh niso bile dosti znane; niso imele niti šole, niti župnije. Ob Mlinščici, kjer so sedaj močne tvornice slamnikov, znane po vsej naši državi in tudi v inozemstvu, so stale svoječasno priproste žage in mlini. Še najbolj obljuden je Stob, tedaj važno postajališče voznikov, ki so prevažali blago z Dunaja skozi Ljubljano v Trst in nazaj. Zato ima stari Bauerjev zemljevid vojvodine Kranjske pač označen Stob ne pa Domžale. Vsa okolica, ki je sedaj združena v trg s približno 2000 prebivalci, je štela tedaj okoli 900 družin, ki so se preživljali večinoma s pletenjem čipk in šivanjem slamnikov. Svoj izredni procvit imajo Domžale v posebni meri zahvaliti širom Slovenije znanemu Kamničanu, ki praznuje letos 35 letnico. Trg leži ob kamniški progi. Vsled počasne vožnje pogosto zaničevani kamniški vlak nikakor ni tako malo vreden kakor nekateri mislijo. Oni pač ne vedo, da je bil kamniški vlak med svetovno vojno ena izmed redkih avstrijskih železnic. Na stotisoče turistov in izletnikov je že prevozil iz bele Ljubljane v prekrasne Kamniške planine. Na tisoče najfinejših slamnikarskih izdelkov se izvozi vsako leto iz Domžal po Evropi. Kje je ostala lesna, mlevska, žitna in vinska trgovina poleg širom znane domžalske konjske trgovine! Brez Kamničana bi Domžale nikdar ne bile, kar so. Ko je imela leta 1890. steči po domžalskem polju kamniška železnica iz Trzina skozi Mengeš v Kamnik, so se temu uprli tedanji Mengešani. Železniški tir se je v resnici obrnil v Trzinu proti Domžalam, ki so dobile tako postajo. Od takrat so pričele procvitati in razmah je bil od leta do leta večji. Kmalu so postale središče slamnikarske in drugih obrti, med katerimi si je posebno slamnikarstvo pridobilo naravnost svetovni sloves.

Redko slavje v Tomišlju pod Krimom

V Tomišlju pod Krimom so imeli na Vidov dan redko slavje. Zaslužni mladinski pisatelj, šolski upravitelj Ivo Trošt, je namreč praznoval 40-letnico svojega službovanja in pisateljevanja. Šolsko poslopje je okrasila mladina z mlaji, venci, cvetkami in zastavicami. Nad vhodom pa je bil pomemben napis: «Za mladino in domovino 1885—1925.» Kmalu po desetih se je zgrnila množica domačinov in gostov v sobo IV. razreda. Učilnica je bila natrpana do zadnjega kotička. Najprej se je vršila vidovdanska proslava, ki je bila namenjena poživitvi nacionalne ideje odrastlih. Med raznimi deklamacijami so posebno ugajali nalašč za to priliko prirejeni prizori iz «Testamenta majke Jugovičev».

Sledila je proslava zaslužnega jubilanta. Šolska mladina, ki mu je bila vedno blaga in mila, se mu je najprej poklonila. Učitelj Ločniškar je spesnil za to priliko simboličen četverogovor, v katerem pozdravlja in se zahvaljuje jubilantu tudi mladina iz zasedenega ozemlja. Izročila mu je v spomin pisalno mapo, lično ročno delo mladine. Za njim se mu je poklonila mladina, včlanjena v pevskem zboru «Krim» in mu izročila v spomin srebrno tobačnico, rdeče in bele nageljčke. Imenom domačega učiteljstva je govoril g. Adamič in mu poklonil pisalno orodje z željo, da bi dala domovina še mnogo takih sinov kakor je sivolasi a mladeniško čvrsti jubilant. Za njim je povzel besedo srezki šolski referent A. Skuli. Z iskrenimi besedami je orisal življenje in delovanje jubilanta v šoli, občini, na polju pisateljevanja itd. Pokazal nam je človeka, ki stori več kakor veleva mu stan. Jubilant je bil za svoje delo že odlikovan z redom Sv. Save. Občinstvo je pozorno sledilo posameznim govorom in dalo duška v gromovitih vzklikih na čast slavljencu, mladina pa ga je obsipala s cvetjem. Jubilant se je s toplimi besedami zahvalil za izraze hvaležnosti, naglašal pa je, da je le v delu boljša bodočnost svobodne naše domovine. Ljudstvo ga je burno pozdravljalo in mu stiskalo roke. Ko se je poleglo navdušenje, je g. Trošt otvoril razstavo ročnih del ter pismenih in risarskih izdelkov. Tu je imelo ljudstvo priliko spoznati, da dela učiteljstvo sicer tiho, a vztrajno. Gosp. profesor Grebenc je dal na razpolago več risb, ki so služile propagandi narodne umetnosti. Razstavo je oba dneva posetilo izredno mnogo domačinov.

Popoldne se je vršila veselica gasilskega društva, čegar ustanovitelj je jubilant, po župni vaji pa se je razvila vesela zabava. Pevsko društvo «Krim» je vprizorilo na prostem burko «Zdravnikov strežnik», in ves čas skrbelo s petjem in zabavo. Napitnic ni manjkalo, saj je slavje veljalo priljubljenemu jubilantu. Slavljencu kličemo: «Ostani naš še dolgo časa in Bog Te obvari!»

Od nedelje 5. t. m. dalje sijajna lepotica

Lil Dagover

v njeni do sedaj najlepši vlogi v tragikomediji

„Njegove nepoznane ženice"

Velepikantna in elegantna veseloigra v 6 velikih dejanjih. Ni čudno, da je kinogledališče «Marmorhaus» v Berlinu predvajalo ta film skozi šest tednov pri razprodani hiši!

Pathe Journal št. 14.

LJUBLJANSKI DVOR

Kino

Telefon 730.

Predstave: ob delavnikih ob 4., ½ 6., ½ 8. in 9. — Ob nedeljah ob ½ 11., 3., ½ 5., 6., ½ 8. in 9. uri.

Epidemija tifusa na Vranskem

V tem, drugače zdravem in zlasti za pljučne bolnike ugodnem lepem trgu se je letos pojavil legar. Po mnenju distriktnega zdravnika je bila bolezen zaplodena iz Lukavice, to je one vasi na Kranjskem, ki se namerava radi legarja asanirati na državne stroške. Pojavila sta se dva slučaja na Vranskem (v hišah 14 in 15) že letošnjo spomlad. Bolnika sta bila oddana v bolnišnico; hiši sta bili asanirani tako, da se je vse storilo, da se bolezen ne širi dalje. Pohvalna je bila pri tem posebna požrtvovalnost g. župnika K., ki je za asanacijo žrtvoval več tisoč dinarjev, a imel zadoščenje, da se v njegovi in sosedni hiši g. Golob ni pojavil noben slučaj legarja več. Nastopil pa je legar v nadaljnih sosednih, v še ne asaniranih hišah nekaj mesecev pozneje, in sicer v hišah št. 21, 80 in 78. Vse te hiše ležijo poleg gori omenjenih hiš 14 in 15 na vsaki strani državne ceste. Poglavitno ognjišče bolezni pa je bila Luka Štobarjeva hiša št. 21. V tej hiši je zbolelo 6 oseb, in sicer prve tri neznatno, pozneje pa tri zelo hudo. Vseh bolnikov je bilo dosedaj 13, od teh težko bolnih deset, umrl je bolnik iz hiše št. 15, ki je prvi zbolel.

Vsi bolniki so bili oddani v bolnišnico, preiskovala se je potom državnega higijenskega zavoda v Ljubljani pitna voda iz vseh osumljenih vodnjakov in tudi iz Merince, potoka, ki teče poleg državne ceste skozi trg. Hvala sanitarnemu postopanju se je epidemija lokalizirala in zatrla. Dr. A. Sch.

Epidemija tifusa v Banjaluki

V Banjaluki in okolici je začela razsajati epidemija tifusa, ki se neverjetno naglo širi. Zdravniki so poskušali najti vzrok bolezni, toda niso prišli do nobenega pozitivnega sklepa. Obrazovala se je takoj posebna zdravstvena komisija, ki je ukrenila vse potrebno, da se bolezen zajezi. Nujno je bil pozvan v Banjaluko bakteriolog, da preišče in sestavi analizo vode iz vseh domačih vodnjakov, reke Vrbasa in drugih potokov. Dokler se to ne zgodi, je lokalna oblast zabranila kopanje. Izdane so potrebne naredbe glede uživanja pitne vode, ki je najbrže tudi okužena. Ker je slednjič mogoče, da je vzrok epidemiji sad-

Mala Nadica

ve dobro, da razveseli ljubljenega strička najbolj, ako mu prinese omot učinkovitih „Toro" prsnih karamel. Od nešteto navdušenih ljudi vedno v vporabi vplivajo blagodejno na prebavo, proti kašlju, prehlajenju, hripavosti, katarju ter se dobijo za samo TRI DIN pri vsakem trgovcu ali v lekarni

je, je oblast prepovedala trgati, prodajati in jesti črešnje, katerih je letos v Banjaluki izredno mnogo. Izdane so strege naredbe glede snage v mestu in stanovanjih. Poleg trebušnega tifusa so zdravniki konstatirali tudi dva slučaja pegavca. Ker so istočasno stekli psi oklali več oseb, je mestno poglavarstvo v Banjaluki razglasilo kontumac, ki velja dva meseca. Prebivalstvo mesta in okolice je v vsakem oziru pod strogim nadzorstvom oblasti. Banjaluka je skoro popolnoma odrezana od zaledja.

Po nedolžnem obsojeni

Meseca novembra 1919. je vojaško sodišče savske divizijske oblasti obsodilo radi zavratnega umora Milana Maričića in Vaso Bunčića na 20, Ilijo Bunčića na 18, Mijo Trnjajića pa na 15 let težke ječe. Vsi štirje so bili takoj po obsodbi odpeljani v Lepoglavo, da prestajejo tam svojo kazen. Obsojenci so neprestano naglašali, da so popolnoma nedolžni, in so ponovno zahtevali obnovitev postopanja. Prošnja pa je bila vedno odbita, ker so bile indicije proti njim tako težke, da je vladalo splošno prepričanje, da so v resnici krivci. Le nepriznanje zločina jih je rešilo smrti. Šest let je že skoro minilo, odkar ječe v zaporu. Izgubili so že skoro vsako nado, da pridejo kedaj na svobodo.

Sedaj pa je prišlo nenadoma do senzacijonalnega preokreta. Na sodišču v Petrinji sta se namreč tamkaj v preiskovalnem zaporu nahajajoča se Petar Korač in Jovan Božić sprla s svoim tovarišem Pavlom Čarićem. Imenovani trije in še šest drugih mladeničev je bilo namreč obtoženih radi nekega razbojništva. V prepiru, ki se je razvil v zaporu med njimi, je Čarić očital Petru Koraču in Jovanu Božiću, da sta onadva izvršila zavratni umor, radi katerega se nahajajo v Lepoglavi razven Maričića tudi brata Bunčić in Trnjajić. Prepir so slišali tudi ostali kaznjenci, kakor tudi več jetniških paznikov, ki so o zanimivem dogodku takoj obvestili sodišče v Petrinji. Preiskava je potem dognala da sta Korač in Božić v resnici izvršila umor, radi katerega so bili Maričić in njegovi tovariši obsojeni na dolgoletno ječo.

Vojaško sodišče savske divizije v Zagrebu, ki je bilo o dogodku takoj informirano, je že zahtevalo od sodišča v Petrinji vse spise in bo odvetnik dr. Walter na podlagi teh dejstev zahteval sedaj obnovitev procesa, v kolikor ne bo odredilo tega že vojno sodišče samo.

Ismach Moses

Maribor, 4. julija.

Včeraj je mariborska carinarnica izrekla rešenje o aferi prevejanega avstrijskega tihotapca Wolf-Mortko-Tischengela, manufakturnega trgovca na Dunaju, o katerem smo pred par dnevi poročali, da ga je mariborska policija zasačila baš v trenutku, ko je prekladal v hotelu Meran vtihotapljeno svilo za daljnji transport na naš jug. Preiskava, ki jo je nato uvedla carinarnica, je kmalu pokazala, da je Tischengel član velike tihotapske družine Walterja Gablerja, trgovca z Dunaja, ki je pri carinarnici že par let znan po drznih tihotapskih poslih na veliko.

Kmet Franc Lorber, ki je prinesel 24. junija Tischengelu svilo iz Št. Ilja v Maribor v hotel Meran, je namreč izpovedal, da mu je v isti namen že tudi pred 14 dnevi prinesel enako robo neki Gabler z naročilom, da jo ponese v Maribor, kjer mu bo na podlagi izročenega listka izplačal vratar hotela Meran potnino v znesku 800 Din. Dne 24. junija mu je bil nakazal kar 1200 dinarjev. Mariborska policija, ki je o tem zvedela, je še isti dan izročila vratarju hotela Meran 1200 Din, da jih da Lorberju, ko bo prinesel blago. Vratar je storil tako in policija je nato aretirala Lorberja z njegovim pomagačem v nasproti ležeči gostilni. Ko je prišel ne dolgo nato iz Račja Tischengel, mu je prinesel vratar robo v hotelsko sobo. Takoj so vstopili detektivi in aretirali Tischengela, ravno ko je razkladal blago. Še isti dan je izvedla carinarnica tudi hišno preiskavo v Tischengelovi sobi v Račjem, kjer je on stanoval že mesec dni kot «nenadomestljiv» zaposlenec pri klobučarskem obrtniku Novaku. Tu so našli skrajno previdno sestavljeno pismo, ki je došlo isti dan z Dunaja za Tischengela, in katero bi mu naj bil poslal neki neznani Ismach Moses. V pismu pa je bil podpisan ta Mojzes kot Oskar. S primerjanjem so v Mariboru ugotovili, da je to pismo napisano po isti osebi, ki je napisala listek kmetu Lorberju. Avtor obeh je bil torej Gabler. Ta Gabler pa ni nihče drugi kot najbolj črno zapisan tihotapec Henrik Gabler, trgovec na Dunaju, ki je bil že v Zagrebu v znani veletihotapski aferi obsojen na 800.000 Din globe, pa je na čuden način ušel iz zaporov zagrebške carinarnice. V zvezi s to tihotapsko afero je bilo takrat odpuščenih več carinarskih uradnikov v Zagrebu. Gabler je še sedaj tako drzno tihotapil z Dunaja, da je celo osebno hodil s spremljevalci robe čez mejo k našim kmetom. Tischengel je sprejemal njegovo blago in ga pošiljal dalje, noče pa seveda poznati ne Gablerja, niti Ismacha Mosesa, temveč le Walterja Kleina, ki ga pa nikjer ni. Ta mu je baje poslal svilene kravate in bluze, da bi jih poslal na poste restante v Zagreb.

Tako približno izgledajo dosedanji uspehi preiskave proti Tischengelu, ki je seveda takoj po aretaciji pozval slovenskega advokata, da ga izmaže iz neprijetne godlje. Toda advokat ga ni posebno izrezal. Včeraj so namreč na mariborski carinarnici naložili Tischengelu s carino, taksami in kaznijo skupno okrog 350.000 Din globe in tudi zaplenjenih 15 kg svile je zapadlo v korist države. Svilo bodo po pravomočnosti razsodbe prodali na javni dražbi. Če obsojenec ne bi mogel plačati, mora pa sedeti leto dni v mariborski jetnišnici. Sedaj bo seveda Mojzes poskušal še z rekurzom v Beogradu, medtem pa bo Walter Gabler poslal 350.000 dinarčkov in Tischengel bo zapustil jetnišnico.

OBLEKE
kupite najugodneje pri
JOS. ROJINA,
Ljubljana

Pogin glasovitega hajduka

V četrtek je bil v bližini Skoplja ustreljen na begu glasoviti hajduk in razbojnik Andjelko Nikolić, strah in trepet tamošnjega prebivalstva. Z njegovo smrtjo je cela vrsta srezov skopljanske oblasti rešena enega najnevarnejših zločincev.

Nikolić je bil za časa svetovne vojne desna roka Todora Aleksandrova v Macedoniji. Čim pa je bila bolgarska armada poražena, je zopet pobegnil na Bolgarsko, kjer je postal odličen član makedonstvujočih. Na Bolgarskem je izvršil po prevratu celo vrsto zločinov in bil tudi obsojen, toda makedonski komitet ga je rešil in poslal v Srbijo, kjer je bil pred dvema letoma radi več ubojev in ropov obsojen na smrt. Po splošni amnestiji v preteklem letu mu je bila smrtna kazen spremenjena v dosmrtno ječo.

Pred nekaj dnevi se je nahajal v Bardovcih na delu na polju. Nenadoma je skočil k jetniškemu pazniku Milanu Stefanoviću, mu iztrgal puško, ga pretepel in nato pobegnil. Z njim sta pobegnila z dela še dva njegova jetniška tovariša, ki pa sta bila še istega dne aretirana. O begu nevarnega zločinca so bile takoj obveščene orožniške stanice, posebno ob bolgarski meji. Jetniški paznik Milan Stefanović, ki so mu kaznjenci pobegnili, je iz strahu pred kaznijo izvršil samomor. V sredo so orožniki ravno na bolgarski meji zadeli na Nikolića, ga takoj zgrabili in z močnim spremstvom odpeljali v Skoplje. V bližini rojstnega kraja, vasi Aleksandrovo pred Skopljem, je Nikolić nenadoma skušal pobegniti, upajoč, da se mu posreči izkoristiti mrak in dobro poznane kraje. Roke je imel zvezane na ledjih in konec vrvi držal orožnik, kljub temu pa se je spustil v beg. Ker kljub ponovnim pozivom orožnikov ni hotel obstati, so izstrelili orožniki za njim 5—6 strelov, od katerih sta ga dva zadela in se je mrtev zgrudil na neki njivi. Na ta način je končal svojo krvavo karijero Andeljko Nikolić, ki je bil nad 20 let eden najbolj nevarnih razbojnikov in radi katerega je jetniški paznik Stefanović izvršil samomor.

Goljufiv potnik

Ljubljana, 4. julija.

Pred meseci sta zaslovela po Ljubljani, posebno med uradniškim slojem, dva trboveljska krojača, ki sta izdelovala obleke vrlo ceno in solidno in to celo na mesečne obroke. Kdor je naročil pri njih obleko, je bil jako zadovoljen in zato sta imela seveda tudi vedno dosti naročil. Čez nekaj časa sta si najela tudi svojega akviziterja, in sicer v osebi 22 letnega Ivana Povšiča, ki je pobiral v Ljubljani naročila in delal za oba krojača reklamo.

Povšič je nekaj časa izvrševal svojo službo popolnoma zadovoljivo. Lepega dne pa mu je šinila v glavo drugačna misel. Pričel je izrabljati ime svoje tvrdke Slosar in Pavlin v svoje namene, in sicer na vrlo prefigan način. Dasi neizučen krojač, se je predstavljal po mestu strankam kot tak in pričel kar sam jemati mero za obleke. Seveda je vzel nekaj kar na račun in ogoljufal na ta način nebroj ljudi za precej velike zneske.

Meseca maja je prevzel tudi trgovsko zastopstvo tvrdke s čevlji Maher in drug na Mirju in pričel potovati po Hrvatskem in Bosni. Sprejemal je naročila za večje pošiljatve blaga v Zagrebu, Križevcih, Sisku, Karlovcu, Banjaluki, Kostajnici itd. Hodil je sploh v vsa večja mesta na jugu, razmetaval denar in popival po nočnih lokalih v družbi dvomljivih prijateljev in prijateljic. Kakor hitro pa so ga te vrste ptičke osušile, se je zopet streznil, vzel naročilno knjižico svoje tvrdke in hitel od trgovine do trgovine. Ker je nudil blago vrlo «jeftino», ter nastopil zelo sigurno, je seveda lahko zahteval na naročilo vedno primerno vsotico. Podpisanih naročil pa nikdar ni pošiljal svoji tvrdki, ker je bila na naročilu označena tudi vsota, ki jo je prejel na račun, temveč je vse lepo obdržal. Vmes pa si je poiskal še drugo žrtev v osebi čevljarja Zalokarja v Kolodvorski ulici v Ljubljani, katerega je na enak način opeharil za okoli 4000 Din. Koliko škode pa je prav za prav povzročil tvrdki, odnosno vsem svojim žrtvam po Hrvatski in Bosni, pa še ni dognano.

Goljufivi in lahkoživi potnik, ki so ga zasledovale varnostne oblasti že dalj časa po celi državi, pa se je končno vendarle ujel. V petek, ko se je povrnil s potovanja, je bil prijet na Žabjaku v hiši št. 3 ravno v trenutku, ko se je hotel pošteno odpočiti od svojih težkih «naporov». Izročen je bil takoj sodišču. Oškodovane stranke, ki se morda še niso prijavile policiji, naj se zglase v naslednjih dneh pri ljubljanskem deželnem sodišču.

Es-ka Jogo Torpedo Bianchi so le najboljša in najceneje pri
J. Gorec
Palača Ljubljanske kreditne banke in Gosposvetska c. 14
Vsi na domestni deli in oprema.

Sport

Ilirija : Olimpia 3 : 0 (1 : 0)

Zaslužena zmaga Ilirije.

Včeraj smo videli v letošnji pomladanski nogometni sezoni že drugo italijansko nogometno moštvo, tokrat Olimpio z Reke. Tudi to moštvo je napravilo v celoti dober vtis, dasi moramo takoj uvodoma poudariti da po kvaliteti nikakor ne dosega Venezije, ki je pred kratkim gostovala v Ljubljani. Moštvo goji igro, ki se ob kombinaciji s kratkimi pasovi ne more dobro uveljaviti. To se je včeraj jasno pokazalo, ko je Ilirija konstantno izvajala igro, ki je tipična za naše domače moštvo in ki ji skoro vedno prinese lepe uspehe. Ilirija nas je topot zadovoljila in je dosežen rezultat popolnoma realen Publika je že žal bilo pri tekmi zelo malo, morda komaj 250.

Gostje imajo v svojem moštvu nekaj prav dobrih moči Omeniti je zlasti vratarja, ki je ubranil precej sila nevarnih in ostrih strelov. Bil je dobra opora celemu moštvu, kajti v nasprotnem slučaju bi gosti je gotovo doživeli še večji poraz. Poleg vratarja sta bila povsem na mestu tudi oba branilca, ki sta mestoma naravnost briljirala s krasnimi osvobodilnimi streli. Izvrstna sta bila tudi v startu na žogo, kar jima je omogočilo, da sta razbila marsikatero lepo izpeljano kombinacijo Ilirije. — Krilska vrsta pa je šibka in ni bila niti izdaleka enaka našim krilcem, ki so bili prav dobri. Napad ne goji smotrene kombinacijske igre in računa večinoma na predore. Tehnično so posamezniki sicer dobri, zlasti desno krilo, v celoti pa ne kažejo znakov prvorazrednosti.

Ilirija je bila včeraj prav dobra. Njena nizka prizemna kombinacijska igra se je popolnoma obnesla. Napad je bil dober in je notranji trio izvedel nebroj lepih kombinacijskih potez. Vodja napada je bil Oman, ki je lepo delil žogo, imel pa je pred golom večkrat smolo. Ostre strele je pošiljal na gol Doberlet, Pevalek je preveč kombiniral, tehnično pa je bil vsekakor na višini. Inke ni zadovoljil. Janez je dal precej prav lepih centrov, vobče pa je v odločilnih momentih popustil. Ne smemo pozabiti na vratarja Miklavčiča, ki je v lepem stilu, kakor že dolgo ne, lovil izredno težke strele. Branilska dvojica je opravila svoje delo dobro in je Pogačar zopet pokazal, da ima Ilirija v njem požrtvovalnega igralca. V krilski vrsti se je Milan skušal rehabilitirati. To se mu je tudi posrečilo. Bil je zlasti defenzivno prav dober.

Potek igre: V prvem polčasu je bila Ilirija absoluten gospodar na polju. Oblegala je skoraj stalno vrata svojega nasprotnika in pošiljala ostre strele na gol, ki pa so ostali večinoma v rokah izvrstnega vratarja. V 17. minuti pa je po lepi kombinaciji notranjega tria poslal Doberlet rezanten in neubranljiv strel v desni kot mreže. Golman je bil popolnoma iznenaden nad ostro bombo. Premoč Ilirije se kaže tudi v kotih, kajti v prvem polčasu je znašalo razmerje kotov 4 : 0 za Ilirijo. Gostje v tem polčasu niso izvedli nobenega resnega napada na vrata Ilirije in je bil Miklavčič v golu skoraj ves čas nezaposlen. Igra je končala v prvem polčasu v razmerju 1 : 0 za Ilirijo.

V drugem polčasu so gostje sicer nekoliko bolj pritisnili, a se vendar niso mogli resno uveljaviti. V tretji minuti pošlje vsled taktične napake branilcev Olimpie Doberlet drugi gol v mrežo gostov in nato zviša v 30. minuti isti igralec score na 3 : 0. V tem polčasu so sicer gostje poslali nekaj strelov na gol Ilirije, a ti so ostali deloma v rokah Miklavčiča, deloma pa jih je odbila že obramba. Naglašati moramo le, da je Miklavčič v zadnjem času pričel uporabljati to taktiko, da zapušča gol. Včeraj je sicer imel srečo, a ob slabi poziciji branilcev bi Ilirijo ta taktika stala gotovo dva gola.

Tekmo je sodil g. Hus, ki je v prvem polčasu glede ofsidov bil precej nesiguren. Tudi nekateri fouli so mu delali preglavico.

Hazena Češkoslovaška : Jugoslavija 6 : 5 (0 : 3)

Beograd, 4. julija

Včeraj je prispela v Beograd reprezentanca češkoslovaškega ženskega sporta, hazene in lahke atletike. Drage goste so na kolodvoru sprejeli beograjski sportniki in sportnice, katerim se je pridružilo tudi več je število drugega občinstva. Čehoslovakinje bodo naredile turnejo po naših treh metropolah, kjer bodo povsod tekmovale z našimi sportnicami.

Borba se je pričela danes z rokometno tekmo med reprezentancama Češkoslovaške in Jugoslavije. Zanimanje za tekmo je bilo kljub temu, da se odpravlja okrog 1000 ljubiteljev sporta v Zagreb, kjer se vrši jutri odločilna tekma za prvenstvo države v nogometu, izredno veliko. Občinstvo je Čehoslovakinje oduševljeno pozdravilo.

Jugoslovenski tim so tvorile hazenašice iz Beograda in Zagreba, manjkala pa je žal radi obolelosti odlična branilka Vidrihova. Kljub temu sta si bili obe družini enakovredni, v prvem polčasu pa Jugoslovenke celo v premoči, tako da je bil rezultat 3 : 0 za Jugoslavijo. V drugem polčasu pa so si Čehoslovakinje opomogle in so preokrenile rezultat sebi v prid, tako da je bil končni izid 6 : 5 za nje. Gole za Jugoslavijo so zabile: Tomljenovičeva 3, Radovićeva 1, Popovićeva 1.

Jutri nastopijo Čehoslovakinje kot reprezentanca Prage proti reprezentanci Beograda.

Brnske atletinje

Med češkoslovaško reprezentanco ženskega sporta, ki je prišla na gostovanje v Jugoslavijo in je včeraj prvič nastopila v Beogradu, zavzemajo odlično mesto članice Moravske Slavije iz Brna. Prinašamo danes sliko klubove stafete, ki je letos ponovno in z odličnim uspehom zastopala barve svojega kluba. Od leve na desno so: Soudková, Smolová, Solařova in Vidláková.

Dve sportnici od teh sta sedaj tudi v češkoslovaški reprezentanci v Jugoslaviji. *Smolová* (druga od leve) je ena najmlajših, a kljub temu že uspešna češka sportnica. Odlikuje se v sprintu in v skokih. Na mednarodnem mitingu v Varšavi 21. maja t. l. je izvojevala dve pomembni zmagi: tek 80 m v 10.8 sek. in skok v višino s 130 cm.

Vidláková (zadnja na desni) je izborna atletinja v metu kopja in diska ter v teku z zaprekami. Brani svetovni in češkoslovaški rekord v kopju z 27.41 m enoročno in 49.29 m obojeročno.

Češkoslovaške sportnice nastopijo v Ljubljani prihodnjo soboto in nedeljo. Merile se bodo z našimi dekleti v lahki atletiki in v hazeni.

Včerajšnje nogometne tekme

SARAJEVO: Hašk (Zagreb) : Sašk 2 : 0.
DUNAJ: International : Akademski tim 3 : 3 (1 : 2).
BRATISLAVA: Slovan (Dunaj) : Bratislava 3 : 2 (1 : 2).

Ivan Kopač

Odlični motociklistični dirkač.

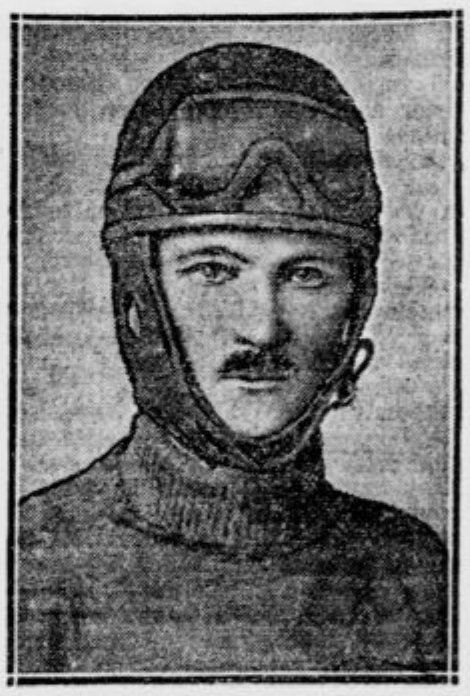

Ivan Kopač, nameščenec ljubljanske tvrdke «Jugoavto», je eden naših najboljših in — kar je zlasti važno — najzanesljivejših motociklistov. Na velikih dirkah, ki so se vršile v nedeljo in pondeljek v Mariboru, je dosegel 4 prva in 1 drugo mesto. Odnesel je nad polovico dragocenih in častnih daril, ki so bila določena za zmago v motociklističnih dirkah. Včlanjen je pri Motoklubu Slovenija v Ljubljani.

Lahkoatletski miting

Včeraj se je na igrišču Primorja v Ljubljani vršil izbirni miting za petdržavni lahkoatletski miting, ki se vrši 25. in 26. t. m. na Dunaju. Udeležba sportnikov je bila žalibog jako majhna. Izidi so nastopni:

Tek 400 m (3 atleti): 1. Weibl (Primorje) 56.9 sek., 2. Franko, 3 m zadaj.

Tek 800 m (2 atl.): 1. Vidic (Primorje) 2:15.9 min., 2. Janovsky (100 m handicap).

Met krogle (3 atleti): 1. Smerzu (Ilirija) 9.72 m. 2. Slamič H. (Primorje) 9.24 m, 3. Vidic (Prim.)

Danes ob 5. popoldne se nadaljuje miting na igrišču Primorja v sledečih disciplinah: tek 100 m, 200 m, 400 m, 1500 m, 5000 m, skok v višino in daljavo z zaletom, met diska in kopja. Na 100 m in 200 m starta po dolgem času zopet dr. Perpar. Upati je da starta v kopju Orehek in na 5 km Slapničar, De Reggi in Deržaj ,ki so kandidatje za drž. reprezentanco. Z napetostjo pričakujejo nadalje sportni krogi nastopa talentiranega mladega celjskega skakača v višino Lukaščka, ki je letos baje že preskočil 1.80 cm.

Za današnjo finalno tekmo za državno prvenstvo v nogometu vlada po vsej Jugoslaviji tako izredno zanimanje kakor bržčas še za nobeno sportno prireditev pri nas. Tekma se vrši v Zagrebu na igrišču Gradjanskega ob 6. zvečer; poset bo gotovo rekorden, ker pride več tisoč gledalcev tudi izven Zagreba, vsaka prognoza je izključena; sicer se zdi po zadnjih rezultatih, da je Jugoslavija v boljši formi od Gradjanskega, zato pa bo morala igrati na tujem igrišču in pred publiko, ki bo po ogromni večini z vehemenco «drukala» za Zagrebčane. Teh psihičnih momentov pa ne gre povdarjati. — Kralj po zadnjih dispozicijah tekmi ne bo prisostvoval; njegov pokal bo izročil ZNP prvi adjutant general Hadžić.

Izbirna hazenska tekma med A in B timom. Danes popoldne ob 17. se vrši kot predigra nogometne tekme Olimpia : Ilirija, izbirna hazenska tekma med dvema ljubljanskima družinama. Tekma, ki bo vsekakor jako zanimiva in napeta, bo pokazala končnoveljavno, kako se ima sestaviti naša reprezentanca, ki igra v nedeljo 12. t. m. proti praški reprezentanci. Več ali manj je že odločena ta postava, dvomljiva je le leva stran napada. Erbežnikova, ki je bila določena za levo krilo, se je v tekmi proti Hermesu izkazala jako slabo, mislimo da bi bila mala Vida vsekakor boljša na tem mestu. V tem slučaju bi prišla za krilsko vrsto v poštev Zannerjeva. Sicer pa bo današnja tekma sigurno podala jasno sliko o formi posameznih hazenašic.

Novo nogometno igrišče v Mostaru. S. K. Zrinski otvori v nedeljo, dne 5. t. m. na slovesen način svoje novo, moderno urejeno igrišče. Ta dan gostuje v Mostaru sarajevski Sašk.

Plavalno prvenstvo ČSR. Prvenstvo za l. 1925. je dosegel v vseh treh kategorijah (gospodov, dam in naraščaja) ČPK v Pragi. Pri tej priliki so bili postavljeni sledeči novi češki rekordi: 100 m (poljubno) Bičak (APK.) 1:06.1, 1000 m (poljubno) Koutek (APK.) 15:45, 1500 m (poljubno) Antoš (ČPK) 23:31.3, stafeta 4 × 200 (APK) 11:06.2. Vodni polo Sparta : ČPK. 4 : 1 (1:1)

Tragično tekmovanje. Dne 1. julija se je vršilo v riškem zalivu tekmovanje v veslanju na ladjicah. Od 23 ladij pa se jih je vrnilo samo 8, dočim so se vse ostale vsled burje potopile. Na potopljenih ladjah je bilo 30 ljudi, ki se niso rešili.

Službene objave LNP.

(Iz seje u. o. dne 1. in 3. t. m.)

Na dopis SZNS Ljubljana z dne 1. VII. t. l. se odgovori pismenim potom.

Obvešča se klube, da LNP pripoznava do naknadnih event. ukrepov ZNS, Zagreb, kot edino legalno SZNS Ljubljana, ki ji načeljuje g. Hus, a vodi tajništvo g. Možina.

Sklene se delegirati do končne ureditve spora SZNS Ljubljana, na tekme S. K. Ilirija službujoče odbornike-funkcijonarje LNP.

Dovoljuje se nastop v prijateljskih in mednarodnih tekmah članu S. K. Ilirije g. Novak Francu.

LLAP. (Službeno.) Na temelju brzojavnega naročila JLAS iz Zagreba, katerega delegat prisostvuje današnjemu izbirnemu mitingu se ponovita točki: tek 400 m in met kopja. Današnji izbirni miting, ki se vrši ob 17. na igrišču S. K. Primorja obsega sledeče točke: Finale 100 m, skok v višino, tek 1500 m, finale 400 m, tek 5000 m, met diska, skok v daljavo, met kopja in 200 m. Pozivajo se klubi, člani LLAP svoje tekmovalce do 16.30 ure in sodniški zbor, da polnoštevilno prisostvuje mitingu. — Tajnik I.

Službeno iz LHP. Danes popoldne ob 5. izbirna tekma med A in B timom. Postava *A tima:* Jermol, Vider, Oman, Petan, Erbežnik, Bernik, Zupančič. *B tim:* Černe, Jančigaj Vida, Zanner, Koch II., Krisch, Petrič Marta, Privšek. *Rezerve:* Koch I., Petrič Marča, Jančigaj Vika, Vivod Mar. Tekma se vrši na prostoru Ilirije kot predtekma nogometne tekme Olimpia : Ilirija. V garderobo je priti do pol 5. ure. S. K. Ilirija in T. K. D. Atena se naprošata, da stavita na razpolago svojo opremo. Rezerve morajo prinesti opremo same. Opozarjam ponovno vse igralke, da se brezpogojno pokore vsem odredbam, ker bodo sicer najstrožje kaznovane. Prihodnji trening v torek ob pol 7. na prostoru Atene. Jutrišnjo trening-tekmo sodi g. Baltesar, v torek g. Sancin. — Tehn. referent.

Domače vesti

* **Minister dr. Žerjav v Ljubljani.** Včeraj je prispel v Ljubljano minister za šume in rudnike dr. Žerjav, da se udeleži poroke svoje svakinje gospe Mice Žiže z rudniškim nadsvetnikom Pehanijem. Minister Žerjav se še tekom dneva vrne v Beograd.

* **Naša častna konzula v Španiji.** Ministrstvo inostranih del je obvestilo Trgovsko in obrtniško zbornico, da sta bila z ukazom z dne 29. maja t. l. postavljena za častna konzula v Španiji gg. Gjorgje Panajot, v Barceloni in Jovan Kružič-Turina v Las Palmas.

* **Odlikovanja v vojaški službi.** Odlikovani so: z redom Belega orla 4. razreda kapitan fregate Bernard Jeločnik; z redom Belega orla 5. razreda polkovnik Jovan Naumović; z redom Sv. Save 3. razreda brigadni general Sava Tripković in konjiški polkovnik Jovan Švabčić; z redom Sv. Save 4. razreda inž. podpolkovnik Edvard Štefin; z redom Sv. Save 5. razreda pehotni podpolkovnik Karel Dolenc, pehotni major Štefan Krčmar in artiljerijski major Bogumil Armič.

* **Promocija.** V soboto dne 4. t. m. je promoviral na univerzi v Gradcu doktorjem prava in državne vede absolvirani pravnik g. Franc Loretto, sin g. Franc Loretto, uradnika zavarovalnice »Sava«. Čestitamo.

* **Z zagrebške univerze.** Docent beograjske univerze g. dr. Milko Kos je imenovan za izrednega profesorja pomožnih zgodovinskih ved na zagrebškem vseučilišču.

* **Izpremembe v poštni službi.** Z odlokom direktorja pošte in brzojava v Ljubljani so po službeni potrebi premeščeni naslednji poštni uradniki, oziroma uradnice: Leopold Rihar od poštnega urada Ljubljana 1 k poštnemu uradu Ljubljana 2, Terezija Žnidaršič iz Dolenjega Logatca v Planino pri Rakeku, Antonija Koželj iz Ljubljane 1 v Moravče, Josip Savelli iz Celja v Žalec, Anton Krofilč iz Ljubljane 1 v Celje in Marija Kasjak iz Sv. Lovrenca v Krško vas.

* **Izpremembe v vojaški službi.** Administrativni kapetan Edvard Hribar je trajno upokojen, avijatični podporočnik Anton Čad pa je reaktiviran.

* **Izpremembe v državni službi.** Revizor pri carinarnici v Ljubljani Dragotin Bogner je imenovan za upravnika pri glavni carinarnici v Nišu, revizor pri carinarnici v Ljubljani Karel Gergić pa za upravnika pri glavni carinarnici v Vinkovcih. Glavni revizor pri carinarnici v Beogradu Janko Janković je v istem svojstvu premeščen h glavni carinarnici v Bohinjski Bistrici. Premeščeni so po službeni potrebi: izvršilna uradnika Anton Volk iz Celja v Maribor, Ivan Saksida iz Ptuja v Celje in kanclist Leopold Wallner iz Vlšnje gore v Ptuj kot izvršilni uradnik.

* **Napredovanje v šolski službi.** V 3. skupino II. kategorije so pomaknjeni: Valerija Arrigler, učiteljica v Skaručni, Erna Likar-Gospodarič, učiteljica na Rakeku; Ana Mešiva, učiteljica na Uncu; Ana Mitterhammer-Stegenšek, učiteljica v Toplicah pri Zagorju; Marija Učakar, učiteljica v Sv. Križu pri Kostanjevici; Marija Perko, učiteljica meščanske šole na Jesenicah (+ 10%); Leopoldina Plevelj, učiteljica v Jevnici; Ana Šeme, učiteljica v Šmarjetu (srez Krško); Franja Weber, učiteljica v Starem trgu pri Ložu in Vilma Kladnik, učiteljica v Sevnici.

* **Novi inženjerji.** Na tehniški visoki šoli v Brnu sta gg. Ivan Benković in Josip Bučar iz Ljubljane položila diplomski izpit iz strojno in elektrotehnične stroke, g. Franjo Kočevar iz Hrastnika pa iz kemične stroke Na šumarski fakulteti zagrebške univerze je s prav dobrim uspehom napravil diplomski inženjerski izpit g. Franjo Jurhar iz Griž v Savinjski dolini. — Čestitamo!

* **Kralj pokrovitelj sportne razstave v Zagrebu.** Uprava zagrebškega velesejma je prejela z Bleda vest, da je kralj Aleksander prevzel pokroviteljstvo nad splošno sportno, lovsko in avtomobilsko razstavo v Zagrebu.

* **Iz »Uradnega lista«.** »Uradni list« ljubljanske in mariborske oblasti objavlja v včerajšnji številki uredbo o razvrstitvi gledaliških igralcev; natečaj za sprejem v vojaško obrtno šolo (sprejme se letos v prvi razred 60 učencev), ter razglas o sestavi oddelkov državnega sveta in o obsegu njih poslov za leto 1925.

* **Poroka.** Danes se poroči šef ljubljanskega revirnega urada rud. nadsvetnik g. inž. Igo Pehani z gospo Mico Žižo roj. Lavrenčičevo, hčerko veleposestnika in tovarnarja g. Josipa Lavrenčiča iz Postojne. Bilo srečno!

* **50 letnica mature.** Maturanti ljubljanske gimnazije, letnik 1874-75 proslavijo dne 9. julija 50 letnico mature. Vseh maturantov je bilo 29. Od teh so še živi: Župnik S. Ažman, primarij dr. V. Gregorič, dekan A. Koblar, dvorni svetnik A. Lenarčič, advokat dr. A. Lešnik, višji sodni svetnik A. Ravnikar, trgovec in posestnik J. Sicherl, Višji računski svetnik M. Trobec, vladni svetnik Fran Uršič in knjigovodja J. Zor.

* **Dolenjskim sadjarjem in vrtnarjem!** Ker je sadna razstava, ki se je vršila jeseni 1923 na Grmu vzbudila obilo vsestranskega zanimanja, namerava novomeška podružnica Sadjar. in vrtnarskega društva tudi letošnjo jesen prirediti sadjarsko in vrtnarsko razstavo v prostorih kmetijske šole na Grmu. Opozarjajo in vabijo se torej vsi interesenti na sodelovanje Kdor bi hotel razstaviti, naj čimprej prijavi podružnici v Novem mestu (Grm), katere vrste sadja, vrtne zelenjadi in cvetlic (zlasti tudi lepe lončene razstline) bi lahko poslal na razstavo. Razstava ima predvsem poučen in manifestacijski namen, a obenem bo nudila dovolj prilike, da se sadjarji in vrtnarji seznanijo z zahtevami in željami kupcev. Razstava se bo priredila koncem septembra ali najpozneje pričetkom oktobra.

* **Legitimacije za jadransko razstavo v Splitu,** ki se bo vršila ob priliki otvoritve nove liške proge od 25. julija do 25. avgusta 1925. so dobiti za znesek po 20 Din v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani. Na legitimacijah, ki nudijo posetnikom po državnih železnicah kakor tudi na ladjah Jadranske in Dubrovniške plovidbe 50% popusta so natisnjena tudi vsa pojasnila glede veljavnosti legitimacij s predpisi.

* **Tečaj za avtogensko varenje v Ljubljani,** ki ga priredi Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani se prične prihodnji pondeljek ob 9. uri dopoldne v prostorih Tehniške srednje šole v Ljubljani. Prijavljenci in interesenti sploh naj se navedeni dan točno javijo k otvoritvi. Prineso naj s seboj tudi nekaj predmetov iz aluminija, bakra, medi, svinca itd., da se bo moglo na praktičnih predmetih vežbati.

* **Gradnja higijenske visoke šole.** Priprave za gradnjo projektirane higijenske visoke šole v Zagrebu so v toliko napredovale, da se že 1. avgusta položi temeljni kamen. Poslopje, ki bo stalo v bližini epidemiološkega zavoda, se zgradi na troške Rockefellerjeve ustanove. Da dobi Jugoslavija ta zavod, je v prvi vrsti zasluga dr. Andreja Štamparja, pomočnika ministra za narodno zdravje.

* **Danes se zadnji dan razprodajajo srečke loterije za dr. Razlagov spomenik.** Kdor še ni kupil nobene srečke, naj jo gotovo kupi v trafikah ali pri razprodajalcih, da pripomore s tem postaviti spomenik enemu zaslužnih naših pesnikov in pisateljev in narodnemu prebuditelju, obenem pa poskusi svojo srečo. Srečka stane 5 Din, glavni dobitek je 5000 Din. — Odbor

* **Konec Hartnerjeve karijere.** Te dni je prenehal izhajati v Murski Soboti madžarski časopis »Szabadsag«, tednik, ki ga je izdajal bivši madžarski poslanec in poznejši samostojnež g. Ferdinand Hartner v Murski Soboti.

* **Z valutami sme poslovati** na Bledu »Zveza za tujski promet v Sloveniji« kot zastopništvo «Putnika».

* **10 letnica mature.** Maturantke iz leta 1915. drž. ženskega učiteljišča v Gorici se naprošajo, da čim prej javijo svoje naslove gdč. Lidiji Pečenko, glavna pošta, Ljubljana.

* **Od kedaj velja povišana najemnina?** Pokrajinska zveza društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani objavlja k včerajšnji tozadevni razpravi, da se je radi vprašanja od kedaj velja povišana najemnina obrnila po informacije na ministrstvo v Beogradu, nakar je dobila poročilo, da veljajo najemnine, ki jih določa stan. zakon z dne 15. maja 1925. za zaščitene najemnike od 15. maja 1925.

* **Sklep šolskega leta na drž. realki v Mariboru.** V letu 1924.-25. je bilo vpisanih učencev 428, učenk 41, skupaj 469. Ob koncu leta je še ostalo 420 učencev in 37 učenk. Jugoslovenov je bilo 401 (87,7%) ostalih Slovanov 11, Nemcev 44 (9,6%) in ena Italijanka. Pravoslavnih je bilo 7, evangeljskih 9, vsi drugi so bili katoliki. Učni uspeh: 43 odličnjakov, 16 vrlo dobrih in 260 dobrih, skupaj uspešnih 320 (70% lani o tem času samo 61%). Nezadosten uspeh: 25 (5,9%). Ponavljalni ali razredni izpit imajo 103 učenci (22.6%), neredovanih je bilo 7. Za leto 1925-26 je sprejetih že 99 učencev in učenk v I. razred, odkar obstoji zavod, letos prvič več kakor na tukajšnji gimnaziji.

* **Naši v Ameriki.** Pred kratkim je z odličnim uspehom dovršil visokošolske študije na Dayton university, Ohio, naš rojak Leon Virant, sin znane slovenske rodbine iz Loraina. Pri slovesu z univerze so mu bile izročene štiri zlate svetinje: za odlične študijske uspehe, kot kapitan sporta na univerzi, za gentlemansko obnašanje, četrto svetinjo pa je prejel kot kapelnik godbe na univerzi. — Na univerzi Columbus pa je bil graduiran g. Matej Brajdič za inženjerja kemije in elektrotehnike. — Iz Clevelanda je odpotovalo te dni več Slovencev v staro domovino, med njimi tudi nekoliko takih, ki so bili rojeni v Ameriki in niso še videli domovine svojih starišev. Med drugimi sta odpotovala v Slovenijo župnik Oman iz Newburgha, trgovec Anton Grdina iz Clevelanda in župnik Zakrajšek iz Chicage. — V Doniphanu, v državi Missouri, je umrl med ameriškimi Slovenci dobro znani Fran Grom, po domače Zajc, rodom z Vrhnike Podlegel je težki operaciji. Zapušča ženo in tri otroke.

* **Sezona v Crikvenici.** Kakor poročajo iz Crikvenice, je v zadnjem času nastopilo v Primorju izredno lepo vreme, ter so tamkajšnja kopališča, zlasti Crikvenica in Kraljevica že polna tujih gostov. Crikvenica nudi živo sliko mednarodnega kopališča Med odličnimi gosti ki so prispeli v Crikvenico, je bil tudi minister dr. Maksimović s soprogo ter lepo število drugih gostov iz Beograda.

* **Vžigalice »Družbe sv. Cirla in Metoda«,** katere ma v zalogi tvrdka Iv. Perdan nasl. v Ljubljani prinašajo družbi lepe dohodke. Ravnokar smo prejeli od imenovane tvrdke prispevek Din 10.900 za vžigalice in od družbinega čaja Din 1000 Ti prispevki pa se lahko še zvišajo, čim več vžigalic se proda. Narodna dolžnost Slovencev je, da kupujejo C. M. vžigalice ker s tem podpirajo obrambeno šolsko družbo sv. Cirila in Metoda.

Ob vsakem vremenu! **Igrišče Ilirije!**

Danes 5. julija ob 18 uri

OLIMPIA (prvak Reke) : ILIRIJA

Igrišče Ilirije! **Ob vsakem vremenu!**

* **Najboljši sloves** imajo »Pekatete« iz tovarne v Ljubljani. Poskusite jih vsi, ki jih še niste! Izberite po svojem okusu izmed mnogih vrst, ki jih izdeluje tovarna in ki jih dobite pri vseh trgovcih.

* **Smotra psov brakov in jazbečarjev.** V nedeljo dne 12. t. m. pop. ob 14 se vrši smotra psov brakov in jazbečarjev v Gradacu v Beli Krajini na vrtu g. J. Mazalleta. Pozivljajo se belokranjski lovci, da pripeljejo svoje pse na smotro. Pse, ki odgovarjajo plemenskim znakom, se vpiše v rodovno knjigo. — J. R. B.

* **Smrten skok z vlaka.** V četrtek ponoči ko je iz postaje Ostrožac osebni vlak krenil proti Mostarju, je neki potnik 4. razreda skočil tako nesrečno iz vlaka, da je prišel pod kolesa, ki so ga grozno razmesarila. Mož je v vlaku zaspal in se je prebudil, ko se je vlak že premikal. Odločil se je za skok z vlaka, ki pa ga je plačal z življenjem. Kakor se je pozneje dognalo, je ponesrečenec seljak Mujo Hajduk.

* **Ukraden magnet.** V šupo gradbene direkcije v Poihovem gradcu je udrl pred nekaj dnevi neznan svedrovec in ukradel od bencinskega motorja za poljsko železnico 2000 Din vreden magnet. Magnet je tipa »Boch« E. 2. v velikosti 10×8 cm.

* **Nesreča ali kaj?** Marija Ruttnerjeva, trgovka z Vrhnike, se je odpeljala dne 3. t. m. v Ljubljano, češ, da gre obiskat svojo v Gosposki ulici št. 13 stanujočo hčerko Marijo Majer, koder pa se ni zglasila, domov pa se od takrat tudi še ni vrnila. Ker je bila Ruttnerjeva po izjavah domačih že 4 mesece živčno bolna, ni izključeno, da si je v hipni zmedenosti kaj napravila.

* **Ogoljufana sobarica.** Sobarica Terezija Novak, rodom iz Brežic, je bila uslužbena v hotelu »Salona« v Splitu. Nedavno je prišel v hotel neki Rudolf Mayer, ki se je vpisal kot trgovski potnik. Približal se je Novakovi ter jo pregovoril, naj pusti sedanjo službo, ker ima zanjo mnogo boljše mesto v Češkoslovaški. Obenem je zaprosil za posojilo 2400 Din za katero ji je dal kot zastavo bankovec za 500h rubljev, češ da reprezentira vrednost 10.000 Din. Prošlo nedeljo sta skupaj odpotovala v Ljubljano. A na zagrebškem kolodvoru se je Mayer nenadoma izgubil. Sobarica je na policiji podala ovadbo, da je ogoljufana.

* **Smrtna nesreča v zagorskem rudniku.** Iz Zagorja ob Savi nam poročajo: Dne 1. t. m. so se ponesrečile v Zagorju ob Savi tri delavke Trb. premogokopne družbe. Lokomotiva je zadela v iztirjene vozičke ter odrinila vse tri delavke več metrov globoko v potok Medijo. Delavka Jostpina Jurij je bila takoj mrtva, Franja Učakar in Terezija Molek pa sta bili težko poškodovani.

Iz Ljubljane

u— **Šentjakobski gledališki oder** poziva gospode in gospodične, ki imajo veselje do igranja da javijo pismeno svoj pristop na gorenji naslov.

u— **Umrli v Ljubljani.** Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Marija Oblak, postrežnica, 64 let. — Ciril Ananijevič, dijak, 18 let. — Danica Šteblaj, trgovčeva hči, 3 leta. — Fran Sušnik, rejenček, 3 leta.

u— **Orjunaši, nacijonalisti** udeležite se danes pešizleta na Ig, katerega priredi Orjuna. Zbiramo se ob pol 1. na Šentjakobskem trgu. Kolesarji vabljeni. Udeležba v civilu z znakom.

u— **Na Ciril Metodovo veselico** danes v nedeljo dne 5. julija na Dolenjski cesti 14 nasproti vojaškega strelišča opozarjamo narodno občinstvo, da se je udeleži v čim največjem številu. Godba na pihala. Ples. Brez vstopnine. Začetek ob 3. uri popoldne.

u— **S. K. Hermes** priredi danes v gostilni Šlibar zabavni večer z godbo in plesom. Ples se vrši v notranjih prostorih in na vrtu. Pridite vsi, ki se hočete dobro zabavati. Vstop prost.

u— **Ne zamudite** danes lepe prilike, prisostvovati veliki in zanimivi javni tomboli Sokola II. na Kongresnem trgu! Mnogobrojni in lepi dobitki Vas bodo presenetili! Cena tablic samo 2 Din. Pričetek točno ob 16. uri. 1429

u— **Obrambna sredstva in vse varnostne naprave** proti zločincem nam dostikrat ne nudijo dovolj sigurnosti. Kako se varujemo in ubranimo pred vlomi itd., daje krim. strokovne nasvete in navodila Ivan Toplikar, višji pol. nadzornik v p., Rimska cesta 9.

u— **Slovenskemu zid. in tes. društvu** so darovali gg.: Bricelj, stavbenik 500 Din, Mozetič, zid. mojster 100 Din in Pust tes. mojster 30 Din. Za njihovo stanovsko zavest iskrena hvala! — Odbor. 1424

u— **Vsi Ljubljančani,** ki simpatizirajo z lepo razvijajočo se predmestno naselbino Rožno dolino, bodo danes popoldne trumoma romali na Strelišče pod Rožnikom, kjer priredi marljivo Olepševalno društvo za Rožno dolino veliko ljudsko veselico kot VI. Rožnodolski sejem v proslavo društvene 20-letnice. Veselica bo imela izredno bogat spored: koncert vojaške godbe pod vodstvom kapelnika kapetana g. dr. Čerina, viške godbe in raznih pevskih društev, bogat srečolov, šaljiva pošta, cvetlični sejem, ples na prostem, prašiči in janci na ražnju itd. Skrbljeno je za najboljšo pijačo in jed po zmernih cenah. Dopoldne ob 9. uri bo istotam koncert viške godbe.

u— **Danes** ob 6. uri popoldne pri «Tičku na gričku» prašički, pečeni na ražnju in štruklji.

u— **Skrivnost!** Da ne bo prevelikega navala, bomo šele danes teden, na tem mestu objavili, kje se prodajajo zelo poceni najboljši, najmodernejši «VOIKA» čevlji vseh vrst. 1427

u— **Kam vse pridejo uzmovič.** V državni dečji dom v Bohoričevi ulici se je splazil 1. julija nepoznan dolgoprstnež in, ker ni našel hipoma ničesar primernejšega, odnesel uro - budilko, vredno 150 Din.

u— **Policijske prijave.** Od petka na soboto so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 prestopek poneverbe, 1 prestopek nevarne grožnje, 1 prestopek lahke telesne poškodbe, 2 tatvini, 1 pretep, 1 pobeg od doma, 1 prestopek javnega pohujšanja, 1 izgred, 1 prestopek kaljenja nočnega miru, 9 prestopkov cestnega policijskega reda in 2 prestopka obrtnega reda. Aretaciji sta bili izvršeni 2 in sicer: 1 radi beračenja in 1 radi izvrševanja tajne prostitucije.

u— **Tat ju je obiskal.** V njuni odsotnosti je obiskal v četrtek zvečer nepoznan uzmovič sobo stavbenega tehnika Ivana Skočirja in vratarja Josipa Hafnerja v Slomškovi ulici št. 2 in odnesel prvemu 600 Din vreden usnjat kovčeg sive barve, drugemu pa plišast klobuk v vrednosti 300 Din.

u— **Izginila je.** 20-letna Frančiška Oblak, hči delavke, stanujoča na Brdu št. 45 poleg Viča, je dne 1. julija neznano kam izginila. Obnašala se je doma že dalje časa čudno in govorila zmedene stvari. Mati je prijavila dogodek policiji, ker sumi, da je hčerka izvršila samomor.

u— **Prevejan goljuf.** Na dvorišče hiše št. 4, cesta VI. v Rožni dolini je prišel v petek popoldne neznan moški ter povprašal, ali stanuje tamkaj mehanik Franc Bar. Na odgovor, da ne, je dejal, da mora tamkaj stanovati in da se bo informiral na policiji, če ne gre drugače. Takoj za njim je pritekel na dvorišče neki mladenič, baje sin ali vajenec nekega čevljarja iz Šiške in vprašal, ali prejšnji moški tam stanuje. Ko je zvedel da ne, je pričel jokaje pripovedovati, da je prišel neznanec prejšnji dan k njim pomerit čevlje in izvabil od očeta 100 Din pod pretvezo, da ima v Rožni dolini na prodaj večje količine usnja. V petek pa se je neznanec povrnil, nakar je poslal oče njega z njim po usnje. Dal mu je s seboj še 200 Din, katere pa mu je neznanec tudi medpotoma izvabil. Po izpovedi več oseb je bil neznani goljuf neki Sever, ki je prišel baje pred kratkim iz zaporov in se sedaj preživlja samo s sličnimi goljufijami.

u— **Kako ohraniti sadni mošt ali vino celo leto brez alkohola v sodih** je zelo važno gospodarsko vprašanje, ki more zanimati vsakogar. Dne 6. julija pride gosp. U. Eggenberger iz Švice ter bo predaval v pondeljek in torek (obakrat ob 19. uri) v dr. Krekovi gospodinjski šoli (Šelenburgova ulica 1). Glede na važnost tega problema se vabijo vsi interesenti, da se udeleže teh predavanj. Praktični poskusi se bodo vršili v torek, sredo in četrtek. Vstop vsakomur prost. Udeležbo pa je prijaviti do 18. ure v pondeljek pisarni «Svete vojske» na Poljanskem nasipu 10., kjer dobi vsak udeleženec brezplačno vstopnico, brez katere pa brezpogojno vstop ne bo nikomur dovoljen.

Iz Celja

c— **Naše obrambno delo.** Letni občni zbor moške in ženske podružnice družbe sv. Cirila in Metoda v Celju se je vršil skupno v četrtek zvečer v Celjskem domu. Udeležba je bila tako lepa da po vojni take nismo bili več vajeni. Mesto stalno odsotnega predsednika g. prof. Mravljaka je vodil skupno zborovanje g. upravitelj Prekoršek, ki je z izčrpnim govorom podal sliko delovanja podružnic v minulem poslovnem letu. Dognano je, da naše občinstvo družbo preveč zanemarja in da ni več tiste volje za obrambo kakor pred vojno, dasi delo še ni končano. Dva sledeča govornika sta ugotavljala, da se delovanje družbe giba preveč v starih tirih in da bi se moralo usmeriti bolj na zunaj. Šole doma naj ustanavlja in vzdržuje država. Sploh bi trebalo naša obrambna društva kako spojiti, urediti razne odseke in delo smotreno porazdeliti. To so bila zasebna mnenja. Za novega predsednika je bil nato izvoljen g. Prekoršek, a za predsednico ženske podružnice ga. Gradišnikova, soproga lekarnarja.

c— **Uradni dan Trgovske zbornice za Celje.** Gremij trgovcev v Celju naznanja interesentom, da ureduje ljubljanska zbornica za Celje v torek dne 7. julija od 8. do 12. ure v ravnateljski sobi Javnega skladišča in prevozne družbe. (Poslopje carinarnice.)

c— **Zakotno tiskarno** je politična oblast zasačila v hiši sodarja Orešnika na Dečkovem trgu. Uredil si jo je bil sodni uradnik Novak, ki je sam stavil, dočim je imel za druga dela nekega dečka. Tiskarna se je bavila z raznimi drobnimi deli. Tiskarskega orodja in materijala pa je bilo za poln voz.

c— **O tvrdki Pertinač & Čanak v Celju** smo v zadnji številki pisali, da se misli popolnoma preosnovati in zopet začeti z obratom. Dodatno izvemo, da se je pojavil neki posredovalec z Dunaja, ki ima menda nalog, da poskuša v imenu tvrdke Westen v Celju poizvedovati, na kak način in za kako ceno bi bila tvornica na prodaj. Stvar ni neverjetna. Tvornica Pertinač & Čanak slicer Westenu ne more uspešno konkurirati, a nekoliko neprijetna bi mu mogla vendar biti. Pred dnevi smo poročali, da je Westen spravil v svojo last Kemično tovarno v Hrastniku, a sedaj menda torej res steza svoje prste za drugim novim podjetjem.

e— **Nedovoljena konkurenca.** Policija je v Gosposki ulici v stanovanju dveh bratov Rojcev našla za kakih 12.000 Din znamk in kolkov. Vrednote, ki so bile gotovo ukradene, je ponujala žena enega izmed bratov po trafikah na prodaj. Plen poteka najbrže iz Čakovca, kjer je bilo nedavno vlomljeno v neko trafiko. Oba brata sta zaposlena na Laškem pri novi stavbi in so jih tam zasačili in zaprli.

e— **Za napredek trgovstva.** Pod tem naslovom je izšla v naši številki z dne 3. julija beležka, katero nam je tiskarski škrat z izpuščenjem vrst tako pokvaril, da ni razumljiva. Naš dopisnik je hotel povedati, da bi bilo umestno, če bi naše trgovsko društvo, ki je za napredek trgovstva storilo že mnogo hvalevrednega, še bolj pospeševalo učenje in vežbanje srbohrvatskega dopisovanja, da se otresemo nepotrebne nemščine v državi. Na zunaj pa bo treba nastopati bolj samozavestno, tako da se bodo tudi Italijani skušali bolj nam prilagoditi in ne samo mi njim. Toliko, da bo jasen pomen one notice!

c— **Holandski svetovni potnik** se je, prišedši iz Ljubljane, pojavil v petek zvečer v Celju. V svoji fantastični obleki, ki je za pustne maske zelo primerna, je vzbudil precej pozornosti. Naravno je, da so imeli otroci z njim dokaj veselja, ko se je vozil na svojem kolesu po mestu. Našemu izvestitelju je izjavil, da hodi po svetu — ker ne more najti dela. V soboto je krenil preko Zagreba v Beograd in potem naprej v Orijent. Zna pa samo holandski in zelo slabo nemški, dasi tava baje že šest let po globusu, izogibajoč se delu.

Proti korpulenci (debelosti) učinkuje edino preizkušeno in najnovejše sredstvo Lepoform tablete. Glavna zaloga: Lekarna Bahovec, Ljubljana (in Salus) 284a

Iz Maribora

a— **Promenadni koncert v Mariboru.** Spored Park - koncerta mariborske vojne muzike, ki bo danes ob 11. dopoldne, je sledeči: 1.) Bernard: «Vsak po svoje», marš. 2.) Linke: Uvertura iz operete «Gospa Luna». 3.) Fučik: Eskarpolett, valček. 4.) Zajc: Duet in finale «Zrinski». 5.) Novak: Horvatskoj, pesem. 6.) Hajdrih: Tugovanka, potpuri. 8.) Čermak: Zagrebčanka, marš.

a— **Mariborski adresar,** katerega so že povsod željno pričakovali, je ravnokar izšel v knjigarni V. Weixl v Mariboru. Adresar vsebuje vse urade, trgovce, industrijalce, obrtnike, hišne posestnike, zasebnike, telefonski seznam in nove poštne pristojbine ter načrt mesta z navedbo hišnih številk in ulic. Ker je naklada manjša, bo adresar kmalu razprodan.

Iz Trbovelj

t— *Tržni dan,* ki se je vršil včeraj, je bil še precej dobro obiskan, ker je komaj par dni sem od plačilnega dneva. Največ prinašajo na trg raznega sočivja in to več ur hoda iz Savinjske doline, kakor iz Št. Petra, Vrbja, Lakove vasi, Kaplje vasi, Grajske vasi, Dolenje vasi, Št. Pavla, Šešice, Št. Lovrenca, Ojstrške vasi, Št. Jurja, Loke, Marije Reke itd. Najbližja okolica Trbovelj je vedno le malenkostno zastopana. Tržni dnevi se vršijo v Trbovljah dvakrat na teden, in sicer ob sredah in sobotah. Najboljša sta zmerom prva dva, ki sledita plačilnemu dnevu, medtem ko so ostali veliko slabši zaradi pomanjkanja denarja.

t— *Neprostovoljni odhod «pičkurinov».* «Pičkurine» imenujejo pri nas krošnjarje iz Dalmacije, katerim je prepovedano krošnjariti v laškem srezu, posebno pa v Trbovljah. Bili so že večkrat opominjani, naj se izogibajo Trbovelj, toda to očitno ni nič zaleglo, ker se jih je te dni mudilo tu kar osem. Orožniki so zato napravili kratek proces n jih vse skupaj ekspedirali v Laško v nadaljne postopanje.

t— *V prid trboveljskemu centru.* Od strani vodenskega prebivalstva smo prejeli daljši dopis, ki ga priobčujemo brez komentarja: V naši občini je mnogo nedostatkov, ki se jih bo moralo odpraviti. V teku zadnjih deset let se je mnogo zamudilo. Napredek naše občine v stavbnem in prometnem oziru stavi na sedanjo občinsko upravo veliko nujnih nalog. Predvsem je treba poudariti, da se pri vseh novih občinskih napravah le preveč zapostavljajo Vode, kjer nima občina danes niti tega, kar je

VESELICE in SLAVNOSTI

imajo najlepši uspeh in privlačnost, ako imajo na programu

„BENEŠKO NOČ“, t. j. **razsvetljava z umetnim ognjem, raketami, ognjenimi kolesi, slike in grbi v različnih bengalličnih barvah, brezdimne baklje za bakljade,** i. t. d. 303a

Programi od 500 Din naprej se na zahtevo takoj pošljejo. Dobijo se pa tudi posamezni predmeti. — Aranžma in prižiganje na zahtevo po lastnih strokovnjakih.

„PYROTA“, prva jugoslovanska pyrotehnična tovarna v Celju.

Modna trgovina za dame in gospode

F. & M. Rozman, Zidovska 4

priporoča

svojo lepo izbiro kravat od Din 6·25 naprej, svilene jumperje, svilene nogavice à 34 Din, **bluze, toaletne potrebščine.**

Nizke cene! Nizke cene!

Za večje podjetje v Ljubljani se išče

blagajničarka

Lastnoročno pisane ponudbe z navedbo starosti in priložitve slike in spričeval na upravo „Jutra“ pod šifro **„Vestna“.**

obstojalo že več let pred vojno. Tako se je čisto pozabilo na prepotrebno občinsko stražnico, kjer je bil za nezgode ali druge potrebe občinstva na uporabo tudi javen telefon. Kaj pomaga občini še tako veliko število stražnikov, če se pri danih razmerah varnostna služba ne da urediti tako, kakor zahtevajo to krajevne zahteve! Zato naj uvidevni možje, ki imajo v rokah vodstvo občine, čimpreje odpravijo ta nedostatek ter se naj podvizajo z zgradbo primerne občinske stražnice na Vodah, kjer naj bi se namestil tudi zglasilni urad, ker spada ta na vsak način v center našega kraja, ki šteje sedaj sam preko 10.000 prebivalcev. Nesocijalno in krivično je zahtevati od ubogega delavstva, da mora iskati zglasilni urad v skoraj eno uro oddaljeni občinski pisarni, katero najti ni za tujca nikakor lahka stvar. V tej zgradbi bi se moral napraviti tudi primeren prostor za čitalnico in ljudsko knjižnico, ki pri vsem svojem dobrem poslovanju nikakor ne ustreza svojemu namenu, dokler je takorekoč na periferiji velikih Trbovelj. Zadeva je nujna, nujna tembolj, ker ga doli na Vodah ne bo kmalu nezazidanega prostora, kjer bi si občina lahko postavila za omenjene in še druge potrebne naprave primerno stavbo. Kolikor nam je znano, je baš sedaj na razpolago par primernih stavbišč oz. hiš, ki so za to pripravne kakor nalašč. Zamuditi to priliko bi pomenilo oškodovati občino v taki meri, da bi se sedaj zamujeno dalo popraviti z neprimerno večjimi žrtvami.

t— *Smola prodajalca sladoleda.* Franc Volaj, doma iz Sv. Krištofa pri Laškem, uslužben pa pri Peneju v Ljubljani kot prodajalec sladoleda, se je v Trbovljah večkrat nasrkal rujnega vina in potem razgrajal v pijanem stanju. Bržkone bi se mu kljub njegovi razposajenosti nič hudega ne zgodilo, če ga ne bi pičil gad, kakor pravijo, in se ne bi znesel nad službujočim železniškim uradnikom na postaji, katerega je razžalil. Volaj je bil zavoljo tega ovaden pristojni oblasti.

t— *Inseratna pisarna «Jutra» v Trbovljah,* ki jo je prevzel g. Luči Florenini, opozarja vse trboveljske pridobitne kroge kakor tudi ostalo prebivalstvo na veliko važnost malih kakor tudi velikih oglasov, katerih je danes tudi nekoliko iz Trbovelj. Vse informacije se dobe brezplačno v imenovani pisarni.

t— *Telovadna akademija* Sokola se bo vršila danes popoldne ob 4. s sodelovanjem delavske godbe.

Iz Primorja

* *Povodenj v Puli.* Iz Pule v Istri poročajo, da se je nad mestom dne 29. junija utrgal oblak. Ploha je napravila na polju mnogo škode. Naliv je trajal dobro poldrugo uro.

* *Delavske stanovanja v Trstu.* V Trstu so proslavili 25letni jubilej vladanja italijanskega kralja na ta način, da so nabrali tri milijone lir denarja, katerega bodo porabili za zidanje preprostih delavskih stanovanj. Pravijo, da pride na ta način pod streko tritisoč siromašnih družin.

* *Napad na župnika Breitenbergerja v Vipavi.* V noči od 30. junija na 1. julija je udrl neznan ropar v vipavsko župnišče. Splazil se je v sobo župnika Breitenbergerja ter udaril moža po glavi, da je župnik začel krvaveti. Ropar je nato svečenika obral za vso vrednost, ki jo je imel pri sebi. Vzel mu je listnico, sto lir gotovine in uro, ki je bila vredna 260 lir. Napadalca sedaj iščejo orožniki.

ELITNI KINO Matica
Telefon 124.
Predstave ob: 1/25., 6., 1/28. in 9. uri
Umetniški orkester svira pri vseh predstavah.

Danes! Danes!
Življenje za milijon
Krasni filmski igrokaz. Režija Michael Kertesz, ki je režiral „Kraljico sužnjev". — Znani igralci: Mary Kid, Adolf Weisse, Hezry Blackburn.

Kulturni pregled

Jugoslovenska premijera v Varšavi

Varšava, 1. julija.

Dne 25. junija je bila v Varšavi premijera Vojnovićeve drame «Maškarate ispod kuplja». Predstava je bila zelo svečana. Igralo se je navdušeno in z ljubeznijo do dela, kar so priznali vsi poljski listi, ki so naslednje dni objavili poročila o delu in uprizoritvi.

Mišljenje poljskih listov je, da ima Vojnovićevo delo veliko pesniško vrednost, v oderskem oziru pa je premalo učinkovito. Poročevalec varšavskega «Eha» piše, da je Vojnovićeva drama cikel fino zamišljenih pevskih, igralskih in liričnih prizorov, ki so spretno povezani v celoto. «Kurier Warszawski» ima Vojnovića za močan talent ter ga imenuje enega najboljših pisateljev v Jugoslaviji. «Rzecspospolita» piše podobno. Njen recenzent priporoča avtorju, naj bi izpustil prolog, katerega gotovo ne bi napisal, če bi poznal poljsko gledališče. Vojnovićeva individualna kultura je glasom poročevalca omenjenega lista naravnost ogromna. Vojnović je eden največjih predstavnikov jugoslovenske drame. Kritik «Ekspresa» pravi, da napravljajo «Maškarate» vtis fino izdelanega gobelina, ki je skoz in skoz prožet z lirizmom pesnika in globokimi filozofskimi pogledi na življenje. Vojnović razume ekspresijo odra in psihologijo svojih oseb ter prodira v njihovo dušo z virtuoznostjo ustvarjajočega umetnika. Splošno naziranje varšavske kritike je, da se bodo «Maškarete» lahko delj časa obdržale na poljskem odru. Za dramo se zanimajo tudi poljska gledališča izven Varšave.

Zagrebška kritika o Juliju Betettu. V zagrebški »Slobodni Tribuni« od 4. julija beremo naslednjo laskavo oceno mojsterskega basista ljubljanske opere g. Julija Betetta: G. Julij Betetto, ki pripada posebni vrsti pevcev v naši državi in je znan po svojih tradicijonalnih uspehih, nam je zopet dokazal svoje sposobnosti v vlogi Kecala (»Prodana nevesta«). Njegov krasen in obsežen glas dobiva v vsaki noti popolen in profinjen izraz. Medtem ko je Betetto kot Kecal umel s svojo izborno igro potencirati komično figuro Smetanove opere, je kot Ramphis v »Aidi« razvil vso svojo dostojanstvenost. Njegov izvrstno šolani bas je povsem soglašal z veličastnim miljenjem staroegipčanskega bogoslužja. Kakor smo že pisali, se je zagrebški tisk že ponovno izrekel za Betettov angažma na zagrebškem opernem odru.

Zaključni predstavi beograjskega Narodnega gledališča. Beograjska opera je zaključila svojo letošnjo sezono v četrtek dne 2. julija s Čajkovskega baletom v štirih dejanjih »Labudje jezero«, drama pa se je poslovila od letošnjega gledališkega leta z Nicodemijevim »Scampolo«, v katerem je igrala naslovno vlogo gdč Bobičeva, bivša gojenka za Nicodemijev repertoar v Italiji.

Beograjska opera v Banatu. Te dni odidejo člani beograjske opere v Vršac na gostovanje. Peli bodo Verdijevega «Rigoletta», Puccinijevo «Madame Butterfly» in Rossinijevega «Sevilskega brivca». Turneja se vrši pod vodstvom g. Turinskega, bivšega člana beograjskega Nar. gledališča, ki je koncem letošnje sezone stopil v pokoj. Iz Vršca odide opera v Pančevo, Veliki Bečkerek in Veliko Kikindo.

Osiješka opereta v Zagrebu žanje splošno odobravanje in zaključi svoje gostovanje v nedeljo s predstavo Kalmanove »Grofice Marice«, nakar odpotuje v Sarajevo in potem v Beograd.

Operni del novosadskega gledališča se ukine. Ministrstvo za prosveto v Beogradu je sklenilo, da se opera v Novem Sadu s prihodnjo sezono ukine. Operni ansambel radi tega zapusti Novi Sad in si je deloma že preskrbel angažman drugod. V petek, dne 26. junija je vzel slovo od gledališča z vlogo dona Basilia v Rossinijevem »Sevilskem brivcu« basist Evgen Marijašec. Ob tej priložnosti je slavil g. Marijašec dvajsetletnico svojega oderskega delovanja. Jubilant je pel tekom dvajsetih let nad šestdeset vlog, nastopal je v Petrogradu, Kijevu, Odesi, Milanu, Parmi, Bologni, Firenzi, Genovi, Turinu, Rimu, Napulju, Parizu, Monte Carlu, Bruslju, Nizzi, Berlinu, Curihu, Monakovem, Budimpešti, Lizboni, Amsterdamu in Rotterdamu. V Beogradu je prebil pet let kot basist in operni režiser. Sedaj odide zopet v Italijo.

Potujoča opereta v Črni gori. V Črni gori gostuje sedaj neka potujoča operetna družba iz Vojvodine. Ansambel je gostoval doslej z lepim uspehom na Cetinju in v Podgorici ter se pripravlja na odhod v Nikšić.

Ferijalna turneja članov osiješke drame. Skupina članov Nar. gledališča v Osijeku je sestavila posebno počitniško igralsko družino ter se napotila na turnejo po Slavoniji, kjer prireja gledališke predstave lahkega značaja v večjih krajih, kjer imajo gledališke odre.

Repertoar praških gledališč. Nar. divadlo uprizarja Rusalko, Raduza in Mahujeno, Trubadurja, Žižko, Mignon, Pana Twardowskega, Nemško gledališče ima na sporedu Bajazza, Grofico Marico in Straussov »Intermezzo«, Stavovsko gledališče je radi obnovitvenih del zaprto, gledališče na Kral. Vynohradih pa ima od 1. julija dalje počitnice.

Nova skopska knjižnica. V Skoplju je začela izhajati knjižnica «Makedonija», ki ima v programu izdajanje knjig kulturno-prosvetne vsebine. Posebno se namerava baviti z vprašanji makedonske prošlosti in sedanjosti. Doslej sta izšli dve knjigi, pripravlja pa se že tretja.

Naša država v berlinski ediciji. Založništvo «Vasmut» v Berlinu pripravlja velikansko delo o naši državi. Knjiga bo informativna ter bo vsebovala poleg teksta nad 4000 slik, katere zbirata v ta namen publicist Sterneder in prof. Hilmer.

Skladatelj Vlada Gjorgjević je odpotoval iz Beograda v Bitolj in okolico, kjer namerava zbrati vse narodne pesmi in napeve, ki so ohranjeni do danes.

Krleža v angleškem prevodu. Miroslav Krleže »Hrvatska Rapsodija« je prevedena na angleščino in izide v založbi neke newyorške knjigarne.

Vladimir Nazor v italijanščini. Napoljski knjigotržec Carabba pripravlja kolekcijo pesmi Vladimira Nazora v italijanskem prevodu, katerega je oskrbel pesnik sam.

Utopističen roman pisatelja Kulundžića »Književni Obzor« poroča, da je napisal mladi pisatelj Josip Kulundžić, ki se nahaja že delj časa v Parizu, utopističen roman »A contra E« iz leta 2332. Kulundžić je znan po svoji drami »Polnoč«, ki je doživela lep uspeh na zagrebškem odru.

»O glasbenih oblikah« je naslov knjigi katero namerava začeti izdajati prihodnje leto glasbenik g. Srečko Koporc. Publikacija je preračunana na šest zvezkov in bo estetično-teoretičnega značaja. Prvi zvezek bo obsegal poleg uvoda poglavja o produktivnost in repoduktivnosti, o individualnotivnosti in reproduktivnosti, o individualnodružbi in o jugoslovanski glasbi. Poleg g. Koporca bo sodelovalo pri tem delu še več drugih glasbenikov in estetov. Zgledi in primere bodo vzeti iz svetovne in iz domače literature.

Dopisi

TREBELJEVO PRI LITIJI. Zadnjič smo čitali v «Jutru», da se pritožujejo Šmarčani, Litijčani in Zagorjani čez upravnike naših okrajnih cest. Tudi naše ceste vpijejo po popravi. Čudimo se, kam gre naš denar. Razburjenje vlada vsepovsod. Zahtevamo, da se oblasti zanimajo za stvar in v najkraj šem času razpuste cestni odbor ter postavijo gerentstvo. Saj imamo na razpolago dovolj sposobnejših ljudi. Radovedni smo, kaj misli g. Hostnik, da se na naše ceste, odkar je načelnik, sploh ne spomni. Naše potrpežljivosti je konec. Zahtevamo razpust cestnega odbora!

DOBREPOLJE. Bobnajoči ogenj je stresel «Slovenčev» dopisnik dne 25. junija na «Jutrovega» poročevalca. Povemo mu, da je najbrže čez 100 let za luno, ker ne ve, da smo za časa Koroščevega paševanja plačevali večje davke kakor sedaj. Ali sta jih tudi takrat predpisovala dr. Žerjav in dr. Pivko? Kar pa se tiče gasilnega društva, naj dopisnik «Slovenca» lepo molči, saj ve, kaj so počenjali «Zvezarji» o priliki predzadnje veselice v dvorani pri Štihu, ker niso dosegli svojega namena. Kar se tiče «frčanja», samo pazite, da se vam ne pripeti kaj takega. Istotako vas nič ne briga, kaj je pri gasilnemu društvu kot samostojni korporaciji nameravano in izvedeno.

ZAGORJE OB SAVI. Sokolsko društvo ima danes tombolo. Krasni dobitki so razstavljeni v Sokolskem domu. Pričakuje se dobra udeležba. — Podružnica Jugoslovenske Matice namerava v zgodnji jeseni prirediti vinsko trgatev, kjer bodo tatovi imeli priliko okusiti grozdje, pridelano v podjarmljenem delu naše domovine iz solnčne Goriške. — Redna avtomobilna vožnja prične v par dneh iz postaje Zagorje do kopališča Medija - Izlake, kar bo tukajšnji promet jako povzdignilo ter bo tujcem obisk kopališča zelo olajšan. — Olepševalno delo v Zagorju je letos znatno napredovalo; opaziti je več prenovljenih in nekaj novih stavb zlasti lepo pristoja adaptirana lepo «flodrana» občinska hiša poleg krasno urejenega parka gospoda Mirka Weinbergerja.

ZAGORJE OB SAVI. Naše sokolsko društvo priredi danes ob 15. uri veliko javno tombolo. Dobitki so razstavljeni v Sokolskem domu. Bratje, sestre, prijatelji Sokolstva, segajte pridno po srečkah!

ŠMARJETA PRI RIMSKIH TOPLICAH. Že tretjič so se zbrali naši klerikalni pevci pri trgovcu Bregarju in nas do pol 2. zjutraj izzivali s svojim petjem. Tukaj bomo odločno nastopili. Smatramo njihovo petje za kaljenje nočnega miru, kar je po zakonu kaznivo. Da radi peščice klerikalcev vsa okolica ne more spati, to enkrat za vselej prepovedujemo. Treba je pomisliti, da so sedaj v sezoni pri nas tujci, gostje v Toplici. Kakšne vtise bodo odnesli?

GRIŽE. Vidovdansko proslavo je priredila tukajšnja osnovna šola na zelo lep in primeren način. Za govorom šolskega upravitelja g. Voglarja so sledile deklamacije učencev. Lepo in dobro izvežbano petje mladinskega pevskega zbora je spretno vodil g. Škerjanc. Zelo primerno izbrano igro «Oporoka kralja Matjaža» je vodil priznani režiser učitelj Razpotnik, z navihanimi in igri primerno razposajenimi škrati pa nas je razveselila učiteljica gdč. Runovc. Z deklamacijami in petjem je bila vestna prireditev zaključena. Za velik moralni in gmotni uspeh gre zahvala celokupnemu učiteljstvu, ki tudi izven šole deluje za napredek naroda.

DRAVOGRAD. Člani ljubljanskega Narodnega gledališča so nam dne 2. julija podali «Golgoto». V vsem svojem razmahu se nam je pokazal g. Rogoz, ki je sijajno kreiral patra Demetrija. Tudi ostali gostje so nam nudili užitkapoln umetniški večer. Škoda le, da zlasti mnogi domačini nimajo umevanja za redek umetniški užitek, ki se nam nudi. Povprečno so predstave bolj slabo obiskane, čemur je krivo mnogo tudi pomanjkanje denarja. Toda gostom iz Ljubljane naj bo v zadoščenje dejstvo, da vrše s svojo požrtvovalnostjo lepo delo probujanja narodne zavesti ob naši severni meji in da jim je narod zato hvaležen.

SLOVENSKA BISTRICA. V noči od 2. na 3. julija se je vračal upokojeni nadpoštar in posestnik Nagu z južnega kolodvora proti mestu, ko se mu je naenkrat pridružil na samotni cesti neznanec in korakal tik za njim. Ker se je to zdelo Naguju sumljivo, ga je pozval, naj gre ali naprej ali pa vštric njega, nakar si je neznanec izbral raje zadnje in korakal nekaj časa poleg Naguja, pri tem se pa vedel tako, da se je v Naguju le še utrdil sum, da neznanec nima čistih namenov. Zato je z izgovorom ostal zadaj, da bi med tem odšel neznanec naprej. Ko pa je čez četrt ure prišel Nagu zopet na cesto, je bil naenkrat neznanec zopet pri njem. Ker je bil neznanec močne postave in praznih rok, dočim je nosil Nagu težko torbico, je zadnji hotel otežkočiti event. napad in olajšati sebi obrambo s tem da je prosil neznanca, naj mu nekaj časa nese torbo. Neznanec je radevolje prevzel breme in korakal nekaj časa lepo poleg Naguja. Ko pa sta prišla vštric Avguštinovega kozolca, se je neznanec naenkrat obrnil in zdirjal s torbo preko polja ter izginil v noč. Odnesel je Naguju v torbi živil v vrednosti okoli 500 Din. Nagu je slučaj takoj naznanil orožništvu, ki zdaj išče zlikovca. Neznanec je bil velike močne postave ter je nosil nahrbtnik. Izjavil je Naguju, da gre k Žigertu v Šmartno; moral je biti torej znan v tukajšnjih krajih. — Dne 3. julija zjutraj ob 6. uri je začelo goreti pri posestniku Romanu Ajdu v Vojtini. Požar je upepelil vsa poslopja. Nastal je najbrže vsled neprevidnosti, ker so najprej opazili ogenj pri dimniku.

PTUJSKA GORA. Dne 2. avgusta priredé hvaležni učenci svojemu bivšemu učitelju Domicijanu Serajniku, sedaj upokojenemu nadučitelju v Konjicah, skromno Serajnikovo slavlje na Ptujski gori. Mož, narodnjak, poštenjak, kremenit značaj, rodom Korošec iz Zilske doline, 78 letnik, je deloval na Ptujski gori 25 let, vzgojil 2 roda ter si posebno na kmetijskem polju v Gornjih Halozah stekel nevenljivih zaslug. Dva sinova in dve hčerki so se posvetili učiteljskemu stanu, Srečko je kot carinik umrl. Med bivšimi slavljenčevimi učenci je lepo število inteligence, dobro situiranih trgovcev, obrtnikov in uglednih kmetov.

LJUTOMER. Učiteljstvo tukajšnje deške in dekliške osnovne šole je priredilo v telovadnici dne 27. junija prav lepo vidovdansko proslavo. V nedeljo dne 28. pa je bila javna šolarska prireditev. Spevoigro je vodil g. učitelj Zacherl, na glasovirju je spremljala gdč. učiteljica Herzogova, deklamacije, ki so segale v srce je naučila ga. Rauterjeva, gledališko igro je vodil gosp. učitelj Stopar. Vse točke so bile prav lepo izvedene. Polna telovadnica gledalcev naj bo učiteljstvu najlepše zadoščenje in priznanje za uspešno delo.

Lya de Putti
pride v »Kino Dvor«

Sokol

Rezultati medzletnih tekem JSS v Beogradu

Službene ugotovitve.

Tehnični odbor JSS objavlja naslednje službene rezultate medzletnih sokolskih tekem, ki so se vršile 27. in 28. junija v Beogradu:

a. Člani

V višjem oddelku so tekmovale 4, v srednjem 10, v nižjem 39 vrst. Posameznikov je tekmovalo v višjem oddelku 38, v srednjem 108, v nižjem 301.

Za prvenstvo so tekmovali bratje: Derganc Stane (Ljubljana I), Jeršek Pavle (Ljubljana II), Lovšin Evgen (Ljubljana I), Poljšak Rudolf (Celje), Primožič Ciril (Beograd) Primožič Jože (Ljubljana II). — Tekma za prvenstvo, šestoboj in posebne tekme se vsled vremenskih neprilik niso dovršile.

Vrste:

V višjem oddelku (dosegljivih 580 točk):
I. Ljubljana (župa Ljubljana), 488.25 točk, 84.18 odst.;
II. Ljubljana I (župa Ljubljana), 477.25 točk, 82.28 odst.;
III. Ljubljana II. (župa Ljubljana), 360.75 točk, 62.20 odst.

V srednjem oddelku (dosegljivih 520 točk):
I. Maribor (župa Maribor), 455.75 točk, 87.64 odst.;
II. Celje (župa Celje), 407.25 točk, 78.32 odst.;
III. Ljubljana II. (župa Ljubljana), 394 točk, 75.77 odst.

V nižjem oddelku (dosegljivih 400 točk) so zmagale vrste:
I. Subotica (župa Novi Sad), 372.75 točk, 93.19 odst.;
II. župna vrsta (Mostar), 369.75 točk, 92.44 odst.;
III. Sombor (župa Novi Sad), 360.25 točk, 90.06 odst.

Posamezniki:

V višjem oddelku (dosegljivih 100 točk):
I. Sršen Srečko, Ljubljana (župa Ljubljana), 93 točk, 93 odst.;
II. Žilič Stane, Ljubljana (župa Ljubljana), 91.75 točk, 91.75 odst.;
III. Orel Vlado, Ljubljana (župa Ljubljana), 86.50 točk, 86.50 odst.

V srednjem oddelku (dosegljivih 90 točk):
I. Splichal Jože, Novo mesto (župa Novo mesto), 85 točk, 94.44 odst.;
II. Splichal Pavel, Novo mesto (župa Novo mesto), 83.75 točk, 93.06 odst.;
III. Ojsterc Ivan, Maribor (župa Maribor), 83 točk, 92.22 odst.

V nižjem oddelku (dosegljivih 70 točk):
I. Maksimović Milenko, Beograd (župa Beograd) 68.50 točk, 97.86 odst.;
II. Rakić Žarko, Subotica (župa Novi Sad, 68 točk, 97.14 odst.;
III. Pilić Dušan, Subotica (župa Novi Sad) 67.50 točk, 96.43 odst.

b. Članice

Tekme članic se je udeležilo 21 vrst (3 v višjem, 11 v srednjem in 7 v nižjem oddelku) in 192 posameznic (22 v višjem, 90 v srednjem in 80 v nižjem oddelku.

Vrste:

V višjem oddelku (dosegljivih 460 točk):
I. Ljubljana I (župa Ljubljana), 262.25 točk, 57.01 odst.;
II. Ljubljana (župa Ljubljana), 261 točk, 56.73 odst.;
III. Ljubljana II. (župa Ljubljana) 236.25 točk, 51.35 odst.

V srednjem oddelku (dosegljivih 460 točk):
I. Novo mesto (župa Novo mesto), 350.25 točk, 76.14 odst.;
II. Celje (župa Celje), 340 točk, 73.91 odst.;
III. Maribor (župa Maribor), 333 točk, 72.33 odst.

V nižjem oddelku (dosegljivih 280 točk):
I. župna vrsta (Ljubljana), 159.75 točk, 57.05 odst.;
II. Kragujevac (Šumadijska župa), 148.25 točk, 52.94 odst.;
III. Prijedor (župa Banja Luka), 145.75 točk, 52.05 odst.

Posameznice:

V višjem oddelku (dosegljivih 80 točk):
I. Resnik Dana, Ljubljana (župa Ljubljana), 57.5 točk, 71.87 odst.;
II. Podpac Marta, Ljubljana I (župa Ljubljana), 56 točk, 70 odst.;
III. Burger Maca, Ljubljana (župa Ljubljana), 53.75 točk, 67.18 odst.

V srednjem oddelku (dosegljivih 80 točk)
I. Karakušević Branka, Novi Sad (župa Novi Sad), 72 točk, 90 odst.;
II. Skok Marija, Celje (župa Celje), 71.75 točk, 89.68 odst.;
III. Perić Sofija, Vel. Bečkerek (župa Vel. Bečkerek) 70.5 točk, 88.12 odst.

V nižjem oddelku (dosegljivih 50 točk):
I. Savić Marija, Gospić (župa Rijeka), 43 točk, 86 odst.;
II. Andrijašev Ljubica, St. Bečej (župa Novi Sad), 39 točk, 78 odst.;
III. Božić Milka, St. Bečej (župa Novi Sad), 38.75 točk, 77.5 odst.

Sokolski praznik na Viču

Počitka in nepremagljive ovire Sokolstvo ne pozna. Zato je v njega zgodovini nanizan uspeh na uspeh. V nedeljo dne 12. julija razvije agilni viški Sokol svoj novi prapor. Sokolskemu domu, ki je bil na svečan način otvorjen v letu 1921., sledi sedaj še slavnostno razvitje prapora, pod čegar okriljem se bo še desetletja zbirala jugoslovenska nacijonalna mladina, prežeta prave sokolske ideje. Pod tem sokolskim praporom ima prostora vsakdo, ki se z odkritosrčno ljubeznijo poklanja lepoti in veličini svoje domovine, ki ji hoče služiti nesebično in dvigati z vsemi svojimi najboljšimi duševnimi in telesnimi silami njeno moč in slavo. Naj novi sokolski prapor združi v eno močno sokolsko družino še vse one, ki še danes po tolikih uspehih Sokolstva od daleč gledajo njegovo nesebično in požrtvovalno delo v znamenju bratstva, enakosti in svobode za narod in človečanstvo.

Prapor viškega Sokola je domače delo iz belega platna, okrašen z ornamentiko v narodnih barvah. Izvršile so ga vrle članice s pravo sokolsko požrtvovalnostjo.

Za ta slavnostni praznik se viški Sokol marljivo pripravlja, da bo javnosti lahko pokazal uspehe zimskega dela v telovadnici. Ker hoče Sokol s slavnostnim razvitjem prirediti dostojno sokolsko manifestacijo, vabi vsa sokolska društva in vso napredno Sokolstvu naklonjeno javnost, da se udeleži slavnosti v največjem številu in na ta način pokaže razumevanje pravega sokolskega dela. Torej, na svidenje na prijaznem Viču! Zdravo!

Zahvala. Občinski gerent g. Josip Turk je kot vedno doslej tudi za zadnje mesece naklonil svoj honorar a Din 2000 v prid sokolski zgradbi na Taboru. Društvo za zgrad bo sokolskega doma se mu za ta čin nacijonalne plemenitosti toplo zahvaljuje s prošnjo vsem prijateljem Sokolstva, da se tudi v bodoče radi spominjajo največjega podjetja te vrste v naši državi. — Odbor.

Razvoj sokolske ideje na Poljskem. Ob priliki sokolskega zleta v Poznanju, katerega se je udeležilo 8000 Sokolov in 6000 telovadcev so prireditelji ugotovili, da je razvoj sokolske ideje v povojnih letih stalno večji. Konstatiralo se je, da bodo v nekaj letih poljske sokolske organizacije dosegle približno isto intenziteto, kakršna je bila pred vojno na Češkem. Poljaki so si v svesti, da jih čaka na tem polju sicer veliko naporno organizacijsko delo, ki pa bo gotovo rodilo obilo uspeha.

Sokolsko društvo v Žireh priredi v nedeljo dne 12. julija svojo javno telovadbo, združeno z veliko vrtno veselico na vrtu br. V. Demšarja. Pri veselici sodeluje godba gasilnega društva iz Žirov in društveni tamburaški zbor. Na to prireditev opozarjamo zlasti bližnja društva ter Sokolu naklonjeno občinstvo in vabimo k obilni udeležbi. Zdravo! — Odbor.

Darujmo za sokolski Tabor!

Izgotovljene obleke
O. Bernatović
Ljubljana
— — — Mestni trg

Halo! Pozor!
Zakaj kupujete drugod moderne klobuke, ko vendar dobite trpežne in po najnovejši modi doma izdelane klobuke pri
Štefanu Cimermanu
klobučarju v Trbovljah.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 4. julija 1925. Ljubljana, 306 m nad morjem.

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana . . .	7.	759·6	20·8	vzhod	več. jas.	0·1
Ljubljana . . .	14.	759·5	28·2	jug. vzh.	•	
Ljubljana . . .	21.	761·2	20·4	vzhod	jasno	
Zagreb	7.	758·1	22·0	zap.	•	
Beograd . . .	7.	759·6	24·0	jug. zap.	več. jas.	
Dunaj	7.					
Praga	7.	755·1	17·0	vzhod	jas.	
Inomost . . .	7.					

Solnce vzhaja ob 4·18, zahaja ob 19·50, luna vzhaja ob 17·57, zahaja ob 2·38.
Barometer višji, temperatura višja.

Dunajska vremenska napoved za nedeljo: Nesigurno vreme. Pozneje predvidoma zboljšanje splošnega vremenskega položaja.

Iz življenja in sveta

Pismo iz Pariza

V Versaillesu. — Sijaj davne dobe. — Večer na vrtu. — Konjske dirke. — Grand Prix. — Pri Njegovem Veličanstvu kralju Mode.

Pariz, 29. jun.

Sinje, toplo poletno nebo se boči nad prostranimi versailleskimi vrtovi in boža častitljivo, staro palačo . . . Pod žgočimi solnčnimi žarki pljuskajo živahne, poskočne vode fontan in spremljajo v šušljajočem basu zadivljeno petje grajskih ptičev, si komponirajo svatovsko pesem v stoletnih drevesnih kronah . . . Mir, pokojnost, sanje davnih let, lepota in večnost minulih vekov. Tako daleč je bobneči in hropeči Pariz! Niti na daljnem horicontu ni več obrisov njegovih stolpov, njegov budni šum je zamrl na dolgi poti in celo njegovo žareče večerno nebo ne seže v to božansko samoto . . .

Versailles je človeku, ki išče zbranosti, lepote in pokojnih sanj, še zdaj pravi paradiž na zemlji.

Izprehajaš se po prekrasnih dvoranah ogromnega gradu in od vseh strani, od vsepovsod, raz podobe in kipa, raz častitljivo, starodavno pohištvo, od rezbarij in svile od marmorja in sevreskega porcelana, od pozlačenih štukatur in brušenega stekla diha vate sijajna zgodovina francoskega »solnčnega« kralja in njegovih naslednikov, govoré svoj nemi ,a tako zgovorni in večni jezik, davni spomini klasične dobe, ki je dala francoski iznajdljivosti, govorici in okusu evropsko prvenstvo.

Pod Ludovikom XIII. je bil Versailles še enostavni lovski gradič. Veliki kralj Ludovik XIV. pa je dal po grandijoznih načrtih arhitekta Mansarta sezidati na istem mestu razkošni kraljevski grad in urediti prostrane, nečuveno lepo okinčane vrtove, dvorno rezidenco, kakršne do danes še ni imel noben evropski vladar. Zapisano je v grajski kroniki, da je zidanje in urejevanje stalo nad 60 milijonov frankov, kar za tisto dobo pomeni seveda ogromno vsoto. Pod Ludovikom XV. je stavbar Gabriel sijajno poslopje še razširil in olepšal ter mu dodal razkošno gledališče, v katerem je pod revolucijo ter pozneje zboroval državni svet in po zadnji svetovni vojni mirovna konferenca versailleska. — Kralja Ludovika XVI. in njegovo gospo, Marijo Antoaneto, je velika prekucija koncem osemnajstega veka pregnala iz Versaillesa. Revolucijonarji so izpraznili grad in prodali kraljevo pohištvo. Pozneje je Napoleon poskušal dati nekdanji sijajni kraljevski rezidenci spet prejšnji blesk, kralj Ludvik-Filip pa jo je preuredil v današnji narodni muzej «des gloires de la France» in odprl njena vrata in njena razkošna šetališča občinstvu.

Dolge štiri ure se sprehajaš po dvoranah, ogleduješ starine, slike, kipe, preproge, gobeline, pohištvo, dragocenosti in ostale krasote, pa še nisi vsega videl niti površno. Oči božajo stare spomine in se jim čudijo — in iz davne, večne lepote vstaja in govori vate sen tiste dobe, ko so po hodnikih in blestečih dvoranah odmevali koraki prevzetnih dvorjanov, ko je veliki Ludvik in za njim njegovi nasledniki užival to klasično razkošje umetnosti in udobja, ko so kraljevi godbeniki precioznim poslušalcem svirali Rameauja in Lullyja, ko je Marija Antoaneta sanjala v svojem prelepem buduarju, ko so te tako bogato okinčane stene čule intrige dvorjanice in kraljeve ljubice gospe de Maintenon, ko je v svoji kraljevski spalnici umiral eden največjih vladarjev, Ludvik XIV. in tako dalje in tako dalje . . . . Najsijajnejše dobe pestre francoske povestnice ti razkazujejo svoje okvire, svoja ozadja, svoj neprecenljiv blesk. Ti nemi predmeti so bili nekdaj priča temu, oni onemu. In šele sedaj moreš malo razumeti razgibanost in usmerjenost tistih desetletij, ki so svetu dali toliko novega . . .

Ko stopiš iz gradu, objame tvoj od lepote skoro omamljeni pogled širan vrt, ki mu menda na tej zemlji ni para. Daleč za prostranim ribnikom bo kmalu zašlo solnce; utrujeni njegovi žarki se blesketajo na mirnem vodnem površju in lomijo v trepetanje in pršenje lahnih vodopadov in urnih, v mavrične barve odetih curkov . . . Skoro ni človeka na velikem vrtu . . . Mir, božanski, razkošni mir! In pravljice o davnih dobrih dneh, o ubeglih saniah, o svitlih, prelepih vilah in kraljičinah, o lepoti in sijaju . . .

Kmalu bo pregrnil večer to krasoto in mesec bo vpletel v starodavna drevesa blesteče nitke svojih žarkov in zlil v ribnike i fontane peneče se srebrnine . . .

Pariz že kliče, hropeči, šumni Pariz . . .

Ob priliki včerajšnje konjske dirke za veliko nagrado v Longchampsu, je obisk te izvanredne športne prireditve dosegel pravcati rekord na razne dirkače. Vstopnina je prinesla preko enega milijona frankov in okrog 21.000 avtomobilov, ki so pripeljali odlično pariško in inozemsko občinstvo, je bilo usidranih v posebni čakalnici pod milim nebom. Srečni tisti, ki so stavili na urno kobilo Kraljico Svetlobo, taka stvar nikakor ni od muh, zlasti koncem meseca, pred počitnicami. Kar se tiče mode, ki je menda najizpremenljivejša in najnestalnejša stvar na tem božjem svetu, smo včeraj videli na dirkališču posebno aktualnost: svilene nogavice, ženske seveda, poslikane z različnimi ornamenti in modernimi motivi. Saperlot, to so zijali ljudje. Pravili pa so, da se to menda ne bo držalo. Sicer pa v modi ni nemogoča nobena stvar . . .

Da, da, še to-le moram povedati danes. Po skoro vsem «kulturnem» ozemlju naše ljube zemlje slavnoznani francoski kralj mode, Njegovo Veličanstvo gospod Paul Poiret, so me blagovolili sprejeti v kratko avdijenco, na njihovem dvoru, v razkošnem zasebnem hotelu na Elizejskih poljanah. Prmej štefecelj, to so čudovito važen gospod, ki delajo nepopisno strašanske stroške tolikim nesrečnim soprogom po vsem svetu in ki iz svoje palače vladajo kapricam mode in ustvarjajo in novotarijo na tem privlačnem polju kot pravi trinog. Pa so me ta gospod zelo razočarali. Mislil sem, da bom videl sijajnega moža v najmodernejšem kroju in v cvetu moške lepote, pa so mi predstavili za resničnega gosp. Poireta nekakšnega grduna, majhnega, zelo neokusno debelega in zamaščenega možička, ki je sličil bolj samopašnemu in zafrkljivemu satiru ko vladarju svetovne mode. Sedel je na tronu, to pač mora, ker je krali, noge je malomarno molil predse, ogrnjen je bil v belo, svileno tuniko in strahovito je kričal nad mankene, ki so se sprehajali po prelepi dvorani in razkazovali dolarskim princezinjam in princem najnovejše kreacije tega modnega samodržca. Mankeni, to sem pozabil zapisati, so zelo lepe ženske, ki klientom razkazujejo nove toalete. Pod 10.000 frankov to pot presvetli krali niso imeli nobene obleke — in čim manj jo je bilo tem dražja je bila. Z mrzlično naglico se bližamo figovemu peresu. Povedal sem to g. Poiretu, pa so dejali, da utegne to biti res, in so se mi prijudno nasmehnili, ko sem se skromno zmazal iz dvorane, pa nič kupil. Za take odjemalce, kot sem jaz, menda dosti ne porajtajo. Radi imajo pa vseeno, či jih kdo pride spoštljivo in bogaboječe obiskat v njih bogato kraljestvo.

Pa bom o tem kmalu ustmeno povedal še kaj več . . . P. K-n.

Ofenziva velikih klobukov

Cliché d' après «Matin»

Moda diktira za poletje velike, široke klobuke, ki pa kar ne morejo izpodriniti malih. Prvič so ti, vsaj za večino dam, res ljubki, pomlajevalni, drugič pa kar noče biti žgočega solnca, kakršno bi se spodobilo za julij in ki bi samo od sebe pomoglo širokim krajcem do popolne zmage. Pariške modne tvrdke so zato priredile v Auteuilu, sedanjem centrumu pariškega modnega sveta, veliko konkurenco za najlepše širokokrajne klobuke. Udeležba na konkurenci je bila velika, zanimanje še večje, uspeh pa negativen: Parižanke in njih sestre drugih narodov, ki so se tudi zatekle v slovito svetovno kopališče, koketirajo slej ko prej s svojimi vžigajočimi pogledi izpod — malih klobučkov.

Opice – roparji živine

V koloniji Keniji v Afriki je razpisala vlada premijo za vsakega pavijana, ki se izroči oblastvom živ ali mrtev. Vlada se je odločila za ta korak, ker je ta velika opica nepoboljšljiva roparica in tatica, ki je postala zadnje čase naravnost nadlega za vso deželo. Da pa pavijani kradejo celo živino kar na debelo, tega doslej ni nihče vedel, dokler niso prišli temu ropu na sled. Zato jih je začela vlada sedaj preganjati z vsemi silami, ker povzročajo milijonsko škodo.

Že nad eno leto je, odkar je začela v koloniji Keniji zmanjkovati živina. Velike živali, predvsem govedo, dobe pastirji na pašniku raztrgane in razmesarjene, dočim drobnica ,koze, ovce, svinje itd. kar v masah izginjajo. Do 200 repov in tudi več zmanjka v eni noči, pa tudi podnevi, iz ene črede, ki šteje mnogokrat po več tisoč glav. Vedno so rane globoke in z ostrimi robovi, kot bi jih prizadel nož. Prvotno so mislili kmetovalci, da morč in kradejo živino Masajci, izredno bojevito in divje zamorsko pleme sredi Afrike. Kmalu pa se je izkazalo, da neznani zlikovci ne prizanašajo tudi njihovi živini. Zato so potem pripisovali krivdo zverem, zlasti levom, leopardom in hijenam.

Domačini sami so začeli prežati na roparje, da bi jih ujeli. Kako so se pa začudili, ko so morali ugotoviti, da tatovi niso ljudje ali zveri, ampak opice pavijani, ki sicer ne veljajo za posebno nevarne in krvoločne. Te opice gredo na delo zelo previdno. Vodijo jih nekaki »nadzorniki«, kakor imenujejo starejše vodnike. Pod njihovim vodstvom preiščejo najprej mlade živali kraj. Ko vidijo, da je vse v redu, gredo na delo z zvijačo, ki bi se človek lahko od nje mnogo naučil. Del opic se zbere na enem koncu pašnika in zažene silno kričanje, da bi obrnile pozornost pastirjev nase. Vsa ostala čreda pavijanov se vrže med tem na drobnico, pa tudi na večje živali. Pavijani zasade svoje dolge nohte, ki so zelo podobni človeškim, v meso živali in jih razmesarijo. Dostikrat se dogodi pri drobnici, da ovce, koze ali svinje dobesedno raztrgajo.

Zamorski pastirji, ki so navadno oboroženi z lokom ali sulico, seveda ne morejo ničesar napraviti proti sklenjeni čredi pavijanov in morajo pred njo pobegniti. Ako so živali lačne, napadejo često cele vasi, ukradejo živila iz koč in umoré vse, kar jim pride pod zob. Domačini žrtvujejo v svojem praznoverju »pavinjonskim bogovom« pivo in žito, da bi jih potolažili.

Kraljica tenisa

Ta ponosni naslov si je priborila francoska sportnica Suzanne Lenglen, ki slovi po vsem svetu kot najboljša umetnica v tenisu. Mnogo konkurentinj je že imela, često so že napovedovali listi konec njene slave, a doslej se še nobeni drugi sportnici ni posrečilo doseči nad njo trajno zmago. Umevno je, da so Francozi, ki nimajo prave kraljice, tem bolj ponosni na to svojo kraljico, čije ugled in popularnost res tudi prav nič ne zaostaja za ugledom in popularnostjo vladaric.

Cliché d' après «Matin»

Prigode z levi v Vzhodni Afriki

Ko je bil v Ljubljani cirkus Kludsky, so Ljubljančani izgubili glavo; opustili so svoje posle, pozabili na promenado in so se trumoma zbirali na velikem travniku v Tivoliju, da vidijo slone, dromedarje, medvede, tigre in leve. Marsikdo med njimi je šele prvič videl bestije žive pred seboj; s strahom jih je opazoval, čeprav so bile v železnih kletkah, domov grede pa je malone prezirljivo govoril o njih, češ, saj so domače in krotke in nikomur nič ne store.

Navadno pa govore ljudje baš obratno. O levu, kralju živali, in njegovi opasnosti za človeka so razširjene najhujše vesti. Toda lev je, ne samo v kletki, tudi v pustinji vobče malo nevarna žival, ki se človeka izogiblje in se mu, vsaj podnevi, skoraj vedno ogne, če ga sreča. Kjer levu ne manjka divjačine, človeku sploh ni nevaren, ker se ga boji. Izjemo tvorijo takozvani ljudožrci, ki se pojavijo tudi v takih krajih, kjer je dosti divjačine. Le-ti se skoraj izključno rekrutirajo iz starejših, onemoglih živali, ki so prepočasne in prešibke, da bi si mogle ujeti svoj plen. Taki levi, ki jih žene lakota, se pogostoma spravijo tudi na človeka. Če se jim je parkrat posrečilo, dobe željo po človeškem mesu in potem vedno prežé na mimoidoče ljudi. Ponoči vderejo celo v koče. Celo mladi levi, ki so okusili človeško meso, postanejo tako nevarni tudi človeku in se lotijo divjačine le, če ne morejo več do človeškega mesa.

Pred kratkim je izdal nemški častnik Heinrich Fonch, ki je svoječasno služil v nekdanji nemški vzhodni afriški koloniji, zanimivo knjigo »Wildsteppen und Steppenwild«, v kateri popisuje svoje zanimive prigode med levi. Nekatere podajamo v naslednjem svojim čitateljem.

Ob Ruipi v dolini Ulanga, pripoveduje pisatelj, sem nekoč naletel na vas, ki je bila okoli in okoli obdana z visoko ograjo. Prebivalci so mi zatrjevali, da so si ograjo morali zgraditi zato, ker so jih levi vedno nadlegovali in mnogo izmed njih požrli. Pet ur odtod je bila druga vas. Vprašal sem ljudi, da-li se mar nič ne boje levov, ker nimajo nikakih ograj okrog svoje naselbine. Smejé so mi odgovorili: Levi so v stepi. Vsako noč jih lahko slišiš »peti«, toda nam ne store ničesar. Mi lahko spimo pred durmi, noben lev nas ne bo napadel. — Iz tega sem sklepal, da tod ni bilo med levi nobenega ljudožrca, drugič pa, da levi vobče žive vedno v istem kraju in se ne selijo drugam.

Ko so v Ugandi gradili železnico, je okoli 150 ljudi poginilo, ker so jih požrli levi. Ko je bila železnica že dogotovljena, še vedno napadi niso prenehali. Slednjič so se zbrali trije Evropejci — Nemec, Anglež in Italijan — in se dali v železniškem vagonu prepeljati na mrtvi tir, hoteč na ta način dočakati nekega leva, ki je slovel kot posebno opasen. Ko je napočila noč, sta se dva podala k počitku, tretji je stražil. Proti jutru pa je od utrujenosti zaspal tudi ta. Tedaj se je prikazal tolj pričakovani lev, se splazil skozi vrata v vagon, zgrabil spečega Angleža in izginil z njim v pustinjo. O nesrečnem Angležu so pozneje našli le par kosti. Preostalima dvema sprva sploh niso hoteli verjeti, da je lev zgrabil Angleža. Dolžili so ju, da sta svojega tovariša ubila. Ko pa so našli nesrečnikove ostanke v pustinji, so jima, dasi neradi, vendar morali verjeti. Stvar se je zdela pravljična, bila pa je tragična resnica.

Izvzemši gostoobljudene in zato na divjačini revne gorske pokrajine v Urundi in Ruandi se pojavlja lev v vzhodni Afriki povsod, tako na obrežju kot v notranjosti dežele. V gotovih časih se včasih pojavi v družbi, češče v dveh ali pa sam. Kraji, ki so bogati na divjačini, imajo obenem tudi največ levov. V Lindiju mu nastavljajo pasti, skoraj izključno brez uspeha. Iz vsake še tako velike pasti se lev vedno osvobodi.

Zanimiv je sledeči slučaj, ki bi se kmalu iztekel tragično. Znani lovec na slone Knochenhauer je nekoč nastavil majhno past, v kateri so naslednje jutro opazili rumenkasto žival. Bil je lev. Knochenhauer se je v spremstvu šestih belo oblečenih Evropejcev napotil k pasti, da bi leva ustrelil. Ko se približa levu na deset korakov — njegovi spremljevalci so ostali zadaj kot opazovalci — pomeri in sproži. Puška pa odpove. Poskusi vnovič. Zopet nič. V tretjič tudi nič. Levu se je stvar menda zazdela preneumna, poleg tega so mu snežnobelo napravljeni možje že šli »na živce«, skratka, vzpel se je in z enim mahom je bil prost. Neoboroženi gledalci so otrpli od strahu, ko so videli, da se je položaj obrnil, nato pa so jo jadrno ubrali v beg. Lev je skočil v zaprašenega Knochenhauerja, ga s šapo oplazil po prsih, da je padel na tla, ter ga nalahno ugrizel v koleno. Nato je odskočil in izginil v šumi. Knochenhauerju ni bilo hudega. Prestrašil pa se je pošteno, in od takrat se je za »levji sport« precej ohladil.

Na visoki planoti Makonde smo prežali tedne in tedne vsako noč, da bi pričakali leva, ki se je vedno klatil okoli našega šotorišča. Nastavili smo mu past, da bi leva dobili nepoškodovanega v roke. Toda past je vsako jutro ostala nedotaknjena. Neke noči pa je lev trčil nenadoma na stražo, ki je patrolirala okoli šotorišča. Straža je strahu odrevenela, pa tudi lev se je prestrašil. Obrnil se je in odškočil, pri tem pa je z zadnjo taco po nesreči oprasnil čuvaja, ki se je istočasno hotel umakniti v stran, v stegno. Par dni potem se je podal neki podčastnik s starim časopisom v roki v bližnjo šumo. Naenkrat ga je spreletelo po hrbtu: ozrl se je in opazil dva leva, ki sta deset korakov za njim motrila njegovo početje. Seveda jo je jadrno ubral in ves zbegan je srečno prispel do šotorišča. Ko so njegovi tovariši izvedeli za njegovo avanturo, ki se je hvala bogu iztekla brez posledic, se niso mogli vzdržati, da se mu ne bi smejali. Očividci so namreč trdili, da je na begu z eno

Dežne plašče

vsled porasta dinarja prodaja iz novodospele zaloge po ponovno znižanih cenah, kakor vse vrste blaga in obleke

Drago Schwab - Ljubljana

Dvorni trg 3 poleg univerze.

Branislav Nušić:

Diletantska predstava

I. Deputacija.

Kuc, kuc, kuc!

Vstopita dve gospodični in en gospod. Ena — visoka plavolaska, na glavi širok amaconski klobuk z belim nojevim peresom; druga — mala, živih očij in nervozna. Gospod — mlad, nespreten in v zadregi.

— Imam čast, da sprejemam deputacijo?

— Uganili ste, takoj ste uganili — zavrisne mala, napravi dva, tri žive okrete po sobi, vrže pero z mize in prevrne okvir s sliko:

Nespretni gospod se skromno skloni ter vse te stvari pobere in postavi vsako na svoj prostor.

Medtem povzame visoka plavka:

— Stvar je taka gospod. Mi bi radi na dan Sv. Save igrali kot diletanti kak gledališki komad, pa ne moremo ničesar pravega najti . . .

— Hočete, da vam pomagam iskati, kaj ne? sem jo prekinil nestrpno.

— Ne! seže v besedo mala — nego, da nam napišete.

— Da vam napišem?! — se zdrznem in oblije me mrzel pot od temena pa do palca na nogi.

— Namen, radi katerega dajemo to predstavo je tako plemenit in vzvišen, da računamo zanesljivo — ako mi sami žrtvujemo čas in trud, da ne boste vi gluhi za našo prošnjo in boste tudi vi doprinesli svoj delež za vzvišeni smoter, ki smo si ga stavili.

Ta fraza mladega gospoda se mi je zdela nenavadno poznana in začel sem raztresen begati z očmi po stropu, razmišljajoč: od kod mi je neki znana ta fraza. Medtem ko sem tako raztresen razmišljal, sem začutil naenkrat tri roke v svojih rokah in tri glasove, ki so se spojili v en glas:

— Zahvaljujemo se, prisrčno se vam zahvaljujemo! Pričakovali smo to od vas.

Niti sedaj se ne spominjam, da sem kaj obljubil, toda oni so se mi toplo zahvaljevali za dano besedo, tako toplo in odločno, da sem začel celo sam verovati, da sem pristal.

Tedaj so prišle podrobnosti.

Šestnajst nas je, osem gospodov in osem gospodičen, treba pa je, da ima vsak svojo vlogo.

— Vsak — se zopet zgrozim.

— Seveda, — nadaljuje mala — pa čeprav le dve ali tri besede; na primer Ljubico Jankovićevo smo vzeli samo zato, ker ima veliko sorodstvo, ki bo radi nje kupilo osem vstopnic prvega reda — drugače ne zna ona niti ziniti.

— In potem g. Boja Pajević, on jeclja sicer, toda njegov oče je predsednik čitalnice ter nam odstopa dvorano, in slugo in stole — doda visoka plavolaska.

— No in David, g. David Mitrović seže v besedo mladi gospod, ter ljubosumno pogledava malo — tudi on se vedno reži, da le kaj spregovori, kakor oni Gogoljev, profesor geografije.

— Toda za božjo voljo — ga tolaži mala — mož ima lepe zobe, pa jih rad kaže, to pa se ne pravi še, da se reži.

—Jaz pa pravim, da se reži — brani še gorečnejše svoje stališče gospod — in to ne samo, kadar kaj govori, temveč tudi na fotografiji, o čemer se lahko vsakdo prepriča — v izložbi. — Toda kaj hočete, tudi njega smo morali vzeti, ker se bodo vstopnice prodajale v njegovi trgovini.

— Naposled še Ankica Djordjevićeva — prida plavka in stoji tik mene — to vam pa samo zaupno povem; ona, veste, šepa na eno nogo. Na levem čevlju ima za deset centimentrov daljšo peto. To sem slišala od samega čevljarja, ker tudi nam dela isti čevljar, ona ima številko 38, jaz pa 35. Zares, skoro bi ne opazili, da šepa, tudi na odru se ne bo opazilo, toda vzeti smo jo morali, ker bi nam sicer g. Pera ne igral.

— Pa dobro — sem končno začel, da prekinem opravljanje — toda kakšen komad naj napišem, ako se eden izmed igralcev reži, drugi šepa, tretji jeclja, a četrti ne zna niti ust odpreti?

— Najbolje bo, če napišete kaj žalostnega, ker jaz čutim, da sem rojena, da igram sentimentalsko — reče živo mala, in se tako nervozno okrene, da prevrne mizico s čajnikom, nekoliko knjig in zmajev kipec . . .

— Ne, ne, raje kaj šaljivega — doda gospod — nekoliko nas je, ki bi lahko igrali šaljive stvari.

— In potem seže v besedo plavka — ne napišite kakor v drugih komadih, da se samo dva zaljubita.

— In potem — jo prehiti mala — bi bila na koncu komada lahko — kakšna pesem.

— In potem . . . govori gospod.

— In potem . . . govori dalje mala.

— In potem . . . govori plavolaska.

Vsi govore eden za drugim, govore hitro, govore istočasno, govore mnogo, mnogo, mnogo. Jaz jih raztresen gledam, njihove figure se mi začno mešati pred očmi, kakor da se prelivajo ena v drugo, tako da ne vidim nič drugega več, ko samo velika usta, ki vedno eno in isto govore, ali bolje gramofonsko trobilo, ki mi para ušesa.

Naenkrat obmolknejo, mi zbašejo po vrsti roke v pest, ter toplo pozdravijo. Samo na pragu sobe sem slišal glas one male:

— Torej, kakor ste rekli, čez petnajst dni! Te besede so mi dokazale jasno, da nisem samo pristal, temveč odredil celo rok, do katerega napišem komad.

II. Kolo ljubezni.

In ker je že tako, kaj mi je preostajalo drugega, kakor da se udam v usodo in primem za pero? Najprej sem sedel in napisal vse želje, ki so mi po odhodu deputacije brnele v ušesih. Ko sem vse zbral, mi je postalo jasno, da so ti diletanti — osem gospodov in osem gospodičen — pravzaprav, osem zaljubljenih parov. Na tej osnovi sem napravil tale načrt za igro:

•

Janko Selaković, advokat, ljubi Milico, mlado in lepo hčerko trgovca Sretenovića, ta Milica pa ljubi podporočnika Božo Jakovljevića, ljubi ga z vsem žarom svoje mlade duše.

•

Boža Jakovljević, podporočnik, pa ljubi učiteljico Stano, ubogo siroto, ki

roko mahal s časopisom, z drugo pa se je držal za hlače . . .

V početku julija 1907 je šotorila velika karavana, ki sem jo vodil proti Rufiyi, ob Čagovarskem ribniku pri Behobehu. Pridružil se nam je tudi grof P., ki se je hotel pobliže seznaniti s takim-le potovanjem po pragozdu. Zvečer smo sedeli ob ognju pred mojim šotorom in kramljali o levih. Tako mimogrede sem dejal: Pazite, danes ponoči se bo še kaj pripetilo! Mislil sem si, da utegne kaka čreda slonov obiskati ribnik, ki je ležal tik našega šotorišča. Okoli poldevete ure zvečer — izvzemši okrog ognja je vladala tema kot v rogu — začujemo naenkrat iz razdalje kakih deset metrov težak padec in takoj nato bolesten človeški krik. Lev se je bil priplazil — tik do šotorišča, ki je deloma že poleglo k počitku, in je skočil na nekega domačina-nosača, ki je baš zadremal. Prestrašen vsled obilice ljudi in zaradi ognja pa si je lev takorekoč med skokom premislil, se obrnil in pobegnil, zakaj takoj na zasledovanje pripravljeni nosači niso mogli najti niti sledu o njem. Napadenec je krvavel na glavi in na plečih, kjer je lev ostavil sledove svojih zob. Naslednje jutro smo ranjenca vzeli v nosilnici seboj, in čez štirinajst dni je bil že zdrav. Čudno naključje: leto poprej je bil njegov brat žrtev krokodila, ki ga je ugrizel v obraz, pri čemer je prišel nesrečnik ob nos, zgornjo ustnico in en uhelj. — Levji napad v tako zgodnji večerni uri je velika redkost, in priznati moram, da mi je tisto noč šel dodobra na živce.

Dve novi prvini

V pruski akademiji znanosti je bil podan referat o dveh novih odkritjih fizika dr. Walterja Noddacka in njegove asistentke dr. Ide Tacke.

Našla sta dve novi prvini, ki so ju doslej razni raziskovalci zaman iskali. Gre za dve prvini, ki sta manjkali v vrsti manganov. Odkrila sta ju s kemično analizo in modernimi sredstvi takozvane Röntgenove spektroskopije. Ti dve novi prvini vsebujejo razne mineralije, zlasti kjer je platina. Novi prvini tvorita le eno bilijonino zemeljske površine. Zato so jima prišli raziskovalci tako težko na sled. Za kemično fizikalno raziskovanje je ta najdba zato tako važna, ker izkazuje sedaj periodični sestav kemičnih prvin le še tri vrzeli. Novi prvini imata številko 53. in 75. Iznajditelja sta jima dala tudi že ime. Toda niti tu niso zatajili nemški učenjaki svojega nacijonalističnega čutenja. Prvo prvino so imenovali po Mazurskih jezerih, očividno v čast Hindenburgu «Masurium», drugo pa «Rhenium» po reki Renu.

Vpliv nevihte na človeka

Človek je odvisen od obdajajoče ga narave. Čeprav se mu je tekom tisočletij posrečilo v precejšnji meri podvreči si jo, se ji mora vendar v marsikaterem pogledu pokoriti kot nadmočnemu tiranu.

Menda ni nikogar, ki bi danes tajil vpliv vremena na duševno življenje človekovo. Najizraziteje se javlja ta vpliv pri nevihti. Pri mnogih ljudeh opažamo razburjenje, čim se pripravlja k nevihti, dostikrat še celo prej. Splošen nemir, utrujenost in pobitost, slabo razpoloženje, nezmožnost za sleherno duševno kakor telesno delo, mravljinčasti občutki, brnenje v ušesih, slabost, razbijanje srca, izredno jako potenje, da celo tudi nenavadno nastopajoče krvavitve: to so, evo, najčešče pojavljajoči se simptomi pri nekaterih dovzetnejših ljudeh, ki prerokujejo nevihto. Drugi ljudje zopet ne prenesejo, če se pripravlja k nevihti, niti najmanjših količin alkohola, kave, čaja in tobaka.

Podobno odvisnost med dušo — če se smemo tako izraziti — in nevihto opazujemo ne samo pri človeku, ampak tudi pri raznih živalih. Tako na primer postanejo ptice ob bližajoči se nevihti nekam zmedene in se brezmiselno pode po zraku, žuželke pa rade pikajo. Jeleni in srne kažejo nenavaden nemir. Od domačih živali je treba omeniti predvsem mačko, ki ji gre nevihta najbolj «v glavo».

Iz vseh naštetih vzgledov sledi nedvojbeno, da mora vladati med vremenom in razpoloženjem, med atmosferskimi prilikami in duševnim stanjem neko razmerje, ki se včasih očituje na bolj, včasih na manj izrazit način. Znani nemški psihiater dr. Hellpach je celo osnoval posebno panogo psihologije, takozvano geopsihologijo, ki temelji na tezi, da vplivajo prilike v naravi na človekovo duševno življenje. Njegove kritično pisane študije so našle v svetu priznanje, a so ponekod naletele tudi na odpor. Razburjenje pred nevihto razlagajo nekateri s soparico, ki vpliva na temperaturo našega telesa. Ob veliki toploti se, kakor znano, kožne kapilare razširijo, vsled česar se koža pordeči in oteče in se pojavi odvišna voda v obliki pota, ki izstopi iz kože. Toda ta teorija po Hellpachu ne drži. Predvsem se ne da ž njo razlagati, kako da gotovi ljudje nevihto občutijo, še predno nastopijo značilni simptomi, ki najavljajo nevihto. Za vremenske izpremembe občutljivi ljudje — moški mnogo bolj kot ženske in otroci — prerokujejo nevihto oziroma padec zračnega tlaka prav kakor barometer celo po več ur poprej. Iz številnih opazovanj, ki jih je izvršil Trabert v Innsbrucku na šolskih otrocih in na odraslih, je točno ugotovljeno, da vlada med izpremembami zračnega pritiska in med živčno razdraženostjo neko razmerje. Najčudovitejše na vsej stvari pa je dejstvo, da na take za vremenske izpremembe posebno dovzetne ljudi ne vpliva izprememba zračnega tlaka, ki nastopi v njihovi neposredni bližini, nego le izprememba, ki se pojavi v večjem obsegu in ki je za napoved vremena tudi edino merodajna. Torej prav kakor barometer!

Iz teh navedenih dejstev sklepa Hellpach popolnoma upravičeno da mora imeti zrak neko posebno lastnost, za katero so dovzetni zgolj nekateri ljudje. Kaka je ta lastnost in dali je v kaki zvezi z elektriko ali z radioaktivnostjo, pa je danes še nemogoče govoriti.

Ugoden nakup češkega in angl. sukna, kamgarna, ševiota, listra, platna ter raznih podlog za moške obleke in damske kostume iz prvovrstnih čeških in angleških tovarn je mogoč edino le v specijalni razpošiljalnici

JOSIP IVANČIČ, LJUBLJANA,
Miklošičeva cesta 4 (nasp. Frančiš. cerkve.
Vsled dvipa dinarja na vse blago **10 % popust**
Ne zamudite ugodne prilike! Prepričajte se!
Dobavlja tudi na **obroke** po **originalnih** prodajnih **cenah!** 292-a

Evropski avtomobilski prvak

Prošlo nedeljo so se vršile na dirkališču v Spaju v Belgiji, v bližini Liegea, velike mednarodne avtomobilske dirke za prvenstvo Evrope (Grand Prix

Cliché d' après «Matin»

d'Europe). Dirkališče meri blizu 15 kilometrov; prevoziti ga je bilo treba 54 krat in je znašala dolžina cele proge 804 km. Konkurenca je bila močna, ker so poslale na dirko svoje dirkače vse večje avtomobilske tvornice. Zmagal je italijanski dirkač Ascari na vozu Alfa-Romeo. Prevozil je dirkalno progo v 6 urah 42 min. in 37 sekundah; povprečno je vozil torej 120 km na uro.

Vojna s plini – humana?

Profesor kemije na univerzi v Cambridgeu J. B. S. Haldane je izdal knjigo, ki ima naslov «Callinicus». V tej knjigi podaja profesor svoje mnenje o uporabi plinov v vojnah. V duhovito, čeprav nekam groteskno pisani razpravi zagovarja profesor trditev, da je vojna s plini najbolj humana, vsekako pa manj kruta kakor vojna z bombami in šrapneli. Po njegovem bi bilo za človeštvo najbolje, če bi hoteli vsi narodi zediniti se na sledeča dva zakona, ki bi uravnala način bodočega vojevanja: 1. noben vojak ne bi smel nositi očal oziroma kakršnekoli maske za zavarovanje oči, 2. ne smeli bi se uporabljati nobeni drugi plini kakor samo oni, ki povzročajo solzenje. — Haldanova teorija se torej čudovito ujema z Moltkejevo tezo: čim krutejša je vojna, tem humanejša je. Posledica bi seveda bila, da bi bilo mogoče v par minutah celo armado storiti nezmožno za boj in jo zajeti. Namesto milijonov mrtvih, ranjenih in pohabljenih, ki jih zahteva moderna vojna, bi bili vojaki le za nekaj ur oslepljeni in bi ležali par dni v omotici in skoraj nihče ne bi bil stalno pohabljen. Tako bi se bodoča vojna lahko kaj hitro završila. — Haldane ugotavlja dalje na podlagi objavljenih statistik, da jih je izmed 150.000 angleških vojakov, ki so vsled plina postali nesposobni za boj, umrlo le 4000, torej jedva eden med štiridesetimi, za stalno pohabljenih pa celo samo 700, to je eden izmed 200. Bombe, kakor jih porabljajo v sedanjih vojnah, ubijejo vsakega tretjega moža. Kljub temu se nihče ne zgraža nad uporabo bomb v vojni, dočim ves svet odklanja uporabo plinov v vojni. Haldane meni, da temelji tolik odpor proti plinom predvsem na nevednosti politikov in generalov, ki se tudi radi pečajo s politiko, in ne najmanj na okoliščini, da se da s proizvajanjem tankov, topov in municije mnogo več «zaraditi», kot pa z izdelovanjem plina.

Haldane popisuje dalje obširno vse tri vrste strupenih plinov, ki so jih uporabljali v svetovni vojni. Takozvani plin za solze oslepi človeka, ki ni zavarovan z masko, kvečjemu za dva dni. Prvič so ga v vojni uporabljali Nemci v Argonih leta 1915. Z njegovo pomočjo so zavzeli velik francoski strelski jarek in zajeli 2400 neranjenih vojakov. Po prvih uspelih napadih s plini, ki jih je organiziral nemški kemik Haber, pa so Nemci opustili te vrste boj. Vzroka je iskati v tem, ker Nemci sami niso imeli dovolj dobrih krink, da bi bili zavarovani pred lastnim plinom. Mnogo nemških vojakov je namreč vsled plina začasno oslepelo. Nemci zato niso mogli izrabiti presenečenja in vznemirjenja, ki ga je plin povzročil v sovražnih vrstah, ter so morali čakati, da so se oblaki dima razpršili. V tem pa je tudi sovražnik imel časa dovolj, da se je pripravil in organiziral proti napad. Nemci pa so sami krivi, pravi Haldane, da so morali napade s plini leta 1915 opustiti, zakaj največji takratni nemški fizijolog in najboljši poznavalec dihalnih organov je bil žid, vsled česar ga nemška vojaška oblastva niso hotela uporabiti pri organiziranju napadov s plini. «Tako» trdi Haldane, «so Nemci s svojo krvjo plačali svoj fanatični antisemitizem in najbrž so baš vsled tega izgubili vojno. Kajti nikdar več se jim ni posrečilo tako globoko in na široko zagristi se v francosko fronto kakor tedaj, niti v marcu l. 1918 pri veliki amienski ofenzivi. Nemci so lahko zadovoljni, da so bili Rusi še hujši sovražniki židov: sto in stotisoči ruskih Judov so se leta 1914 prostovoljno prijavili v vojsko, ali armadna poveljstva so skoraj vse zavrnila, in noben ruski žid ni napredoval do častnika. Vsled tega so ruski Judje svoje bojno raznoloženje usmerili drugam in ne najmanj v prid Nemcem.»

Drugi strupeni plin, ki so ga v poslednji vojni mnogo uporabljali, je takozvani gorčični plin (Senfgas), ki je prodrl skozi obleko na kožo in povzročal na njej boleče mehurčke. Tretjega so imenovali rumeni križ (Gelbkreuz), v njem se je nahajal arzen. V malih množinah vdihavan je povzročal kihanje. Če pa je prišel koncentriran v pljuča, je nesrečnik trpel neizrečene bolečine v glavi in v prsih. Te bolečine so vplivale na duha: mnoge vojake so le z največjim naporom rešili pred samomorom. Drugi zopet so pobesneli in so se hoteli žive zakopati v zemljo, da bi ubežali pred namišljenimi zasledovalci. Kljub temu pa je, zatrjuje Haldane, velika večina zastrupljencev v oseminštiridesetih urah zopet ozdravela in menda ni danes nikogar več, ki bi še trpel na posledicah zastrupljenja z rumenim križem. Največja nevarnost pri tem plinu je, da proti njemu ni nobenega sredstva.

Haldane sam je bil med vojno večkrat ranjen, enkrat so ga živega zakopali, strupeni plini pa bi ga parkrat kmalu zadušili. In vendar trdi, da vse bolečine, ki jih je pri tem pretrpel, niso nič v primeri z rano, ki jo utegne povzročiti granata. Sklepi, ki jih izvaja Haldane iz vsega, kar smo zgoraj po njem citirali, so vrlo zanimivi. Ljudje jih bodo različno komentirali, ali v današnji dobi, ko se mnogo govori in piše o usodi človeštva, zaslužijo vsaj pozornost. Zveza narodov namerava baje uporabo strupenih plinov v vojni prepovedati. Pacifisti se veselijo že vnaprej, češ, s tem je storjen velik korak v smeri omejitve vojn. Imajo li prav? Haldane pravi, da je nasprotnik vsake vojne; toda mnenja je, da je s protestom in s teoretičnim anatematiziranjem prav tako nemogoče preprečiti vojne kakor na primer nalezljive bolezni. Haldane je nasprotnik tistega laži-človečanstva, ki odobrava tudi največja grozodejstva, da se le gibljejo v mejah tradicije, dočim že vnaprej obsoja sleherno novotarijo. So ljudje, ki se jim zdi viteško zasaditi sulico nasprotniku v srce, zgražali pa bi se nad morilcem, ki bi ubil človeka recimo z udarcem s kamnom. Drugi zopet slavijo kot junake tiste, ki si upajo obložiti kako mesto z eksplozivnimi bombami, nizkotno in podlo pa se jim zdi, da sovražnik zapre nasprotniku dovoz živil. Tudi Callinica so sodobniki zaničevali in ga nazvali bestijo v človeški podobi, ko je izumil takozvani grški ogeni (neke vrste gorljivo tekočino, ki jo je pozneje nadomestil smodnik); vitežko se jim je pa zdelo, bojevati se z mečem, konjem in batom.

Rezumé Haldanovih tez: **Vojno je treba odpraviti, če pa to ni izvedljivo, naj se vbodoče vodi samo in izključno samo vojna s plini.**

S pariške razstave dekorativnih umetnosti

Cliché d' après «Matin»

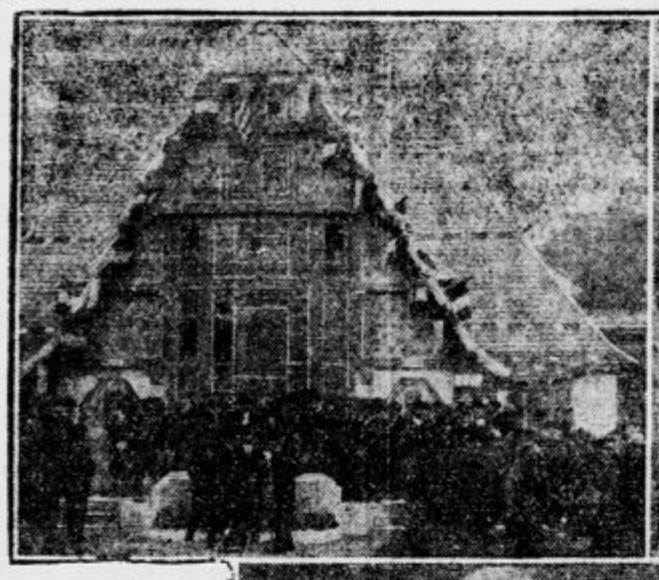

Umevno je, da na tej gigantski razstavi, o kateri smo tudi mi že ponovno in obširno poročali, Francozi posvečajo posebno ljubezen in skrb svojim lastnim paviljonom. Zlasti pri srcu jim je novopridobljena pokrajina Alzacija-Lorena, ki ima na razstavi več lastnih paviljonov, zgrajenih v narodnem alzaškem slogu, lastne oddelke pa tudi v vseh drugih kolektivnih paviljonih. Alzaški paviljoni so bili dovršeni šele pred dobrim tednom in nato z velikim pompom slovesno otvorjeni. K otvoritvi so se zbrali vsi pariški honoracijorji: predsednik republike Doumergue, ministrski predsednik Painlevé, zbornični predsednik Herriot, več ministrov, inozemski poslaniki itd. — skratka, vsa pariška «družba».

Na sliki je zgoraj levo paviljon Mulhouse-a (nekdanji nemški Mühlhausen), desno glavni alzaški paviljon, spodaj pa zbrani odličniki in gostje.

Kupujte srečke za sokolski Tabor!

lepo igra citre. Lepa je in nenavadno mila.

*

Učiteljica Stana, čeprav lepo igra citre, ne mara podporočnika Jakovljevića, temveč ljubi z vsem žarom svoje duše poštarja Dimitrijevića.

*

Ta poštar Dimitrijević pa se ne briga za ljubezen učiteljice Stane, temveč vdano in iskreno ljubi telegrafistko Jelo.

*

Telegrafistka Jela pa, brez ozira na svojo službo in službene odnošaje, ne ljubi poštarja Dimitrijevića, ampak brezumno ljubi lekarnarja Rista.

*

Lekarnar Risto pa ljubi Maro, hčerko penzijonista Tome.

*

Mara, hčerka penzijonista Tome, ljubi zopet profesorja Milorada.

*

Ta profesor Milorad, pa ljubi prvo, to je Milico, mlado in lepo hčerko trgovca Sretenovića.

*

Na ta način je zaokroženo celo kolo, in radi tega sem imenoval komad «Kolo ljubezni» ter sem ga tako-le izdelal:

V prvih štirih dejanjih si eden drugemu izjavlja ljubezen. Prav zato, ker je tu osem ljubezni, bi se ne mogle vse razodeti v štirih dejanjih, ker bi padle na vsako dejanje dve ljubezni — to pa je zopet nerodno zato, ker hoče vsak izjaviti svojo ljubezen na samem. Zato ima vsako izmed prvih štirih dejanj po dve izpremembi. Razume se, da predstavlja vsaka izprememba nekaj drugega: vrt, park, sobo, ulico, ples, razdrt plot in tako vsa primerna mesta, kjer se razodevajo ljubezni.

V petem dejanju pa pridejo vsi skupaj in tu pride do spopada. V tem dejanju se vidi jasno, kako je cela stvar strašno zamršena, in kako se ne da na noben način razumeti.

Prvi hip sem mislil, da bi eden drugega pobili z vzklikom: «Če nisi moja, pa tudi drug te ne dobi!» oziroma: «Če nisi moj, tudi druge ne dobiš!»; toda to bi bilo zelo nerodno, ker je čitalnica — kjer bi ti diletanti igrali — veliko premajhna in bi ne vedeli kam z osmimi mrtveci in bi poedinim visele noge v prostor za občinstvo. In zopet, če jih pustim vse žive, bo še bolj nerodno, ker se stvar ne bo dala razčistiti. Končno sem celo stvar rešil na najenostavnejši način, kakor se to često dogaja v mnogih dramah. Na koncu petega dejanja se snide vseh šestnajst oseb, in brez vsakršnega povoda odpojejo, držeč se za roke, neko pesem in zastor se naglo spusti.

Glejte, tako izdelan komad, pod zvenečim naslovom «Kolo ljubezni» sem dal po petnajstih dneh dvema gospicama in enemu gospodu, ko so se zopet oglasili.

Bili so nenavadno zadovoljni, tako s snovjo, kakor s poedinostmi v komadu, ter so ga takoj prepisali, razdelili in začeli s skušnjami.

III. Želje posameznikov.

Skušnje so se vršile vsako sredo, petek in nedeljo dopoldne. Posečal jih nisem, pač pa so me oni prav dostikrat obiskali za časa teh skušenj.

Najprej je prišel gospod, ki se vedno reži. Bil je zelo ljubezniv in hvaležen za vlogo, katero je igral.

— Upam, da vas bom kot pisatelja popolnoma zadovoljil, ker — verujte da igram to vlogo od srca.

— Drago mi je, drago mi je! sem odgovoril vljudno.

— Vendar bi vas rad še nekaj prosil?

— Prosim?

— Ako smem biti zaupljiv?

— Prosim!

— Bi mogli vstaviti v mojo vlogo, da poljubim gospodično, kateri razodevam ljubezen?

— Izvolite, prosim poljubiti jo petkrat.

—Pa vpišite mi to v vlogo.

Drugič je prišla zopet gospica, ki ne zna niti ziniti. Bil sem zelo pazljiv in sem doznal, da je bilo to samo opravljanje. Gospodična je znala jako lepo govoriti, in se prav sladko nasmihati.

— Ne vem, če vam smem nekaj zaupati — je šepetala s povešenimi trepalnicami.

— Prosim! sem odgovoril vljudno.

— Bi bili vi tako dobri, da bi prizor, v katerem igram, malo razširili?

— O prosim, a zakaj?

— Pa... kako naj povem, zdi se mi, da sem prekratko, da sem nekoliko premalo na samem z gospodom, s katerim igram.

Vzel sem vlogo in sem jo izpopolnil. Pustil sem jih celih deset minut na samem.

Prišel je tudi oni gospod, ki jeclja. On me je prosil, da izbrišem iz vloge besede: «žrtev, velikodušnost, žarko, čar, častna beseda, važno» in še petdeset do sto besed, katerih ne more pošteno izgovoriti.

Prišla je tudi ona gospica, ki ima na levi nogi deset centimetrov daljšo peto. Ona me je zaprosila, da ji vpišem v vlogo, da razodeva ljubezen, sedeč.

— Jaz mislim, da ni ravno potrebno, da se stoječe razodeva ljubezen? — me je vprašala iskreno.

— Bog obvaruj, gospica. To ni nikjer predpisano. Nasprotno, ljubezen se lahko razodeva v vsakem položaju.

A obiskala me je tudi neka mamica. Ona sicer ne igra nobene vloge, a je prišla radi hčerkine, katero je prinesla s seboj.

— Prosim vas — me je vprašala — ali mora to biti, da se moja hčerka poljublja v tem komadu?

— Mora, gospa.

— Pa dobro — pravi mamica — toraj pri predstavi, ali pa se mora tudi pri skušnjah?

— Mora, gospa.

— Jaz pravzaprav nimam nič proti temu. Gospad je, kakor pravijo, dobra partija, toda radi ljudi mi je. Če bi vsaj mogli napisati, kako se jezi moja hčerka, ko jo poljubi gospod. On jo poljubi in ona molči, pa izgleda kakor da je komaj čakala. Naj reče vsaj: Uf, kako je to brezobrazno od vas!

— To se lahko naredi. Naj to svobodno reče.

— Toda napišite vi to.

— Drage volje,

Kraljestvo mode

Beseda o perilu

Obleka stori človeka, pravi stara prislovica, in lepa obleka je res bistveni del naše zunanjosti, toda merilo prave elegance je bilo in ostane lepo perilo. So ženske, ki mnogo drže na svojo zunanjost, ki jim ni žal par stotakov za klobuk, doma pa jih lahko zasačite v tako zanemarjenem stanju, da izgube vso svojo privlačnost. Mnoge ženske nimajo zmisla za domačo stanovanjsko kulturo in njihovo perilo bi vam lahko jasno povedalo to, kar slutite za zunanjo, samo navidezno eleganco. Elegantna dama, ki se zna oblačiti z okusom in pozna pomen lepega perila, ne išče elegance v bulvarnem konglomeratu pentelj, čipk in vezenin, nego v izbranem materijalu, brezhibnem kroju in modernih vzorcih.

Pri perilu se je pojavila zadnja leta neupravičena zapravljivost. Dati mnogo denarja za stvar, ki je v resnici kaj vredna, ni zapravljivost, pač pa je luksus preplačati kakšnem predmet pod pretvezo, da je moderen. In baš to napako delajo ženske često pri nakupu perila. Če je perilo iz lepega materijala, bodisi iz surove svile, crep-de-china ali dobrega batista, okrašeno s pristnimi čipkami in ročnimi deli, naj bo. Je sicer drago in zato malokateri ženski dostopno, vendar pa ima svojo vrednost. Toda vse one imitacije iz slabih batistov in opalov ,okrašene s cenenimi čipkami sumljivega izvora, še daleč niso elegantne. Neprimerno lepše in elegantnejše je povsem enostavno perilo iz dobrega batista ali popelina, okrašeno samo s kakim ročnim ažurom.

Popelin je poleg svile sploh najlepši materijal za perilo. To blago je elegantno in trpežno, obenem pa ne izgubi svojega prvotnega, na svilo spominjajočega bleska, če ga še tako pridno peremo. Surova svila je za poletje sicer lažja in prikladnejša za pranje, toda popelin je trpežnejši.

Poleg snažnosti je pri perilu glavna stvar vzorec odnosno kroj. Tudi ta se je zadnja leta bistveno izpremenil in ta izprememba še ni končana. Hlačne kombinacije se res čedalje bolj uveljavljajo v damskem perilu, navzlic temu pa tudi košulje in hlače še niso prišle iz mode, dasi so se po kroju poslušno prilagodile duhu časa. Bržčas pa bodo sčasom izginile, kakor je izginilo že toliko, še pred kratkimi leti nepogrešljivih sestavnih delov nevestinih oprem.

Moderno perilo se dela za leto in zimo iz istega materijala; le starejša generacija si ne zna pomagati brez barhenta in flanele, čim zapiha jesenski veter čez polja.

V kopališčih in letoviščih

Kopanje v morju in solnčne kopeli na obali sta dva najlepša momenta prebivanja v morskih kopališčih. Poleg tega naravnega užitka, ki ga nudi letoviščarjem morje s svojo mamečo lepoto, so pa še druge okolnosti, ki jih letoviščarji ne smejo podcenjevati. Tudi v večini naših letovišč se goji družabno življenje in kdor noče veljati za čudaka, se mu mora prilagoditi. K morsko-kopališki opremi spada v prvi vrsti kopalna obleka in sicer dve. Ena je za sprehode po obali, za solnčne kopeli, taka, v kateri lahko letoviščarji obedujejo in večerjajo v hotelu ali pa delajo izlete z motornim čolnom, druga je samo za kopanje.

Čim večje je letovišče, tem bolj privlači polsvet in tem več najrazličnejših tipov srečamo v njem. Pametna ženska, ki ima dovoli zmisla za skromno eleganco, se ne da premotiti tej pestrosti družbe, da bi postala prevzetna in v obeh solidnih letoviščarjev smešna. Če je prvič na letovišču, bo tem previdnejša in si bo prej vse dobro ogledala, predno se prilagodi novim ljudem in razmeram, da ne bo takoj prve dni na slabem glasu. Kar velja o kopalnih oblekah, velja naravno tudi o plašču, o kopalni čepici in o čevljih.

Poleg kopalne in one druge obleke za solnčne kopeli, za vožnjo po morju itd., je potrebno še par «civilnih» oblek za razne priložnosti. Dnevni kostimi so povsem enostavni, iz svetlega blaga in skoraj sportnega kroja, večerne obleke pa nekoliko finejše po potrebi tudi elegantnejše, kakor je pač letovišče. Zelo priljubljeno je belo volneno krilo, h kateremu spada moderni, počez progasti sviter iz fine volne z izrezkom v obliki črke V. V modi je letos tudi kostim iz progaste surove svile, kakršno rabijo moški za košulje. Take damske obleke so za sport, za dopoldanske izprehode ali popoldanske izlete v okolico letovišča.

Navzlic vsem prerokovanjem niso izgubili niti večerni kostimi v kopališčih svoje enostavnosti. So še vedno brez rokavov, nimajo velikih izrezov in le kake pristne čipke ali ročno delo dviga njihovo ceno. Če je na letovišču še tako vroče, je vendar težko hoditi na izprehod v večerni toaleti brez površnika. Zato si je izmislila moda letos cele kape in plašče iz crep-georgetta in čipk, ki so okrašeni samo z nojevim perjem ali kožuhovino. Letoviščarji na jugu ne smejo pozabiti, da jih lahko preseneti tudi deževno in hladno vreme. V takih slučajih je zelo neprijetno, če nima človek primerne obleke. Za deževno in hladno vreme na letoviščih priporoča moda angleški površnik iz trpežnega burberryja, iz gabardina ali kakega drugega volnenega blaga, ki je zelo dobrodošel tudi med vožnjo.

Bela shantung-svila
z modrimi okraski.

Zrcalo

Bili so časi, ko je deklica v potoku občudovala svojo lepoto, kakor nam pripoveduje narodna pesem. In prelepega mladeniča Narcisa, ki so ga ljubile vse ženske, ne da bi hotel uslišati katero izmed njih, so kaznovali bogovi na ta način, da se je smrtno zaljubil v svojo lastno podobo, ki se je zrcalila v srebrnočistem studencu. Ta podoba ga je redu. Čudno je istotako tudi postopanje vlekla z neodoljivo silo k sebi, da ga je končno potegnila v vodo, kjer je utonil.

Človeštvu je torej pred mnogimi, mnogimi leti služila čista voda kot zrcalo. Toda za dolgo se ni moglo zadovoljevati s temi nezanesljivimi, vedno se izpreminjajočimi ogledali, ki jih je že lahen piš vetra lahko motil. In ljudje so spoznali — gotovo slučajno — da gladke kovinaste plošče odražajo predmete, ki jih jim približamo, t. i. da lahko služijo kot zrcalo.

Najprej je menda omenjena uporaba kovinastih zrcal v drugi Mojzesovi knjigi 38. pogl. 8. verz, kjer je govor o Izraelkah, ki jim je Mojzes pobral mala kovinasta zrcala ter je dal iz njih narediti za duhovnike nekak umivalnik v novosezidanem templju.

Pri Grkih so zrcala starejša, nego njihova zgodovina, ker so prevzeli prvo kulturo od Egipčanov. Zato izvemo iz grškega bogoslovja, da se je poslževala Afrodita (Venera), boginja lepote in ljubezni, pri svojem lepotičenju ogledadala ter se je tako razločevala od »čednostne« Here (Junone) in od boginje boja in vede Palade Atene (Minerve), ki se nista hoteli kazati ničemerni.

Ko se je Helena, lepa žena kralja Menelaja izneverila možu in domovini ter je sledila Parisu, kar je povzročilo trojansko vojno, ni pozabila vzeti seboj v Trojo svojega zlatega zrcala.

Ker rmene kovine, kakor zlato in baker, ne podajajo popolnoma čiste podobe, ker jeklena zrcala hitro zarjave, a takrat še niso poznali platine, ki zabranjuje rjo, so se poslževali naši pradedje večinoma srebrnih zrcal. V času največje razbrzdanosti v Rimu je hotela imeti že vsaka služkinja srebrno ogledalo, kakor pripoveduje Plinij koncem 1. stoletja po Kr.

Nekaj stoletij poznejše se omenjajo v rimskih zakonikih večkrat toaletna in stenska zrcala, ki so bila bržčas prevlečena s tankimi srebrnimi ploščami ali s takoimenovano belo kovino, mešanico iz kositra in bakra.

Po odkritju Amerike se je razširila uporaba ogledal tudi pri Peruancih, ki so jih izdelovali iz črne lave, markazita in iz kovin.

Jeklena zrcala, ki so najboljša, so poznali celo že Feničani, izniditelji stekla. V znameniti steklarni starega veka, v Sidonu, so baje tudi izdelovali prava steklena zrcala. Da ta steklena zrcala niso izpodrinila kovinastih, je iskati vzroka bržčas v dejstvu, da naši stari pradedje niso znali prevleči zrcala narobe z neprodirno svetlo tvarino, kar je privedlo sedanja zrcala do tolike popolnosti. Šele v 13. stoletju najdemo zrcala, ki so narobe pokrita s kositrom ali svincem. Poznejše amalgamiranje ogledal s kositrom in živim srebrom pa so iznašli v 16. stol. v sloviti benečanski tovarni za steklo v Muranu. Znali pa so takrat steklo samo pihati, zato so bila ogledala onih časov majhna. Koncem 17. stoletja je napravil Francoz Abraham Thevait prvo lito zrcalo. Ali ta način izdelovanja je bil jako drag, zato so izumili poznejše novo metodo, po kateri je bilo možno tudi jako velika stekla pihati.

Zrcalo igra v svetu mnogo večjo vlogo, kot bi mislil kdo na prvi hip. Saj nimamo zrcal samo zato, da se gledamo vanje, kadar se oblačimo in češemo. Največje važnosti je zrcalo v rokah znanstvenika. Zdravnik [illegible] lahko s pomočjo posebnih zrcal razne notranje dele človeškega telesa in razsvetli ž njimi bolna mesta. Fizik lahko meri z goriščnim zrcalom moč solnčnih žarkov in ogn[illegible] itd. Zvezdoslovec je s posebno vrsto zrcal izvršil na nebesu največja ter najdalekosežnejša odkritja.

Naj bi služilo človeku zrcalo za pravilno spoznavanje samega sebe, za ocenjevanje svojih prednosti, pa tudi napak.

Preprost poletni plašč
v ravni liniji, iz angleškega platna v peščeni barvi.

Dve preprosti elegantni toaleti
Leva: Crepe marocain, svetle lesne barve, krilo plisirano.
Desna: Crepe de Chine, kombiniran z jaquardom v resedni barvi.

Obleke za dame

Krep . . . . . à Din 375·—
Etamin . . . . à Din 280·—
Svilene . . . . à Din 480·—

Poglejte si brezobvezno!

P. Magdić, Ljubljana.

Damske promenadne toalete
najnovejše kreacije, na izbiro in po meri:
Modni atelje M. Šarc Ljubljana
Kongresni trg 4-I.

Lya de Putti
pride v »Kino Dvor«

Iz otroških ust

«Mama, zakaj se nečeš igrati z menoj?»
«Ker nimam časa.»
«Zakaj nimaš časa?»
«Ker moram delati.»
«Zakaj moraš delati?»
«Ker si moram zaslužiti denarja.»
«Zakaj si moraš zaslužiti denarja?»
«Da ti morem kupiti hrane.»
Dete malo pomisli, nato pa:
«Mamica, nisem lačen.»

•

Petletna Ivica in štiriletni Milanček se igrata obisk. Punčke so jima otroci.
«Vi dojite sami otroke?»
«Da, milostljiva.»
«Oba?»
«Ne, samo starejšega.»
«In mlajšega?»
«Mlajšega pa moj mož.»

•

Zofka je pred par dnevi dobila igračke v dar, in danes so že polomljene. Ko mamica to vidi, se razjezi:
«Ti poredni otrok! Le stopi sem, da se malo pomeniva!»
«Ah, mamica, povej mi raje telefonično!»

•

Mala Berta je stria punčko, ki jo je mama morala poslati v kliniko lutk, da jo popravijo. Nekaj dni za tem gre Berta z mamo iskat punčko. Popravljalec je ne najde takoj in Berta mu hoče pomagati:
«Gospod — Marija ji je ime!»

•

Bogdančka zalotijo na laži. Mama ga pokara:
«Ko sem bila mlada kot ti, nisem nikdar lagala.»
«Kdaj pa si začela, mama?»

•

Pri obedu pripovedujejo, da je Chaplin, ki Milica ne zamudi nobenega njegovega filma, obolel. Ko Milica to sliši, se zamisli. In predno leže spat, pravi mamici:
«Mama, kadar umrem, pojdem v nebesa, je-li?»
«Seveda, dete. Saj si vedno pridna in tudi mamice nikdar ne ješiš.»
«In ti, mama, ti pojdeš tudi v nebesa?»
«Upam, da.»
«In papa tudi?»
«Kakopak, ljubica.»
«Teta Mara tudi?»
«Mislim, da tudi.»
«Povej mi, mamica, če umre Chaplin, ko je bolan, ali pride tudi on v nebesa?»
«O,» odvrne mama, «Chaplin pride čisto gotovo v nebesa!»
Milica udari z rokami:
«No, se bo pa ljubi bog kar valil od smeha!»

•

Janezek je že dolgo molil zjutraj in zvečer k ljubemu bogu, da bi mu poslal malega, ljubkega, srčkanega plavolasega in rdečeličnega bratca, kakor ga ima njegov prijatelj Peterček. Zakaj mu ga ne bi poslal? Mar ni priden, mnogo bolj priden kot Peterček? Morda pa ljubi bog nima več otrok v zalogi! Kaj, če je bil — o, žalost! — tisti, ki ga je bil poslal Peterčku, njegov poslednji? Janezku je brezuspešnega čakanja dovolj. Nič več nestrpno ne pričakuje pismonoše, in tudi k ljubemu bogu ne moli več. Živeti se da končno tudi brez bratca.

Par mesecev zatem pa pride očka nekega jutra k Janezkovi postelji in ga pelje v mamino sobo. Kako čuden je danes očka! O! Dva otročička, čisto majčkena in srčkana — Janezek ni niti v sanjah nikdar videl tako ljubkih bitij — ležita v zibki drug poleg drugega ..., na postelji pa se smehlja mama, uboga mama, Janezku se zdi zelo trudna:

«Zdaj se boš pa moral lepo zahvaliti ljubemu bogu,» pravi mamica Janezku, «le poglej, kako lepo darilo ti je poslal.»

«Seveda, mama,» odvrne Janezek in pomisli, «Ampak kar dva ..., vidiš, mama, je pomagalo, ker že dolgo nisem več molil!»

(Iz «Lion Treich, Histoires enfantines».)

Vzel sem tudi to vlogo in po njegovih besedah:

«Ah divna deklica, ki te krasi vzvišena duša, gorko srce in žarko oko, bodi moja!» sem dodal, da odgovori ona: «Uf, to je brezobrazno od vas!»

Sploh sem bil zelo ustrežljiv in sem vsako najmanjšo željo izpolnil.

IV. Predstava.

Skušnje so tekle stalno, en mesec, dva, tri, kakor so navadno pri diletantskih predstavah skušnje glavna stvar.

Nekega dne pride k meni cela ona deputacija, ki mu je posetila že prvikrat.

— Prišli smo — so začeli vsi naenkrat — visoka plavka, mala sentimentalka — ki vse prevrne, kar opraslkja in gospod v zadregi. — Prišli smo, da vas prosimo, da izbrišete neki par iz komada.

— Kako?

— Gospod Pera je zasnubil gospico Sofijo in sedaj nočeta več igrati.

— Da, da, seveda — sem pripomnil — to je vedno posledica diletantskih predstav in mnogih skušenj.

— Da, da, da! odgovarjajo vsi trije radostno, jaz pa vzamem komad in izbrišem iz njega dvoje zaljubljenih, katerima so nadaljne skušnje odveč.

«Kolo ljubezni» skrčeno sedaj na sedem parov se nadaljuje. Skušnje tečejo, tečejo, tečejo, a nekega dne pride zopet k meni deputacija in me vsa vzradoščena prosi, naj izbrišem še en par iz komada.

— Gospod Laza je zasnubil gospico Juco in sedaj nočeta več igrati.

— Da, da, pri Bogu — pripomnim? — to je vedno posledica diletantskih predstav in mnogih skušenj.

In «Kolo ljubezni» skrčeno sedaj na šest parov nadaljuje.

In kakor teko v naravi stvari v svojem toku vedno ena za drugo, po izvestnem redu; tako tečejo te stvari v svojem redu pri diletantskih predstavah — ena za drugo.

Malo časa za tem sem izbrisal tretji, potem še četrti in peti par, vedno vzklikajoč:

— Da, da pri Bogu, to so vedno posledice diletantskih predstav in mnogih skušenj.

In bolj ko se je približeval dan predstave, vedno več mi jih je izpadalo iz komada, tako, da sem že ves obupan izprevidel, da mi propade najlepši prizor v komadu — oni namreč, ko se vsi primejo za roke in brez danega povoda odpojejo pesem in se zastor naglo spusti. Kdo, za vraga, se bo zdaj prijel za roke, ko sta ostala na listi samo oni gospod v zadregi in mala sentimentalka.

— Toda tudi gospod v zadregi pridere nekega dne k meni in mi razburjen reče:

— Ah, gospod, ta hip prihajam z odra, na katerega ne stopim več, ali na katerem sem spoznal bistvo onega izreka, ki pravi, da so to deske, ki pomenijo življenje.

— Kaj pa je vendar?

— Zasnubil sem gospico Jelko, katera k sreči ni prišla sem, sicer bi vam v navdušenju pometala vse knjige in podrla vse stole na tla. Predstave ne bo, midva sva dosegla svoj cilj, sedaj stopiva na oder življenja.

Prisrčno sem mu stisnil roko, a v tem trenotku sem se spomnil, da se je fraze, katero je povedal prvikrat, ko je prišel k meni — naučil iz koledarja «Orel» za leto 1901. Tudi jaz sem se okoristil s to pripravljeno frazo, da mu izrazim svoje čestitke.

— Gospod. Namen — radi katerega vi diletanti navadno dajete predstave, je tako vzvišen in plemenit, da ste lahko vedno računali s tem, da ne bom gluh za vašo prošnjo in da vam pomagam doseči vzvišeni cilj, ki ste si ga postavili!

In v tem svečanem trenutku, mi je bilo žal, da nisem ostal pri prvotnem načrtu ter komad tako priredil, da eden drugega pobijejo.

Kresnica

Japonska pravljica

V lepem lotosovem cvetu, ki se je zibal sredi velikega ribnika, je stanovala majhna družinica kresnic: oče, mati in hčerka.

Hčerki je bilo ime Kresničica in je bila prav ljubko in dražestno bitje. Ob lepih in milih večerih se je sprehajala po svojem prelestnem vrtu — velikem lotosovem listu, gledala po temnozeleni vodi in poslušala prelepe koncerte, ki so jih prirejale žabe v ribniku večer za večerom. Kadar se je pa stemnilo, je prižgala svojo svetilko, v kateri je gorela tako nebeško lepa, žametasta lučka, da je bilo še luno sram in se je raje kar skrila.

Ker je bila mala Kresničica tako ljubezniva stvarca, je imela seveda vse polno snubcev. Podnevi se ji ni približal nihče, pa tudi zvečer, ko je sedela sama v poltemi in je sanjavo gledala po ribniku, ni bilo nikogar k njej, kajti takrat je nobeden izmed številnih snubcev ni mogel ugledati. Ali ko je prižgala svojo svetilko, takrat, takrat! — Snubci so kar rojili okoli nje: to je brnelo in šuštjalo, to je frfotalo in čebljalo, kajti prišli so vsi, prav vsi ki so si želeli imeti malo Kresničico za ženo. Prišli so metulji, prišli so hrošči, prišli so čmrlji, prišli so črički, skratka, vsaka žuželka, ki le more leteti, je bila zastopana in je revica razkazovala svoje umetnosti, da bi ganila srce male Kresničice. Vse zastonj. Kresničica se ni zmenila za nikogar. Sicer se je sprva imenitno zabavala, ko je gledala smešno vrvenje vseh teh drobnih živalic okoli sebe, in je bila zelo ponosna na take množice snubcev. Kaj bi ne bila! Ali sčasoma ji je jelo presedati neprestano vsiljevanje, saj ni bila niti urice več sama ob lepih večerih, da bi nemoteno sanjarila na svojem lepem vrtu ob temni vodi. Odločno je sklenila, da se odkriža enkrat za vselej vseh teh zoprnih snubcev.

Rekla jim je:

»Rada vzamem enega izmed vas za moža ,toda tisti, ki bi rad postal moj mož, mi mora prinesti lučko, ki bo najmanj tako svetla kakor je moja!«

Vsi so jo napeto poslušali, nato pa so se odpravili po svetu iskat lučko. Vsak je hotel biti prvi, vsak je hotel imeti Kresničico.

Joj, to je bilo prerivanja, to je bilo suvanja, posebno še, ko je Kresničica naenkrat ugasnila svojo lučko. Marsikateri vešči so zmečkali perotnice, marsikateri hrošček se je prekucnil v ribnik in so ga požrle žabe, odlomljene tipal-

Po slovanskem svetu

Boljševiški kazenski zakon

Sovjetski kazenski zakon je izšel že 1. junija 1922. Z moralo tega zakonika in z »novo istino«, ki je v njej se je svet pri nas doslej malo bavil. Po poljskih listih, ki so o tem bolje informirani, posnemamo sledeče: S stališča jurista boljševiški kodeks nima skoro nikakega pomena. To je strankarski program, vzet iz socialističnih brošur, a nekaj je v njem ostalo iz starega ruskega kazenskega zakonika. Za kaznjivi čin se smatra vse, kar nasprotuje sovjetskim uredbam. Zares »revolucionarno« pa je načelo, da je zakon veljaven tudi za nazaj. Vsi »buržujski« narodi stoje na stališču, da ne morejo kaznovati za čin, ki ga je kdo storil, predno je velial dotični zakon; boljševiki smatrajo to načelo za v predsodek.«

Vsa neodkritosrčnost in hinavščina boljševiške politike se vidi iz tega, da v § 32 izrecno z besedami ni omenjena smrtna kazen, ter bi se zdelo, da je ni; faktično pa se na njo misli v 42 paragrafih, ko se govori o »najvišji kazni«. Tako se »najvišja kazen« določa tudi za ekonomsko protirevolucijo, ne da bi se povedalo, kaj to je. Vobče so kazni zelo visoke; kodeks je strožji nego je bil kodeks Petra Velikega, ki je bil znan radi svoje krutosti. Duel se ostro kaznuje, ker je preostanek »viteško - fevdalnih časov«, a se splav sploh ne. Na prisilno delo bo kaznovan, kdor uči religijo ali zbira denar za cerkvene namene. Silno milo se postopa v seksualnih deliktih, n. pr. v slučaju posilstva, okrumbe, trgovine z ženami itd.

Prekop med Volgo in Donom

Sovjetska oblastva se bavijo sedaj z načrtom, čigar izvedba bo imela velikanske posledice za izboljšanje prometa v današnji Rusiji. Gre namreč za gradbo prekopa med rekama Volgo in Donom, tako da bodo mogle ladje iz Volge priti neovirano na Don in potem v Črno morje.

Volga, največja reka v Evropi, je najvažnejša vodno-prometna žila v Rusiji. S takozvanimi Marijinimi prekopi je zvezana z Nevo, Finskim zalivom in Vzhodnim morjem. Rusko žito gre pa v velikih množinah tudi na jug in potem v Italijo in Francijo. Nov prekop je v prvi vrsti namenjen prevozu žita v inozemstvo. Dolg bo približno 100 kilometrov in ga bodo gradili med mestoma Sarepto ob Volgi in Kolačem ob Donu. — Vezal bo Volgo z odprtim morjem pri Novorosijsku, kjer nameravajo preurediti luko in jo poglobiti, da bi prekomorski parniki mogli pluti nekoliko po reki navzgor.

Ko bo enkrat izgotovljen prekop med Renom in Donavo, bo prihajalo rusko blago, v prvi vrsti žito in sirovine, po Volgi in Donu v Črno morje, potem pa po Donavi in Renu navzgor v Nemčijo in po izvrstnih kanalih v Francijo, odkoder mu bo odprta pot v Belgijo, Holandijo in Anglijo. V obratni smeri se bo prevažalo industrijsko blago v Rusijo. Res je to precejšen ovinek in bo vožnja dolgo trajala. Vendar moramo pomisliti, da ni treba ladij razkladati na vsej dolgi poti in da je vodna pot neprimerno cenejša kot železnice. To vidimo najbolje na Donavi in tudi Savi od Siska dalje, kjer vleče majhen parnik s par konjskimi silami močnim strojem po pet, osem in tudi več velikih čolnov, od katerih nosi vsak nad sto ton blaga. Ako primerjamo pri tem izdatke z obratovanjem železnic, vidimo veliko prednost vodnih poti, čeprav so bolj dolgotrajne.

Stroški za gradbo premoga med Volgo in Donom so proračunani na približno 150 milijonov rubljev. Vse delo bo trajalo pet do šest let.

Vsepoljski novinarski kongres. Priprave za vsepoljski novinarski kongres so že tako napredovale, da se sedaj izvršuje že detajlni program. Vse novinarske organizacije so pridno na delu in pošiljajo varšavski centrali redno informativne vesti o svojem delovanju. Definitivni termin za kongres doslej še ni določen, sigurno je le to, da se bo kongres vršil v Varšavi.

Poljski narodni muzej. Prihodnjo spomlad prično v Varšavi graditi Narodni muzej. Zgradba bo veljala okoli deset milijonov poljskih zlatov in njeno zidanje je preračunano na štiri leta.

Prva gimnazija v gozdu. Ne daleč od Lvova bodo zgradili sredi gozda moderno gimnazijo na prostoru, katerega je odstopilo v ta namen mesto Lvov. Zgradba bo postavljena na stroške javnosti, ki je prispevala v ta namen znatne denarne vsote. Ta gimnazija bo prva srednja šola novega tipa na Poljskem. Slične ustanove se osnujejo tudi drugod.

Kulturni ustopki narodnim manjšinam na Poljskem. Na univerzi v Vilni se v zimskem semestru 1925/26 postavi katedra za belorusko in litvansko literaturo. Istočasno se osnuje v novogrodenski in vilenski vojvodini na Poljskem več učiteljišč, na katerih se bodo vršila predavanja v poljskem in ukrajinskem ter v poljskem in beloruskem jeziku. Poljska levica smatra to za začetek širše akcije poljske vlade na korist narodnih manjšin.

Iz razgovora z Igorjem Severjaninom. Pred kratkim se je mudil v Pragi znani ruski pesnik Igor Severjanin (I. V. Lotarov), ki je veljal zlasti pred vojno v Rusiji za najodličnejšega modernista ter je bil posebno priljubljen med mladino. Severjanin je dal nekemu korespondentu naslednje informacije: «Od januarja 1918. živim na Estonskem. Poredkoma posečam Finsko, Litvo, Poljsko, Nemčijo in Češkoslovaško, kjer se tiskajo moja dela. V zadnjih letih sem izdal 11 knjig, med katerimi se nahajajo trije romani v verzih. Živim in delam na selu. Ker mi primanjkuje knjig in drugega beriva, berem povečini klasike. Z novo rusko literaturo, kolikor jo poznam, nisem zadovoljen. Politika me ne zanima, med zločince ne spadam. Verujem v Rusijo kakor v življenje. To sem tudi izrazil v svojem pesniškem ciklu »Pričakovani praznik«. Življenje na kmetih me popolnoma zadovoljuje, v mesto pa sem izgubil vso in vsako vero.«

Poljski pevski kongres. Kongres poljskih pevskih društev iz cele države, ki se je dne 28. in 29. junija vršil v Katovicah, je uspel v vsakem pogledu sijajno. Največja atrakcija povodom tega kongresa je bil koncert pri katerem je nastopilo 2000 pevcev in pevk.

Poljske narodne knjižnice. Pred letom dni se je v Varšavi pričela akcija za ustanovitev 300 narodnih knjižnic v vzhodnih okrajih. Knjižnice naj bi se ustanovile izključno le s privatno podporo. Akcija lepo uspeva in dosedaj je bilo že v 100 knjižnic odposlanih po 16.000 raznih knjig.

Kino

Kaj igrajo drugod?

V ZAGREBU:

Koenigsmark (francoski film). — Tamara (romantična drama v 5 aktih; film je deloma posnet v Bosni. V glavni vlogi Lya de Putti). — Viljem Tell (Konrad Veidt, Xenia Desni, Erna Morena, Johannes Riemann).

V BEOGRADU:

Kralj cirkusa (Maks Linder). — Orlacove roke (Conrad Veidt). — Roman igralke. — Na robu propada.

V PARIZU:

Zaročenci (po slovitem Manzonijevem romanu). — Izgubljeni svet (po librettu Conana Doyla). — Šejk (Rodolfo Valentino). — Bitka (Sesse Hayakawa). — Rdeča hacienda (Rodolfo Valentino). — Duša umetnika (v glavni vlogi poznani rusko-francoski komik Nikolaj Kolin). — Pekel (Dante). — Javno mnenje (Charley Chaplin). — Čuda morja (znanstveni film). — Špijonka Feliana. — Mylord l' Arsouille (8. epoha). — Golem (židovski film po Meyrinekovem romanu). — Atlantida (po romanu P. Benoita). — Z Amundsenom na severni tečaj.

V GRADCU:

Claudy z Gaiserhofa (kmetika komedija s Henny Porten v glavni vlogi). — Sužnji ljubezni (po Ganghoferjevi igri »Valentjeva ženitev«). — Eno uro po smrti (Fox-film). — Tajnstveno vozilo (križanka v filmu). — Velikomestne hijene (francoska kriminalno-nravstvena drama). — Potujoči cirkus (ameriška šaloigra v 2 dejanjih). — Opasna nevesta (Buster Keaton). — Hitrejši od smrti (Harry Piel). — Trgovski pomočnik (nemški nravstveni film z Reinholdom Schünzlom in Asto Nielsen). — Rin-tin-tin reši svojega gospodarja. — Ljudje in krinke (senzacijska drama; Harry Piel). — Ljubezen do smrti (Sessne Hayakawa).

NA DUNAJU:

Grof Kostja (tragedija v 7 dejanjih; v glavni vlogi Conrad Veidt). — Maščevanje razdedinjenega (Willace Berry in Lewis Stone). — Jack, kralj cowboyev (ameriški pustolovni film; v glavni vlogi Fred Thomson). — Jezdeci smrti (senzacijonalna drama; Forest Stanley in Leonore Ulčič). — Otok izgubljenih brodov (ameriški pustolovni šlager v 6 dejanjih). — Erotikon (6 dejanska ljubavna drama; v glavnih vlogah Dora Teji in Lars Hansen). — Ki so siti življenja... (režija Cecil B. de Mille; v glavni vlogi Rod la Rocque). — Bela sestra (Lilian Gish). — V rokah izsiljevalcev ameriška zakonska drama; v glavni vlogi Ruth Clifford). — Današnje žene (ameriški opremni film).

Koliko kinematografov je na svetu?

Na celem svetu je bilo koncem leta 1924 ca. 46—47.000 kinematografov. Napram letu 1923 se to število ni izpremenilo skoraj nič, izpremembe so le v toliko, da se je v nekaterih na kinematografih bogatih deželah število zmanjšalo, v revnejših pa povečalo. Novo otvorjeni kinematografi imajo prostora povprečno za 1000 ljudi, tisti, ki so jih v letu 1924 zaprli, pa le za 300.

Kinematografi so po posameznih pokrajinah razdeljeni takole:

1. Evropa.

Nemčija (Berlin 715)	3543
Anglija (London 385)	3500
Rusija	3500
Francija (Paris 210)	2600
Italija	2200
Češkoslovaška	876
Belgija	860
Švedska (Stockholm 80)	800
Avstrija (Dunaj 175)	585
Poljska (Varšava 33)	420
Ogrska (Budimpešta 87)	350
Danska	300
Španska	300
Rumunija (Bukarešta 25)	270
Holandska	250
Jugoslavija	**180**
Švica	170
Finska	132
Turčija in Balkan (izvzemši Jugoslavijo)	100
skupaj v Evropi ca.	22.500

2. Amerika.

Zedinjene države (od teh Newyork 578 s 428.926 prostori, torej povprečno 742 prostorov za 1 kinematograf)	15.000
Kanada	ca 1.200
Centralna Amerika	» 1.100
Južna Amerika	» 1.700
skupaj v Ameriki ca	19.000

3. Afrika, Azija, Avstralija: ca 5000

Na vsem svetu torej ca **46.500**

Vsi ti kinematografi imajo skupno prostora za okroglo 15 milijonov ljudi, torej vsak izmed njih povprečno prostora za 328 ljudi, če k temu številu prištejemo še število prostorov privatnih in uradnih kinematografov (šolski in drugi kinematografi, ki so zlasti v Ameriki in v severni Evropi močno razširjeni), dobimo število 20 milijonov ljudi ki jih morejo vsi kinematografi na zemlji hkrati vzprejeti. Če bi torej imel kdo interes na tem, da priobči kako vest človeštva v določenem času, in če bi se v ta namen poslužil filma, bi film (pod pogojem seveda, da bi se vsi ljudje za ta film zanimali) tekom enega tedna pri trikratnih predstavah na dan posredoval dotično vest nad 420 milijonom ljudi. Toliko odraslih kulturnih in civiliziranih ljudi pa na vsem svetu sploh ni!

Faust na platnu

Filmski režiserji so si dolgo razbijali glavo z mislijo, kako bi predstavili Fausta posetnikom kina. L. 1923 je nemški režiser Rihard Oswald razglasil po listih, da bo on tisti srečnik, ki bo ovekovečil Fausta na platnu. Da bi povečal zanimanje za svoje delo, je začel iskati potom časopisov originalno Margareto, žensko, kakršno si je zamislil Goethe, ko je pisal svoje veličastno delo Oswald je v ta namen zahteval slike primernih dam iz vseh delov sveta.

Ta skropulozna izbirčnost je povzročila, da je Oswald ostal na koncu brez Margarete in nemško podjetje brez filma. Univerzal-Film pa je pograbil Oswaldovo idejo baš v trenotku, ko jo je Oswald opustil. Sedaj že izdeluje posamne prizore «Fausta». Film bo v Ameriki in na Angleškem nosil naslov «The phantom of the opera». V filmu sodeluje tritisoč ljudi, stroški zanj znašajo do danes že nad milijon dolarjev.

V «Faustu» na platnu bo videti Pariz, pariško opero in izvajanje Gounodovega «Fausta», ples mask in Valpurgino noč. Vse to bo tako razkošno kot si je le mogoče predstavljati. Za snemanje filma je morala tvrdka zgraditi nič manj nego 72 stavb, dve podzemni jezeri, kateri je moralo preplavati 500 oseb itd. Posekati je bilo treba tudi gozd, ki je bil več milj dolg. Šest mesecev so bili stavbarji in zidarji ter slični mojstri na delu za «Fausta». Stroški za zidavo in podiranje so požrli nad 300 tisoč dolarjev. V menažeriji, katero so bogve radi česa spravili v okvir «Fausta», bo videti pet nubijskih levov, tri tigre, slone, bizone in podobne živali. Del «Fausta» je režija pomaknila v džunglo — brzčas radi tega, ker se ji je zdelo dejanje brez tega dolgočasno in premalo zanimivo, pa tudi premalo privlačno.

Radio-klub v Novem Sadu

V Novem Sadu se je pred kratkim konstituiral pripravljalni odbor za ustanovitev radio-kluba, kojega glavna naloga bi bila, da v krogu svojih članov razvije zmisel za radio, da prireja skupne sestanke in širi zanimanje za ta priljubljeni sport. Te dni so bila izdelana pravila kluba in se je vršila tudi ustanovna glavna skupščina. Glavni pokretač cele akcije je g. Belja Nenadović, ki je animiral radio-amaterje iz Novega Sada za ustanovitev kluba in delal na to, da pride v odbor čim več novosadske elite. Ta akcija se je g. Nenadoviću popolnoma posrečila in v odbor so faktično prišli sami ugledni meščani iz Novega Sada. Ustanovitev kluba je bila v Novem Sadu pozdravljena z velikim navdušenjem in je klub že sedaj intenzivno na delu. Klub si bo v kratkem uredil veliko knjižnico in si nabavil tudi najmodernejši sprejemni radioaparat, ki bo na razpolago vsem članom.

Dela se tudi na tem, da se zgradi posebna stanica za oddajanje radio koncertov, predavanj in raznih borznih vesti. Ta stanica bi stala okoli 100.000 Din.

Kratki valovi.

Pred par tedni so na strehi nekega newyorškega nebotičnika otvorili veliko, novo radiofonsko oddajno postajo z valovi 100 metrov. Postaja je namenjena brezžičnemu poučevanju radiotehnike. Pri tej priliki se je izrazil predsednik družbe, ki postaja eksploatira, da se bo čez 20 let vsa radiofonija razvijala na valovih pod 100 m. Torej na kratkih valovih. V koliko se bodo te nade uresničile, bo pokazala že bližnja bodočnost, saj se s problemom kratkih elektromagnetnih valov bavijo vsi radiotehniški krogi, med njimi najodličnejši strokovnjaki na tem polju. Da je zanimanje za kratke valove danes tako veliko, je vzrok dejstvo, da so kratki valovi edino znana rešilna pot iz vedno bolj zamotanega problema brezžičnega prometa. Vsa po dosedanjih nazorih edino vporabna valovna skala je prenapolnjena z radiotelegrafskimi in telefonskimi oddajnimi postajami. Kljub dobri oddajni disciplini in izbornim sprejemnim aparatom so medsebojna motenja oddajnih postaj na dnevnem redu. Valovna skala, ki se sedaj uporablja, dopušča pač le omenjenemu številu oddajnih postaj istočasno nemoteno delovanje. Ker pa potreba po oddajnih postajah vsak dan raste, ne preostane drugega, kot uporabljati tudi valovne skale pod 200 m, kjer je prostora še za tisoče oddajnih postaj. Ti takozvani kratki valovi se do najnovejšega časa faktično niso uporabljali, dasi so bili najprej odkriti. To se nam zdi malo čudno, a je čisto naravno za razvoj radiotehnike. Prve radiotelegrafske oddajne postaje, katerih glavni del je bil iskrni induktor, so segle le par km daleč. Koherer, duša tedanjih sprejemnih postaj, je bil premalo občutljiv. Edino sredstvo za premostitev večjih razdalj je bilo povečanje oddajne energije. Sporedno s povečanjem energije pa so se povečavali tudi oddajni aparati in kar je glavno antena je postajala daljša in daljša, da je mogla izžarevati večje energije. Na ta način jih je praksa pritirala do vporabe vedno daljših valov. Pokazalo se je, da se dolgi valovi razširjajo enakomernejše od kratkih. Njihova jakost podnevi ne pade v toliki meri kot pri kratkih valovih, kar je za nemoten promet velike važnosti. Oddajne in sprejemne aparate so močno izpopolnili glede na sigurno oddajanje in sprejemanje, ne oziraje se na ekonomično stran, ki ni ravno sijajna. Pošiljanje brzojavk med posameznimi kontinenti s 500 do 1000 ks preveč podraži brezžični brzojav.

Po vojni je zavzel brezžični promet velikanski obseg. Število oddajnih postaj je močno naraslo. Začela se je razvijati radiofonija in z njo zanimanje za radiotehniko v vseh slojih. Amaterji, ki so se v početku omejevali le na sprejemanje brzojavk in koncertov, so kmalu začeli tudi sami oddajati. Oblastva so take amaterje skušala zatreti, ker so se bala anarhije v javnem brezžičnem prometu. Toda gibanje je zavzelo že tako razsežnost, da ga ni bilo mogoče zatreti. Edini izhod je bil v tem, da so jim odkazali del valovne skale, ki je bila prosta in sicer kratke valove pod 200 m. Na teh valovih so razvili amaterji občudovanja vredno delavnost. Začele so prihajati vesti o neverjetnih rekordih, ki so visoko nadkriljevali dotedanjo prakso. S tisočinko energije velikih postaj, doseči njim primerne razdalje, je uspeh, ki je predramil tudi najodločnejše pristaše dolgih valov. Velike oddajne postaje se izpopolnjujejo z aparati za kratke valove, ki so prevzeli ponekod že del javnega prometa.

Kakor smo napisali, napovedujejo nekateri strokovnjaki kratkim valovom bodočnost. Nasprotno pa so drugi zopet skrajni pesimisti in pravijo, da bodo igrali kratki valovi le pomožno vlogo v brezžičnem prometu, ki se bo razvijal še nadalje v dosedanjem delu valovne skale. Tako ekstremna mnenja izvirajo iz tega, ker so kratki valovi še premalo proučeni. Kažejo se muhasti, ker se ne uklanjajo splošni teoriji o razširjanju elektromagnetnih valov, ki je bila zgrajena na podlagi izkušenj z dolgimi valovi. Teren med oddajno in sprejemno postajo igra pri kratkih valovih veliko vlogo. Včasih absorbira že v neposredni bližini oddajne postaje skoro vse valove. Drug teren jih pa zopet vodi le v gotovo smer. Če je med oddajno in sprejemno postajo tema, tedaj je mogoče kratke valove sprejemati še v ogromnih razdaljah; podnevi je ista postaja že v razdalji par km, neslišna. Pri sprejemanju kratkih valov so atmosferska in druga motenja manj izrazita. Glavna prednost kratkih valov pa je njihova usmerjenost. S posebnimi reflektorji jih je mogoče zbrati in jih usmeriti proti kraju, kjer jih hočemo sprejemati. Usmerjeni valovi se ne razširjajo natančno sporedno kot na primer svetloba, pač pa v precej ozkem stožčastem pramenu. Kraji, ki leže v tem valovnem pramenu, lahko sprejemajo postajo, ki je drugod neslišna. Tudi dnevno dalekosežnost take postaje znatno poveča reflektor, vendar pa ne v toliki meri, da bi bila postaja z isto energijo, ki jo rabi ponoči, sposobna tudi za dnevni promet. Ta odvisnost od dneva in noči je glavna ovira prometu s kratkimi valovi, a po najnovejših poročilih ni nepremostljiva. S premaganjem te ovire bo stopil brezžični promet v novo razvojno dobo. Nemoteno bo lahko delovalo neprimerno večje število oddajnih postaj kot danes. Odddajna postaja bo lahko istočasno oddajala več brzojavk v različne smeri. Brzojavna tajnost bo mnogo popolnejša kot danes.

Kar se tiče radiofonije, bi bili kratki valovi prikladni vsled precejšnje neobčutljivosti proti atmosferskim in drugim motenjem električnega izvora, posebno pa radi enostavnih in cenenih sprejemačev, ki jih je mogoče ravno za kratke valove najekonomičneje izdelati. Za radiofonijo pa je brez pomena usmerljivost kratkih valov. Če bo usmerljivost v praksi uresničila nade, ki jih danes stavijo v njo, potem se bo brez dvoma javen promet preselil tja, kjer so danes amaterji, radiofonija pa bo zasedla visoke valove.

London dobi zopet novo radiofonsko oddajno postajo. Ker je sedanja londonska radiofonska oddajna postaja prešibka in jo je zlasti v jugovzhodnih mestnih delih s kristalnim sprejemačem težko doseči, bodo za te mestne dele postavili posebno oddajno postajo. Nova postaja bo postavljena 25 do 50 km jugovzhodno od Londona. Velike težave imajo z določitvijo valovne dolžine, ki bo 900 m ali večja, nikakor pa ne manjša.

nice in nožice so pa kar letele sem in tja; skratka, bila je nepopisna zmešnjava, ki pa je je bilo naposled tudi konec, kakor je vsake stvari na tem svetu.

Pa so se razkropili snubci na vse strani in kjerkoli so zagledali kako lučko, so leteli vsi srečni ponjo. Nočni metulj je bil prvi, ki se je smrtno ponesrečil. Debeluharček je letel, kar so ga nesla krila, skozi neko odprto okno v sobo, kjer je sedel pri mizi ob majhni petrolejki star mož, ves sključen med knjigami. Neizmerno je bil srečen, da bo tako hitro in lahko dobil lučko, pa se je zakadil z vso silo v svetilko, toda revež si je ob vročem cilindru vso glaglavo opekel. A glej ga junaka, korenjaka! Kljub grozanskim bolečinam ni in ni odjenjal in je vedno znova naskakoval in butal ob svetilko, da bi prišel do plamenčka. Naposled se mu je po hudih mukah le posrečilo, da se je splazil skozi majhno odprtino v petrolejko. Ali strah in groza! Njegovi perutnici sta se vneli, zagoreli in čvrr — pa je bil metulj mrtev.

Podobno se je zgodilo še tisočem in tisočem: ta je telebnil v strašno žerjavico, kjer je žalostno začvrčal; drugi se je osmodil in opekel v plamenu sveče; nekateri pa so se celo ljudem v oči zaletavali in so bili neusmiljeno pomorjeni. Toda vedno nove, vedno nove množice snubačev so brnele in frfotale po zraku in tisoče in tisoče oči je hrepeneče iskalo lučko za nevestico Kresničico.

O vsem tem je zvedel kresniček Svetlin, ki je stanoval osem lotosovih cvetov od male Kresničice. Mislil si je: »Če tvega toliko snubačev celo svoje življenje za Kresničico, potem mora pa že biti lepa! Kaj, ko bi jo šel pogledat?!« In res se je odpravil nekega lepega večera na pot. Ko je zagledal Kresničico, se je pa tako razveselil, da se je kar obrnil, letel domov in neutegoma odposlal posredovalca k njenim staršem, da zaprosi za njeno roko. Starši so bili zadovoljni. In kaj bi ne bili, ko pa je mladi ženin lahko uresničil hčerkine želje, imel je namreč prav tako nebeško, lepo, žametasto lučko kakor ona, vrh tega pa je bil tudi prav brhek fant. Ko so se o vsem do dobra pomenili, so praznovali z velikim sijajem poroko. Mala Kresničica in kresniček Svetlin sta živela srečno in zadovoljno do svoje smrti in sta zapustila veliko potomcev. Pogoj pa, da mora vsakdo, ki hoče snubiti kako kresničko, prinesti lučko s seboj, je obveljal kot družinski zakon in je vsem kresničicam svet.

Zato pravimo, kadar obletujejo zvečer žuželke lučko in si prismodijo svoja krila: »To so snubači male Kresničke«, ali pa: »Kresnička je razposlala snubače«.

Excella

je najboljši in vendar najcenejši stroj za rodbino in obrt. — Nadomestni deli za vse stroje.

J. GOREC, LJUBLJANA

palača Ljubljanske kreditne banke

TISKOVINE ZA TRGOVCE DENARNE ZAVODE URADE

in vsa druga tiskarska dela izvršuje točno in lično

DELNIŠKA TISKARNA D. D. V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta št. 16

Do Ohrida in Bitolja

15. Iz Bitolja skozi Prilep na Gradsko

III.

V Prilepu smo prvikrat na vsem potu spali v hotelu. Hoteli niso najboljša stran našega juga. Najtežje dobiš v njih sobo z eno posteljo, ker so običajne sobe z dvema, še bolj s tremi ali celo štirimi in petimi posteljami. Ali tudi te sobe niso velike in postelje stoje zelo tesno. Živalic nihče od nas ni našel; sploh jih, razen nekaj malega v Skoplju, vso pot nisem videl.

Spanja ni bilo mnogo, ob 2. smo bili že pokoncu. Dami sta spali slabo; njuna soba je bila obrnjena na ulico; preko nje je vso noč prihajalo petje, muziciranje in vrišč iz restorana. Vesela družba je vztrajala tamkaj do jutra.

Naš vlak je odšel ob treh. Postajenačelnik nam je dal osebni vagon, kakor je obljubil; vendar je malo pogledal, ko nas je bilo le sedem, ne pa vseh petnajst od prejšnjega dne.

Sprva smo se vozili še po temi, ali že ob pol 4. se je danilo, ob štirih je bilo že povsem svetlo, a ob pol 5. je že solnce pordečilo vrhove planin.

Baš ko se je jelo svitati, smo se pričeli vzpenjati navzgor po mnogoštevilnih serpentinah, ki vodijo preko Pletvarskega sedla, visokega skoro tisoč metrov. Kolikor višje, toliko lepši je bil pogled na Prilep, na dvoglavi Markov grad in na Zlatovrh. Prilep leži v ravnini, razpostavljen precej na široko. Dasi se je od leta 1914., ko je imel 22.230 prebivalcev, zmanjšal do leta 1921. na 18.532 ljudi, je vendarle še vedno za Skopljem in Bitoljem največje mesto v Južni Srbiji, in v vsej Srbiji na petem mestu. Turkov je samo še dobra petina, 4067. Pripovedovali so mi, da je posebnost Prilepa, da nima židov, in sicer zato ne, ker je bazarni dan baš v soboto, ko je židovski praznik. Sicer pa hvalijo Prilep kot bogato mesto, dasi je nekdanja prilepska specijaliteta, kovaška obrt, popolnoma propadla. Nadmorska višina znaša sicer nekaj nad 600 m, vendar tu še uspeva trta. Toda Prilepčani, katerih precejšen del se bavi z agrikulturo, so opustili vinograde in raje pridelujejo mak ter duhan, kar je mnogo rentabilneje. Sedaj imajo v mestu, razen gimnazije, tudi učiteljišče. Da si mesta samega nismo mogli natančneje ogledati, ni bila posebna škoda, ker je Prilep običajno mesto, kakor toliko drugih in nima gradbenih posebnosti.

Ko smo se v ridah bližali sedlu, se je pričelo razkrivati vedno lepše ozadje. Ne le Perister, tudi snežne planinke okrog Ohridskega jezera so se pokazale znova. Panorama je postala zares prekrasna, nekdo je izrekel označbo: Macedonska Švica. Gore na obeh straneh prelaza so skoro povsem gole in zelo skalovite.

Baš na vrhu je vas Pletvar. Potem gre proga v velikih serpentinah navzdol; ovinki so ostri in vozili smo izredno počasi. Vlak, ki je odšel eno uro pred nami iz Prilepa, smo videli sopihati pod seboj na spodnji vijugi.

S Pletvarja je pogled na vzhodno stran sicer manj širok, a vendar slikovit, saj je tu vznožje pogorja mnogo nižje nego na prilepski strani. Železnica se spušča v dolino potočka, ki se polagoma namnoži v rečico Rajec. Oddaljujemo se od gorskega grebena, ki je del Babune planine; na desni se širi tja v nedogled valovita ravan, vroči Tikveš. Solnce greje pošteno, dasi je šele pričetkom dopoldneva, vegetacija je že zelo napredovala; vidi se, da gre tu že pomlad h koncu. Njiv obilo; največ je maka, ki je že visok. Vasi vedno več. Nenadoma se slika spremeni: vozimo skozi tesno sotesko, popolnoma skalovito, spodaj v strugi drvi voda, še za to našo ozko progo so morali strugo izsekati v živo skalo. Pri vasi Drenovo, znanem iz zgodovine komitskih bojev, se dolina zopet razširi in preide z valovito ravnino. Tam prihaja z desne široko tekoča Crna reka, ki ima zares temno barvo; naš Rajec izgine v njej. Vedno več njiv je naokrog, obilo žita, ali največ njiv je maka. Žito je že v klasju, dasi je šele koncem aprila, žetev bo že v majniku. Tudi trte se vidijo ponekod, ali vendar malo; trgatev je tu že v avgustu.

Želja nam je bila, da si ogledamo še razvaline starega mesta Stobi, ki se nahajajo ob izlivu Crne reke v Vardar. Vlakovodja je bil tako prijazen, da nam je ustavil vlak kar sredi polja, ker je od tod bliže do razvalin, nego iz Gradskega; vso našo prtljago pa so peljali s seboj v Gradsko. Pokazali so nam približno smer in mahnili smo jo kar čez polje. Solnce je pripekalo kakor v juliju, bila je ura enajst. Tu, tam so se videli ljudje na polju pri delu. Šli smo kar ob njivah, včasih po razorih, ponekod ob robu; vse je obdelano, vse v njivah največ v maku, afijonu; tudi travniki so seveda vmes. Ali tu je najboljši del ravnine, doline Crne reke; takoj onstran, komaj 2 kilometra daleč, prično položni griči Tikveša, tam je videti svet v travi.

Toda tudi v dolini nehajo njive in ostane samo še trava. Smo že v neposredni bližini Crne reke in Vardarja, v kotu med obema. Gledamo in iščemo, kje bi bilo kaj razvalinam podobnega. Evo, tam zgoraj na nekoliko vzbočenem svetu je videti žična ograja in pod njo nekaj skopanega. Da, na razvalinah Stobija smo. To je oni Pustograd, kakor imenuje ljudstvo to mesto, znak, da razvaline niso ostale neznane. Lani so pričeli tu izkopavati in ostanki starodavnega mesta so odkriti na treh točkah. Na enem kraju se vidijo velikanski zidovi, podzemni hodnik velikega premera, kakor se vidijo v amfiteatru v Puli; gornji del hodnika, nekoliko vzbočen, sestoji iz lepo obdelanih skal, ki kot velikanske plošče slone na obeh zidovih. Poleg podzemskih hodnikov ležijo in stojijo kosi stebrov. Nedaleč odtod je odkrit del gledališča ali amfiteatra; odkrite so mogočne stopnice, ki vodijo navzdol. Toda to očividno niso stopnice, marveč sedeži, zakaj poleg njih so ožje in nižje prave stopnice. Na sedežih so napisi v grških črkah, očividno imena. Posebej se vidijo še tu, tam zidovi, ki pa jim je odkrit šele vrhnji del. Vse razvaline so zasute z rečnim blatom, pomešanim z robatim peskom. Stobi, ki je bilo, sodeč po teh ostankih, veliko grško-rimsko mesto, je ostalo v razvalinah, ki sta jih reki Vardar in Crna reka zakrili so svojimi nanosi. Blata je sedaj mnogo metrov na debelo, očitno je, da je pod njim skritega še marsikaj interesantnega. Človeka popade želja, da bi se lotil dela in odkrival ruševine, v katere se je zakopalo dvoje tisočletij. Letos se nadaljuje z odkopavanji.

Opoldansko južno solnce pripeka na sivo površino, vzbočeno v oblikah, spominjajočih na tumule. Samo ovce se pasejo ob strani; pastir, prileten Turčin, z velikim zamazanim turbanom, se naslanja na palico. Prišel je bliže, očividno bi se rad razgovarjal. Razumemo ga le, da bodo še kopali; težko gre naša govorica Osmaulij. — Prostor Stobija je odprt na vse strani, po prirodi pa je zavarovan z obema rekama, ki mu puščata prosto le severozapadno stran. Naokrog onstran rek se neposredno dvigajo griči, v daljavi na jugu kipijo v obzorje snežni vrhovi Kajmakčalana in Perístera.

Povratek. Takoj smo ob Vardarju in mahnemo jo kar ob železniški progi, ki vodi tod mimo na Djevdjelijo in Solun. Slabe tri četrt ure, pa smo v Gradskem. Tik pred postajo nas dohitijo trije lični avtomobili, ki so pripodili po široki cesti. To so naši kolegi, ki so zares doživeli razočaranje s specijalnim vlakom, in so jo morali navsezgodaj mahniti s privatnimi avtomobili, da so dospeli pravočasno na brzi vlak. Toda to je veljalo vsakogar 150 do 180 dinarjev, a niso bili na Markovem gradu, niti v Stobiju. Čudijo se nam pešpotnikom in nekateri se jezijo nase.

Gradsko je sicer neznaten kraj, a ima najlepšo postajo, kar sem jih videl na vsej poti od Ljubljane do konca. To je veliko po vojni zgrajeno poslopje, ki bi delalo čast Ljubljani ali kateremukoli večjemu mestu. In vendar se tu le vojaška ozkotirna železnica priključi na glavno solunsko progo. Na kolodvoru je na steni narisana velikanska karta naše kraljevine z vsemi večjimi kraji; to je brez dvoma največji zemljevid Jugoslavije, kar jih sploh obstoja. Kolodvor je povsem moderno urejen, ima podzemske hodnike do vlakov. Na potnika, ki pride od Soluna, napravi moderni kolodvor imponujoč vtis in mu prav dobro predstavi državo; to je morda njegov glavni smisel.

Toda naša macedonska idila je šla h koncu. Potovalnih privilegijev in izjem je bilo konec; bili smo že na glavni progi. Ko je pripeljal brzovlak, smo se morali potruditi, da smo dobili prostora. In šlo je naglo proti Skoplju.

Pred Velesom smo videli fantičke, ki so se kopali v Vardarju, kakor da smo v juliju, v kostumih, kakor jih je uredila narava sama. Tu, tam so v reki velikanska lesena kolesa, ki jih žene voda; na kolo so pritrjeni veliki korci, ki avtomatično zajemajo vodo, jo dvigajo ter jo zlivajo v dolgo korito na vrhu kolesa, odkoder teče po lesenem žlebu, stoječem visoko nad zemljo na dvojnih rogovilah. To so takoimenovane vade, po katerih se tudi kraji malo onstran od vode umetno namakajo. Zakaj poleti je tu silna suša.

Veles, orjaška ptica, ki plove s perotmi, razpetimi na široko na obe strani Vardarja; videti je, da se ni spremenil od leta 1920. Novih zgradb ni videti, le železniški most je nov in nova je železnica na Štip, ki se gradi dalje na Kočane. Naj čim tesneje naveže bregalniško oblast na Skoplje in Beograd!

Na skopski ravnini vidimo skoro same pašnike in pa močvirja, v katerih zastaja voda od pomladanskih poplav na celo leto in povzroča mrzlico. Regulirajmo vode ter sušimo Blatijo in preskrbeli smo zemlje tisočem, očuvali pred boleznijo neštete.

Na skopski stanici novi beograjski časopisi; preskočili smo od Bitolja sem dva dni novic. Ha, Hindenburg je izvoljen! Brž je tu politična debata; Črnogorec argumentira prav tako kot ti, ki si iz Ljubljane, in Vojvodjan navaja prav tiste razloge, kakor tvoj večerni sobesednik iz ljubljanskega Dvora. Skupaj živimo, skupaj skrbimo, enako se razpletajo misli in predejo pota in cilje bodočnosti.

Konec je naše «Jurijave», kakor smo krstili našo sedmorico, ki je s tako podjetnostjo «jurila» dalje; štirje ostanejo v Skoplju. Izbrali smo se iz množice, ne po pokrajinah in omizjih, marveč po sorodstvu nagnjenj, po temperamentu. Kakor otroci smo bili par dni, postali smo prijatelji in najraje bi šli takoj na nov kongres. Proglasili smo, da ostane Jurijava v veljavi tudi zanaprej, vkljub ločitvi; določili smo ji Markov dan za slavo ter si veselo in prijateljski rekli na svidenje.

Živahni skopski kolodvor je ostajal za nami. Pozno popoldansko solnce je sijalo zopet na Dušanovo Skoplje, kjer si takoj zopet začutil sveži dih Beograda, dih življenja, ambicije, napredka.

A brzovlak je sopihal mimo Kumanova, kjer se je bataljon fiakerjev kriče prepiral za potnike, ki smo jih spustili iz vlaka. Pri Vranju se je pričel razpredati mrak in bili smo že sredi Šumadije, ko nas je vzbudil jutranji svit.

A. M.

Konec.

Proti odebelosti

deluje s kolosalnim uspehom samo „Vilfanov čaj". Dobiva se v vseh lekarnah in drožerijah. Proizvaja: Laboratorij Mr. D. Vilfan, Zagreb, Ilica 204.

Socijalna politika

Kriza naše industrije in položaj delavstva

Nekoliko statistike dela.

Pred nami leži razgrnjeno letno poročilo centralne Inspekcije dela in njenega poslovanja v letu 1924. Podatki, katere nahajamo v njem, nudijo približno popolno sliko stanja industrije in dela v vseh pokrajinah Jugoslavije, kažejo nam, v koliko industrijska podjetja napredujejo, oziroma nazadujejo in kakšen je položaj delavstva, katerega ščiti država.

Denarna kriza je l. 1924. povzročila, da je ustanavljanje novih podjetij v primeri s prejšnjim letom precej nazadovalo. Dočim je bilo l. 1923. ustanovljenih 961 novih tvrdk, beleži statistika za l. 1924 samo 551 novih ustanov. Najbolj so se pomnožile naslednje panoge: industrija kamna, zemlje in stekla, kovinarska industrija, industrija živil, lesna in tekstilna industrija. Osnovalo se je tudi precej novih hotelskih podjetij in električnih central za proizvajanje mehanične sile ter razsvetljave. Mnogo podjetij je razširilo svoj obseg. Na prvem mestu stoji tu zopet lesna industrija ter industrija živil.

Ekonomski položaj delavstva se je l. 1924 na splošno nekoliko izboljšal. Povprečni koeficijent znaša 2.77 napram 2.41 v letu 1923. Če primerjamo v tem oziru med seboj posamezne oblasti, uvidimo, da je delavstvo najbolje situirano v severni Srbiji, Vojvodini (posebno v Banatu) in v banjaluški oblasti. Najslabši pa je gospodarski položaj delavcev v južni Srbiji.

Tarifnih pokretov je bilo l. 1924. — 148. Število v teh pokretih interesiranih delavnih moči znaša 24.625. 19 mezdnih gibanj je končalo za delavstvo ugodno, 101 deloma ugodno, ostali pokreti pa niso uspeli. Če primerjamo mezdna gibanja z letom 1923, ko jih je bilo 367, vidimo, da se tudi v tem pogledu bližamo normalnim razmeram. Tarifni pokreti so se skrčili za dve tretjini. Izporov je bilo l. 1924. osem. Največji je bil v Vojvodini, kjer je bilo izprtih 110 delavcev. Vsi ostali izpori so se tikali 5—20 oseb.

Delavske plače se niso mnogo izpremenile. Največja nagrada kvalificiranega delavca je znašala povprečno 200 Din dnevno, navadna dnina pa 50 do 70 Din. Nekvalificirano osobje je bilo revno plačano; posamezniki so prejemali 25 do 35 Din na dan, učenci celo po 3 do 8 Din dnevno. Brezposelnost je v l. 1924. narastla.

Glede zaščite delavcev je treba ugotoviti, da se higijenično stanje delavnic tekom leta 1924. ni posebno izboljšalo. Kjer so intervenirali organi Inspekcije dela v prilog delavstvu, so se izgovarjali podjetniki, da jih tare denarna kriza in da ne morejo izvesti velikih reform. V najslabšem stanju se pač nahajajo delavski prostori v Južni Srbiji. Kjer je bil nered prevelik, je oblast nastopila in podjetje zaprla ali vsaj kaznovala. Razsvetljava, ventilacija in kurjava v delavnicah se je nekoliko izboljšala. Slovenija je pokazala, da mojstri preradi štedijo s premogom in drvmi pozimi ter izpostavljajo svoje osobje premraževanju.

Glede nesreč pri strojih je bilo prijavljenih Inspekcijam skupno 7297 slučajev napram 6295 slučajem v letu 1923. Smrtnih slučajev je bilo 144 (napram 193 v letu 1923). Pri nesrečnih slučajih se je ponovno izkazalo, da Osrednji urad za zavarovanje delavcev ni kos dani nalogi in da zanemarja svoje dolžnosti.

Higijenska ureditev delavnic, podjetij, delavskih stanovanj, kopalnic, garderob, umivalnic, ter obednic se je le malo izpremenila. Samo nekatera podjetja so pokazala v tem oziru napredek. V Beogradu je sedem podjetij postavilo kopalnice za svoje delavstvo, v Zagrebu je neka tekstilna tvornica, v kateri je zaposleno večinoma žensko osobje, zgradila celo oddelek za oskrbovanje dece. Nasploh se opaža, da podjetja štedijo baš tam, kjer ne bi smela, t. j. pri zdravstvenih napravah.

Inspekcija dela je l. 1924 zaščitila 175.607 delavcev in delavk obojega spola v 8146 podjetjih.

ter industriji za obdelovanje kamenja. ä

Največ štrajkov je bilo lani v lesni industriji ter industriji za obdelovanje kamenja. Štrajki so požrli stavkujočemu delavstvu 3,860.929 Din nagrade, povzročili so izgubo 624.012 delavnih ur ali 76.337 delovnih dnevov. Stavk se je udeleževalo 7357 delavcev, število podjetij, katera so bila prizadeta po štrajku, pa znaša 60.

Zanimiva je statistika, ki navaja starost delavcev in delavk. V nekaterih podjetjih so našle Inspekcije dela tudi otroke med 12. in 14. letom. Od 175.607 nadzorovanih delavcev je bilo: 19.968 žensk nad 18 let starih, 5529 med 14. in 18. letom ter 130 med 12. in 14. letom, moških pa: 132.904 nad 18 let starih, 15.694 med 14. in 18. letom ter 1373 med 12. in 14. letom.

Protizakonito so zaposlovala otroke zlasti podjetja v beograjski in zagrebški oblasti. Inspekciji dela v Mariboru in Sarajevu sta povdarili, da bi bilo treba urediti položaj vajencev s posebnim zakonom.

V industrijskih podjetjih delajo delavci povprečno po osem ur dnevno. Delovni čas se podaljšuje samo v izjemnih slučajih in to le kolikor dopušča zakon o zaščiti delavcev. So pa podjetja, v katerih traja dnevno delo tudi po 10 ur. Vzrok temu je večinoma slab zaslužek, katerega si morajo delavci dopolniti z nadurami.

Ljubljanska in mariborska oblast

Poleg splošnega pregleda o delu v Jugoslaviji je za nas najvažnejša statistika, ki se nanaša na ljubljansko in mariborsko oblast. Tozadevni poročili izhajata od Inspekcij v Ljubljani, odnosno v Mariboru.

V ljubljanski oblasti je bilo ustanovljenih lani 159 novih podjetij (proti 210 v letu 1923), preurejenih pa je bilo 29, razširjenih 27. Porast industrije je torej nazadoval za okroglo 25 %. Ustanovilo se ni nobeno podjetje velikega obsega, pač pa: 2 manjši tovarni laka in firneža, 10 srednjevelikih parnih in 6 električnih žag, 1 večja tovarna pušk, 4 opekarne, 5 usnjaren, 1 manjša tovarna za čevlje in 7 manjših električnih central. V mariborski oblasti sta se ustanovili 2 večji apnenici, 1 večja opekarna in 1 tovarna za cementne izdelke, 2 večji delavnici za kovinarske izdelke, 1 tovarna za vijake in 1 zvonolivarna, dalje 21 žag, 2 mali usnjarni, 1 tovarna za perilo, 6 mlinov, 2 oljarni, 1 kemičen laboratorij ter 4 hidroelektrične centrale. Preurejenih je bilo precej podjetij, med njimi v prvi vrsti 32 žag, 8 mlinov in 10 elektraren.

Industrijsko krizo v ljubljanski oblasti je mogoče opredeliti na sledeči način: V cementni industriji je ena tovarna povsem prenehala z obratom. Dve tovarni sta reducirali obrat na 30 %, odnosno 50 % normalnega dela. V velikem zastoju se nahaja kamenarska industrija. V kovinski industriji so skrčile obrat na 50 do 70 % štiri večje tovarne. Steklarska industrija se vsled naglega padca cen nahaja v veliki krizi. Ta panoga je tudi pretrpela težko dvomesečno stavko, ki je imela za posledico znižanje delavskih plač za 20 %. V lesni industriji je prenehalo z obratom 8 mehaničnih žag, ostala podjetja pa so skrčila obratovanje na 50 do 60 %. V čevljarski industriji je začela delavnost popuščati proti koncu starega leta. Tekstilna industrija se je tekom poletja 1924 nahajala v krizi. Pozneje so se razmere nekoliko izboljšale. Papirna industrija je obdržala svojo produktivnost na stari višini samo s pomočjo eksporta. Živilska industrija je bila v normalnem obratovanju, izvzemši mlinsko industrijo. Vzrok te krize je pomanjkanje lastnih žitnih produktov v ljubljanski oblasti. Kemična industrija je reducirala v dveh tovarnah delo na približno 50 % normalnega dela. Stavbna industrija je počivala. Sploh je opažati, da ponehavajo podjetja, ki so se ustanovila s pomočjo konjunkture. Za mariborsko oblast ti podatki manjkajo.

Tehnično in higijenično stanje delavnic je v ljubljanski oblasti v splošnem zadovoljivo. V mariborski oblasti se zelo širi jetika. Kurjava delovnih prostorov je, kakor že zgoraj omenjeno, v Sloveniji nezadostna. Delavska stanovanja povečini ne odgovarjajo zahtevam.

Glede nezgod izkazuje Slovenija žalostno statistiko, ki navaja lani v ljubljanski oblasti 1359 nesreč (proti 1484 v letu 1923). Pri strojih se je pripetilo 239 nezgod, med njimi so bile štiri smrtne. Največ žrtev sta zahtevali kovinska in lesna industrija pri cirkularkah, brusilnih strojih, polnojarmenikih, transmisijah sploh, poravnalnikih, vrtalnih strojih, stiskalnicah in predilnih strojih ter pri strojih v papirni, tiskarski in pletilni industriji. Električen strujevod, ozir. transformator je zahteval dve žrtvi. V mariborski oblasti je Inspekcija dela zabeležila 1311 nesreč; od teh je bilo 12 smrtnih.

Iz ljubljanske oblasti se je lani izselilo nad 10 tisoč delavcev na Francosko in v Belgijo na težko rudniško in plavžarsko delo. Inozemcev je bilo zaposlenih v področju ljubljanske Inspekcije okoli 1800. Med njimi je bilo preko 70 % vseh inozemcev slovenske narodnosti (politični begunci ter priseljenci iz Primorja in Koroškega). Tekom celega leta 1924. se je kazala tendenca reducirati delavske mezde, dasi so življenjske potrebščine tekom tega časa celo rahlo narasle. V mariborski oblasti se je konstatiralo pomanjkanje delavnih moči na kmetih, kjer so dobili mnogi brezposelni delo. Mariborska oblast v lanskem letu ne zaznamuje

POZOR!

Opozarjate se, da eden par nogavic z žigom in znamko (rdečo, modro ali zlato)

„ključ"

traja kakor štirje pari drugih. Kupite eden par in prepričajte se. — Nogavice brez žiga „ključ" so ponarejene.

93-a II

K. K.

Hipnoza

Jack Blarkett je sedel v beznici nekega amerikanskega mesta v Texasu in se igral mehanično z velikim samokresom. Od časa do časa se je ozrl skozi okno, kakor bi koga pričasoval. A na obrazu se mu je videlo, da je raje sam. Kako tudi ne? — Ni še minilo dvajset minut, ko je bankirju mister Panzerju vzel aktovko z njeno bogato vsebino. Sedaj je sedel tu in premišljeval, kam naj se skrije, kajti prav nič mu ni prijalo, da bi se policija vtaknila v to njegovo «privatno kupčijo».

Vrata so se odprla in med njimi se je prikazal mož, ki je bil videti gentleman. Imel je dolge roke, dolge črne lase, na katerih je čepel klobuk, ki ga je morda nosila že kaka visoka osebnost. Z osornim glasom je zahteval kozarec whiskya.

Po preteku pol ure sta bila Jack Blarkett in tujec v najzaupnejšem pogovoru.

«Kolosalno, vam pravim, mister, kolosalno! Lepše stvari niso mogli iznajti, kakor je hipnotizem. Jaz grem n. pr. v Washington, se postavim na kapitol in ko pride predsednik iz svoje palače, ga hipnotiziram; on se obrne, gre v svojo pisarno, imenuje mene za finančnega ministra in mi še sam prinese dekret.»

«To boste šele napravili, ne?» je vprašal Jack previdno.

«Gotovo. Ravno sedaj sem na potu tja.»

«Kako pa napravite to, blagorodni gospod?»

«Da, to je ravno hipnoza. Pogledam svojo žrtev, napravim čarovnijo, si mislim nekaj, in tedaj mora oni napraviti to, kar si mislim.»

«Rad bi videl tako poskušnjo,» je dejal Jack.

«Napravil sem jih že mnogo. Nekoč pred sodnikom Odeana; ta se ne šali. Hotel me je tebi nič meni nič obsoditi na pet let ječe radi — no bilo je malo nesporazumljenje...»

«In nato?» je dejal Jack napeto.

«In nato sem ga hipnotiziral, in veste rezultat? Zapisal je na zapisnik, da sem najbolj pošten človek v Ameriki in me je povabil celo na kosilo... Ali more človek več zahtevati?»

«Človek res ne more več zahtevati,» je odgovoril Jack, težko sopeč. Čez nekaj časa se je obrnil k tujcu: «Ali se more moč hipnoze kupiti ali pa se je naučiti?»

«Zakaj ne? Ali plačati se mora takoj.»

«All right,» je odgovoril Jack. Toda takoj se je premislil; končno je dejal: «Ali bi ne mogel videti prej male poskušnje? No, za kozarec žganja mi ni!»

Pri zadnjih besedah se je črnooki tujec ozrl na gostilničarja, ki je stal v ozadju ter poslušal pogovor gostov. Tujec je napravil veliko gesto po zraku, nato pa je dejal: «No, sedaj napravi to, kar sem pravkar mislil.»

Gostilničar se je prebrisano nasmehnil, vzel s police steklenico «Jamajke» ter jo postavil pred tujca.

Zadovoljno jo je ta pograbil, pokimal ter dejal: «Jamajka! Zadel si, prav to sem mislil!»

Gostilničar pa se je zopet tiho umaknil v ozadje.

Tujec je nadaljeval: «Za pol centa vam pokažem svojo moč tudi na živali.»

Jack Blarkett je položil na mizo pol centa.

«Tam zunaj so kokoši. Ali mi morete eno ujeti, gostilničar? Ne storim ji žalega.»

Kmalu je bila kokoš v rokah hipnotizerja. Ta je napravil znano umetnost: položil je kokoš na mizo, na katero je narisal s kredo krog, tako da je bil kljun ravno na črti, eno oko na levi in drugo na desni.

«Sedaj hočem, da se žival ne premakne, dokler jaz tega ne dovolim,» je govoril hipnotizer svečano. Kokoš je ležala nepremično na mizi, kakor se je to poskusilo že stokrat.

«Celo osla imam v svoji oblasti,» je dejal patetično, «in mi mora slediti tako gotovo, kakor skoči pes preko palice.» Pri tem je pogledal Jacka pomembno in resno.

Jack Blarkett je bil prepričan, da ima tujec moč, o kateri so pisali časopisi. Do sedaj ni veroval v hipnozo, odslej pa je imela ta moč pri njem kredit in hotel se je je na vsak način priučiti.

«Kaj moram tedaj storiti, če se hočem priučiti vaše umetnosti?» je vprašal tujca.

Ta je izpil tiho svoje žganje, dal kozarec zopet gostilničarju, ki mu ga je zopet napolnil, zacmokal trikrat, nato pa je pogledal Jacka.

«Kako mislite, sir? Ali položite sto dolarjev, da vas naučim te umetnosti?» je vprašal.

Jack pa je zaklical: «Sto dolarjev? kaj pa mislite! Ne, toliko premoženja nisem nikdar imel! Pet dolarjev vam dam takoj; več ne morem! To je lepa vsota!»

Nekaj časa sta še mešetarila in sta se končno zedinila za svoto 25 dolarjev. Tako se je pričel pouk.

«Hipnoza je največja umetnost vse preteklosti, sedanjosti in prihodnosti,» je pričel tujec. «To vse se da napraviti brez elektrike, pare in brez pomočnikov. Zato potrebujete samo svoje oči in roke. Poleg tega si mislite, kar hočete, da stori dotičnik, ki ga hočete hipnotizirati — all right... Paziti morate, da vas dotični gleda ravno v oči; nato mu podaste roki, nato napravite z roko preko njegove glave tri kroge ter ga udarite po rami... In tako mora dotičnik napraviti vse, kar hočete.»

Brez diha je sledil Jack, tej nekoliko komplicirani razlagi in je celo z obema rokama sam poskušal.

«Talent imate,» je pohvalil tujec Jacka, ko je ta ponovil vse predpisane «ceremonije». Nato sta se ločila. Seveda je tujec prejel preje 25 dolarjev.

«Želim obilo sreče,» je dejal še Jacku. «In da ne pozabim, moč hipnoze učinkuje le skozi prosti zrak, skozi steklo ne deluje.»

«Naravno, naravno,» je odgovoril Jack smehljaje.

Vstal je ter se napotil proti T. Tu je stanoval bogat bankir s soprogo. «To gospo,» je ugibal Jack, «bom hipnotiziral: zahteval bom od nje, da vzame iz predala pisalne mize svojega moža 1000 dolarjev ter jih preda meni. To ni nobena tatvina... In nato, ko mi denar

Neki otroški zdravnik piše: „Da odstranimo iz ust vse škodljive snovi, in da bi obenem kolikor mogoče antiseptično ravnali, nikakor ne zadostuje snaženje s samo čisto vodo, temveč ji je treba dodati še zobne vode, ki predvsem ni strupena, a vendar uničuje gnilobne klice, pri tem pa ima ugoden okus, kar je za otroke jako važno. Tem zahtevam odgovarja v polni meri Odol, ki ga je treba dodati vodi vsako jutro, zlasti pa vsak večer.“*)

*) *Iz knjige „Praktični nasveti za prehrano in oskrbo zdravih in bolnih otrok.“ Dr. F. Theodor, Königsberg i. Pr.*

stavk in mezdnih gibanj, ki so se držala v zelo ozkih mejah. Delavske organizacije v njenem področju tekom l. 1924. niso narasle. Največji nedostatek pa je pokazalo stanovanjsko vprašanje, ki je tako v ljubljanski kakor mariborski oblasti pereč problem podjetnikov in nameščencev ter vzrok napetega razmerja med delodajalci in delojemalci. Socijalna politika bo imela tu še mnogo opravila.

Neodpovedljivost delavk na Japonskem

Japonci imajo poseben način, pridobivati dobre delavce. Lastniki velikih predilnic v Kobeju ne nameščajo svojih delavk proti dnevni ali tedenski mezdi, kakor je to drugod navada, ampak dobe mlade delavke od njihovih starišev proti pogodbi, ki se navadno glase na pet ali deset let.

Delavke, ki so na ta način sprejete, ne smejo ves določeni čas zapustiti tvornice in imajo v njej stanovanje in vso oskrbo. Razen tega dobivajo tudi nekaj plače v gotovini, ki jo pošiljajo domov ali pa nalagajo v denarnih zavodih. Industrijci dobe na ta način dobre delavke, ker si jih sami vzgoje. Razen tega tudi niso navezani na stalno menjavanje delavnih sil, kakor je to drugod običajno. Na drugi strani ima ta sistem seveda tudi slabe strani. Ako ima tovarna premalo dela, ne sme odpustiti delavk, ampak jih mora drugače zaposliti. Zato je tudi na Japonskem polno domačih industrij, ki ne delajo na termin, ampak kadar nanesejo prilike.

Zato tudi ni na Japonskem onega socialnega gibanja in tresljajev, kot v Evropi ali Ameriki. Poleg tega so mezde japonskih delavcev in delavk zelo nizke, ker je Japonec z vsako malenkostjo zadovoljen. Iz tega tudi izvira dejstvo, da tako zelo preganjajo japonske in kitajske delavne moči v Ameriki, ker odjedajo drugim kruh. Vsled nizkih plač so japonski industrijci v stanu, da lahko uspešno konkurirajo s prvovrstnim inozemskim blagom. Zato se tudi ni čuditi, ako tudi na tem polju Anglija in Amerika s strahom gledata naraščajočo rumeno nevarnost.

Revizija koloniziranja

Gospod Simonović, minister za agrarno reformo, se je odločil, da izvrši revizijo kolonizacije in agrarne reforme sploh. V to svrho so v ministrstvu že izdelani pravilniki in je sestavljenih pet komisij, da izvrše revizijo.

Korak ministra Simonovića je na vsak način pozdraviti z veseljem in je le želeti, da se izvrši revizija s čim večjo doslednostjo in odločnostjo. Na račun agrarne reforme je nastal namreč precej velik kaos in so se vršile velike zlorabe in špekulacije. Intervencije so napravile špekulante bogate, siromaki pa so prišli popolnoma na boben. Zlorabe so zelo številne in jako ogabnega značaja. Od neinformiranih dobrovoljcev so si špekulanti izposlovali pooblastila, na podlagi katerih so dobili zemljo. Sadove so seveda pobrali sami, dobrovolice pa varali, da njihova stvar še ni rešena. Dogodili so se slučaji, da so prišli do zemlje celo oni, ki nikdar niso bili dobrovoljci. Seveda je niso obdelovali, temveč so jo oddali v zakup ravno onim, katerim so jo na nepošten in nezakonit način odvzeli. Razen teh pa je še mnogo drugih slučajev zlorab in nepravilnosti.

Z revizijo treba sedaj vse to popraviti in napraviti enkrat za vselej konec vsakemu zlorabljanju. Kolonizacija naj se izvrši tako, da bo koristna ne samo posameznikom, ampak tudi družbi in državi.

Socialna obremenitev nemškega gospodarstva. Nemška javnost se veliko peča s tem vprašanjem. Reichsarbeitsblatt pa je v št. 24 iz l. 1924 uradno ugotovil, da znaša ta obremenitev izvzemši rudarske obrate okroglo 1½ milijarde mark, od katerih odpade na bolniško zavarovanje 750 milijonov mark, na invalidno 330 milijonov, na nezgodno 100 milijonov, 110 milijonov na zavarovanje nameščencev in 210 milijonov na brezposelno zavarovanje. Javnost pa je to breme cenila na 4.3 milijarde mark. Obremenitev je v celoti višja kakor pred vojno, dasi se je obremenitev iz nezgodnega zavarovanja in jav. nameščencev znižala za 78 milijonov. Poskočile so zlasti bolniške dajatve od 524 milijonov v l. 1913 na 750 milijonov v l. 1924 Številke so reducirane na predvojno vrednost.

Izvedba členov 275 senžermenske in čl. 258 trianonske mirovne pogodbe. Kakor znano, omenjene mirovne pogodbe predpisujejo, da sta avstrijska odnosno ogrska vlada dolžni predati nabrane rezerve socialno - zavarovalnih zavodov onim novim državam, ki so nastale na ozemlju bivše Avstrije in Ogrske. V svrho izvedb teh predpisov se je vršilo deloma na Dunaju, deloma v Budimpešti precejšnje število konferenc. Do sedaj so podpisane od strani Jugoslavije sledeče pogodbe, ki po ratifikaciji postanejo naš zakon; ki se tičejo likvidacije: 1. Pokojninskega zavoda na Dunaju, 2. nezgodne zavarovalnice železničarjev na Dunaju, 3 nezgodne zav. rudarjev na Dunaju, 4. bolniške blagajne bivše žel. uprave in njenih fondov, 5. nezgodne zavarovalnice v Gradcu in 6. Zveze bolniških blagajen v Gradcu.

Moderna tehnika

Viri energije v bodočnosti

Odkar uporablja človeštvo premog, ga navdaja skrb, kaj potem, ko zmanjka dragocenega črnega dijamanta. Zato neprestano študira in išče novih virov energije. Že od nekdaj je človek obračal oči k solncu, v katerem je popolnoma pravilno videl izvor energije in življenja. Natančni računi kažejo, da izžareva solnce na 1 km² veliko ploskev na leto toliko toplote, da bi iz nje s pomočjo primernih strojev mogli dobiti, če bi jo vso izrabili, okrog 250.000 konjskih sil. Na vsem svetu se izkoplje v enem letu 1300 milijonov ton premoga, ki predstavljajo ob 100 odstotni izrabi 325 milijonov konjskih sil. Isto energijo bi dobili od solnca na 13.000 km² veliki ploskvi — če upoštevamo samo 10-odstotno izrabo. Ta ploskev odgovarja tretjini površine Švice. Iz te primere je razvidno, kako ogromne energije bi človeštvo moglo dobiti iz Sahare, če bi se posrečilo s primernimi stroji izrabiti vsaj del energije, ki jo solnce dan za dnem brezplodno izžareva v pesek. Na to so nekateri inženerji že mislili, ali dozdaj še ni bil izumljen stroj, ki bi vsaj deloma izpolnil dane zahteve. Zadnjič smo čitali, da se je kalifornijskemu inženerju Moreauju posrečilo sestaviti stroj iz 1575. zrcal, ki producirajo v svojem žarišču temperaturo 8000° C, t. j. 2000° več, kakor je mogoče dobiti v najboljših električnih pečeh. Pri tej temperaturi se topi kremenjak, železo, zlato, platina, opeka, dijamant. Koliko je na omenjeni vesti resnice, seveda ne moremo še kontrolirati.

V zadnjih letih je med znanstveniki vzbudila veliko pozornost knjiga hamburškega profesorja Plausona, v kateri popisuje način, kako bi se dala izrabiti zračna elektrika. Plausonova teorija pa v bistvu ni nič novega, saj je že Franklin, izumitelj strelovoda vedel, da je zrak nasičen z elektriko. Kako bi se dala električna zračna energija zbrati in potem uporabljati, o tem pa tudi profesor Plauson ne pove nič določnega.

Poleg vode se smatra kot eden izmed najizdatnejših virov energije veter. Odkar se je razvilo zrakoplovstvo, je bilo omogočeno študirati prilike, ki vladajo v vetru, in danes vemo, da ima veter v sebi 600 krat večjo moč kakor voda. Že pred vojno je n. pr. v Nemčiji več kot 13.000 naprav, ki so črpale silo za pogon iz vetra. Nad 25 odstotkov vseh nemških mlinov je gonil veter. Jasno je, da bo v bodočnosti mogoče izrabiti še mnogo večji procent energije vetra.

V novejšem času so iznajdljivi duhovi prišli na misel, da bi se dala izrabiti energija padajočega dežja. Ideja zveni zaenkrat še zelo fantastično.

Dzibeko je izračunal, da bi sila, ki goni zemljo okrog njene osi, mogla goniti vse stroje, kar jih ima svet, okrog 8 bilijonov let, če bi se jo posrečilo racijonelno izrabiti, kar pa je in ostane za vedno utopija.

Če bi se posrečilo napraviti in vzdrževati v globini 3500 metrov pod zemeljskim površjem parne stroje, bi lastna zemeljska toplota gnala stroje. Da izrabljajo že ponekod vulkansko energijo, je znana stvar. Omenimo naj Kalifornijo, Chile, Bolivijo, Aljasko, Novo Zelandijo, Japonsko in zlasti Italijo, ki so v tem oziru že zelo napredovale.

Ramsay, ki je odkril tkzv. plemenite pline, je že pred vojno predlagal, naj bi se premog zažgal v rudnikih, kjer ga kopljejo, z zgorenjem nastali plini pa bi se naj odvajali na površje. S tem bi se mnogo energije pridobilo, ker bi na eni strani stroški za prevoz odpadli, na drugi strani pa bi se lahko porabili tudi odpadki, ki so sicer brez koristi. Njegova teorija do danes še ni prešla v prakso.

Mnogo upanja za dosego novega vira energije so v poslednjih letih stavili na radioaktivne snovi, predvsem pa na razdelitev atomov. Učenjaki so dognali, da se ob razpadu atomov oproste neizmerne latentne energije. En gram radija ima n. pr. toliko toplotnih kalorij kakor 300 centov najboljšega premoga. Do danes se žal še ni posrečilo razbiti in razdeliti atome. V novejšem času so poskušali kisik izločiti iz zraka in njegove atome razkrojiti. Poskus pa se je ponesrečil že v teoriji, zato ker moderna tehnika še ne pozna tako odporne kovine, ki bi mogla kljubovati nastalemu kemičnemu procesu.

Zanimiva je teorija znanega raziskovalca premoga Hansa Fischerja, ki jo je podal nedavno na londonski konferenci, kjer so se zbrali teoretiki in praktiki, da najdejo novih virov energije. Izjavil je, da je teoretično že danes mogoče dobiti iz vode in zraka za avtomobile potrebno pogonsko sredstvo. Na podobno misel je že poprej prišel Charles Henry, profesor na Sorbonni, ki je objavil razprave o vodi kot gonilnem sredstvu avtomobilov. (O tej misli smo v našem listu svoječasno poročali.) Njegova teorija se oslanja na hipotezo, da se v naravi nahajajo snovi, ki bi razkroj vode v kisik in vodik (ta proces se pri običajni temperaturi vrši zelo počasi) mogle toliko pospešiti, da bi na ta način nastali plini mogli goniti eksplozivni motor. Do danes se še ni posrečilo, odkriti te snovi. Izključeno pa ni, da se v bodočnosti vendarle posreči.

Predor pod Rokavskim prelivom

Že skoraj dvesto let si skuša Francija ustvariti trdno zvezo z Anglijo preko najožjega dela preliva La Manche, ali dozdaj se je temu stremljenju upirala službena Velika Britanija. Ideja zbližanja angleške in francoske obale je dobila novega impulza v sredi preteklega stoletja, ko se je začelo razvijati novo prometno sredstvo: železnica. V drugi polovici 19. stoletja je pokrenil francoski inženjer Thomé de Gamond misel zgraditve podmorske železniške zveze med Calaisom in Doverom, onstran kanala pa je to misel zagovarjal inženjer John Hawkshaw. V letih 1875 do 1880 so se tako v Franciji kot v Angliji osnovale družbe, ki so si stavile za cilj zgraditev in vzdrževanje podmorske železniške zveze med Calaisom in Doverom. Te družbe so svojo nalogo vzele resno in so takoj začele študirati geološke razmere ozemlja pod Rokavskim prelivom. Pri tem sta si stekla velike zasluge francoska inženjera Potier in Lapparent, ki sta z mnogoštevilnimi merjenji natančno dognala pogoje, pod katerimi bi bilo mogoče nameravani projekt izvršiti. Nad 9000 krat je bilo treba sondirati morsko dno, predno je bilo nedvoumno ugotovljeno, da se nahaja pod kanalom La Manche plast sive neprodušne krede, ki poteka od francoske do angleške obale. To nadvse zanimivo dejstvo vsebuje obenem tudi rešitev celega problema. Nameravani tunel bi imel svojo najnižjo točko sredi preliva. Spričo tega bi bilo treba rešiti vprašanje odvajanja vlage, ki bi se nabirala v predoru. Tudi to vprašanje je teoretično že rešeno. Projekt predvideva gradnjo dveh cevi, po katerih bi se voda odtekala na eni strani proti francoski, na drugi proti angleški obali.

Zvezo med Anglijo in Francijo naj bi tvorila dvotirna železnica; vsak tir bi naj bil izpeljan v posebnem predoru. Kot gonilna sila bi prišla v poštev elektrika. Predor bi bil dolg 54 km, vožnja bi v njem trajala 40 minut, razdalja od Pariza do Londona bi se z zgradbo Rokavskega predora znižala na 5½ ure. Stroški za kompletne naprave bi po proračunu inženerjev Sartiauxa znašali 400 milijonov frankov (ta proračun je bil izdelan leta 1913). Anglija je svoječasno že pristala na zgradbo, a le pod pogojem, da lahko predor zatvori, kadar bi se ji zdelo potrebno, ne da bi imela družba, ki bi predor upravljala, pravico do odškodnine. Ta pogoj je bil sprejet, ali kljub temu se Anglija še do danes ni odločila za zgradbo. Menda se boji, da bi potem bilo konec njene toli slavljene «izoliranosti». Upati pa je, da bo v doglednem času tudi Anglija opustila svoje zastarelo stališče, ki je danes edina ovira, da se z gradbo predora še ni pričelo.

Velikanski letalski svetilnik

«Jutro» je že poročalo, da so zgradili na Francoskem velikanski svetilnik, ki naj služi letalstvu. Iz francoskih listov posnemamo sedaj podrobnosti o tej najnovejši tehnični napravi, od katerih jih hočemo nekaj navesti svojim čitateljem.

Kakih osem kilometrov vzhodno od Dijona se dviga 625 metrov visoki hrib Mont Afrique. Na njem so sezidali ogromen svetilnik, ki naj ponoči označuje letalcem smer. Svetilnik je že gotov in je bil pred kratkim izročen prometu. Poskusi z njim so se izvrstno obnesli. Dognalo se je da sega njegov svetlobni stožec, ki ima osem kilometrov premera, do Lillea, Bruslja, Frankfurta, Milana, Alençona in Rouena. Ako meče svetilnik svoje žarke navpično proti nebu, je videti njegov stožec na velikanske daljave in nudi letalcem oporo na njihovi poti. Služi torej približno isti svrhi kot svetilniki na morju.

Svetilnik sam je 14 metrov visok in ima tri nadstropja. V zadnjih dveh je nameščenih osem aparatov, ki izžarevajo svetlobo v skupni jakosti ene milijarde sveč. To je torej doslej najmočnejši svetilnik na svetu in prekaša z daleka vse svetilnike na morju.

Svetilnik na Mont Afriqueu je prvi te vrste, namenjen mednarodnemu zračnemu prometu in razsvetljuje križišče zračnih prog iz Pariza v Švico, Italijo in na Sredozemsko morje. Graditi so ga začeli že spomladi 1918, torej še za svetovne vojne. Kasneje je delo nekaj časa počivalo in so ga sedaj končali. Vsa gradba z vsemi napravami vred je stala poldrugi milijon frankov.

Z izpopolnitvijo celega sistema letalskih svetilnikov upajo merodajni krogi, da bodo v doglednem času mogli izvesti svoj načrt, ki gre za tem, da se uvede nepretrgani direktni zračni promet iz Madrida preko vse Evrope in Azije na Japonsko.

Avto ni več tako nevaren kakor nekdaj. Leta 1917, ko je bilo v Zedinjenih državah 6 milijonov avtomobilov v prometu, se je zgodila povprečno na leto na vsakih 525 vozil ena smrtna nesreča. Leta 1923 je bilo v Uniji že 15 milijonov avtomobilov, smrtna nesreča pa se je pripetila le na vsaki 938-ti avtomobil. Število motornih vozil se je torej v šestih letih pomnožilo na 250 odstotkov, število smrtnih nezgod pa se je toliko zmanjšalo, da ne pride več na 1000 avtomobilov 1.9 smrtnega slučaja kakor leta 1917, marveč «samo» še 1.06. Seveda pa je to število še vedno precej visoko in povzroča Američanom obilne skrbi. Kakor pišejo listi, nameravajo v Ameriki uvesti posebne varnostne odredbe, to tembolj, ker znaša — kakor je izjavil državni tajnik Hoover — škoda na materijalu, povzročena vsled avtomobilskih nesreč, nad pol milijard, t. j. skoraj trojno vsoto celotnega našega proračuna!). Avtomobilska opasnost se je torej v Ameriki zmanjšala le relativno, absolutno pa je škoda, ki jo povzroče avtomobili, znatno večja sedaj kakor kdaj poprej. Največ na tem je krivo dejstvo, da je prometna zakonodaja v Ameriki prepuščena posameznim državam in je na splošno še vrlo primitivna in neodgovarjajoča toku današnjega časa.

Uporaba roentgenovih žarkov za preprečenje eksplozije. Destilacija surovega petroleja, pri kateri nastopa temperatura do 400° C in napetost do 7 atmosfer, stavlja na kotle in na cevi visoke zahteve, ker se lahko iz najmanjše pogreške izcimijo usodepolne eksplozije in požari. Nevarnost je največja pri destilacijskih produktih, ki vro pri visokih temperaturah, ker se takrat kotli prevlečejo s plastjo asfalta in oglja in tako branijo olju neposredni dotik s kotlovimi stenami. Vsled tega utegne nastati lokalno previsoka temperatura, in če se poleg tega v kotlu pojavi še kaka razpoka, so dani vsi pogoji, da kotel eksplodira. Z različnimi kemičnimi, fizikalničnimi in metalografskimi metodami preizkuševanja kotla in k njemu spadajočih delov je bilo dozdaj mogoče verjetnost eksplozije kolikor toliko zmanjšati. Tako se je posrečilo v poslednjih letih zvišati življenjsko dobo kotlov na tri do štirikrat večjo življenjsko sposobnost. V najnovejšem času je tehnika pritegnila za preiskušanje kovin tudi roentgenove žarke. «Sinclair Refining Company» se jih stalno poslužuje za kontrolo destilacijskih aparatov. Z njihovo pomočjo je dosežena dosti večja varnost pri delu. Vse dele aparature namreč z roentgenovimi žarki pred začetkom obrata natančno preiščejo, pri čemer se dostikrat ugotove male razpoke, mehurčki in drugi nedostatki v materijalu, ki bi jih bilo po drugih metodah težko ali celo nemogoče ugotoviti. Po mnenju družbe bi navedene napake sigurno prej ali slej povzročile eksplozije kotla.

Napredek v brezžičnem telefoniranju. United Steam Ship Company v Aalberghusu je dala namestiti na svojih ladjah avtomatične brezžične telefone po sistemu danskega izumitelja Rahbecka. Važnost te iznajdbe obstoja v tem, da se lahko da vsak potnik avtomatično zvezati tudi med vožnjo s celino s tem, da dvigne mikrofon in da govori z abonentom kot po navadnem telefonu.

Esperanto

Dr. Henrik Haas umrl

Mariborske esperantiste in z njimi vse esperantiste države je zadel težek udarec. Nenadoma je preminul v graški bolnici odvetnik dr. Henrik Haas, markantna in tipična prikazen mariborskega mesta. Znan je bil kot odličen jurist in popularen kazenski zagovornik, vendar hočem na tem mestu omeniti le njegove res nenavadne jezikovne sposobnosti.

Poznal in govoril je 17 jezikov, med njimi n. pr. tudi albanščino in malajščino. Po rojstvu Nemec, se je vendar kot mlad graški gimnazijalec prijavil na ogromno začudenje in ogorčenje svojih profesorjev za slovenščino kot prost predmet. Mnogokrat mi je z zadoščenjem pripovedoval, da ga od te njegove ideje niso mogli odvrniti še tako pikri napadi razrednikov.

Umljivo je, da se je dr. Haas kot poliglot pričel baviti tudi s problemom mednarodnega pomožnega jezika in postal je navdušen esperantist. Bil je ustanovitelj mariborskega esperantskega društva in vedno njega predsednik. Bil je član Universala Esperanta Asocio in kot tak znan daleko preko mej naše države. Na svetovnih esperantskih kongresih se je uveljavil s svojim znanjem in s svojo osebnostjo.

V zadnjem času so bile vse njegove misli pri jugoslovenskem esperantskem kongresu za leto 1926., ki se bo vršil v Mariboru. Delal je načrte, veselil se je ogromnega napredka esperantizma doma in po svetu, toda prehitela ga je smrt. Za esperantiste pomeni to hud udarec, ki ga bo težko preboleti. Pokojnik ni bil samo esperantist v navadnem pomenu besede, temveč je bil tudi goreč pripadnik takozvane interne ideje esperantizma, ki si prizadeva odstraniti nesoglasja med narodi in rasami. Zato je n. pr. hodil pokojnik brez pomislekov v mariborski Narodni dom tudi pred prevratom Naj mu bo zemljica lahka.

poide, umetnost ponovim...» In je z jezikom zacmokal, kakor bi pravkar izpil čašo jamajke.

V tem trenotku pa sta ga pograbili dve močni pesti in na rokah je začutil verigo. Glas stražnika mu je udaril na ušesa: «Aretirani v imenu zakona radi ropa pri mistru Panzerju.»

Jack Blarkett je bil presenečen in potreboval je nekaj časa, da je prišel k sebi.

Popadla ga je velika jeza. Jezil se je na tujca, ki ga je zapeljal, da je padel na tako lahek način policiji v roke. Nato pa je dejal sam pri sebi: «Če je oni mister Odeana hipnotiziral, da ga je povabil celo na kosilo, mesto da bi ga dal za pet let v ječo, napravim jaz še bolje. Hipnoza mi mora pomagati!»

In pustil se je mirno odpeljati.

Dva dni kasneje je stal Jack pred sodnikom Odeanom. Bil je obtožen, da je mistru Panzerju ob belem dnevu, grozeč mu s smrtjo, vzel 600 dolarjev.

Primerjali so številke bankovcev; natančno so se ujemale, kakor jih je navedel mister Panzer.

«Krivda je dokazana, Jack Blarkett. Imate kaj pripomniti?» je dejal sodnik Odeana, in stekla njegovih očal so se bliščala kakor tigrovske oči.

«Well,» je odgovoril ta, «blagorodni gospod sodnik. To je pomota. Nisem napravil nikakega ropa, kajti jaz denarja ne rabim in si ga lahko preskrbim na drug, pošten način. Poleg tega vam bom oddal svoj glas pri prihodnjih volitvah, gospod sodnik.»

«Hvala, Jack Blarkett,» je dejal ta. «A odkod to vaše nenadno bogastvo?»

«To izhaja iz moje učenosti in ako dovolite, vam to takoj dokažem.»

Sodnik si je pogladil svojo brado ter dejal: «Ven z učenostjo!»

In Jack je pričel sodnika hipnotizirati po naučenem receptu. Sodnik ga je gledal z začudenimi očmi.

«Ste gotovi, Jack Blarkett?» je dejal ter se smehljal.

«Da!» je odgovoril ta ponosno, «gotov uspeha.»

«Dobro, Jack Blarkett, deset let ječe!» je dejal sodnik. «Naslednji slučaj!»

— Jack Blarkett je obstal z odprtimi usti. Nato pa je pričel zabavljati čez sodnijo in sodnika. «Toda če dobim onega goljufa, mu zavijem vrat!»

«Mister Jack, potolažite se! Kriviční ste!» mu je zaklical glas iz množice, mimo katere so ga peljali v ječo. Bil je oni tujec.

In ko je Jack jezno proti njemu zamahnil s pestjo, je dejal oni: «Ali vam nisem dejal, da ta moč vpliva samo skozi gosti zrak in ne tudi skozi steklo?»

«Čemu?» je vprašal Jack.

«Ali niste opazili očal, ki jih nosi Odeana? Čemu niste zahtevali, da jih odloži? Zapomnite si to za drugič!»

Dolgi tujec se je strupeno nasmehnil in odšel...

Jack Blarkett je odsedel svojo kazen. Ko pride ven, je dejal, da se bo z vso energijo vrgel na hipnozo. Toda samo pri ljudeh, ki ne nosijo očal.

Srečko Ribič:

Gospa, ki se vedno smehlja

Modrijan je rekel mladeniču:

«Varuj se, sinko, žensk, ki jim ni dano, da bi postale matere! Te so navadno najstrašnejši vampirji človeštva: s svojim večnim smehljanjem na ustnicah se vsesajo na moške, jemljejo močnim silo, pohodijo slabičem srce ter jim posrebajo rdečo krí, modrecu ugrabijo pamet, tepcu denar, tebi, ki hočeš ustvarjati, ukradejo misli in besede, te z bičem priganjajo, da jim premagaj mrzlo dušo in brezsmotreno lepoto, se bahajo s tvojimi verzi in privlačujejo ž njimi nove žrtve. Same pa ne dajejo nikomur ničesar ter so večne dolžnice!»

Mladenič je strmeč gledal mojstra ter je dejal, medtem ko je njegova roka božala njeno pisemce: «Morda pa pride vendarle kdo, ki ji vzame srce..»

«Njeno srce?» je vzkliknil modrijan v sveti jezi. «Mar imajo te prokletnice srce? Srce, ki drgeta, utriplje in trpi kakor naše? One nosijo v svojih levih prsih taksameter s peterimi različnimi urami, ki jim kažejo, koliko moči, bolesti, zlata in nežnosti so že ugrabile posameznemu moškemu. Dokler končno izkrvavljajoče žrtve ne uvidijo, da so poklanjale svoja čustva korakajočim toaletam ter se umaknejo drugim potnikom v ljubezni.

Toda te srčne pustolovke ne uidejo svoji usodi. Večno mlade ostajajo ženske, ki se doživljanju niso nikoli odtezale: še pod srebrnimi lasmi se jim bleste oči, lica in ustnice. One pa hitro uvenjajo: cvetlice brez toplote in luči. Zgodaj ostarele in blede so, čisto osamljene, večno nemirne, Ahasverke ljubezni in vsakdo beži pred njih zmrzlim smehljajem.»

«In vendar, oče,» je zaključil mladenič ter se smehljal krotko in žalostno, «je podelila narava tam blednicam važno nalogo: gnojilo, kvas naših src so. Iz vseh strašnih bolesti, ki jih trpimo zaradi njih, nam vzraste končno vendarle nova ljubezen, ljubezen do neprokletnice, ki nam iste pesmi, ki jih one niso razumele, poplačujejo z najvišjimi nežnostmi.»

Gospodarstvo

Tedenski borzni pregled

Zagreb, 4. julija.

Na **efektnem** tržišču je bil ta teden položaj nespremenjen z običajnimi manjšimi tečajnimi spremembami pri nekaterih papirjih. Od bančnih papirjev, ki so beležili le prvi borzni dan nekaj živahnejši promet, se je Slavenska zadnja dva dneva pričela trgovati v večjih stavkah: tekom tedna je poskočila od 67 na 70. Nekaj čvrstejša je bila včeraj Praštediona. Centro-Trgo je nespremenjena. Enako so v glavnem nespremenjeni ostali bančni papirji. Od industrijskih papirjev so se pričele ta teden trgovati Trbovlje brez kupona. Nihag se je v začetku tedna okrepil na 55, a je potem ponovno oslabel. Slavonija beleži včeraj neznatno oslabljenje na 39.5. Za Vojno škodo je bilo nadalje večje zanimanje. Za julij se je iskala včeraj po 231, dočim je blago bilo po 236. Promptno blago se je trgovalo po 238.

Dinar je bil ves teden čvrst v Curihu in na drugih zunanjih borzah ter je poskočil v Curihu od 8.975 v torek na 9.10 v četrtek, včeraj pa je zopet oslabel na 9.05, kar je imelo v Zagrebu za posledico skok deviz za nekaj točk; poslovalo se je na curiški pariteti okrog 8.95. Znatnejše se je popravila deviza na Italijo, ki je bila včeraj mednarodno čvrsta. Na zagrebški borzi se je trgovala po 206.5 napram 191 v četrtek. Seveda ta skok lire še ne pomeni sigurnega preobrata na bolje, dasi bi bilo tudi v interesu našega izvoza, da se lira popravi. Padec lire je oškodoval mnoge naše izvoznike, zlasti lesne, ki imajo terjatve v lirah v Italiji. Kakor se ceni, gre baje za velike vsote.

Včerajšnji padec dinarja najbrže ne pomeni drugega kakor običajno valovanje. V interesu našega gospodarstva bi bilo, da se dinar začasno stabilizira, ker bi sicer v primeru nadaljnega skakanja zastal izvoz.

V današnjem **svobodnem prometu** ni bilo nikake spremembe tečajev, samo na deviznem tržišču se je pojavilo nekaj več blaga. Italija se na mednarodnem tržišču počasi popravlja. Taksacije so bile naslednje: Dunaj 8.07, Italija 207, London 279, Newyork 57.20, Pariz 270, Praga 170.50, Švica 1115. — V efektih ni bilo prometa. Po Vojni škodi se je povpraševalo, in sicer samo za ultimo t. m. po 240 do 241, blago pa so ponujali po 243.

Naša zunanja trgovina

Izvoz v prvih petih in uvoz v prvih treh mesecih t. l.

Kakor smo že kratko poročali, je Generalna direkcija carin objavila te dni podatke o naši zunanji trgovini za prvo tromesečje in o izvozu v maju t. l. Znano je, da je trgovinska bilanca za leto 1924, zaključila aktivno: vrednost uvoza 578.59 milijona zlatih dinarjev (švicarskih frankov), vrednost izvoza pa 671.27 milijona zlatih dinarjev; višek izvoza 92.68 milijona zlatih dinarjev.

V prvem tromesečju t. l. se je izvozilo 1,016.968 ton (v istem času lanskega leta 715.264 ton), a uvozilo 305.763 ton (219.680 ton). Uvozilo se je torej letos za 89.083 ton, a izvozilo za 301.704 tone več kakor lani. Vrednost izvoza v prvem četrtletju t. l. je znašala 189.82 milijona zlatih dinarjev (v istem času lanskega leta 142.86 milijona zlatih dinarjev), a vrednost uvoza 177.96 (133.34) milijona zlatih dinarjev. Po vrednosti znaša torej višek izvoza 11.86 milijona zlatih Din napram 9.52 milijona zlatih Din v enakem času prošlega leta.

Glavni izvozni predmeti v prvem tromesečju t. l. so bili: turščica, les, jajca, sirovi baker, meso in mesni izdelki, moka, pšenica in drugo žito, razni drugi agrarni, šumski in rudarski predmeti ter nekaj industrijskih proizvodov. Glavne države izvoza so bile naslednje: Italija, kamor se je izvozilo 29.15 odstot. celokupnega izvoza, potem Avstrija (18.59 odstot.), Češkoslovaška 11 (11.01 odstot.), Grčija (7.28 odstot.), Nemčija (6.23 odstot.), Madžarska (6.09 odstot.) in druge države.

Glavne uvozne države so bile Italija (19.89 odstot.), odkoder smo uvozili v glavnem bombažne tkanine, bombažno predivo, moko raznih žitnih vrst in volnene tkanine; Češkoslovaška (19.17 odstot.), od koder smo uvozili v glavnem bombažne tkanine, volnene tkanine, razne železne predmete in vreče; Avstrija (17.89 odstot.), kjer smo kupovali v glavnem bombažno tkanino, razne železne predmete, volnene tkanine, stroje in aparate; Anglija (10.95 odstot.), od koder smo dobili v glavnem sirovo kavo, premog vseh vrst, bombažno predivo in bombažne tkanine; Nemčija (8.82 odstot.), ki nam je prodajala v glavnem stroje in aparate, elektrotehnične predmete, razne železne izdelke, nogavice in rokavice; Madžarska (4.07 odstot.); Zedinjene države (3.59 odstot); Rumunija (3.11 odstot.); Grčija (3.04 odstot.); Francija (2.72 odstot.) in razne druge države.

Izvoz nam je znan za prvih pet mesecev t. l., in sicer je znašal v tem času 1,786.640 ton v vrednosti 320.54 milijona zlatih Din napram 1,295.157 tonam v vrednosti 245.38 milijona zlatih Din; napredek znaša 491.843 ton (37.94 odstot.) v vrednosti 75.16 milijona zlatih Din (30.68 odstot.).

Zavarovalnica „Sava"

«Sava» obče zavarovalna d. d. v Zagrebu je imela 22. p. m. svoj tretji občni zbor pod predsedstvom gosp. dr. Svetozara Šumanovića v zastopstvu gosp. predsednika dr. Stanka Šverljuge.

Poslovanje družbe se je v pretečenem letu 1924 povoljno razvilo in znatno povečalo. Skupni iznos premij je znašal Din 35.631.710.8 (naspr. Din 28.001.079.67 v letu 1923). Družba je izplačala v prošlem letu Din 23.391.619.79 za škode, od ustanovitve družbe pa vsega že preko Din 43.000.000. Jamstveni fond znaša nad Din 25.000.000.

Iz poslovnega poročila ravnateljstva in iz navedenih številk je razvidno, da mlado domače podjetje vsestransko pridobiva na zaupanju, ki mu ga izkazujejo vsi sloji našega prebivalstva že od njega ustanovitve in da se prvovrstna vodilna pozicija, ki si jo je podjetje pridobilo s svojim vestnim in strogo strokovnim poslovanjem v ekonomskih in gospodarskih krogih naše domovine, vedno boli okrepuje. Družba izplača 10% dividendo.

Velesejem v Lipskem

Lipski velesejem je najrazsežnejše in najmočnejše tržišče blaga ter ga ves kulturni svet ne more prekriliti. Tu pokaže vsako leto dvakrat 14.000 razstavljalcev svoje najnajnovejše vzorce vsakovrstnega blaga, in sicer na prostoru, ki meri 330.000 m². Na blagu vidimo jasno utisnjen pečat prisvojitve glede cen, vrste in okusa, ki z neodoljivo silo privlačuje trgovce vsega sveta, o čemer priča število obiskovalcev zadnjega velesejma, ki je preseglo vsoto 175.000.

Dve svojstvi odlikujeta lipski sejem od drugih velesejmov, ki so posledica vojnih inflacijskih časov, to sta mednarodnost in vsestranost. Internacijonalni karakter kaže velesejem v Lipskem potom svojih razstavljalcev in kupovalcev. Zadnja leta je bilo izmed prvih povprečno 700 tujerodcev, v pomladi 1925. pa je bilo od vseh obiskovalcev 17.200 inozemcev.

Velesejem v Lipskem je tudi edini univerzalni velesejem sveta, zakaj v teku let so se mu priključile splošno vse industrijske panoge, ki so zmožne izdelovati blago po enem vzorcu. Poleg tega je postal lipski velesejem tržišče za polfabrikate in surovine.

Lipski velesejem se prične spomladi redno v nedeljo pred prvim pondeljkom v marcu, jeseni pa zadnjo nedeljo v avgustu. Iz tega sledi:

Jesenski velesejem 1925. od 30. avgusta 4. septembra, tehnični do 8. septembra.) pomladni velesejem 1926. od 28. februarja do 6. marca (tehnični do 10. marca); jesenski velesejem 1926. od 24. avgusta do 8. septembra).

Pojasnila daje urad za vzorčne velesejme v Leipzigu, Markt 4 oziroma njega častno zastopstvo Stegu in drugi, Ljubljana, Dunajska cesta 1.

Tržna poročila

Dunajska blagovna borza (3. julija.) Notirajo v šilingih za 100 kg vključno blagovnoprometni davek brez carine: pšenica: domača 51.50 — 52.50, Rosafé 51.50 — 52.50; rž: domača 46 — 47, madžarska 45.75 do 46.25; ječmen: 36 — 41; turščica: 30 — 31; oves: 43.25 — 44.25; seno: 11 — 14.50; slama 6.80 — 10.50.

= **Dohodki glavnih carinarnic v drugi** dekadi junija t. l. so znašali 47,933.545 Din Največ dohodkov beleži carinarnica Zagreb-južni kolodvor, in sicer 7,638.091 Din; potem slede: Beograd-železniška postaja 6,013.994; Novi Sad 2 490.234; Maribor 2 milijona 346.427; Subotica 2,263.947. Skoplje 2.261.834; Ljubljana 2.253.333; Prahovo 2 milijona 080.452; Split 1,543.963; Zagreb-pošta 1,196.049; Sombor 1,124.755; Velika Kikinda 1, 119.053; Sušak 1,116.326; Sarajevo 1,105.219 Din. Ostale carinarnice imajo dohodke pod 1 milijonom. Od teh omenjamo še naslednje slovenske carinarnice: Jesenice 450,483; Rakek 407.354 in Gornja Radgona 130.694 Din. Skupni dohodki od 1. aprila do 20. junija t. l. so znašali 450 milijonov 871.612 Din napram 354, 763.406 Din v enakem času lanskega leta.

= **Potrjena poravnava.** Poravnava, sklenjena med tvrdko Anton Thaler, trgovina z avtomobili, bencinom itd. na Glincah pri Viču, ter njenimi upniki, je sodno potrjena.

= **Likvidacije v Hrvatski.** Hrvatska dionička tiskara v Vukovaru bo na izredni glavni skupščini 11. t. m. sklepala v likvidaciji družbe; »Vojvodina« industrija drva i parni mlin, d. d. v Zagrebu ima 9. t. m. izredno glavno skupščino v svrho sklepanja o likvidaciji; Hrvatska štedionica d. d. v Grubišnem polju in Koprivnički paromlin d. d. v Koprivnici bosta na svojih skupščinah istotako sklepala o nadaljnem obstoju podjetja. V likvidaciji se nahajata naslednji podjetji: »Suprema« d. d. in »Abeles«, d. d. obe v Zagrebu.

= **Nove likvidacije v Zagrebu.** Dve zagrebški podjetji: »Mira«, tvornica nogavic in rokavic, d. d., ter Max Selver & Co, d. d. za industrijo nogavic in rokavic sklepata te dni na svojih skupščinah o likvidaciji podjetij. Češka tekstilna skladišta d. d. v Zagrebu so sklenile te dni likvidacijo in pozivajo svoje upnike na prijavo terjatev.

= **Lovska razstava v Zagrebškem zboru.** Uprava Zagrebškega zbora bo priredila v času 8. do 20. septembra t. l. prvo reprezentativno lovsko razstavo v naši kraljevini. Svrha razstave je, da prikaže stanje in važnost lova kot panoge narodnega gospodarstva, da upozna lovce z vsemi modernimi pridobitvami v pogledu ureditve lovišč in vzgajanja divjačine ter da končno dovede lovce v neposredne stike s proizvajalci in trgovci njihovih potrebščin. Razstava bo obsegala tri skupine: 1.) divjačina in lov, 2.) obrt in industrija v zvezi z lovom ter 3.) umetnost in umetna obrt v zvezi z lovom.

= **Naša cena v Solunu.** Glede na izgledе bogatega izvoza v tej sezoni je Trgovska zbornica v Skoplju poslala več zastopnikov v Solun, da pregledajo našo cono. Delegacija se je sedaj vrnila in se zelo nepovoljno izrazila o delu v naši coni.

= **Cenovnik za zavarovanje valute ob izvozu blaga,** veljaven od 1. do 15. t. m. je objavljen v »Uradnem listu« 4. julija t. l.

= **Igledi hmeljske letine in kupčije.** V včerajšnjem članku pod tem naslovom se je vrinila tiskovna pomota. V predzadnjem odstavku se mora zadnji stavek glasiti, da je želja savinjskih hmeljarjev, da bi savinjski hmelj dobil na zunanjih tržiščih svojo lastno marko (ne masko, kar je nesmisel).

= **Znižanje takse za francosko vidiranje potrdil o izvoru blaga.** Trgovska in obrtniška zbornica je dobila sporočilo, da je ministrstvo inostranih del na prošnjo ministrstva trgovine in industrije in posameznih zbornic začelo pogajanja s francosko vlado radi znižanja dosedanje takse, katero so zahtevale francosko konzularne oblasti za viza na potrdilih o izvoru blaga. Pogajanja glede tega vprašanja so se uspešno končala in tukajšnje francosko poslaništvo je obvestilo ministrstvo inostranih del, da je soglasno v sporazumu z našo vlado, francoska vlada določila, da se potrdila o izvoru blaga v vrednosti izpod 100 zlatih francoskih frankov vidirajo brezplačno, a da se potrdila o izvoru blaga od 100 ali več frankov vidirajo proti plačilu 5 zlatih fr. frankov. Francosko poslanstvo je izdalo v tem smislu naredbe vsem francoskim konzulatom v naši državi.

= **Povoljne prilike za izvoz našega sadja v Egipt.** Naš generalni konzulat v Trstu javlja, da so za izvoz jabolk in drugega sadja v inozemstvo, predvsem na egiptovska tržišča zelo povoljni izgledi. Egipt je uvažal doslej ogromne količine jabolk predvsem iz Italije. Ker kakovost naših jabolk sedaj ne zaostaja za italijanskimi, se opozarjajo naši interesenti na izvoz v Egipt. Treba pa je gledati pri tem na obiranje, sortiranje, pakovanje in transportiranje jabolk, da se jim obvaruje prava vrednost in omogoči konkurenca s tujim blagom. Natančnejša pojasnila daje naš generalni konzulat v Trstu.

= **Ležišče bazalta v Baranji.** Te dni je prejel g. Kapeter, mesar v Osijeku uverenje zagrebške univerze, da je kamen iz njegovega rudnika v Popovcu (Baranja) prvovrstni bazalt.

= **Pokrajinska razstava v Sremski Mitrovici** se bo vršila od 16. do 25. avgusta. Za posetnike razstave je dovoljena polovična železniška vožnja.

= **Gradba rečnega pristanišča v Osijeku.** Iz Zagreba javljajo, da bo direkcija rečnega prometa začela skoro graditi novo veliko pristanišče na Dravi v Osijeku. V Osijek je dospela komisija, ki poučuje terenske razmere, kjer naj se zgradi pristanišče.

= **Žetev in položaj na žitnih tržiščih.** Poročila o izgledih žetve iz Zedinjenih držav in Kanade se glase ugodno. V Evropi je sicer deževno vreme v splošnem povzročilo zakasnitev žetve, vendar ni povzročilo znatnejše škode. V naši državi že prihaja novo žito na trg. V Avstriji se je začela žetev zadnje dni junija in so izgledi izredno ugodni. Zakasnitev žetve v Evropi ima za posledico, da se na nekaterih evropskih tržiščih precej povkrašuje po starih zalogah Išče se predvsem promptno blago.

= **Državna trošarina na proizvode, ki se dobivajo pri destilaciji nafte.** Vsi proizvodi destilacije nafte, proizvodi iz premogovnega katrana in parafinovega skrilavca s specifično težino do 0.795 pri 15° C plačajo državno trošarino, predvideno za bencin, pa naj se ti uvažajo pod imenom gazolin, ligroin, bencin, Vhite-Spirit, Fordsouöl itd. Carinarnice so dobile nalog, da vzamejo pri carinjenju iz vsake take pošiljke vzorce in da jih pošljejo svojim kemičnim laboratorijem radi analize. C Br. 25.964 od 29. maja 1925.

= **Graški velesejem.** Jesenski velesejem v Gradcu se bo vršil letos od 29. avgusta do 6. septembra. Ravnateljstvo avstrijskih železnic je dovolilo za udeležence velesejma tako popust na tovornih tarifah, kakor tudi 25% znižanje osebnih tarifov na vseh železnicah. Natančnejše informacije dobijo interesenti v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice, kjer so tudi prijavnice za udeležbo na tem sejmu na razpolago.

= **Položaj na žateškem hmeljskem tržišču.** Oficijelno tržno poročilo Žateške hmeljarske zveze z dne 1. t. m.: Zbog hladnega vremena v prošlem tednu in slabšega konzuma piva je bilo razpoloženje na hmeljskem tržišču mirno in so se po nižjih cenah prodale le manjše količine žateškega hmelja iz l. 1924. po 3500 do 3600 Kč. za 50 kg. Vendar se pričenja uveljavljati zopet večje zanimanje. Končno razpoloženje mirno in se cene nagibajo v prid kupcem. V hmeljski zaznamovalnici v Žatcu se je hallralo in overilo do 1. julija t. l. skupno 62.567 vreč žateškega hmelja okroglo 138.000 centov po 50 kg. — Poročilo Hmeljarske zveze okrožja Ouštek,Polep (Češkoslovaška;: Stanje hmeljskih nasadov je še vedno zelo neenako. Mnoga hmeljišča so dosegla višino drogov, odnosno žic, so krepka v rasti, imajo razvite številne stranske poganjke in so stopila že v štadij cvetenja. Poleg tega pa je mnogo nasadov, ki so dosegli komaj tri četrtine višine drogov alj žic, so zelo slabi v rasti in bodo zamujeno v rasti prav težko nadoknadili. To so večinoma nasadi, ki so bili pozno obrezani in so napadeni od bolhača. Hmeljske uši so v nekaterih legah z racionelnim ugonabljanjem nekoliko nazadovale. Borba proti njim se nadaljuje.

= **»Bankarstvo«.** Izšla je 7. številka te najuglednejše gospodarske revije v Jugoslaviji z obilno vsebino predvsem v vprašanjih naših gospodarskih odnošajev z inozemstvom. Letno stane 200 Din. Naroča na naslov: Administracija »Bankarstva«, Zagreb, Marovska 30. Revijo toplo priporočamo vsem interesentom.

= **Bančne fuzije na Dunaju.** Po vesteh z Dunaja so se pogajanja med Zentralbodenkreditbank in bančno firmo Ulkmann & Co glede fuzije zaključila. Istotako so se pozitivno zaključila pogajanja glede fuzije Nižjeavstrijske kmetske banke s Centralno banko nemških hranilnic. Slednja prevzame večino delnic Nižjeavstrijske kmetske banke.

= **Nemško francoskega železnega trusta še ni.** Berlinsko časopisje izjavlja na zadevne časopisne vesti, da še ni prišlo do kompromisa v vprašanju nemško-francoskega železnega trusta, pač pa so izgledi zanj zelo povoljni.

= **Obtok novčanic v Nemčiji** je po izkazu v Newyorku državnelhwyotvwycwyc zu Nemške državne banke nazadoval v tednu od 15. do 23. junija za 124 milijonov na 2239 milijonov mark. Zlato kritje se je v istem času zboljšalo od 44 na 47.4%, zlato in devizno kritje pa od 58.7 na 63.2%.

= **Nova cenitev površine za pridelovanje sladkorne pese v Evropi.** F. O. Licht (Magdeburg) priobčimo novo cenitev pesnih površin v Evropi, ki se glasi (v ha; v oklepajih spremembe napram lani): Češkoslovaška 304.000 (+ 0.33%); Nemčija 380.000 (+ 8.3); Francija 190.000 (— 2.9); Holandska 65.000 (— 8.4%); Belgija 72.000 (— 10.7); Poljska 169.000 (+ 0.4%); Madžarska 66.436 (— 10.7%); Avstrija 20.625 (+ 10.8%); Rumunija 61.500 (+ 14.5%); Jugoslavija 35.000 (— 36.4%); Italija 60.000 (— 55.8%); Rusija 440.000 (+ 28.3%). Evropa v celem 2,071.873 (+ 0.5%).

Borze

CURIH. Beograd 9.025, Newyork 515.50, London 25.05, Pariz 24.175, Milan 18.75, Praga 15.275, Budimpešta 0.007255, Bukarešta 2.375, Sofija 3.725, Dunaj 72.55.

TRST. Danes ni bilo oficijelne borze, vendar pa je bilo na borzi v prostem prometu zelo živahno. V prostem prometu je okoli 10. dopoldne veljal angleški funt 135.50, okoli poldneva pa 133.50 do 134. Dolar je veljal dopoldne 27.80, okoli poldneva pa se je prodajal po 27.50. Beograjska deviza je notirala okoli 47.50. Znatno so poskočili zavarovalniški papirji. Assicurazioni Generali so veljali okoli 14.050 do 14.000, popoldne pa celo 14.200. Papirje Riunione Adriatice so iskali po 4500.

Izdajatelj in lastnik: Konzorcij «Jutra»
Odgovorni urednik: Andrej Ražem
Tisk «Narodne tiskarne» v Ljubljani

3711a E 111/24.

Dražbeni oklic.

Vsled sklepa z dne 28. maja 1925. op. štev. S 14/25/12 **se bo prodalo pri Sv. Trojici v Slov. Goricah v hiši št 31 dne 19., 20. in eventualno 21. julija 1925. dop. ob 9. uri na javni dražbi razno manufakturno, špecerijsko, inventarno in drugo blago.**

K draženju se bo začelo vsakikrat pozivati šele pol ure po zgoraj navedeni uri, med tem časom se pa lahko ogleda navedeno blago.

Okrajno sodišče Sv. Lenart v Slov. Goricah, odd. II., dne 16. junija 1925.

Restavracija „ALLA VENEZIA GIULIA"
v Trstu, ulica C. Ghega št. 7
v neposredni bližini glavnega kolodvora, (lastnik Vaclav Stengel) se priporoča potujočemu občinstvu, izborna kuhinja, prvovrstna domača vina, kraški teran, vedno sveže pivo, točna postrežba, govori se slovenski. 281-a

Znižane cene manufakturi.
Priporoča se Vam po prav ugodni ceni: **volneno blago, delen, krep, batist,** razne **delenaste in svilene rute, platno in rjava kotonina, hlačevina** i. t. d. iz bogate izbire tvrdke
Franc CROBATH d. z o. z., Kranj.

Parketne deščice iz slavonskega hrasta in bukove
Trstje za strope iz najboljšega materijala
Bakula (leseno pletivo) za strope in stene
Strešno lepenko in **lesni cement**
dobavlja takoj in v vsaki množini najceneje
Tel. inter. 513 **Jos. R. Puh** Tel. inter. 513
Ljubljana, Gradaška ulica štev. 22

REFORM
steklenice za vkuhavanje sadja in povrtnine so **najboljše** in najcenejše.
Glavna zaloga za vso državo:
Lovro Petovar, Ivanjkovci
Istotam se dobe Zupančeve knjige **„Konzerviranje sadja in povrtnin za domačo uporabo"** v slovenski in hrvatski izdaji. 176 a
Cenik na zahtevo!
Gospodinje, naročite!

NAZNANILO.
Tujcem in izletnikom, ki posečajo **Laško** se priporoča **restavracija in kavarna „Pivnica".**
Vedno topla in mrzla jedila, kakor tudi dobra kapljica. Vestna postrežba.
H. Korošec.

Gesellschaft für Chemische und metallurg. Industrie WIEN XIII/2.
Pijanost ozdravi brzo!
brez vednosti klijenta
abstinentol
Dobi se v vseh lekarnah. Pojasnila in vzorce dobite brezplačno pri generalnemu zastopniku za S. H. S. **FRAN ŠARK, Ljubljana,** Sv. Petra cesta št. 33. 3801a

Iščem spretnega trgovskega pomočnika
manufakturne in špecerijske stroke. Prednost imajo tisti, ki so v lesni in hmeljski kupčiji tudi izvežbani. Oferte s prepisom spričeval in opisom dosedanjega službovanja je poslati na **Franc Oset,** junior, Vransko pri Celju. 3722-a

Išče se družabnik oziroma **poslovodja**
za veletrgovino s kolonijalnim blagom, kateri je zmožen prevzeti tudi vodstvo. Ponudbe pod „Sposoben" na upravo Jutra. 3714-a

Prodajalka
izvežbana trgovine s steklom in porcelanom se takoj sprejme v stalno službo Samo pismene ponudbe na: Julij Klein Ljubljana, poštni predal 40. 530a-6

Damsko in moško modno perilo
kakor tudi **damske** in **otroške obleke** izgotavlja po meri najboljše
Alojzija Kamnikar
trgovina perila, Trbovlje.
Stalna zaloga doma izgotovljenega blaga. Točna in solidna postrežba. Znatno znižane cene. Pri večjem odjemu popust!

Pleskarska, slikarska in črkoslikarska dela
izvršuje po najmodernejših vzorcih
Ivo Tavzel, slikarstvo
Trbovlje.
Velika izbira modernih vzorcev!
Solidna postrežba!

Proda se 3709a
osebni avto
Fiat Torino 25/35 HP s 4 sedeži in 2 zasilnima, 2 vetrobranoma z odprto in luksus zimsko karoserijo v krasni opremi, elektr. pogonom, z več rezervami. Voz je dobro ohranjen in malo rabljen. Dalje **tovorni avto** Fiat Torino 21/2 t, 25/35 HP, skoraj nov s popolnoma novimi obroči.
Oba vozova si je ogledati v tovarni usnja **Carl B. Mally v Tržiču.**

AFILIRANI ZAVOD: Banke Čehoslovaških legij v Pragi z njenimi 21 podružnicami v Čehoslovaški ter delniško glavnico od Kč 70,000.000 — ter rezerv. fondom od Kč 30.000.000 — ter vlogami nad Kč 800,000.000.

Dobrovoljačka banka d. d. v Zagrebu
podružnica Ljubljana.

Popolno vplačana del. glavnica Din 5,000.000·—
Rezerve Din 750.000·—
Brzojavi: „DOBROBANKA" Ljubljana.
Telefona: 5 in 720.

Prevzema vloge na hranilne knjižice in na tekoče račune ter jih obrestuje kar najugodneje. 111 L Obavlja vse bančne posle najkulantneje.

James Oliver Curwood: 28

Onstran pragozda

Mož je zmajal le glavo in podaljšal stenj v laterni.

«O dekletu ne vem nič, niti o ženi,» je dejal. «Misijonar pa se je rešil in je v neki naselbini.»

«A ni bilo ž njim dekle?»

«Ne, ni bilo,» se je zopet oglasila ženska, in Pik je dvignil uhlja, ko je slišal, kako je zacvilila postelj. «O, Jan se je drugega dne po požaru ustavil tukaj in je dejal, da gre pokopat mrtvece. Nada Hawkinsova pa ni bila ž njim in nič ni pravil, kdo je umrl in kdo ostal živ. Mislim pa —»

«Kaj mislite?» je vprašal Roger in stopil korak v sobo.

«Mislim,» je odvrnila ženska, «da je Nada poginila z ostalimi tred. Na vsak način je zgorela žena Jeda Hawkinsa, ko je bežala k jezeru, in mnogo ni ostalo od nje.»

Mož z laterno se je obrnil, kakor bi zopet hotel zapreti dveri.

«To je vse, kar vemo,» je zagodrnjal.

«Prosim, — potrpite!» je prosil Roger in je zastavil dveri z ramo. «Gotovo je tu kdo, ki je utekel odondot.»

«Menda ne,» je odvrnil mož. «Povedal sem vam, da je bilo ondi kakor v gorečem peklu in prišlo je o polnoči, ko je bil veter kakor orkan. Tu imamo dvajset akrov laza in bajta je na sredi, vendar mi je osmodilo brado in nji lase ter nama je opeklo roke in vsi prašiči so nama poginili od vročine. Morda iščete prenočišče, tujec?»

«Ne, pojdem dalje,» je odvrnil Roger, čuteč, kako mu kri otrplja po žilah. «Kdaj dospem do konca ognja?»

«Kakih deset milj dalje.»

Kakih deset milj dalje.»

Roger se je umeknil, dveri so se zaprle, in stoječ zopet na poti, je videl, kako je ugasnila laterna in pasji lajež se je ozival za njegovim hrbtom, slabeje in slabeje.

Zdaj je začutil silno utrujenost po kosteh in po vsem telesu. Ko mu je ugasnila nadeja, je izčrpanost po dveh nočeh in dneh brez spanja pritisnila nanj tako zelo, da se je vlekel vedno počasneje po grbasti cesti dalje.

Toda tudi ob svoji telesni oslabelosti se je boril divje z mislijo, da je Nada mrtva, in ponavljal je besedo «nemogoče» tako često, kakor bi se mu zagrizla v možgane. In neprestano je videl pred seboj belo, suho obličje misijonarja, ki mu je svečano obetal, da poskrbi za Nado... a vendar je šel misijonar sam mimo te bajte!

Po nadaljnih dveh urah sta dospela k prvim zelenim drevesom gozda. Pod gostimi jelkami si je Roger našel skrovišče, da počakata svitanje.

Pik se je iztegnil po tleh in takoj zaspal.

Roger pa je sedel, oprt z glavo in s hrbtom ob mogočno deblo. In šele ko je izginil mesec, preplašen po temi, uro ali dve pred zoro, je zaprl oči k nemirnemu spancu. Zbudilo ga je žvrgolenje ptičev. Umil si je glavo in roke v hladni vodi bližnjega potoka, in Pik je se čudil, da tega dne nimata niti ognja niti zajtrka.

Kolonija ni bila več daleč, a bilo je še prav zgodaj, ko sta prišla tjakaj. Ljudje so še spali, in le iz enega dimnika se je dvigal dim v jasni vzduh probujajočega se dne.

Mlad mož je prišel iz bajte in obstal za trenotke zunaj, ko je zaprl dveri za seboj. Zdehal je, se pretegoval in razgledoval, kakšen dan se obeta na nebu. Nato je odšel v lesen hlev, in Roger je stopil za njim.

Mladi mož ni bil podoben bradatemu kočarju in sprejel ga je z uljudnim nasmehom.

«Dobro jutro,» je dejal. «Pa ste zgodnji na cesti.»

Radovedno ga je ogledoval, Rogerjevo obutev in obleko ter bledoto njegovega obličja.

«Ali ste pravkar prišli?» je vprašal. «S pogorišča?»

«Da, s pogorišča. Bil sem dolgo odsoten in rad bi zvedel, so li moji prijatelji še med živimi ali pa so že mrtvi. Ali ste slišali kaj o otcu Janu misijonarju pred Craggovim hrbtom?»

Obličje mladega moža se je razjasnilo.

«Poznam ga,» je odgovoril. «Pomagal mi je pokopati brata pred tremi leti. In če iščete njega, bodite brez skrbi: živ je. Odšel je v Williamovo utrdbo teden dni po ognju, a ta je bil v septembru, pred osmimi meseci.»

«In ni bila ž njim deklica — Nada Hawkinsova?» je vprašal Roger, trudeč se na vso moč, da bi govoril mirno, zroč mlademu možu v licu.

«Ne. Bil je sam. Prenočil je v tej bajti, a o dekletu tega imena ni nič govoril.»

«A o kom je govoril?»

«Bil je zelo utrujen in mislim, da je bil napol mrtev od tuge nad tem, kar se je zgodilo. Kolikor se še spominjam, ni izgovoril nobenega imena.»

Tedaj je opazil žalostni izraz v Rogerjevih očeh in ves njegov obup, ki ga ni mogel več skrivati. Zato je pristavil tolažeče:

«A mnogo deklet je prišlo tod mimo, samih in v družbah. Kakšna pa je bila Nada Hawkinsova?»

«Skoraj še otrok,» je odvrnil Roger z mrtvim glasom. «Osemnajst let ima, krasna je, modrih oči, rjavih las in s kodri okoli obraza. Kakor angel — da bi je ne pozabili, ako bi jo videli — čeprav samo enkrat.»

Mladenič je sočutno položil Rogerju roko na ramo.

«Tod mimo ni šla,» je dejal, «a gotovo jo najdete kje drugje. «Ali nočete zajtrkovati z menoj? Imam nekega tujca v hiši, a še spi. Tudi on hoče iti na pogorišče, odkoder ste prišli. Išče nekoga in morda bi vam lahko kaj povedal o dekletu. Gre h Craggovemu hrbtu.»

«Tako? Kako pa se piše?»

«Breault,» je povedal mladenič. «Četnik Breault od kraljeve severozapadne jezdne policije.»

Roger se je okrenil in pogladil konja, ki je čakal svoje krme. A Roger ni čutil ničesar pod svojo roko, ki mu je nekako omrtvela. Pol minute ni mogel ziniti niti besede. Potem pa je dejal:

«Hvala, prijatelj. Zajtrkoval sem že in se mi mudi v gozdove na severozapadu, tja k Dežji reki. Ne pravite, prosim Breaultu, da ste me videli; morda bi se jezil, da ga nisem počakal. Toda razumeli me boste, ako ste ljubili svojega rajnega brata, da nisem prav nič razpoložen, se s kom razgovarjati o stvareh, ki zanimajo le njega, ne pa mene.»

«Razumem,» je dejal mladenič, «a upam, da jo zopet najdete.»

Molče sta si stisnila roko in Roger je hitel od bajte...

Tri dni kasneje je prišel iz pogorele pokrajine v mesto Fort William neki mož s psom in je vpraševal po potujočem slugi božjem, zvanem otec Jan in po neki krasni deklici z imenom Nada Hawkinsova.

Ustavil se je najprej v stari misijonski hiši, v čije senci so pred sto leti Indijanci in kupci zamenjavali svojo robo.

Otec Avguštin, starček patrijarh, s katerim je govoril tujec, je pripovedoval po njegovem odhodu, da je bil to čudak, bržčas bolan, kajti iz njegovih oči je gledala nekaka blaznost.

In res je bila to blazna obupanost, ki je glodala vztrajno na Rogerjevem srcu. Nič več ni upal, da bi bila Nada ušla plamenom, dasi doslej nikjer ni našel nedvomnega dokaza o njeni smrti. A to ni imelo posebne važnosti, zakaj mnogo so jih pogrešali in jih niso našli že od lanskega septembra do početka maja. Kar je zvedel povsod z zanesljivostjo, je bilo dejstvo, da je otec Jan ušel — a da je potoval *sam*.

A otec Avguštin je povedal Rogerju, da mu je otec Jan, ko se je ustavil na kratek odpočitek tu v misjonski hiši, pravil, da je namenjen na sever, nekam k jezeru Paskokogonu, nedaleč reke Albany.

Pika in njegovega gospoda je čakalo le malo miru v mestu Fort William, kajti da ju Breault gotovo zasleduje z nesmiljeno vztrajnostjo podlasice, po kateri so ga imenovali, o tem ni Roger Mc Kay gojil niti najmanjšega dvoma. Zato si je svoj nahrbtnik napolnil z najpotrebnejšimi rečmi v zakotni kramariji, kjer bi Breault pač nikoli ne povpraševal po njem, ter je nato krenil proti severu po goščavah ob Pasjem jezeru in k reki istega imena.

Računal je: pet ali šest dni še, in sestane se z otcem Janom, da zve resnico, ki se je je bal bolj in bolj.

Potrtost gospodova pa se je naselila na neki tajnosten način tudi v Pikovi duši: Nerazumevajoč vseh besed, je čutil temno tragedijo za seboj in okoli sebe in njegova postava je postala nekako volčja. Njegova zaupljivost je izginjala, ko je videl vso to obupanost moža, s katerim je potoval po svetu. Njegov vid in voh sta bila vedno na straži, kakor bi mu bil sumljiv vsak šepet vetra po vrhovih dreves, pod katerimi sta šla. Zvečer pa, ko sta si napravila ogenj, da sta v najbolj gosti šumi skuhala večerjo, je ležal Pik napol bdeč po cele dolge ure ter ni dovolil, da bi bistrost njegovih čutil bila preveč otopena po trdem spancu.

Od one noči, ko se je ustavil ob bajti bradatega kolonista, je postajalo Rogerjevo lice bledejše in sušje. Često se je trudil misliti, kaj stori v trenotku, ki je vedno bližje, ko bo stal obraz k obrazu Breaulta, lovca mož. Njegova opreznost, odkar je ostavil Fort William, je bila le še avtomatski nagon sebeohrane; v istini je bil vedno ravnodušnejši napram dejstvu, da se Breault kar naenkrat pojavi pred njim. Niti ni več želel, da bi se ta tren čim bolj odtegnil.

Ta gonja je trajala pač že predolgo; imela je čase razburjenosti in sreče, zdaj pa je bil že utrujen, in ker Nade ni bilo več, je videl pred seboj le še črno brezupnost. Je li mrtva, hoče iti za njo!

Ta misel mu je bila nova uteha in z vrelim čutom v srcu je zavozlal srnčji jermenček na poklopcu svoje taške z revolverjem. Ko ga Breault zasledi, naj spozna po tem vozlu tudi zakon, da je pozdravljal — konec te igre!

Nikoli dotlej ni prišla pomlad na sever krasnejša, kakor tega leta, ko je Mc Kay s svojim psom potoval po globoki divjini jezera Paskokogonu. Mesec dni poprej, nego navadno, je v nekaj urah zamrl poslednji dih mraza in že so se oglašali sladki šepeti ljubezni po cvetju in med ptiči.

ANTON CARLI
notar v Ptuju
naznanja, da je otvoril svojo
notarsko pisarno v Ptuju
v stari vojašnici za magistratom, v neposredni bližini pošte, Panonska ulica 5, I. nadstropje in sicer kot naslednik bivših notarjev gg. Filafere, Strafelle odnosno dr. Grobelnika.
Uradne ure ob delavnikih od 8. do 12. dopoldne in od 2. do 5. popoldne. Ob nedeljah in praznikih pisarna zaprta.

NAZNANILO.
Opozarjam vse pekarske obrti, **da sem prevzel generalne zastopstvo za Slovenijo** slovite **praške tovarne za**
parne peči in opreme modernih pekaren
in da nudim iste 20 do 25% ceneje kot nemške firme. Kot strokovnjak se priporočam tudi za postavjanje parnih peči. Vse informacije brezplačno.
Rudolf Ročak,
mestni stavbenik v Trbovljah.

Pozor! Samo 300 Din franko na dom!
Ta garnitura kuhinjske posode je iz **najboljšega aluminija snežnobela in desetletja trpežna.** Dobavlja se proti predplačilu ali povzetju.

Za cenik priložite Din 1·— v znamkah.
Inserat priložiti.
Ako bi ne ugajalo, se vzame radevolje nazaj.
Kovinska industrija (Metalindustrie) INŽ. J. & H. BOHL, Maribor, SHS Aleksandrova cesta štev. 6. 265-a
Najugodniji nakup je naravnost od tovarne!

IVAN ZAKOTNIK LJUBLJANA
MESTNI TESARSKI MOJSTER
DUNAJSKA C. 46
Telefon št. 379
Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.
Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
Parna žaga. 42-a **Tovarna furnirja.**

Najugodnejši nakup LESNIH izdelkov!
Otroški vozički, stoli za ležanje s podnožnikom, obroči za tekanje I. in II., okvirji za vezenje, sklopni stoli, deske za risanje, servisne taše, tintniki, palice za metle, jermenice (Riemenscheibe), okvirji, pisarniške opreme, vsakovrstna mizarska dela in notranja arhitektura.
3596a **Kompara i drug, Maribor,**
strojna izdelovalnica lesenih predmetov, Cesta na Brezje 17.

Kopalna sezija!

Kopalni čevlji Din 29·-
d. kopalni tricot od Din 55·-
d. kop. tricot s krilom od Din 115·-
Kopalni plašči za gospode, dame in otroke, najnovejši vzorci.
Najnižje cene!
Vse kopalne potrebščine!
Predno kupite, oglejte si zalogo pri
A. Šinkovec nasl. K. Soss
LJUBLJANA.

NARODNA TISKARNA
IZVRŠUJE TISKARSKA DELA V VSAKI MNOŽINI IN SICER: URADNE TISKOVINE CENIKE KUVERTE RAČUNE HRANILNE IN ZADRUŽNE KNJIŽICE POROČNA NAZNANILA VABILA CIRKULARJE VSTOPNICE ETIKETE MRTVAŠKA NAZNANILA LAVITKE IN ČASOPISE IN VSA V TISKARSKO STROKO SPADAJOČA DELA OKUSNO IN CENO IN NAROČILA SPREJEMA TUDI NARODNA KNJIGARNA PREŠERNOVA ULICA ŠTEVILKA 7
TELEFON ŠTEV 309
LJUBLJANA KNAFLJEVA UL. 5

HAVRE-NEW YORK samo šest dni čez morje.
108-a **Francoska linija (French Line.)**
Cie. Gle. Transatlantique in družba Chargeurs Reunis za pomorske vožnje
v severno in južno Ameriko, Avstralijo ter Kanado

Ekspresni parniki: „Paris", „France", „de Grasse".
Vozne listke in tozadevna pojasnila daje:
Ivan Kraker
zastopnik v Ljubljani
Kolodvorska ul. 41

POZOR!! **POZOR!!**
Najceneje se oblačite edinole pri Konfekcijski tovarni
FRAN DERENDA & CIE.,
Ljubljana, v detajlni prodajalni na Erjavčevi cesti 2 nasproti Dramskega gledališča!
Tam dobite raznovrstne letne pralne obleke za gospode že od Din 180·—, lister sukniče od Din 200·— in otroške oblekce pa že od Din 65·— naprej.
Obiščite in prepričajte se o nedosegljivo nizkih cenah!!!

Učenca
zdravega, iz poštene hiše in z zadostno šolsko izobrazbo
sprejmem v trgovino z mešanim blagom
Janko Končar, Litija. 3697a

Tovarniška zaloga
pohištva
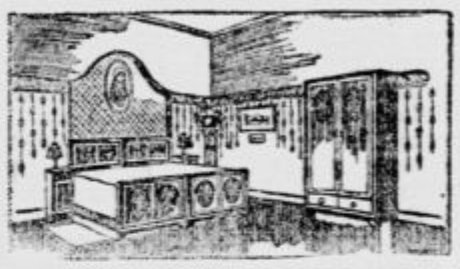
od najfinejše do najpreprostejše opreme po izredno znižanih cenah se dobi pri
ANDREJ KREGAR, tovarna pohištva,
ŠT. VID nad LJUBLJANO, (nasproti kolodvora Vižmarje). 280a

Erman & Arhar
Splošno mizarstvo ter izdelovanje žalnzij, rolojev i. t. d.
St. Vid nad Ljubljano - Slovenija.
Izdelujemo:
lesene roloje „System Esslinger" in „System Klett", lesene žaluzije v raznih barvah na trakove in verižice ter platnene in gradl-žaluzije iz prvovrstnega materijala.
Sprejemamo tudi vsa tozadevna popravila.

Mož: Ločitev zakona
je neizogibna, ako dobim v jedi še enkrat ščurka!
Žena: Bog! Saj mi pijejo ščurki že ves čas kri. Pa kaj pomaga, če pa ni sredstva zoper nje!
Mož: Prej ga res ni bilo. Toda koncesionirani zavod **„Pana" v Ljubljani na Poljanski c. 12** je iznašel sredstvo, ki pomori brez vsake nadležnosti in brez vseh posledic vse ščurke, miši in podgane. Pojdi ali pa piši takoj tja!

Hotel „BRISTOL" Beograd
V bližini železniške postaje. Hotel prvega reda, :-: primerna čistost in prvorazredna kuhinja :-:
CENE ZA SOBE:
Soba z eno posteljo Din 51, 59 in 64.
Soba z dvema posteljama Din 75 in 85.
brez vsakršnih dodatkov, razven občinske takse.
3627a Hotelirja **Popara i Ratiborović.**

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—.

Ženitve, dopisovanje ter oglasi strogo trgovskega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—.

Prireditve

Danes v nedeljo 5. julija priredi «Kolizejski oder»
kresno veselico
v restavraciji pri «Levu» (Gosposvetska cesta) združeno s petjem, expresno šaljivo pošto in plesom. 1496

Obrt

Mesnico
s klavnico, oddam takoj v najem v Mali vasi št. 33 pri Ljubljani. — Marija Šnoj. 14911

Bičevnike
(koprivovce) prave tržaške, naravne, pletene in politirane izdeluje in priporoča Delavnica tržaških bičevnikov v Kranju, Slovenija. 14853

Vulkanizira
vse vrste gumija parna vulkanizacija P. Škafar v Ljubljani, Rimska cesta 11. 270

Pekarna
s stanovanjem, v predmestju Ljubljane, se pod ugodnimi pogoji odda v najem. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Pekarna in stanovanje». 15188

Slaščičarna
in medičarna, v večjem prometnem mestu, na glavnem trgu, z lepo opravo, pripravno tudi za zajtrkovalnico ali drugo trgovino, se radi družinskih razmer proda. Ponise pod «Slaščičarna - medičarna 7454» na upravo «Jutra». 15386

Pouk

Profesor
matematike, pripravlja za ponavljalne izpite proti nizkemu honorarju. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Vestno-uspešno 7354». 15256

Sezijske tečaje
za one dame, katere se radi pomanjkanja časa ne morejo udeleževati rednih sezijskih tečajev, otvorim dne 10. t. m. Pri teh tečajih se lahko plačuje honorar dnevno, da se nudi obisk tudi manj premožnim — Konc. učni zavod za izdelovanje damskih klobukov A. Vivod - Mozetič v Ljubljani, Pred Škofijo 21, II. nadstr. 15624

Absolvent realke
želi inštrukcije. Naslov v upravi «Jutra». 15258

Strojepisje
državno konces. zasebno pisališče. Gita Petač, Ljubljana. Valvazorjev trg 6. pritličje. 15389

Službe (dobe)

Dama
izvežbana v trgovstvu, z dobro naobrazbo, srednje starosti, čedne zunanjosti, z dostojnim in finim nastopom, samostojna in neodvisna, pridna in poštena, se sprejme. Prednost imajo ljubiteljice otrok in kdo znaje gospodinjstvo. Hrana in stanovanje v hiši. Ponudbe z navedbo starosti, dosedanjega življenjskega poteka, s sliko, ki se vrne, pod šifro «Trajna eksistenca» na upravništvo «Jutra». 15115

Okrajne zastopnike
za Kamnik, Logatec, Kranj, Radovljico, Škofjo Loko, Kočevje, Krško, Brežice, sprejme takoj pod zelo ugodnimi pogoji, večja zavarovalna družba. — Gospodje ali tvrdke, ki so dobro vpeljane, in so zmožne prevzeti organizacijo cenega okraja, naj pošljejo ponudbe pod «Agilen» na «Publicitas», d. d., oglasni zavod v Ljubljani, Šelenburgova ulica štev. 7/II. 14923

Mehanika
prvovrstno moč, sprejme Florjančič, Ljubljana, Šelenburgova ulica. 14706

Nameščenci
vseh vrst lahko dobe v najkrajšem času službo v Sloveniji, Hrvatski ali kje drugje. — Obrnite se samo takoj na Oglasno-Namjestbeni Odsjek «Delta-Stan», Zagreb, Ilica 11. 15378

Kuharico
(Küchenmädchen) perfektno in samostojno, iščem takoj (za dan) za mesec dni. — Naslov pove uprava «Jutra» 15144

Blagajničarka
izučena trgovine, solidna in poštena, se sprejme v trgovini Lud. Kuharič v Ormožu. 15158

Učenec
se sprejme v manufakturno trgovino Franjo Majer v Mariboru. 15349

Prikrojevalca
za otroška dela, dobrega in samostojnega, se sprejme proti dobri plači. — Kurjen mora biti v vseh krojaških delih. Ponudbe pod «Krojač-prikrojevalec» na upravo «Jutra». 15225

Dobra strojepiska
za domači denarni zavod, se išče proti dnevnemu honorarju s takojšnjim nastopom. Ponudbe na poštni predal štev. 4, Ljubljana. 15318

Deklico
pridno in pošteno, se sprejme kot učenko v boljšo trgovino z mešanim blagom na deželi. Naslov pove uprava «Jutra». 15374

Likarica
dobro izvežbana, se sprejme. Prednost imajo tiste, ki so bile že zaposlene pri kaki industriji perila. — Plača po dogovoru. Naslov pove uprava «Jutra». 15351

Trgovski pomočnik
špecerijske stroke, agilen in dober detajlist, sposoben tudi za potovanje, z znanjem slov. in nemškega jezika, vojaščine prost, se sprejme. Ponudbe s točnimi navedbami dosedanjega službovanja, na upr. Jutra pod šifro «Stalno mesto». 15250

Pletilke
dobro izučene posebno za volnene izdelke, sprejme tovarna pletenin Franzl, Privoz 10. Prijave v ponedeljek in torek dopoldne. 15185

Potnik
ki bi prevzel še par dobro idočih predmetov malenkostne teže, se išče takoj. Naslov pove uprava «Jutra» 15181

Ob zaključku šolskega leta se sprejme
vajenec
v metal. laborat. — Reflektanti s 3—4 sred. šolami naj pošljejo ponudbe pod šifro «Vajenec metal. lab.» na upravo «Jutra». 15434

Mizarski pomočnik
kateri bi se izučil parketarstva in vajenec, se sprejmeta. Ferdo Primožič, mizar in parketar, Trnovski pristan 4. 15406

Čevljarski pomočnik
se takoj sprejme na Prulah (pri mostu) pri g. A. Brajerju. 15612

Trgovski potnik
za lukrativni artikel, se takoj sprejme. Kolekcija je lahka in majhna. — Ponudbe s fotografijo in curiculum vitae na upravo «Jutra» pod «Zagreb». 15393

Reducirani uradniki
in vpokojenci, pozor!
Trgovsko podjetje v Ljubljani nudi ugodno priliko sposobnim in naobraženim reflektantom znatnega zaslužka. — Resni ponudniki, ki imajo primeren nastop in so sposobni za vnanjo službo, naj pošljejo ofert na upr. «Jutra» pod šifro «Sposoben posredovalec». 15295

Kinooperater
mlajša, dobra moč, se išče za takoj. — Dopise z zahtevami na naslov: Kino «Jadran», Bled. 15151

Brivski vajenec
ki se je že učil in zna nekoliko že delati, se takoj sprejme. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov v upravi «Jutra». 15574

Prodajalko
zmožno primerne kavcije, se sprejme za vodstvo podružnice. Ponudbe na upr. «Jutra» pod značko «Podružnica 7692». 15564

Brivski pomočnik
polnoleten, se sprejme v Ljubljani. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Brivec 7672». 15513

Pekovskega vajenca
iz dobre hiše, sprejme takoj pod ugodnimi pogoji, z vso oskrbo, Matija Senekar, pek. mojster, Slatina-Radenci. 15514

Strežkinja
za vsa hišna dela, od 6. do 20. ure na dan, se išče Mesečna plača 300 Din in hrana. Naslov pove uprava «Jutra». 15512

Učenec
s potrebno šolsko izobrazbo, za špecerijsko trgovino v Ljubljani, se sprejme takoj. Naslov pove uprava «Jutra». 15484

Postranski zaslužek
do 3000 Din mesečno se nudi damam, katere imajo sposobnost med ženskim svetom za prodajo modernega nakita. Ozira se samo na resne osebe izven Ljubljane. Za odgovor je priložiti znamko za 5 Din. — «Mangart», poštni predal 43 Ljubljana. 15483

Učenec
poštenih staršev, s primerno šolsko izobrazbo, se sprejme ob lastni oskrbi v manufakturno trgovino v Ljubljani. — Ponudbe pod «Ljubljana 12». 15536

Provizij. potnika
za toaletne predmete itd. išče novo podjetje. Cenj. ponudbe z navedbo referenc ali kavcije na upravo «Jutra» pod «Agilen 7654». 15533

Službe dobijo
za neko podjetje v Ljubljani: 1 knjigovodja (knjigovodkinja), zanesljiva moč s prakso. Zahteva se znanje dvojnega knjigovodstva, bilance, strojepisja, slov. in hrvaščine. V ponudbi naj se navede zahtevana mesečna plača pri lastni oskrbi. — Istotam se sprejmejo: 1 delavec za vsa dela, kakor tudi za embaliranje poštnih in žel. pošiljk; 1 delavka za vsa dela, osobito pa za čiščenje prostorov, posode in steklenic. — V ponudbi je navesti plačo ki se zahteva na dan pri lastni oskrbi. — K ponudbam ni potrebno prilagati znamk za odgovor, ker se bo odgovorilo le onim, kateri pridejo v prvi vrsti v poštev. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Trajno 655». 15581

Odda se mesto stalne kontoristinje
zmožne slov. in nemškega jezika v govoru in pisavi. Sprejme se event. tudi začetnica. Ponudbe pod šifro «Vestna 7622» na upravo «Jutra». 15425

Železninar
perfekten v slov. in nemški korespondenci, se takoj sprejme. Ponudbe pod «Z navedbo plače» na upr. «Jutra». 15327

Gospodinjo
event. tudi z 1 otrokom, išče inteligenten samostojen gospod. Ponudbe pod «Gospodinja» na reklamno pisarno Florenini, Trbovlje 15397

2 kroj. pomočnika
dobro izvežbana, sprejme Mlakar, Grbičeva ulica 9 (Trnovo). 15609

Več krojačic
spretnih, sprejme damski salon Mlakar, Grbičeva ul. št. 9 (Trnovo). 15604

Kuharica
za gostilno, pridna poštena, samo prvovrstna moč, se išče. Naslov pove upr. «Jutra». 15606

Službe (iščejo)

Knjigovodja
in korespondent, absolutno samostojen bilancist, s 14letno trgovsko, hranilnično in bančno prakso, vešč slovenske in nemške korespondence, išče primerno mesto — tudi kot skladiščnik — najraje na deželi. Službo lahko nastopi takoj ali pozneje. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Zanesljiv 1889». 15113

Blagajničarka
ki bi pomagala tudi v trgovini, išče mesta. Naslov v upravi «Jutra». 15294

Gospodična
s petletno magistratno in petletno notarsko prakso, vešča vseh tozadevnih pisarniških in zemljiškoknjižnih del, z izvrstnimi priporočili, išče primerne službe za takoj. Ponudbe na upr. «Jutra» pod značko «Zanesljiva 7570». 15308

Knjigovodja
in korespondent, absolutno samostojen bilancist, vešč slov. in nemške korespondence, s 14letno trgovsko, hranil. in bančno prakso, išče primerno službo, najraje na deželi. — Nastopi lahko takoj ali pozneje. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Zanesljiv 1889». 15328

Potnik
dobro vpeljan, bi rad prevzel mesto v kako drugo trgovino. Naslov pove upr. «Jutra». 15241

Blagajničarka
s pisarniško prakso, vajena tudi v trgovini, želi kakršnokoli mesto. Nastopi lahko od 1. avgusta dalje. Ima 5 let prakse. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Pridnost 7334». 15228

Gospodična
izučena v vezenju in šivanju, želi mesta k otrokom ali kjer bi se naučila kuhati. Ponudbe na podružnico «Jutra» v Mariboru pod šifro «Plača postranska stvar». 15203

Pisarniška moč
s trgovsko prakso, vešča slovenskega, srbohrvatskega in nemškega jezika, želi mesta kot skladiščnik ali kaj sličnega. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Zanesljiv 7621». 15426

Absolventinja
drž. dvoraznedne trgovske šole, ki obvlada slovenski, nemški, srbohrv. in deloma italijanski jezik, želi mesta. Verzirana v računstvu, knjigovodstvu, korespondenci, perfektna stenografinja v nemškem, slov. in srbohrvatskem jeziku ter hitra strojepiska. Plača minimalna. Gre kamorkoli. — Ponudbe na upravo «Jutra» v Mariboru pod «Marljiva» 15631

Kuharica
išče takoj službe k samski osebi kot gospodinja ali na gostilno kot samostojna kuharica. Zna tudi šivati. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Varčna 7654». 15479

Vdova
stara 32 let, vestna in zmožna vsega gospodarskega dela, perfektna šivilja in izvrstna kuharica, želi premeniti službo gospodinje k starejšemu gospodu ali majhni obitelji. Naslov v upravi «Jutra». 15397

16letni deček išče mesto
pekovskega vajenca
z vso oskrbo. Naslov pove uprava «Jutra». 15480

Šivilja
prevzame krpanje perila in moške obleke. Gre tudi na dom. Naslov pove uprava «Jutra». 15610

Služkinja
za vse, predvsem pa da bi se priučila boljši kuhi, išče mesta s 15. julijem. Naslov pove uprava «Jutra» 15499

Natakarica
začetnica, išče stalno mesto. — Naslov v upravi «Jutra» pod «St. 2229/7653» 15478

Bančni uradnik
bilancist, knjigovodja, korespondent — vešč vseh bančnih, industrijskih in trgovskih poslov, sprejme v svojem prostem času sestavo bilanc in vpeljavo knjigovodstva. — Cenjene ponudbe pod šifro «Knjigovodja 7650» na upravo «Jutra». 15432

Inteligentna gospa
želi primernega mesta. — Event. tudi samo za popoldanske ure ali gotove dneve v tednu. Ponudbe pod «V. K. 7683» na upr. «Jutra». 15329

Potnik
ki je vpeljan po celi Jugoslaviji, želi sprejeti še nekaj zastopstev. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Takoj 1925». 15376

Slaščičar
mlad, želi premeniti dosedanje mesto. — Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «St. 1052/7725». 15398

Deklica
ki opravlja vsa dela in zna tudi kuhati, išče mesta pri majši družini. Naslov v upravi «Jutra». 15600

Kovinski strugar
zmožen tudi strojnoključavničarskih del, išče službe, ali prevzame tudi reparaturno delavnico kot vodja v kakšni tovarni. Ponudbe z navedbo plače na upravo «Jutra» pod «Izkušen 7708» 15392

Prodam

Bele filc klobuke
v bogati izbiri priporoča M. Jeglič, modistinja v Slomškovi ulici štev. 27.

Klobuki! Slamniki!
Popolna razprodaja
zaradi opustitve trgovine. Samo do konca julija t. l. Trgovina A. Krejči, Wolfova ulica 5. 14.894

Stelaže in predali
za špecerijsko trgovino, zelo ugodno naprodaj. Spodnji del dolg 287 cm. širok 50 cm, visok 141, z 21 predali in 7 oddelkov za kavo, riž itd. — Zgornji del 210 cm dolg, širok 42 cm, visok 120 cm, s 35 predali. Edvard Dolenc v Kranju. 15156

Dvokolesa, motorje

otroške vozičke in pneumatiko, najceneje prodaja na obroke «Tribuna» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta 4. Ceniki franko. 299

Železne postelje
zložljive, z mrežo, 325 Din; žimnice in morske trave po 200 Din; posteljne mreže, otomane, divane in tapetniške izdelke, ima v zalogi najceneje Rudolf Radovan, tapetnik, Krekov trg št. 7. 14302

Fotoaparat
10 × 15, Goerz in povečalni aparat, se proda. — Naslov pove uprava «Jutra» 15291

Tovorni avto
znamke «Fiat», v zelo dobrem stanju, se ugodno proda. Pripraven predvsem za trgovce, ki posečajo sejme, Josip Rapš, Toplice na Dolenjskem. 15317

Tekstilbazar
Ljubljana, Krekov trg 10, I. nadstr.
prodaja:
FROTIRJE, KREPE, DELENE, CEFIRJE, MIZNE PRTE itd.
po vnovič ZNIŽANIH CENAH.
15400

Moško kolo
se proda. — Pojasnila daje vratar pivovarne «Union». 15239

Spalnica, jedilnica
in velika pisalna miza, dobro ohranjena, se proda. Naslov pove uprava «Jutra» 15233

Traverse
vseh dolžin in velikosti, so ugodno naprodaj. Pojasnila daje «Stavbna družba, d. d.» v Ljubljani, Levstikova ulica. 15180

Smrekove škorje in stavbnega lesa
imam več vagonov na razpolago. Ponudbe pod šifro «Stavbna zaloga» na upravo «Jutra». 15364

Mleko za dojenčke
lastnih krav, prodaja hotel Strukelj. 15354

Vrtne stole
že pleskane, ugodno proda hotel Strukelj v Ljubljani. 15372

Spalno opravo
solidno izdelano, iz trdega lesa, poceni proda Fr. Šober, tapetnik, Rožna ul. 5. 15354

Elektr. lestenec
(luster), se po primerni ceni proda. — Kje, pove uprava «Jutra». 15261

Knjigo
«Die Frau als Hausärztin» prodam za 300 dinarjev. Naslov pove uprava «Jutra» 15615

Pletilni stroj
št. 6, dobro ohranjen, se po izredno nizki ceni proda Naslov pove uprava «Jutra» 15633

Psiha
otroška posteljca in vozička, naprodaj. Kje, pove uprava «Jutra». 15634

Doprsna soha
naravna velikost (terakota) s stebrom (jesen), se zelo ugodno proda. Primerna je za velesejem ali sploh izložbo. Vprašati pod šifro «Jesen 7705» na upr. Jutra 15396

Pisalni stroj
dobro ohranjen, se proda. Naslov pove uprava «Jutra» 15393

Dirkalno kolo
malo rabljeno, proda I. Podhoj, trgovec, Sv. Petra cesta. 15391

Otroški voziček
se po nizki ceni proda Cesta na južno železnico, ruska baraka, soba št. 15. 15390

E 600/24—25. 15248

Dražbeni oklic.
Na podlagi sklepa z dne 10. oktobra 1924 S 6/24/56 se odredi v Slov. Bistrici
na dan 25. julija 1925 ob 9. uri dopoldne javna sodna dražba
v konkurzni skladu «Bistrice», prve jugoslovanske tovarne za gumbe in kovinske predmete, družbe z o. z. v Slovenski Bistrici, spadajočih industrijskih izdelkov, kakor galalitnih, biserniih, roženih in kovinastih gumbov ter raznega galanterijskega blaga, cenjenih na 101.855 Din 50 p.
Za dražbo so merodajna določila §§ 277 in 278 i. r.
Cenilni zapisnik je vpogled med uradnimi urami pri podpisanem sodišču in na dan dražbe.
Premičnine, navedene v cenilnem zapisniku se lahko vpogledajo v Slovenski Bistrici.
Okr. sodišče v Slov. Bistrici, oddelek II, 26. junija 1925.

Različno pohištvo:
plišasta garnitura (divan z 2 foteljiv), jedilna omara, miza, stoli, preproge, malenkosti, postelja, omara, prvovrstni klavir itd., se proda v Celju, Prešernova ulica štev. 3/I (od zadaj). 15047

Klubska garnitura
lepa, iz dobrega usnja (govedina), mahagonasta postelj in čedna predsobna omara, vse skoraj novo, se radi odpotovanja proda na Resljevi cesti štev. 31/II. 15503

Stroj
za šimna kolena, dobro ohranjen, proda za polovično ceno Marija Belec v Kranju. 15555

Sokolski kroj
in banja za sedeti, se proda. Kje, pove upr. «Jutra» 15507

Čevlje
po čudovito nizki ceni prodaja doma in po sejmih Travnik Franc, čevljarstvo v Trebnjem. Moške in ženske boks čevlje od 175 do 212·50 Din, močne delavne čevlje po 200 Din. Prodaja tudi sandale iz finega boksa z močnimi podplati ter zanesljivo domačega izdelka. Naročila se točno in solidno izvršujejo. Trgovcem še popust. — Kdor se želi dobro in poceni obuti, naj si zalogo ogleda. — Istotam se sprejme vajenec. 15517

Da, biti milijonar je lahka stvar, a milijonar — postati, to gre le z «Jutrovimi» inserati!

Stiskalnica
za izdelovanje umetnih satnic, je naprodaj. — Kje, pove uprava «Jutra». 15324

Pohištvo
Zadruga mizarjev «Lipa» v St. Vidu nad Ljubljano, daje pohištvo tudi na obroke. — V zalogi ima več spalnic iz trdega in mehkega lesa, jedilnice, kuhinje itd. — Kupi in ogleda se lahko tudi ob nedeljah. — Pišite po cenik. 15519

Spalnico
češnovo, politirano, z ovalno psiho, proda za 5000 Din Tomo Jeglič, mizar v Trebnjem. 15515

Po nizki ceni
prodam: daljnogled znamke «Zeiss», dobro ohranjeno sedlo, voz zapravljivček, malo diro, novo okno 110 × 160 ter par polken za nova okna. — Naslov pove uprava «Jutra» pod značko «Poceni 250». 15501

Motorno kolo
«Indian», malo rabljeno, se proda. — Naslov pove uprava «Jutra». 15567

Motorno kolo
dobro ohranjeno, 4 HP, se po zelo nizki ceni proda na Šelu št. 49. 15531

Smrekovo lubje
(čreslo) zmleto in v kosih, več vagonov naprodaj. — Ponudbe z navedbo cene je poslati na upr. «Jutra» pod šifro «Zdravo blago». 15543

Pletilni stroj
št. 10/38, se jako ugodno proda. Naslov pove uprava «Jutra». 15545

Radi selitve
se v Rebru št. 11 ugodno proda pohištvo spalne sobe in kuhinje. 15558

Špecerijska stelaža
velika, s predali za moko, se proda. Ogleda se lahko v skladišču «Balkan» na Dunajski cesti. 15582

Betonske stopnice
nove, 18 kom., 1·90 dolge, se ugodno prodajo. Naslov pri vratarju hotela Union. 15584

Nova cela oprema
za spalnico, se ugodno proda. Naslov pove upr. «Jutra». 15585

Foto kamera
sklopna, dvojni anastigmat «Goerz», s stojalom in potrebščinami, se proda za 800 Din. Naslov pove upr. «Jutra». 15607

Najnovejša iznajdba!
Brez kvarjenja blaga **kemično snaženje** in vsakovrstno **barvanje oblek**
ANTON BOC
Ljubljana, Selenburgova ul. 6 I. nadstr. Glince-Vič 46.

Priložnosti

Trgovina z žitom
«Žetva» v Šisku, priporoča svojo zalogo koruze, fižola, ovsa in pšenice, po najnižji dnevni ceni. Brzojavni naslov: «Žetva», Sisak. 15150

Kupim

Fižol vseh vrst

suhe gobe, repno seme, kumna, mravljinčna jajca in druge predelke, kupuje Sever & Komp. v Ljubljani. — Cene sporočamo na zahtevo. 14951

Malo pisalno mizo
kupim. Ponudbe na upravo «Jutra» pod «Takoj 7646». 15465

Les!
Tesani, rezani in okrogli les, drva in oglje ponudite tvrdki «Agako», Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 27. — Rabimo tudi večje množino jelovih hlodov za celulozo (Schleifholz) obeljenih v dolgosti 1.05 do 1.08 m, premer 10—35 cm. 15348

Kostanjev les
za tanin zopet kupujem za našo tovarno — samo iz dolenjskih postaj. Pošljite ponudbe z navedbo množine in cene za franko vagon nakladalne postaje. — Rudolf Zore, Ljubljana. 15483

Posest

Enodružinska hiša
ali vila v Ljubljani, vsaj 6 stanovalnih prostorov, se kupi. Cena okoli 150.000 D. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «M. M. 7456». 15604

Srednje posestvo
se vzame takoj v najem s pridelki, proti odkupu ali brez pridelkov. Naslov pri podružnici «Jutra» v Mariboru. 15637

Malo posestvo
lepo urejeno, v Novi vasi, Sp. Radvanjska cesta 22 pri Mariboru, pol ure od glavnega trga, se proda. Stanovanje kupcu takoj na razpolago. 15631

Enonadstropna hiša
s 3000 m² velikim vrtom ob Savinji v Celju, naprodaj. Stanovanje na razpolago. — Nadaljna pojasnila daje g. Anton Štern, Celje, Gosposka ulica 26. 15396

Enonadstropna hiša
z vrtom, v Rožni dolini, se ugodno proda. Stanovanje kupcu na razpolago. Naslov pove uprava «Jutra» 15297

Lepa kmetija
hiša, hlev za 8 glav živine, šupa, svinjaki, lep kozolec, poleg hiše sadni vrt, se proda. Posestvo leži tik ceste in cerkve v najlepši ravnini v bližini gozda. — Cena z živim in mrtvim inventarjem vred 200.000 Din; v slučaju takojšnjega plačila nudim tudi popust. Naslov pove uprava «Jutra» 15330

Prodam vilo
dvostanovanjsko, ki ima 3 velike svetle kleti in pralnico, posebej zidane drvarnice in delavnico, ki se z majhnimi stroški lahko spremeni v stanovanje. — Pri vili je tudi vrt s toplo gredo. Vič-Glince, cesta II št. 4, Fr. Črnagoj. 14779

Žaga s posestvom
Radi bolezni prodam lepo hišo z elektr. napeljavo, vodovodom, gosp. poslopji in žago — napravi se lahko tudi mlin — 28 ha zemlje (od tega 11 ha lepega gozda), ves poljski inventar, 4 krave in dva konja. Vse ob okr. cesti, 20 minut od trga in kolodvora. Cena 400.000 Din. Naslov pove uprava «Jutra» 15623

Majhna hiša
v Mariboru, se poceni proda — Stanovanje takoj prazno. Naslov pove upr. «Jutra» v Mariboru. 15634

Vsled smrti
prodam manjše posestvo na glavni cesti Zagreb—Zidani most, 15—20 minut od kolodvora Brežice. Novo urejena zidana pritlična hiša z gospodarskim poslopjem, vrtom, 1 oralom zemlje — vse zasejano in obdelano. Hiša je zelo primerna za gostilno ali trgovino. Cena 55.000 Din. Kupec se lahko takoj vseli. — Franjo Kos, Karlovac, Banja br. 120. 15559

Enonadstropna hiša
lepa, z velikim sadnim in zelenjadnim vrtom, dvema njivama in gozdom, se proda v Žalcu. Dopise na podružnico «Jutra» v Celju pod značko «Krasni dom». 15247

Enonadstropna hiša
s 6 stanovanji, skladiščem, delavnico, lepo kletjo in dvoriščem, se proda v Ljubljani. Naslov v upravi «Jutra». 15620

Hišo v Ljubljani
s takoj prostim stanovanjem 3—5 sob, kupim za 100.000—200.000 Din. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Dobro ohranjena 7666». 15481

Družinsko hišo
z vrtom, prodam takoj po ugodni ceni. Naslov pove uprava «Jutra». 15502

Kupci, pozor!
Hišica z vrtom in mizarsko delavnico ter vsem inventarjem je naprodaj. Kupec se lahko takoj vseli Cena jako ugodna. Vpraša se v Zgornjih Stožicah 84. 15587

2 hiši v Studencih
pri Hrastniku, naprodaj. — Prva z zelenjadnim vrtom in trto 27.000 Din; druga z zelenjadnim vrtom, trto in velikim živinskim hlevom 25.000 Din. 10 minut od rudnika, na lepi sončni legi. — Istotam se proda tudi več stavbnih parcel na prometnem kraju ob glavni cesti, 15 minut od rudnika. — Več pove Joža Tratnik, Trbovlje II. 15394

Prodam hišo
z gospodarskim poslopjem, vrtom sadonosnikom in njivo. — V hiši je dobro idoča gostilna. — Pojasnila daje Franc Koropec v Konjicah. 15414

Kdor želi
kupiti lepo vilo v Ljubljani za 175.000 Din, imeti udobno stanovanje z vrtom ter uživati svež zrak, naravo in mir, naj se čimprej zglasi. Naslov v upr. «Jutra». 15595

Lokali

Trgovina meš. blaga
starorazna, ob prometni cesti, se z vsem inventarjem, pod zelo ugodnimi plačilnimi pogoji poceni proda. Stanovanje takoj na razpolago. — Pojasnila daje K. Werli v Cerknici. 15011

Gostilno
iščem v najem ali na račun, tudi na deželi. Karel Kos, Maribor, Klavnška št. 12. 15117

Trgovski lokal
s prostorom za kladiščem, v najem «Vzajemne posojilnice» ob Miklošičevi cesti, se s 1. avgustom 1925 odda v najem. Pojasnila je dobiti pri ravnateljstvu posojilnice. 15260

Prostor
za delavnico za mirno obrt, iščem v sredini mesta. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Delavnica 7645». 15466

Lokal za pisarno
1—2 sobi, v sredini mesta, se išče. Cenjene ponudbe pod «Lokal za pisarno» na upravo «Jutra». 15444

Trgovski lokal
v sredini mesta, se išče. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Lokal takoj». 15440

Trgovski lokal
z manufakturo, v Ljubljani, se pod prav ugodnimi pogoji proda. Ponudbe pod «Ugodno 7580» na upravo «Jutra». 15325

Lokal
s stranskimi prostori, prikladen za vsako obrt ter stanovanje, obstoječe iz 1 sobe in kuhinje, oddaljeno pol ure od glavne pošte, se takoj odda. Pismene ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Blizu Ljubljane». 15189

Skladišče
v sredini mesta, se odda s 1. avgustom. Naslov v upravi «Jutra». 15616

Trgovina
mešanega blaga, se s stanovanjem odda. Cenjene ponudbe na upr. «Jutra» pod značko «Dežela 7620». 15427

Za delavnico
iščem primeren prostor v mestu za mirno obrt. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Sčetarstvo 7663» 15485

Gostilno
dobro idočo, vzamem v najem. Ponudbe na upravo «Jutra» pod značko «Prometna 7112». 15532

Stanovanja

Dve prazni sobi
s kopalnico, ali kompletno majhno stanovanje, se išče v centru mesta v novi ali stari hiši, proti najboljšemu plačilu. Ponudbe pod značko «Samec» na upravo «Jutra». 15289

Veletržec
išče manjše kompletno stanovanje za ureditev samskega doma. Centrum mesta in stalnost pozor. — Event. se da odškodnina ali plača za delj časa naprej. Ponudbe z opisom lege stanovanja in označbo najemnine pod šifro «Veletržec» na upravo «Jutra». 15270

Stanovanje
2—3 sob z vsemi pritiklinami, se išče za takoj ali za pozneje. Najemnina postranska stvar. — Ponudbe pod šifro «Udobnost» na «Publicitas», d. d., oglasni zavod, Selenburgova 7/II. 15327

Sobo
v sredini mesta — lepo opremljeno, z 2 posteljama in souporabo kuhinje, oddam za mesec julij, avgust in september. Naslov pove uprava «Jutra». 15322

Čedno sobo
z vso domačo preskrbo — razen hrane — s posebnim vhodom in električno razsvetljavo, iščem za mesec avgust pri solidnih domačih ljudeh. Ponudbe pod «Trgovec 7515» na upravo «Jutra» do 10. t. m. 15197

Na stanovanje
in hrano, se sprejme gospod. — Sredina mesta in električna razsvetljava. — Istotam se sprejme gospod samo na hrano. Naslov v upravi «Jutra». 15448

Majhna družina
išče primerno stanovanje. Plača po dogovoru. Naslov v upravi «Jutra». 15445

Svetlo prazno sobo
s souporabo kuhinje, v sredini mesta, se išče za 1. oktober t. l. ali kasneje. Najemnina se plača tudi za delj časa naprej. Cenj. ponudbe na upr. «Jutra» pod «M. P. 1903». 15430

Prazno sobo
s posebnim vhodom, išče mirna gospodična s 1. avgustom. Ponudbe pod šifro «Mirna 7625» na upr. Jutra 15423

Sobo z 2 posteljama
oddam takoj 2 gospodičnama ali zakonskemu paru. Event. tudi z oskrbo, na razpolago tudi klavir. — Naslov pove uprava «Jutra» 15412

Zamenjam
moje lepo stanovanje 5 sob za stanovanje 3—4 sob. — Ponudbe na upravo «Jutra» pod šifro «Diskrecija zajamčena 7728». 15614

Samostojna dama
išče sobo, če mogoče s posebnim vhodom in elektr. razsvetljavo. Plača do 300 Din. Podnevi odsotna. — Naslov v restavraciji «Kolodvor». 15613

Opremljeno sobico
s hrano, odda s 15. julijem boljša gospa gospodični. — Naslov pove uprava «Jutra» 15409

Iščem stanovanje
1—2 sobi s kuhinjo. Ponudbe pod «Takoj 7550» na upravo «Jutra». 15306

Stanovanje
obstoječe iz 2—3 sob, z vsem komfortom, se išče. Ponudbe z navedbo cene pod «Stanovanje» na upr. «Jutra». 15579

Manjša soba
s hrano in popolno oskrbo, se odda. Istotam se sprejmejo 3 gospodje na dobro domačo hrano. Naslov v upravi «Jutra». 15347

Opremljena soba
z 2 posteljama, se takoj odda. Naslov pove uprava «Jutra». 15505

Opremljena soba
se takoj odda. Naslov v upravi «Jutra». 15508

Stanovanje
2 sob in pritiklin, v vili — stanovanje v novi hiši — novo hišo, 2 sobe in pritikline, v predmestju — več opremljenih sob od 200—600 Din in prazno sobo za 250 Din, odda «Posest», Sv. Petra c. 24. 15509

Gospod
se sprejme na hrano in stanovanje na Dolenjski c. št. 10/I. 15511

Mirna gospa
zelo solidna drž. uradnica, išče pri boljši rodbini v sredini mesta, zračno opremljeno sobo, po možnosti s posebnim vhodom. Cenjene ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Solidna soba 7661». 15486

Dve gospodični
se sprejmeta na stanovanje z zajtrkom — pri ženski osebi. Naslov pove uprava «Jutra». 15497

Naslovi stanovanj
za dijake, ozir. dijakinje, se dobijo pri ge. Likar na Poljanski cesti št. 87, vila Bergman. 15487

Stanovanje
obstoječe iz 1 velike in 1 majhne sobe, kuhinje, predsobe, jedilne shrambe, v II. nadstr., bližu trga sv. Jakoba, zamenjam z 1 sobo in kuhinjo v mestu Ponudbe na upravo «Jutra» pod «C. K. 7634» 15461

Kot sostanovalec
se sprejme trezen in pošten delavec. Plača 100 Din mesečno. — Naslov pove uprava «Jutra». 15553

Prazno sobo
iščem za takoj. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Soba 12». 15546

Stanovanje
v novi vili, z 2 sobama, kuhinjo, verando, shrambo in vodovodom, takoj na razpolago. — Naslov pove uprava «Jutra». 15548

Stanovanje
2—3 sob s pritiklinami, išče zakonski par za takoj ali tudi pozneje. Ponudbe na upr. «Jutra» pod šifro «Zračno stanovanje 7694». 15572

Mirna stranka
(2 osebi) išče v Ljubljani ali okolici kuhinjo in sobo, ozir. 2 sobi, s 1. avgustom. Plača do 7000 Din letno. Ponudbe se prosi na upravo «Jutra» pod značko «Mirna stranka 7707». 15304

Opremljena soba
lepa, s posebnim vhodom in uporabo kopalnice, v sredini mesta, se odda s 15. julijem solidnemu gospodu. Oglasiti se je od 11. do 13. ure. — Ženi Jelašić, Tavčarjeva (Sodna) ulica 1/II. 15459

Stanovanje
obstoječe iz 2 sob, kuhinje in kleti, z električno napeljavo, se odda proti polletnemu plačilu naprej. Naslov pove uprava «Jutra» 15605

Soba
v sredini mesta, s posebnim vhodom in električno razsvetljavo, se odda za mesec julij in avgust. — Naslov pove uprava «Jutra» 15602

Stanovanje
1—2 sob s kuhinjo, iščem v Sp. Šiški ali v mestu. Ponudbe na naslov: M. G., Ljubljana 7, Gasilska ul. 5 15632

Več stanovanj
odda in zamenja «Posredovalec», Sv. Petra cesta št. 23/I. 15

Glasba

Koncertne citre
popolnoma nove, poceni naprodaj. Naslov pove upr. «Jutra». 15316

3 nove harmonike
dvakrat uglašene proda po nizki ceni A. Prestor, pošta Gorenja vas, Slovenija. 15268

Harmoniko
čvrstno, trajno oglašeno, še novo, firme Lubas, prav lepega in izbornega glasu, s finimi in močnimi basi, se proda pri Štefanu, Ljubljana, Cesta v Rožno dolino 34. 15330

Pianino
dobro ohranjen, se proda. Naslov pove uprava «Jutra» 15388

Klavir
dobro ohranjen in 100 novih vrtnih miz, se proda. Naslov pove uprava «Jutra» 15601

Kratek klavir
dobro ohranjen, ceno naprodaj. Naslov pove upr. «Jutra». 15608

Živali

Par težkih konj
lepih, se proda radi nabave plemenskih kobil. Konja sta kostanjeve barve, eden 7, drugi 5 let star, po 174 cm visoka, lepo sparjena, zanesljiva v težkem ali lahkem vozu, povsem krotka, se ne bojita ne avta, ne vlaka. Posebno pripravna za kakega velikega trgovca ali graščino. Cena 20.000 Din. Naslov pove uprava «Jutra». 15177

Volčjo psico
importirano, 4 mesece staro, proda H. Drvenik, Ljutomer. 15470

Srno
in mlade lovske ptičarje, resaste, po zelo nizki ceni naprodaj v Novem Vodmatu št. 62. 15622

Lepa molzna koza
s kozliči, se proda v Štepanji vasi št. 50. 15325

Pes ovčar
11 mesecev star, dober zasledovalec, kakor tudi lep drug enak eksemplar, 1 leto star, 96 cm dolg in 65 cm visok, po nizki ceni naprodaj. Naslov v upravi «Jutra».

Pse
volčje pasme, 10 tednov stare, ima naprodaj F. Zorko, Bela cerkev pri Novem mestu. 15557

Razno

Sadne mline
z lahkim pogonom, preizkušene, izdeluje Rudolf Ravnikar, Radeče pri Zidanem mostu. 14090

Otroški vozički
dvokolesa, motorji in pneumatika, najceneje. Sprejemajo se vsa popravila — Prodaja na obroke. Cenik franko «Tribuna» F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Ljubljana, Karlovška cesta štev. 4 228

Izjava.
Podpisani izjavljam, da nisem več v nobenem oziru plačnik za mojo soprogo. Ivan Pičulin, prej Križe. 15626

Na dobro hrano
se sprejmejo 3 osebe. — Naslov pove uprava «Jutra» 15628

Zamenja se
zelo dobro Bougg voz z dobro pneumatiko gig in konj s celokupno opremo proti angleškemu motornemu kolesu od 3½P. S. navzgor. Prednost imajo B. S. A. — E. Zisserl, trg., Studenci-Maribor. 15120

Radio
sprejemna stanica, kompl., nova in dobro ohranjeno moško kolo, se zamenja po dogovoru za motocikelj s priklopnim vozom. Cenjene ponudbe na upravo «Jutra» pod «Radiomotor 7325». 15216

Popolna oskrba!
1 ali 2 starčka se sprejmeta v popolno in dobro oskrbo do smrti, kateri zamore poslagati s 150.000 do 200.000 Din pri obrti in posestvu. Cenjene ponudbe je poslati na upr. «Jutra» pod šifro «Dobro oskrbljen». 15475

Primorko
16—18 let staro dekle, sirota ali revnih staršev, išče primorska družina brez otrok. Naslov pove uprava «Jutra». 15544

Živčno bolnim
in slabokrvnim nudim najboljše zdravilo: «Cvetlični med»! Val. Noč, Godešič st. 18, pošta Škofja Loka 15554

Za svojo se vzame
lepo, zdravo punčko brez staršev, staro 2—4 leta. Ponudbe na naslov: Cilli Rožič, Celje, Kralja Petra cesta št. 31. 15418

Pljuča!
Zdravniški zavod Sečovo (dr. Pečnik) na gori Janina, pošta Rogaška Slatina. Za lahke pljučne bolezni. Zdravnik! Prospekti 3 Din. 15363

Hotel «Triglav» na Jesenicah
nudi prenočišča, mrzla in gorka jedila ter izborna raznovrstna vina. 15378

Gospodinje!

Zahtevajte cenik in prospekt. Zahtevajte cenik in prospekt.
Za vkuhavanje je znamka «Weck» najboljša.
«FRUKTUS», Ljubljana Krekov trg 10. 15685

Umetne vezenine
vsakovrstne, se prevzemajo najceneje na dom. Naslov v upravi «Jutra». 15534

POTNIK
že izza predvojnih časov sposoben razpečevalec, ki govori in piše srbohrvatsko, nemško in madžarsko, potuje stalno in temeljito po vsej Jugoslaviji, išče zastopstvo boljše trgovske hiše. Dobre reference na razpolago. Ponudbe na Aloma Company v Ljubljani, Kongresni trg št. 3 pod šifro «Zanesljiv». 3696-a

Dva uradnika
samca, z absolvirano trgovsko šolo in nekaj prakse, trezna in zanesljiva, dobita stalno službo, v večji tovarni blizu Zagreba. Ponudbe s prepisi spričeval in zahtevki plače pod: **1 mesec poskus** na upravo „Jutra".

Kurje oči.
Najboljše sredstvo proti kurjim očesom
Claven
Claven je mast.
Varstvena znamka.
Skladišče v lekarnah in drogerijah ali pa naravnost iz tovarne in
glavnega skladišča
M. HRNJAK, lekarnar, SISAK.

Tvornica leda
u pogonu, prodaje se, eventualno i uredjaj zasebno.
Upitati:
Interreklam d. d.
gen. zastupstvo
Subotica,
Vojnovićeva ul 7.

Velika zaloga pohištva
Ernest Zelenka
Maribor
Šolska ulica št. 5.
Priporoča svoje izbrano zalogo vsakovrstnega pohištva in tapetniških lastnih izdelkov. Zaročenci imajo posebne ugodnosti.

Naprave za sesani plin
motorje na paro, bencin in presno olje in Diesel-motorje dobavlja v najkrajšem času
ing. Emil Plewa
Wien XVII. Wattgasse 70-80
Za takojšnjo dobavo:
naprave za sesani plin
12 16, 20, 25, 35, 45, 60, 70, 100 PS
stroje na paro in motorje
2, 3, 44, 6, 7, 15, 100—120, 250—400 PS
motorje na bencin
1—2, 4, 6, 8, 10, 12, 20, 30, 40 PS 91a
motorje na presno olje
5, 10 12, 20 PS

Javna dražba.

V torek dne 7. julija t. l. ob 8. uri se bo vršila pri **Okrajnem sodišču v Škofji Loki javna dražba lesnega industrijskega podjetja tvrdke Franc Caiari & brat.**

Prodalo se bo: 3690a

lepa vila z vrtom, industrijsko poslopje z moderno urejenimi žagami na električni pogon s pripadajočimi pritiklinami (dva kompletna polnojarmenika in sicer Tönnies 65 cm in Hoffmann 50 cm in več elektromotorjev), gospodarska poslopja, skladišča za les in obsežno zemljišče, pripravno za stavbe in razna skladišča. Vse leži tik železniške postaje Škofja Loka ter znaša najmanjši ponudek le Din 705.114.

Na dražbo pride najprej vila z vrtom ločeno in potem industr. poslopja in svet.

Tovarna v ljubljanski okolici sprejme starejšega 3668a
strojnega ključavničarja
zmožnega vseh v njegovo stroko spadajočih del in elektromontaže. Nastop čimprej. Služba stalna. — Ponudbe pod „Ključavničar" na upravo „Jutra".

Modni atelje
Zofija Gorjanc-Mahnič,
Kopitarjeva ulica 1, v bivši Mahrovi hiši

Cenjenim damam sporočam, da sem izstopila kot družabnica iz tvrdke Ž. Gorjanc & Co., Sv. Petra cesta in pod gornjim naslovom otvorila svoj atelje za klobuke. Imam vedno v zalogi najnovejše modele klobukov, priporočam se pa tudi za vsa popravila, ki jih bom izvrševala točno in solidno. Zahvaljujem se cenjenim damam za dosedanjo naklonjenost in se priporočam za naprej.
Spretnost in fin okus jamčita za dobro postrežbo.
Zofija Gorjanc-Mahnič.

Išče se
strojni ključavničar in strugar
najbolj sposoben. Prednost imajo oni, ki dobro poznajo električne instalacije. Obširne ponudbe s prepisi spričeval je poslati na: **Majdan „Venčac"** Arandjelovac (Srbija). 3653a

Prodaja hiš.

V smislu sklepa upniškega odbora se imata v konkurzno maso Odon in Amalija Kontny spadajoči hiši na vogalu Aleksandrove ceste in Beethovnove ul. prodati najboljšemu ponudniku.

Pismene ponudbe z označbo kupnine je vložiti najkasneje do 15. julija 1925. na roke upravnika konkurzne mase gosp. dr. Alojzija Kobala, odvetnika v Ljubljani, pri kojem se dobi tudi podrobna informacija.

V hiši se nahajajo veliki trgovski lokali in skladišča, ki bodo početkom prihodnjega leta prosti. Oferte morajo biti sestavljene tako, da so obvezne najmanje do 15. avgusta 1925. 3694a

Uprava konkurzne mase.

Razpis.

Županstvo trga Središče ob Dravi razpisuje ofertno licitacijo
za prodajo
občinskega mlina in žage s stiskalnico za olje, stanovanjsko hišo, gospodarskim poslopjem, vrtom in travnikom.

Pogoji so na vpogled med uradnimi urami v občinski pisarni.

Pismene ponudbe v zaprtih kuvertih z naslovom: „Ponudba za nakup občinskega mlina in žage v Središču ob Dravi" je vložiti najkasneje do vštetega 31. julija 1925. do 17. ure.

Županstvo občine trg Središče ob Dravi,
dne 30. junija 1925. 3660a

Prodajemo bukov gozd,

zrel za sečnjo, s sečnim dovoljenjem, preko 200 hektarov velik, z gozdarsko hišo, vse v Sloveniji. Gozd križa občinska cesta. Ceno gozdno delavstvo in vozniki v zadostnim številu v okolici na razpolago, bogato gozdno vsadje, najboljše mesto za žago, ugodni plačilni pogoji. 3670a
Direktne ponudbe pod **„Bukov gozd"** na upravništvo „Jutra".

Proda se:

1 *«Praga» tovorni avtomobil*, 3 tone tovorne teže, 30 HP, montiran z generatorjem na sesalni plin, z novim gumijem, popolnoma uporabljiv.
2 *polstabilna parna kotla*, eden s 25 m² površine za kurjavo, 8 atm. tlaka, potreben popravila; drugi s 45 m² površine za kurjavo, 8 atm. tlaka, potreben popravila.
1 *kompleten električni enofazni generator*, izmenični tok 2000 voltov napetosti, 25 amperov, 50 kw, A, 42 period.
2 *električna enofazna generatorja* (kot zgoraj), vendar potrebna popravila, tako da se zamore iz obeh sestaviti en kompleten generator. K temu kompletna (z instrumenti in stikali) mramorna stikalna plošča z 10 polji, okvirjem iz fason. železa imperoduktorjem in transformatorjem in 4 reostati.
12 *T. Zv. «Fetthülsen-Radsätze»* popolnoma novi 50 cm širine, premer koles 280 mm, 174 tkzv. «Hunterräder» 300 mm premera, 45 mm bušina.

Vprašanja poslati na
«Ugljenik Ladanje donje» d. d.
Maruševac. 3683-a

Ing. Igo Pehani
Mica Žiža roj. Lavrenčič
poročena
V Ljubljani 5. julija 1925.

Strogo prepovedano
je kopanje brez obleke
zato hitite glede nakupa
kopalne obleke k tvrdki
H. KENDA, Ljubljana.
Od Din 65·- naprej.

J. Stjepušin
Sisak

priporoča boljše tamburice, strune, partiture in ostale potrebščine za vsa glasbila. 40-a

Kontoristinja 3712-a
starejša moč, z večletno prakso, verzirana v vseh pisarniških poslih, spretna stenografinja in strojepiska se takoj **sprejme** v večje trgovsko podjetje v Ljubljani. Prednost imajo one, ki obvladajo tudi srbo-hrvaščino. Ponudbe na upr. „Jutra" pod „Pridnost".

Tehtnico bomo nosili v žepu!

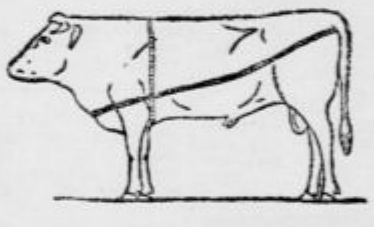

Konec je prevar pri prodaji živine na sejmu in v hlevu, kajti knjižica
„Določanje žive teže pri govedu brez tehtnice"
je že izšla — Dobi se v vseh knjigarnah. — Po pošti se naroča pri založniku t. j. **Agrarnem biroju,** Ljubljana, Selenburgova ulica 7. — Cena s poštnino vred Din 10·—. Denar je vposlati vnaprej.

Bolni živci

Kolikor dni je v letu, toliko je postaj trpljenja za nervoznega, kajti slabi izčrpani živci zagrenijo življenje in pozvročajo zelo številne bolečine.
Zbadanje, omotica, strah, glavobol, brnenje po ušesih, trepetanje oči, težave pri prebavljanju, pomanjkanje spanja, potenje, zbadanje v mišicah, nesposobnost za delo in mnogo drugih pojavov se posledice izčrpanih bolnih živcev.

KAKO SE REŠIMO TE NESREČE?

S pravim KOLA-LECITHIN, ki je za človeštvo vir dobrote. Pospešuje na čudežen način funkcije telesa, krepi hrbtenični mozeg, možgane, mišice in ude, ter daje moč in veselje do življenja.

V BOJU ZA ZDRAVE ŽIVCE

napravi pravi KOLA-LECITHIN mnogokrat čudeže vodi bistvene hranilne snovi do skrajnih točk proizvodne krvi, poživlja in ohrani mladost in svežost.
Sicer se pa zamorete sami prepričati, da se Vam nič neresničnega ne obljubuje, ker v naslednjih dveh tednih pošljem vsakemu kdor mi piše, popolnoma brezplačno in franko majhno škatljico KOLA-LETICHIN in knjigo nekega zdravnika z mnogostransko dolgo preizkušnjo, ki se je sam boril s to boleznijo.
Sporočite mi takoj Vaš natančen naslov, nakar Vam obljubljeno pošljem takoj popolnoma brezplačno. 3685-a
Založba: **E. Pasternack, Berlin S. O.,** Michaelkirchplatz 13. Abtl. 772.

Na obroke in posodo
prve svetovne fabrikate: **STEINWAY, FÖRSTER, BÖSENDORFER,** Original **STINGL** itd. dobite let pri muziku-strokovnjaku (bivšem učitelju Glasbene Matice)
ALFONZ BREZNIK
Ljubljana, Mestni trg 3, poleg magistrata.
Istotam najbogatejša izbera vsakovrstnih godal, mojstrskih violin in najfinejših strun.
Najpopolnejša tvrdka Jugoslavije! 61a

Naznanjava 3671a
da sva prevzela 1. julija staro gostilno pri „Amerikancu" na Gorenji Savi - Kranj (zgor kolodvora)
Prostori vsi prenovljeni. Lep senčnat vrt. Krogališče (balin) gugalnica. Točila bova pristna štajerska vina ter postregla z mrzlimi in gorkimi jedili. — Abonenti se sprejemajo.
Za obilen obisk se priporoča **JANKO PAVLA BIDOVEC.**

Za civilno-tehnično in patentno-inženjersko pisarno SE IŠČE
inženjer
prednostno elektrotehniške ali strojne stroke. — Poleg strokovne kvalifikacije je potrebno popolno obvladanje slovenskega (srbo hrvatskega) ter nemškega jezika. — Nastop po možnosti takoj. Ponudbe s točnimi podatki o študijah in praksi in event. vprašanja na naslov: **Ing. M. Šuklje,** Ljubljana, Rutarjeva 9 3691-a

Cenjenemu občinstvu najvljudneje naznanjam **otvoritev**
trgovine z galanterijo in perilom
Opozarjam posebej še gg. krojače, šivilje in pletilje na veliko izbiro v povsem novi zalogi vsega v to stroko spadajočega blaga, volne, bombaža, pritiklin itd.
Prepričajte se o solidnem blagu in najugodnejših cenah!
Se priporoča
J. Gliha, Ljubljana,
Sv. Petra cesta 18. (koncem Kolodvorske ulice)

Velika prodaja bluz!

Pletení jumper Din 30,
kambrik šp. bluza Din 62,
panama športna Din 68,
modna cefir Din 75,
modna „Kasak" Din 90,
imitacija sur svile Din 120,
opal-batist Din 130,
perlini crepe georgette Din 140,
surova svila Din 260,
triko-crepe Din 290,
svileni crepe marocain Din 320,
svilene triko bluze Din 100 do Din 150.
Veletrgovina R. Stermecki, Celje.
Cenik zastonj! Cenik zastonj!

✝

Vsem znancem, prijateljem in sorodnikom javljamo tužno vest, da je naš dobri oče, ded, stric, gospod

Josip Oberstar
lesni trgovec in posestnik v Jurjevici

danes ob pol 7. zjutraj, po dolgi in mukepolni bolezni preminul.
Pogreb blagega pokojnika bo v nedeljo, 5. t. m. ob 18. na pokopališče k Sv. Križu.
Jurjevica, dne 4. julija 1925.
Žalujoči ostali.

Zahvala.
Vsem onim, ki so spremili našo nepozabno
VERICO
na njeni zadnji poti in ji poklonili cvetja in vencev, se najiskrenejše zahvaljujemo.
Posebna zahvala velja gospodoma upraviteljema Remcu in Erdlerju, trboveljski godbi, gg. uradnikom in uradnicam.
Zagorje ob Savi, 3. julija 1925.
Rodbina Tauferjeva.